

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NEW YORK TIMES ÇOKSATANI

BİR KİS GECE MASALI

KATHERINE ARDEN

BİRİNCİ KİTAP: AYI VE BÜLBÜL

NEW YORK TIMES ÇOKSATANI
BİR KIŞ GECEŚİ MASALI SERİSİNİN İLK KİTABI
AYI VE BÜLBÜL ŞİMDİ TÜRKİYE'DE!

Vasya ve kardeşleri, Rus ormanlarında yıhın
çoğuma hâkim olan çetin kış mevsimini ateşin etrafında
toplamp. bakıcılarının anlattığı masalları dinleyerek geçirir.
Bu masalların içinde Vasilisa en çok mavi gözli
Buz İblisi'nin hikâyesini dinlemeyi sever.
Yaşlı köylüler ise Buz Kralı'ndan korkmakta ve
evlerini ondan koruyan ruhları ödüllendirmektedir.

Yıllar sonra Vasya'nın üvey ammesinin gelişiyile
tüm hayatları değişir. Kadın, ev perilerinin
uzaklaştırılmasını emreder ve onları ödüllendirmeyi
yasaklar. Vasya bunun kötü talihe işaret olduğunun
farkındadır ve çok geçmeden peş peşe gelen felaketler
köyün yakasını bırakmaz.

Tehlike yaklaştıkça Vasya, ailesini bekleyen tehdiitten
onları korumaya çalışır. Ancak bu mücadelesi onu hiç
tahmin edemeyeceği bir maceraya sürükleyecek,
bakıcısının anlattığı masalların gerçeğe dönüştiğü
yepyeni dünyalar keşfetmesini sağlayacaktır.

"İçinde sihir, canavarlar ve büyümeye çalışan küçük bir
kızın mücadelesi olan eşsiz bir kış masalı..."

Uprooted romanının yazarı Naomi Novik

f /ephesusyayinlari
e /ephesusyayinlari
t /ephesusyayinlari
y /ephesusyayinlari
in /ephesusyayinlari

EPHESUS
www.ephesusyayinlari.com

1110151

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Çeviren: Rumeysa Nur Ercan

9 7876257 382304

Austin, Texas doğumlu Katherine Arden, lise eğitiminin bir yılını Fransa'nın Rennes kentinde tamamlamıştır.

Vermont'taki Middlebury Üniversitesi'ne kabul edilmesinin ardından Moskova'da yaşamak ve okumak için kaydını bir yıl ertelemiştir. Middlebury'de Fransız ve Rus edebiyatında uzmanlaşmıştır. Lisansını tamamladıktan sonra Maui,

Hawaii'ye taşınan Arden, ödül başvuruları yazmaktan krep yapmaya ve at gezileri düzenlemeye kadar hayal edilebilecek her türlü tuhaf işi yapmıştır. Şimdilerde Vermont'ta yaşadığı söylene de gerçekte nerededir kim bilir...

katherinearden.com

Facebook.com/katherineardenauthor

@arden_katherine

Instagram.com/arden_katherine

KATHERINE ARDEN

BİR KİŞİ
GECE Sİ
MA SALI

AYI VE BÜLBÜL

AYI VE BÜLBÜL

Orijinal Adı: The Bear and the Nightingale (The Winternight Trilogy #1)

Yazar: Katherine Arden

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Güneş

Yayına Hazırlayan: Görkem Kankavi

Editör: Görkem Kankavi

Düzeltili: Mehmet Sağır

Kapak Uygulama: Sidem Zelal Edin

Sayfa Tasarım: Sidem Zelal Edin

1. Baskı: Haziran 2021

ISBN: 978-625-7382-30-4

Yayınevi Sertifika No: 40169

©2017, Katherine Arden

Türkçe Yayın Hakkı

©Mürekkkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.

Ephesus Yayınları, Mürekkep & Divit Yayın Grubunun tescilli markasıdır.

"Bu kitap ve kitabın kapak tasarımına ilişkin tüm mali hakları kullanma yetkisi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince Mürekkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Bir başkası tarafından izinsiz kullanılamaz."

Baskı: Kerem Promosyon ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu Sok. No:12 Fatih San. Sitesi no: 138

Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0 (212) 612 01 74

Matbaa Sertifika No: 50399

Yayımlayan

Mürekkkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.

Gültepe Mahallesi Şahinler Sokak No:2/1

Küçükçekmece / İstanbul

Tel: 444 0 454

www.ephesusyayinlari.com / iletisim@ephesusyayinlari.com

KATHERINE ARDEN

BİR KİS GECE Sİ MASALI

AYI VE BÜLBÜL

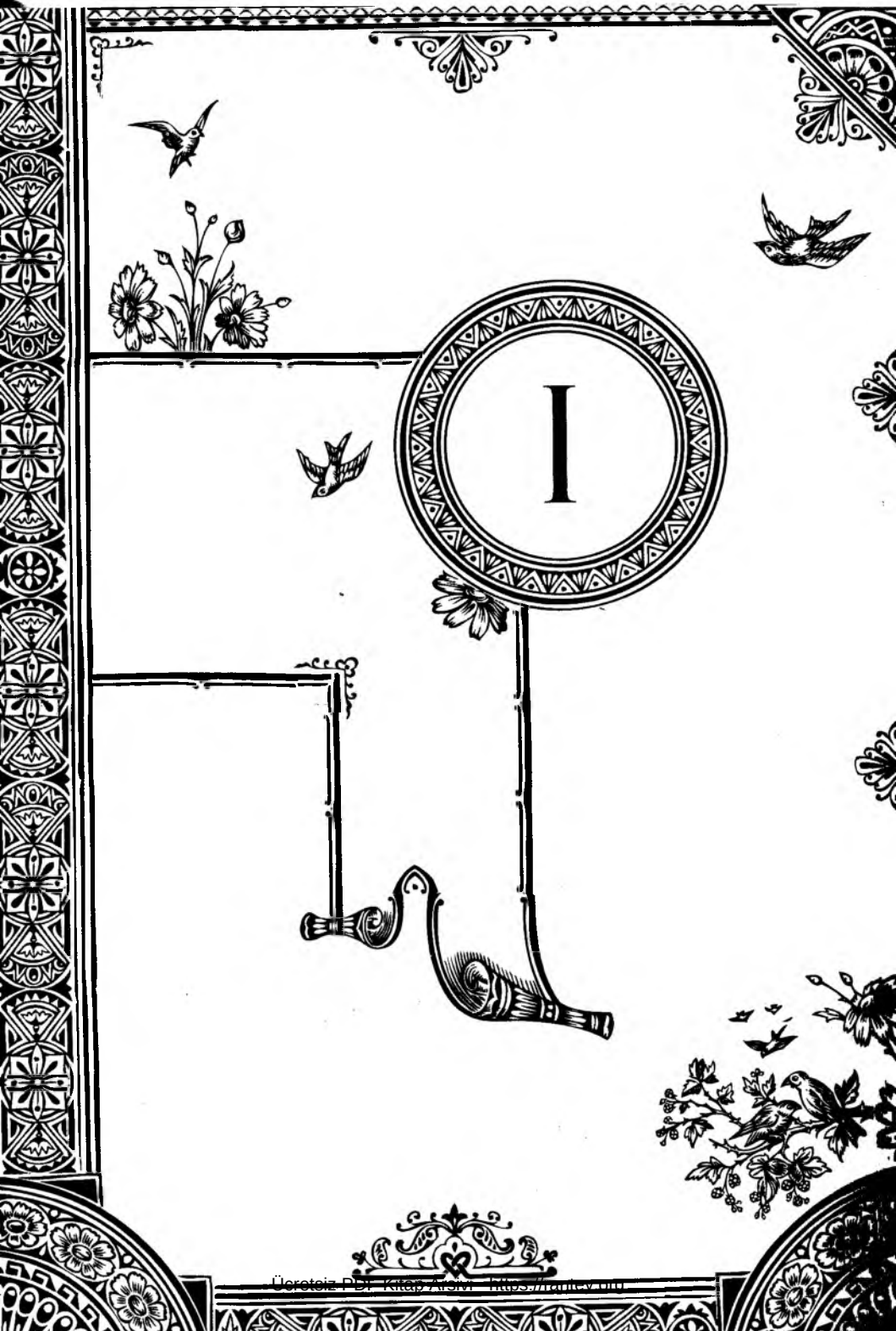
Çeviri: Rumeysa Nur Ercan

Anneme sevgilerimle...

*Yeşil bir meşe ağacı vardır deniz kıyısında;
Ağacın üzerinde de altın bir zincir:
Bilgili bir kedi gece gündüz demeden
Yürüyüp durur zincirin etrafında;
Bir şarkı okur sağa giderken,
Sola giderken de bir masal anlatır.*

— A. S. PUŞKİN

I.
BUZ

Kuzey Rus¹ topraklarında² kışın son demleriydi, tam olarak ne yağmura ne de kara benzeyen yağışın etkisiyle hava kapalı ve nemliydi. Göz kamaştırıcı şubat manzarası yerini martın kasvetli griliğine bırakmıştı. Piyotr Vladimiroviç'in hanesindeki herkes rutubetli havada burnunu çekiyordu ve altı hafta süren çavdar ekmeği ile lahana turşusu orucunun etkisiyle zayıflamıştı. Ama kimse soğuktan el ve ayaklarında oluşan kızarıklık ve şişlikleri ya da akan burunlarını umursamıyor, hatta hasretle lapa ve kızarmış et yemek bile hayal etmiyordu çünkü Dünya bir masal anlatmak üzereydi.

O akşam yaşlı kadın konuşma yapmaya en uygun yere; mutfakta, fırının yanındaki tahta banka oturmuştu. Ateş tuğlasından yapılmış, yetişkin bir erkekten daha uzun ve Piyotr Vladimiroviç'in dört çocuğunun içine rahatça oturabileceği kadar geniş, kocaman bir fırındı.³ Üstündeki düz alan uyumak içindi; iç kısımları ise yiyeceklerini pişiriyor, mutfaklarını ısıtıyor ve hasta olanlar için buhar banyosu yapıyordu.

¹Rus', köken olarak İskandinav halkıdır. MS dokuzuncu yüzyılda Slav ve Fin kabilelerinin savaş çağrısı üzerine Rurik hanedanlığını kurmuşlardır ve bu hanedanlık nihayetinde şimdilerde Ukrayna, Belarus ve Batı Rusya olarak bilinen geniş alanı kapsamıştır. Bu hanedanlığın yönettiği bölgede yaşayan insanlar da zamanla onların adını almıştır. Rus' kelimesi, Rusya ve Belarus isimlerinde de görebileceğimiz gibi günümüze kadar kullanılagelmıştır. (Yazar Notu)

² On üç ile on beşinci yüzyıllar arasında Rusya adlı birleşmiş bir yönetim yoktu. Bunun yerine Rus' halkı birbirinden ayrı ve Moğollara bağlı olan rakip prenslikler (knezlikler) tarafından yönetiliyordu. Rusya kelimesinin kullanımı on yedinci yüzyıla kadar yaygınlaşmadı. Dolayısıyla Orta Çağ bağlamında kimse "Rusya" kelimesini kullanmaz, Rus' toprakları ya da kısaca Rus' derdi. (y.n.)

³ Rus fırını ya da *peç* on beşinci yüzyılda hem yemek pişirmek hem de ısınmak için yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan büyük bir yapıydı. Bir baca sistemi ısının eşit yayılmasını sağlardı ve bütün aile kışın sıcak kalabilmek için genellikle fırının üstündeki düz kısımda uyurdu. (y.n.)

“Bu gece hangi masalı dinlemek istiyorsunuz?” diye sordu Dünya, sırtına vuran sıcaklığın keyfini çıkarırken. Piyotr’ın çocukları, onun hemen önüne çektikleri iskemlelere tünemişlerdi. Hepsi, hatta bilinçli ve dindar bir çocuk olarak, sorsalar o akşamı dua ederek geçirmeyi tercih edeceğini söyleyecek olan ikinci oğlu Saşa bile hikâyeleri severdi. Ama kilise soğuktu, dışarıda yağan karla karışık yağmur hafifleyecek gibi değildi. Saşa başını dışarıya çıkarıp bakmış, suratı sırılsıklam olunca tekrar içeriye sokup hüsrana uğramış bir şekilde diğerlerinden biraz daha ötedeki iskemleye çökmüştü, yüzünde saygılı olduğu kadar kayıtsız bir ifade vardı.

Diğerleri ise Dünya’nın sorusu üzerine duruşlarını dikleştirip yaygarayı kopardılar.

“Şahin’i bitir!”

“İvan ve Gri Kurt!”

“Ateş kuşu! Ateş kuşu!”

Küçük Alyoşa, abla ve ağabeylerinin arasında sesini daha iyi duyurabilmek için oturduğu yerden kollarını salladı ve Piyotr’ın danua cinsi köpeği kopan yaygara üzerine büyük, yara izli kafasını kaldırdı.

Ama daha Dünya cevap veremeden dış kapı gürültüyle açıldı ve dışarıdaki fırtınanın kükreyişi içeriye doldu. Kapının eşiğinde beliren kadın uzun ıslak saçlarını silkeledi. Yüzü soğuktan kızarmıştı ama çocuklarından bile daha zayıftı; ateş, yanaklarında, boğazında ve şakaklarındaki oyuklara gölge düşürüyordu. Çukur gözleri alevlerin ışığını yansıtıyordu. Kadın, eğilip Alyoşa’yı kollarına aldı.

Çocuk mutlulukla çılgılık attı. “Anne!” diye haykırdı. “Matyuşka!”

Marina İvanovna alevlere yaklaştırdığı iskemlesine oturdu. Hâlâ kucagında tuttuğu Alyoşa, kollarını kadının örgülü saçının etrafına dolamıştı. Kadın, kalın kıyafetlerinin altında açıkça belli olmasa da titredi. “Dua edin de kör olası koyun bu gece doğursun,” dedi. “Yoksa korkarım, babanızı bir daha göremeyeceğiz. Hikâye mi anlatıyorsun, Dünya?”

“Ortam biraz sessizleşebilirse tabii,” dedi yaşlı kadın aksi bir üslupla. Yıllar yıllar önce Marina’nın da bakıcılığını yapmıştı.

“Benim dinlemek istediğim bir hikâye var,” dedi Marina hemen. Ses tonuyla ışık saçsa da gözleri karanlıktı. Dünya ona keskin bir bakış attı. Dışarıda rüzgâr hıçkır hıçkır ağılıyordu. “Buz hikâyesini anlat, Dünyaşka. Buz iblisi, kış kralı Karaçun’u anlat bize. Karaçun bu gece dışarıda ve karlar erimeye başladığı için öfkeli.”

Dunya tereddüt etti. Daha büyük çocuklar birbirlerine baktı. Rus dilinde Buz’a Morozko denirdi; kış iblisi. Ama uzun zaman önce insanlar ona Karaçun, ölüm tanrısı demeye başladı. Karaçun, kötü çocuklar için gelip onları geceleyin donduran kara kış kralıydı. Bu çok uğursuz bir kelimeydi ve o hâlâ toprakları avucunun içinde tutarken adını anmak talihsizlik getirirdi. Marina oğlunu o kadar sıkı tutuyordu ki Alyoşa kıpırdanıp annesinin örgüsünü çekiştirdi.

“Pekâlâ,” dedi Dünya bir anlık tereddüitten sonra. “Tüm iyiliği ve kötülüğüyle Morozko’nun hikâyesini anlatacağım.” İsmine hafifçe vurgu yapmıştı: Onlara şanssızlık getirmeyecek, söylemesi güvenli adı buydu. Marina alaycı bir şekilde gülümsedi ve oğlunun ellerini saçından çekti. Buz hikâyesi, daha önce pek çok kez dinledikleri eski bir masal olsa da kimse itiraz etmedi. Dünya’nın o tok ve net sesiyle bu hikâyeyi her dinlediklerinde memnun oluyorlardı.

“Bir prenslikte...” diye başladı Dünya. Ama sonra durup, yatışmasını istediğini belli eden bakışlarını, bir yarasa gibi cıyaklayıp annesinin kolları arasında çırpınan Alyoşa’ya dikti.

“Sessiz ol,” dedi Marina ve tekrar oynaması için örgüsünü oğluna verdi.

“Bir prenslikte,” diye tekrar etti yaşlı kadın ağırbaşlılıkla, “güzel bir kızı olan bir köylü yaşarmış.”

Dili döndüğünce, “Adı *nemiş*?” dedi Alyoşa. Anlatandan belirli detaylar isteyerek peri masallarının gerçekliğini sınayacak kadar büyümüştü.

“Kızın adı Marfa’yıymış,” dedi yaşlı kadın. “Küçük Marfa. Haziran güneşi kadar güzel, cesur ve çok da iyi kalpliymiş. Ama Marfa’nın annesi yokmuş; o daha bebekken ölmüş. Babası sonra tekrar evlenmiş olsa da Marfa, annesinin yokluğunu bütün öksüzler kadar çok

hissediyormuş. Çünkü dediklerine göre Marfa'nın üvey annesi lezzetli kekler pişiren, kaliteli kumaşlar dokuyan, çok güzel kvas⁴ yapan bir kadın olsa da taş kalpli ve acımasızmış. Güzelliği ve iyiliği yüzünden Marfa'dan nefret ediyor ve her şeyde çirkin, tembel öz kızını kayırıyormuş. Kadın ilk zamanlar Marfa'ya evdeki bütün zor işleri vererek onu çirkinleştirmeye çalışmış; bu işleri yapınca ellerinin eğri büğrü olacağını, kamburunun çıkacağını, yüzünde kırışıklıklar oluşacağını düşünmüş. Ama Marfa kuvvetli bir kızmış ve muhtemelen biraz büyü gücüne de sahipmiş çünkü hiç şikâyet etmeden bütün işleri yapıyor ve yıllar geçtikçe daha da sevimli oluyormuş.

"Haliyle üvey annesi..." Alyoşa'nın ağzının açıldığını gören Dunya, "ki onun da adı Darya Nikolayevna'ymış," diye ekledi, "Marfa'yı çirkin ve kötü kalpli birine dönüştüremeyeceğini anlayınca kızıdan tamamen kurtulmak için plan yapmış. Kışın ortasında bir gün Darya kocasına dönüp, 'Kocacığım, bence kızımız Marfa'yı evlendirmenin vakti geldi,' demiş.

"Marfa, izba'da⁵ krep yapıyormuş. Üvey annesine şaşkınlık ve neşyle bakmış çünkü kadın daha önce kusur bulmak dışında ona hiç ilgi göstermemiş. Ama neşesi yerini çabucak umutsuzluğa bırakmış.

"Tam ona göre bir koca buldum. Onu kızakla ormana götür de kış lordu Morozko'yla evlendirelim. Bekâr bir kız için ondan daha iyi ve zengin bir damat olabilir mi? Sonuçta o beyaz karın, kara köknarın ve gümüşü buzun efendisi!"

"Boris Borisoviç adlı kocası, karısına korkuyla bakmış. Sonuçta Boris kızını seviyormuş ve kış tanrısının soğuk bağı ölümlü kızlara uygun değilmiş. Ama muhtemelen Darya'nın da kendine özgü bir büyü gücü varmış çünkü kocası onun hiçbir isteğini reddedemiyormuş. Adam, ağlaya ağlaya kızını kızığa oturtmuş, ormanın derinliklerine götürmüş ve bir köknar ağacının eteklerinde bırakmış.

"Kız orada uzun süre tek başına oturmuş, önce ürpermiş, sonra titremiş ve gitgide daha çok üşümüş. Sonunda büyük bir patırtı ve şaklama sesi duymuş. Başını kaldırıp bakınca Buz'un bizzat ağaçların

⁴ Çavdar ekmeğinden yapılan mayalanmış bir içecek. (y.n.)

⁵ Tahtadan, genellikle oymalı süslemelerle yapılmış küçük bir köy evi. Çoğulu; *izbi*. (y.n.)

arasından sekerek ve parmaklarını şaklatarak kendisine doğru geldiğini görmüş.”

“Peki, nasıl görünüyor musun?” diye sordu Olga.

Dunya omuz silkti. “Anlatanların hiçbirisi bu konuda hemfikir değil. Bazıları köknarların arasında çatırtılar çıkararak fısıldayan soğuk bir esintiden başka bir şey olmadığını söylüyor. Kimileri parlak gözleri ve soğuk elleriyle kızağında oturan bir starik⁶ olduğunu iddia ediyor. Bazıları da onu beyazlara bürünmüş, buzdan silahları olan, hayatının baharındaki bir savaşçı olarak tarif ediyor. Kimse tam olarak bilmiyor. Ama Marfa orada otururken üzerine bir şey gelmiş; dondurucu soğuk hava dalgası yüzünü yakmış ve hiç olmadığı kadar üşümüş. Sonra Buz, kış rüzgârını ve kar yağışını andıran sesiyle onunla konuşmuş:

“Yeterince ısındın mı, güzelim?”

“Marfa yaşadığı sıkıntılara şikâyet etmeden katlanmaya alışık, iyi yetiştirilmiş bir kızmış, bu yüzden, ‘Epey ısındım, teşekkür ederim, sevgili Buz Lordu,’ diye cevap vermiş. Bunun üzerine iblis kahkaha atmış ve bunu yaparken rüzgâr her zamankinden daha sert esmiş, öyle ki başlarının üzerindeki bütün ağaçlar inim inim inlemiş. Buz tekrar sormuş: ‘Peki, ya şimdi? Yeterince sıcak mı, tatlım?’ Marfa soğuktan güçlükle konuşabilse de, ‘Sıcak, ısındım, teşekkür ederim,’ demiş. Artık kızın üzerinde fırtınalar kopuyormuş; rüzgâr uğulduyor, zavallı Marfa’yı etini kemiklerinden ayıracağına ikna edene dek dişlerini kızın vücuduna geçiriyormuş. Ama Buz artık gülmüyormuş ve üçüncü kez, ‘Sıcak mı, sevgilim?’ diye sorduğunda, kız gözleri kararmaya yüz tutmuşken donmuş dudakları arasından güçlükle, ‘Evet... sıcak. Isındım, Buz Lordum,’ demiş.

“İşte o zaman Buz, kızın cesaretine hayranlık duymuş ve kötü durumuna üzülmüş. Kızı kendi mavi brokar cübbesine sarıp kızağına yatırmış. Kızağı ormanın dışına sürmüş ve kızın babasının kapısının önüne kendi görkemli cübbesine sarılı halde ve mücevherler, altın ve gümüş süs eşyalarıyla dolu bir sandıkla beraber bırakmış. Marfa’nın babası kızını bir kez daha gördüğü için mutluluktan gözyaşlarına boğulmuş ama Darya ile kızı, Marfa’yı üzerinde zengin işi, parlak bir

⁶ Yaşlı adam. (y.n.)

cübbe ve yanında prensin kefaretiyle birlikte görünce öfkeden deliye dönmüş. Darya dönüp kocasına, 'Kocacığım, acele et! Kızım Liza'yı kızağına at. Buz'un Marfa'ya verdiği hediyeler, *benim* kızıma vereceklerinin yanında hiçbir şey!' demiş.

"Boris bu budalalığa içten içe karşı çıksa da Liza'yı kızağa oturtmuş. Kızın üzerinde en güzel elbisesi ve kalın kürklü cübbesi varmış. Babası onu ormanın derinliklerine götürmüş ve aynı köknar ağacının eteklerinde bırakmış. Liza da uzun bir süre oturup beklemiş. Kız kürküne rağmen gitgide daha çok üşürken Buz, ağaçların arasından parmaklarını şaklatıp kendi kendine gülererek gelmiş. Dans ede ede Liza'ya yaklaşıp yüzüne üflemiş, nefesi insanın iliğini kemiğini donduran kuzey rüzgârıymış. Gülümseyip, 'Yeterince ısındın mı, sevgilim?' diye sormuş. Liza titreyerek, 'Tabii ki hayır, seni ahmak! Soğuktan perişan olduğumu görmüyor musun?' diye cevap vermiş.

"Rüzgâr her zamankinden sert esmiş, kuvvetli keskin rüzgâr etraflarını sarmış. Buz, gürültünün ortasında, 'Peki, ya şimdi? Yeterince ısındın mı?' demiş. Kız avazı çıktığı kadar bağırarak, 'Hayır tabii ki, aptal! Dondum! Hayatımda hiç bu kadar üşümemiştım! Damadım Buz'u bekliyorum ama sersem herif gelmek bilmedi,' demiş. Bunu duyunca Buz'un bakışları taş gibi sertleşmiş; parmaklarıyla kızın boğazını tutup öne eğilerek kulağına, 'Şimdi ısındın mı, güvercinim?' diye fısıldamış. Ama kız cevap verememiş çünkü Buz ona dokunur dokunmaz hayatını kaybetmiş ve donmuş bir şekilde karın üzerine düşmüş.

"Darya evde volta atarak bekliyormuş. 'En az iki sandık dolusu altın,' demiş ellerini ovuştururken. 'İpekli kadifeden bir gelinlik ve en iyi yünden yapılmış bir gelin şalı.' Kocasını hiçbir şey dememiş. Gölgeleler uzamış da uzamış ama hâlâ kızından hiçbir iz yokmuş. Sonunda Darya kocasını kızı almaya göndermiş ve ona hazine sandıkları için gözünü dört açmasını söylemiş. Fakat Boris o sabah kızını bıraktığı ağaca vardığında etrafta hazine falan yokmuş; yalnızca kızının cesedi karın üzerinde yatıyormuş.

"Adam, içi parçalanarak kızını kollarına alıp eve götürmüş. Anne koşup onları karşılamaya gelmiş. 'Liza,' diye seslenmiş. 'Canım benim!'

“İşte o zaman kızağın zemininde iki büküm duran kızının cesedini görmüş. O anda Buz’un parmağı, Darya’nın da kalbine dokunmuş ve kadın oracıkta can vererek yere yığılmış.”

İçeride kısa, takdir edici bir sessizlik oldu.

Ardından Olga hüznünlü bir şekilde, “Peki, Marfa’ya ne olmuş? Onunla evlenmiş mi? Buz Kralı’yla yani?” diye sordu.

Kolya sırtarak, “Gerçekten de bağı soğukmuş,” diye mırıldandı ortaya.

Dunya ona sert bir bakış attı ama cevap vermeye tenezzül etmedi.

Bunun yerine kıza dönüp, “Ah, hayır, Olya,” dedi. “Sanmıyorum. Ölümlü bir kızın Kış’a ne faydası olabilir ki? Marfa muhtemelen zengin bir köylüyle evlenmiş ve Rus’ topraklarının en büyük çeyizine sahip olmuştur.”

Olga hiç de romantik olmayan bu sona itiraz etmeye hazır görünüyordu ama Dunya çoktan kemiklerini kıtırdatarak, yatıp dinlenmek için hevesli bir şekilde ayağa kalkmıştı. Fırının üstü büyük bir yatak genişliğindeydi ve genç, yaşlı, hasta demeden herkes orada yatıyordu. Dunya, Alyoşa’yla beraber yatağa çıktı.

Diğerleri de annelerini öpüp sıvıştılar. Sonunda Marina da kalktı. Üzerindeki kışlık kıyafetlere rağmen Marina’nın ne kadar zayıfladığı Dunya’nın dikkatinden kaçmadı ve yaşlı kadının yüreği burkuldu. *Çok geçmeden bahar gelecek, diye teskin etti kendini. Ormanlar yeşillenecek, hayvanlar bol bol süt verecek. Ona yumurta, çökelek ve sülün etiyle börek yapacağım ve güneş onu tekrar iyi edecek.*

Ama Marina’nın gözlerine bakınca, yaşlı bakıcı kötü bir şey olacağını hissetmişti.

2.

CADININ KIZ TORUNU

Nihayet dünyaya gelen kuzu, uzun ince bacaklı, pasaklı ve yağmurdan sırlıslam olmuş ölü bir ağaç kadar siyahtı. Koyun, bu küçük şeyi buyurgan bir tavırla yalamaya başladı ve çok geçmeden minik hayvan küçücük toynaklarının üzerinde sallanarak durmayı başardı. Piyotr Vladimiroviç koyuna, “Molodets,”⁷ deyip ayağa kalktı. Doğrulurken ağrıyan sırtı isyan etti. “Ama daha iyi bir gece seçebilirdin.” Rüzgâr dışarıda dişlerini gıcırdatıyordu. Koyun, soğukkanlılıkla kuyruğunu salladı. Piyotr sırtıp yanlarından ayrıldı. Kış sonu fırtınasının tehlikelerine rağmen sağlıklı doğmayı başaran bir koç. Bu, iyiye işaretti.

Piyotr Vladimiroviç büyük bir lorddu; bereketli toprakları ve emrine amade çok sayıda çalışanı olan bir boyar.⁸ Gecelerini doğum yapan hayvanlarıyla geçirmek kendi seçimiydi. Ama sürüsünü zenginleştirmek için gelen her yeni yavrunun yanında olurdu ve genellikle onu ışığa kendi kanlı elleriyle çekerti.

Sulu kar durmuş ve gece aydınlanmıştı. Piyotr avluya çıkıp ahır kapısını arkasından kapattığında cesur birkaç yıldız, bulutların arasından kendini gösterdi. Nemli havaya rağmen Piyotr’ın evi neredeyse bir kışa yetecek kadar karın altına saçaklarına dek gömülmüştü. Yalnızca eğimli çatı ve bacalar paçayı kurtarabilmişti, kapının etrafındaki alan ise Piyotr’ın hanesindeki erkekler sürekli temizlediği için açıktı.

Büyük evin yazın kullanıma uygun olan kısmında büyük pencere-ler ve açık bir ocak vardı. Ama kış geldiğinde evin o kanadı kapatı-

⁷(Rus.) Aferin. (ç. n.)

⁸Kiev ya da daha sonra Moskova aristokrasisi üyesidir; kıdem olarak bir prensten (knez) sonra gelir. (y.n.)

lıyordu, şimdi terk edilmiş bir havası vardı; kara gömülmüş ve buzla mühürlenmişti. Evin kışlık bölümü büyük fırınlara ve küçük, yüksek pencerelere sahipti. Bacalarından sürekli duman çıkardı ve Piyotr ilk sert donda soğuğu engelleyip ışığı geçirmesi için evin pencere pervazlarına buz kütleleri koyardı. Şimdi karısının odasındaki alevlerin titrek ışığı yansıyarak bu buz kütlelerini külçe altın gibi gösteriyordu.

Piyotr karısını düşünüp acele etti. Marina kuzunun doğduğunu öğrenmekten memnun olurdu.

Yağmura, kara ve çamura karşı önlem olarak müstemilatlar arasındaki yolların üstü kapatılmış ve yerleri tomruklarla kaplanmıştı. Ancak sulu kar, gün doğumuyla başlamıştı ve eğimden akan sular ahşabın üzerinde donup kaskatı olmuştu. Bu da orada yürümeyi tehlikeli bir hale getirmişti ve yağın sulu karın etkisiyle yüzeyi delik deşik olan devasa kar yığınlarının yüksekliği Piyotr'ın boyunu aşıyordu. Ama Piyotr keçeli ve kürklü botları sayesinde buzun üzerinde emin adımlarla ilerleyebiliyordu. İnsanın uykusunu getiren mutfakta, yapış yapış ellerine kepçeyle su dökmek için durdu. Fırının üstünde yatan Alyoşa diğer tarafına dönüp uykusunda hafifçe inledi.

Karısının odası, soğuğu dikkate alarak yapıldığı için küçük olsa da kuzey standartlarına göre lüks ve aydınlıktı. Ahşap duvarlar, dokuma kumaş şeritleriyle kaplıydı. Marina'nın çeyizinin bir parçası olan güzelim halı Tsargrad'ın⁹ uzun, dolambaçlı yollarını kat edip gelmişti. Ahşap iskemleler etkileyici oymalarla süslenmiş, kurt ve tavşan postundan yumuşacık battaniyeler kat kat serilmişti.

Köşedeki küçük fırından parlak ışıklar çıkıyordu. Marina henüz yatmamıştı; beyaz yün geceliğiyle ateşin yanında oturmuş saçlarını tarıyordu. Dört çocuk doğurmuş olmasına rağmen saçları hâlâ sık ve koyu renkliydi, üstelik neredeyse dizlerine varacak kadar uzundu. Ateşin yaydığı güzel ışıktaki Piyotr'ın uzun bir süre önce bu eve getirdiği gelinden farksız görünüyordu.

"Bitti mi?" diye sordu Marina. Tarağını kenara koyup saçlarını örmeye başladı. Gözlerini fırından bir an olsun ayırmamıştı.

⁹"Çarın şehri", Konstantinopolis. (y.n.)

“Evet,” dedi Piyotr dikkati dağınık bir şekilde. Odanın tatmin edici sıcaklığında kaftanını çıkarıyordu. “Güzel bir koç. Annesi de iyi durumda. Bu, iyiye işaret.”

Marina gülümsedi.

“Çok sevindim çünkü buna ihtiyacımız olacak,” dedi. “Bebek bekliyorum.”

Piyotr gömleğini yarıya kadar çıkarmışken irkildi, savunmasız ya kalanmıştı. Ağzını açıp kapattı. Bu tabii ki mümkündü. Gerçi Marina’nın yaşı böyle bir şey için biraz geçmişti ve o kış öyle zayıflamıştı ki...

“Yine mi?” diye sordu. Doğrulup gömleğini bir kenara koydu.

Marina, Piyotr’ın ses tonundaki kederi fark edince yüzüne acı bir tebessüm yayıldı. Cevap vermeden önce örgüsünün ucunu deri bir şeritle bağladı. “Evet,” dedi örgüsünü omzunun üzerinden arkaya atarken. “Kız. Sonbaharda doğacak.”

“Marina...”

Karısı, adamın dillendirmediği soruyu duymuştu. “Ben istedim,” dedi Marina. “Hâlâ da istiyorum.” Sonra sesini alçaltarak, “Anneme benzeyen bir kızım olsun istiyorum,” dedi.

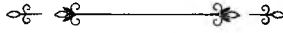
Piyotr kaşlarını çattı. Marina hiç annesinden bahsetmezdi. Moskova’da Marina’yla birlikte olan Dunya da onun annesinden nadiren söz ederdi.

I. İvan’ın hükümdarlığındayken, en azından hikâyeler böyle söylüyordu, kıyafetleri yırtık pırtık bir kız tek başına uzun gri atını kale kapılarına sürmüştü. Pislige, açlığa ve bitkinliğe rağmen dedikodular peşini bırakmamıştı. İnsanların dediğine göre o kadar güzeldi ki gözleri peri masalındaki kuğu kızınıninkine benziyordu. Nihayetinde dedikodular Büyük Prens’in¹⁰ kulağına çalınmıştı. “Onu bana getirin,” demişti İvan, hafif alaycı bir tavırla. “Daha önce hiç kuğu kızı görmedim.”

¹⁰Orta Çağ Rusya’sında Moskova, Tver ya da Smolensk gibi büyük prensliklerin (knezliklerin) yöneticisine verilen unvan. Çar (*tsar*) unvanı 1547’de Korkunç İvan hükümdar olana kadar kullanılmadı. (y.n.)

İvan Kalita gözünü hırs bürümüş, soğuk, zeki, doyumsuz ve zor bir prensti. Aksi halde hayatta kalamazdı: Moskova, prenslerini uzun süre yaşatmazdı. Ancak daha sonra boyar'lar, İvan'ın bu kızı ilk gördüğünde on dakika boyunca kılını kıpırdatmadan oturduğunu söylemişti. Daha hayalperest olanları ise kızın yanına gidip ellerini tuttuğunda İvan'ın gözlerinin yaşlı olduğuna yemin etmişlerdi.

İvan o zamana dek iki eşini kaybetmişti, en büyük oğlunun yaşı bu yeni aşkından daha büyüktü ve İvan bir yıl sonra bu gizemli kızla evlenmişti. Ancak Moskova'nın Büyük Prens'i fısıltıları dindirememişti. Prenses nereden geldiğini söylemiyordu: Önceden de söylememişti, hiçbir zaman da söylemeyecekti. Hizmetçi kadınlar, onun hayvanlar tarafından büyütüldüğüne, geleceği görebildiğine ve yağmur yağdıra bildiğine dair söylentiler çıkarmıştı.

Piyotr dışarıda giydiği kıyafetlerini toplayıp fırının kenarına astı. Gerçekçi bir adam olduğundan dedikodulara hiçbir zaman aldrış etmezdi. Ama karısı kıpırdamadan oturuyor, ateşi izliyordu; vücudunda, ellerine ve boğazına vuran alevlerin titrek ışığı dışında bir hareket yoktu. Karısı, bu haliyle Piyotr'ı huzursuz ediyordu. Piyotr ahşap zeminde volta atmaya başladı.

Vladimir, tüm Kiev'i Dinyeper Nehri'nde vaftiz ettiğinden ve eski tanrıları sokaklardan sürdüğünden beri Rus' halkı Hristiyan'dı. Yine de topraklar çok genişti ve değişim epey yavaş olmuştu. Papazların Kiev'e gelişinden beş yüzyıl sonra bile Rus' toprakları bilinmez güçlerle dolup taşıyordu ve bu güçlerden bazıları tuhaf prensesin bilgiç gözlerinden yansıyor. Kilise bundan hoşlanmamıştı. Piskoposun ısrarıyla prensesin tek çocuğu Marina, Moskova'dan günlerce uzaklık-taki ıssız bir yerde yaşayan bir boyar'la evlendirilmişti.

Piyotr sık sık iyi talihiine şükrederdi. Karısı zeki olduğu kadar güzeldi; ikisi de birbirini sevmişti. Ama Marina hiç annesinden bahsetmezdi. Piyotr da hiç sormamıştı. Kızları Olga sevimli, yardımsever, sıradan bir çocuktu. Başka bir kıza, hele de tuhaf bir büyükannenin dedikodulara yol açmış güçlerini miras almış birine gerek yoktu.

“Bunu yapacak kadar kuvvetli olduğuna emin misin?” dedi Piyotr nihayet. “Alyoşa bile sürpriz olmuştu, üstelik bu üç yıl önceydi.”

“Evet,” dedi Marina, ona bakmak için dönerek. Yavaşça yumruğunu sıkı ama Piyotr fark etmedi. “Doğduğunu göreceğim.”

Bir duraksama oldu.

“Marina, annenin ne olduğunu...”

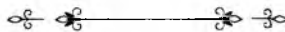
Kadın, Piyotr’ın elini tutup ayağa kalktı. Piyotr bir kolunu karısının beline doladı ve dokunuşunun etkisiyle kadının kaskatı kesildiğini hissetti.

“Bilmiyorum,” dedi Marina. “Benim sahip olmadığım yetenekleri vardı; Moskova’daki soylu kadınların neler fısıldadıklarını hatırlıyorum. Ama güç, onun soyundan gelen kadınların doğuştan hakkı. Olga benden çok senin kızın ama bu seferki...” Marina boşta duran elini bir bebeği tutar gibi kaldırdı, “bu seferki farklı olacak.”

Piyotr karısını kendine çekti. Marina birden ona ateşli bir şekilde yapıştı. Kalp atışları, adamın göğsüne çarpıyordu. Bedeni, adamın kollarında sıcacıktı. Hamamda yıkanıp temizlenmiş saçlarının kokusu adamın burnuna çalındı. *Beşinci çocuk için biraz geç kaldık aslında ama yapacak bir şey yok*, diye düşündü Piyotr. Kadınların işi çocuk doğurmaktı. Karısı zaten ona dört çocuk vermişti ama elbette bir tane daha doğurabilirdi. Bebek bir şekilde tuhaf olursa... Eh, dereyi görürlerse paçalarını sıvarlardı.

“O halde umarım sağlıklı bir doğum olur, Marina İvanovna,” dedi. Karısı gülümsedi. Sırtı ateşe dönüktü, bu yüzden Piyotr kirpiklerinin ıslaklığını fark etmedi. Çenesini tutup kaldırdı ve karısını öptü. Kadının boynunda atan nabzını hissedebiliyordu. Ama kadın, ağır geceliğinin altında bir kuş gibi narin ve zayıftı. “Yarın sütümüz olacak; koyun, sütünün birazını bize verebilir. Dünya senin için fırında bir şeyler pişirir. Bebeği düşünmelisin.”

Marina kocasına iyice sokuldu. Adam, karısını kur yaptıkları zamanlardaki gibi kucaklayıp etrafında döndürdü. Kadın kahkahalar atıp kollarını kocasının boynuna doladı. Ama kadının gözleri yine, alevlerde geleceği görebiliyormuşçasına kocasını aşır ateşe kayd.

“Kurtul ondan,” dedi Dünya ertesi gün. “Karnında bir kız mı taşıyorsun, prens mi, büyük bir peygamber mi, umurumda değil.” Şafak söktüğünden beri sulu kar tekrar başlamış, yine dışarıda kükrüyordu. İki kadın, hem sıcaklığından hem de yama yaparken ışığından faydalanmak için fırının etrafında oturmuştu. Dünya iğnesini kumaşa ayrı bir hararetle batırıyordu. “Ne kadar erken o kadar iyi. Çocuk taşımak için ne yeterince kilon ne de kuvvetin var, haydi bir mucize oldu da bunu başardın diyelim, doğum hayatına mal olur. Kocana üç erkek evlat verdin, bir tane de kızınız var... Yenisine ne gerek var?” Dünya, Moskova’dayken Marina’nın bakıcısıydı, onun peşinden kocasının evine gelmiş ve sırayla dört çocuğuna bakıcılık yapmıştı. Canı nasıl isterse öyle konuşurdu.

Marina hafif alaycı bir tavrıyla gülümsedi. “Bunlar nasıl sözler, Dünyaşka,” dedi. “Peder Semyon duysa ne der?”

“Peder Semyon’un gebelikten hayatını kaybetmesi mümkün değil sonuçta. Sana gelince, Maruşka...”

Marina başını eğip elindeki işe bakarken sessiz kaldı. Ama bakışları, bakıcısının kısık gözleriyle buluştuğunda yüzü su kadar solgundu, öyle ki o anda Dünya, Marina’nın kanının boğazından aşağıya doğru çekildiğini gözünde canlandırdı ve ürpermeden edemedi. “Ah çocuğum, ne gördün sen?”

“Bir önemi yok,” dedi Marina.

“Kurtul ondan,” dedi Dünya, yalvarırcasına.

“Dunya, onu doğurmalıyım; bu kız annem gibi olacak.”

“Annen gibi! Ormandan tek başına at sürerek çıkan pespaye kız mı? Hayatını Bizans perdeleri ardında geçirmeye katlanamadığı için kendisinin soluk bir gölgesi haline gelen kadın mı? Nasıl da teni griye çalan bir kocakarıya dönüştüğünü unuttun mu? Kiliseye nasıl da örtünüp tökezleyerek geldiğini? Odalarda saklanıp, yağlanıp şişmanlayana ve bakışları donuklaşana kadar yediğini? Senin annen böyle biriydi işte. Bunları hangi çocuğun yaşasın istersin?”

Dunya’nın sesi öten bir kuzgununki gibi çatlıyordu çünkü İvan Kalita’nın salonuna gelen ve peşi sıra mucizeler getiren, yürek burkan

bir güzelliğe sahip olan o kayıp, kırılğan kızı hatırlamak dertlenmesine sebep olmuştu. İvan onu görünce aklını yitirmişti. Prenses ise... Eh, belki de İvan'la huzur bulmuş olabilirdi, en azından bir süreliğine. Ama kızı harem dairesine yerleştirmiş, ona ağır brokar elbiseler giydirmiş, ikonalar,¹¹ hizmetçiler ve leziz etler vermişlerdi. Kızın o coşkun parıltısı, insanın nefesini kesen ışığı yavaş yavaş solmuştu. Dünya, o mezara girmeden uzun bir süre önce kaybının yasını tutmaya başlamıştı.

Marina acı acı gülümserken başını iki yana salladı. “Hayır. Ama öncesini hatırlıyor musun? Bana hikâyeler anlatırdın.”

“Mucize ya da büyü... O kızda farklı bir şeyler vardı,” diye homurdandı Dünya.

“Onun yeteneklerinin çok azına sahibim,” diye devam etti Marina, eski bakıcısını duymazlıktan gelip. Dünya, sesindeki kederi fark edebilecek kadar iyi tanıyordu leydisini. “Ama kızım daha fazlasına sahip olacak.”

“Bu da diğer dört çocuğunu öksüz bırakman için yeterli bir sebep, öyle mi?”

Marina başını eğip kucığına baktı. “Ben—hayır. Evet. Gerekirse.” Sesi güçlkle duyuluyordu. “Ama yaşama ihtimalim de var.” Başını kaldırdı. “Bana onlara iyi bakacağına söz verirsin, değil mi?”

“Maruşka, artık yaşlandım. Söz vermesine veririm ama öldüğümde...”

“İyi olacaklar. İyi... İyi olmak zorundalar. Dünya, geleceği göremiyorum ama onun doğduğunu görecektir kadar yaşayacağım.”

Dünya haç çıkardı ve tek kelime daha etmedi.

¹¹İsa, Meryem veya azizlerin tahta üzerine mumlu ve yumurtalı boylarla yapılmış resimleri. (ç. n.)

3.

DİLENCİ VE YABANCI

Kasımın ığlık atan ilk rüzgârları, Marina'nın doğum sancılarının başladığı gün çıplak ağaçları zıngırdatmış ve çocuğun ilk ağlayışı rüzgârın uğultularına karışmıştı. Marina kızının doğduğunu görünce gülmüştü. "Adı Vasilisa," demişti Piyotr'a. "Benim Vasya'm."

Rüzgâr şafak vakti dinmişti. Sessizlikte Marina bir kez hafifçe nefes verip hayatını kaybetmişti.

Piyotr'ın yüzünde donuk, boş bir ifadeyle karısını toprağa verdiği gün kar, gözyaşları gibi hızlı hızlı yağmıştı. Piyotr'ın bebeği cenaze boyunca çığlık ığlığaydı: Gaip rüzgâr gibi bir iblis feryadı koparıyordu sanki.

O kış boyunca evde çocuğun çığlıkları yankılanmıştı. Dünya ve Olga birçok kez ondan umudu kesmişti çünkü sıska ve soluk benizli bir bebektir, sanki sadece gözlerinden ve oynattığı uzuvlarından ibaret. Birçok kez Kolya yarı ciddi bir tavırla onu evden atmakla tehdit etmişti.

Ama kış geçmiş ve çocuk yaşamıştı. ığlık atmaya kesmiş ve köylü kadınların sütüyle büyümüştü.

Yıllar yaprak dökümü gibi gelip geçmişti.

Kızın dünyaya gelişine şahitlik edene benzer, kışın elik gibi sert geçtiği bir gün, Marina'nın siyah saçlı kızı sessizce kış mutfağına geldi. Ellerini fırın taşma koydu ve kenardan boynunu uzatıp baktı. Gözleri parlıyordu. Dünya küllerin arasından kek çıkarıyordu. Bütün ev bal kokuyordu. "Kekler hazır mı, Dünyaşka?" dedi, başını uzatıp fırının içini görmeye çalışırken.

"Neredeyse," dedi Dünya, saçları yanmasın diye çocuğu geriye çekerken. "Sessizce iskemlede oturur ve bluzunu yamalamayı başarır-san, bir kekin tamamı senin olur, Vasoçka."

Vasya kekleri düşünüp süklüm püklüm iskemlesine gitti. Zaten sofrada soğumaya bırakılan, dışı esmerleşmiş ve küllerle hafif lekelenmiş bir sürü kek vardı. Çocuk izlerken bir kekin köşesi tabağa düştü. İçi yaz dönümü gibi altın sarısıydı; kekin içinden hafifçe dalgalanarak buharlar çıktı. Vasya yutkundtu. Sabah yediği lapanın üzerinden bir yıl geçmiş gibi hissediyordu.

Dunya onu bakışlarıyla uyardı. Vasya erdemli bir şekilde dudak büküp dikiş yapmaya koyuldu. Ama bluzundaki yırtık büyük, açlığı devasa ve sabrı daha iyi koşullarda bile oldukça sınırlıydı. Dikişleri genişledi de genişledi, öyle ki artık yaşlı bir adamın dişlerinin arasındaki boşluklara benziyordu. Sonunda Vasya daha fazla dayanamadı. Bluzu bir kenara koyup buhar tüten tabağa sessizce yaklaştı; masanın üzerinde, elini uzatsa ulaşabileceği kadar yakınındaydı. Dünya ona arkası dönük ve öne eğik halde fırındakilerle uğraşıyordu.

Kız, bir yavru kedinin çekirgeye sinsice sokulması gibi sessizce yaklaşılmaya devam etti. Üç kek, keten elbise kolunun içinde gözden kayboldu. Dünya arkasına döndüğünde çocuğun yüzünü bir an için görebildi. “Vasya...” diye sertçe başlamıştı ki Vasya hem korkarak hem de gülererek çoktan eşiği geçip kasvetli havaya karışmıştı.

Mevsim yeni yeni dönüyordu, biçilmiş donuk kahverengi tarlalar toz yerine kar tutmuş köklerle doluydu. Vasya, ballı kekini çiğnerken saklanma yerlerini düşündü, avlunun karşısına koştu, köylülerin kulübelerinin aşağısındaki çit kapısından geçti. Hava soğuktu ama o bunu umursamadı. Zaten soğuğa doğmuştu.

Vasilisa Petrovna küçük, çirkin bir kız çocuğuydu. Uzun parmaklı elleri ve kocaman ayaklarıyla kamyı gibi sıkıydı. Gözleri ve ağzı yüzünün geri kalanına göre fazla büyüktü. Olga ona kurbağa diyor ve bunu hiç önemsemiyordu. Ama çocuğun gözleri yaz fırtınasında orman rengiydi, geniş ağzı da sevimli duruyordu. İsteddiği zaman anlayışlı ve zeki olabilirdi, öyle ki ne zaman sağduyuyu bir kenara bırakıp aklına gelen çılgınca bir fikre tutunsa, aile fertleri afallamış bir biçimde birbirlerine bakardı.

Kar yamaları arasında, biçilmiş çavdar tarlasının hemen kenarında rahatsız edilmiş bir toprak yığını göze çarpıyordu. Önceki gün orada böyle bir yığın yoktu. Vasya incelemek için yanına gitti. Koşarken rüz-

gârin kokusunu aldı ve gece kar yağacağını anladı. Bulutlar, ağaçların üzerinde ıslak yün parçaları gibi uzanıyordu.

Piyotr Vladimiroviç'in minyatürü denebilecek dokuz yaşındaki bir erkek çocuğu, hatırı sayılır büyüklükteki çukurun dibinde duruyor, kırağı kaplı toprağı kazıyordu. Vasya kenara gelip aşağıya baktı.

"Ne yapıyorsun, Lyoşka?" dedi ağzı dolu bir şekilde.

Ağabeyi küreğine dayanıp başını kaldırdı ve gözlerini kısarak ona baktı. "Seni ne ilgilendirir?" Alyoşa, Vasya'yı çok severdi çünkü küçük bir erkek kardeş gibi her şeyi yapmaya hazırdı ama Alyoşa ondan yaklaşık üç yaş büyüktü ve ona haddini bildirmeliydi.

"Bilmem," dedi Vasya ağzındakini çiğnerken. "Kek ister misin?" Son kekinin yarısını biraz üzümlere uzattı çünkü bu hem en büyüğüydü hem de üzerinde daha az kül vardı.

"Ver," dedi Alyoşa, küreğini atıp pis elini uzatırken. Ama Vasya hemen uzanamayacağı kadar geri çekildi.

"Bana ne yaptığını söyle," dedi. Alyoşa dik dik baktı ama Vasya gözlerini kısıp keki yiyecek gibi hamle yaptı. Ağabeyi pes etti.

"İçinde yaşanacak bir hisar," dedi. "Tatarların geleceğı günler için. Böylece orada saklanabilir ve onları oklarla vurabilirim."

Vasya daha önce hiç Tatar görmemişti ve bir Tatar'dan korunmak için ne büyüklükte bir hisar gerekeceğine dair herhangi bir fikri yoktu. Yine de çukura şüpheyile baktı. "Pek de büyük değil."

Alyoşa gözlerini devirdi. "Bu yüzden kazmaya devam ediyorum ya, tavşan," dedi. "Büyütmek için. Kekimi verecek misin artık?"

Vasya ballı keki uzatacakken tereddüt etti. "Ben de çukur kazıp Tatarlara ateş etmek istiyorum."

"Ah, olmaz. Yayın ya da küreğın yok ki."

Vasya kaşlarını çatı. Alyoşa bıçağını ve yayını vaftiz edilişinin yedinci yıl dönümü hediyesi olarak almıştı ama Vasya'nın kendine ait silahlara sahip olmak için bir yıl boyunca yalvarması bir işe yaramamıştı. "Bir şey olmaz," dedi Vasya. "Sopayla kazabilirim, babam da bana sonra bir yay verir."

“Hayır, vermez.” Ama Vasya kekin yarısını uzatıp sopa bulmaya giderken Alyoşa itiraz etmedi. Birkaç dakika boyunca dostça bir sessizlikle çalıştılar.

Ama birisi arada sırada sıçrayıp kötü ruhlu Tatarlar geliyör mu diye kontrol etse de sopayla kazmanın tadı çabuk kaçıyordu. Vasya, Alyoşa’yı hisar yapmayı bırakmaya ve gidip ağaçlara tırmanmaya ikna edip edemeyeceğini düşünüyordu ki ikisinin de üzerine bir gölge düştü: Gölgenin sahibi, kaçak kardeşlerini bulmak için ateşin yanındaki yerinden kaldırılan, nefes nefese kalmış ve öfkelenmiş ablaları Olga’ydı. Eğilip onlara baktı. “Üstünüz başınız çamur içinde, bakalım Dünya bu işe *ne* diyecek? Bir de babam var tabii...” Çocukların korkuya kapılmış bir çift bildircin gibi saklandıkları yerden çıktıkları sırada Olga umulmadık bir hamle yapıp daha hantal olan Alyoşa’yı ceketinin sırtından yakaladı.

Vasilisa daha seri hareket edebilmesini sağlayan uzun uzuvlara sahipti ve onun için kekinin son kırıntılarını huzur içinde yemek, sonradan azar iştirmeye değerdı. Bu yüzden arkasına bakmadan boş arazide bir yabani tavşan gibi koştu, ağaç köklerinin üzerinden sevinçle bağırarak atladı, ta ki öğleden sonra orman tarafından yutulana dek. Alyoşa’yı yakasından tutan ve kesik kesik nefes alan Olga, çoktan geride kalmıştı.

Olga onu çekeleyip eve götürürken, “Neden hiçbir zaman *onu* yakalayamıyorsun?” dedi Alyoşa, bu duruma hafif içerlemişti. “Vasya daha altı yaşında.”

“Çünkü Ölümsüz Koşey¹² değilim,” dedi Olga haşince. “Ayrıca rüzgârın hızına kafa tutabilecek bir atım yok.”

Mutfağa girdiler. Olga, Alyoşa’yı fırının yanına oturttu. “Vasya’yı yakalayamadım,” dedi Dünya’ya. Yaşlı kadın gözlerini göğe dikti. Vasya’yı yakalamak aşırı zordu, özellikle de yakalanmak istemediğinde. Bunu düzenli olarak başarabilen tek kişi Saşa’ydı. Dünya öfkesini ürkek Alyoşa’ya çevirdi. Alyoşa’yı fırının yanında soyup iğnelerden yapılmış gibi hissettiren bir kumaşla sildi ve temiz bir gömlek giydirdi.

“Ah şu çevirdiğiniz dolaplar yok mu,” diye mırıldandı Dünya ovalarken. “Bir dahakine babana söyleyeceğim, onu bil de. Kışın geri ka-

¹²Birçok Rus masalında ölümsüzlük büyüsü yaptığı söylenen bir erkek başkarakter. (ç. n.)

lanı boyunca sana yük taşıma, odun kesme ve gübreleme işi versin de gör gününü. *Nasıl* dolaplar çeviriyorsanız artık. Toprak kazacakmış, şu pisliğe bak...”

Dunya'nın uzun tutmayı planladığı azarı bölünmüştü. Alyoşa'nın duman ve hayvan kokan uzun boylu iki ağabeyi kış mutfağına girmişti. Vasya'nın aksine dalavereye başvurmazlardı; doğrudan keklerin yanına gidip ağızlarına bütün bütün birer tane tuktılar. Kolya diye seslendikleri evin en büyük oğlu Nikolay Petroviç, “Rüzgâr güneyden esiyor,” dedi kız kardeşine. Olga her zamanki sakinliğini geri kazanmış, fırının yanında oturmuş örgü örüyordu. “Gece kar yağacak. Hayvanları içeri alıp çatıyı bitirerek iyi iş çıkardık.” Kolya sırlıklam olmuş kışlık botlarını ateşin yakınına koydu, geçerken bir kek daha alıp iskemlesine yayıldı.

Olga ve Dunya botlara aynı ayıplama ifadesiyle baktı. Fırının tabanını donmuş çamur lekesi olmuştu. Olga haç çıkardı. “Hava değişirse, yarın köyün yarısı hasta olur,” dedi. “Umarım babam kar başlamadan döner.” İlmekleri sayarken kaşlarını çatı.

Diğer delikanlı konuşmadı, bir kucak dolusu odunu yere koydu, ağzındaki keki yuttu ve kapının karşısındaki köşeye gidip ikonaların önünde diz çöktü. Sonra o da haç çıkarıp ayağa kalktı ve Meryem Ana'nın resmini öptü. “Yine dua mı ediyorsun, Saşa?” dedi Kolya muzip bir alaycılıkla. “Dua et de kar birden bastırmasın, yavaş yavaş hızlansın ki babam üşütmesin.”

Delikanlı ince omuzlarını silkti. Büyük, çukur gözleri ve bir kızın kiler gibi yoğun kirpikleri vardı. “Ben zaten dua ediyorum, Kolya,” dedi. “Sen de deneyebilirsin.” Sessizce fırına yürüdü ve ıslak çoraplarını çıkardı. Islak yünün keskin kötü kokusu çamur, lahana ve hayvan kokularına karışmıştı. Saşa bütün gününü atların yanında geçirmişti. Olga kokuyu alınca yüzünü buruşturdu.

Kolya onunla dalga geçmek için kalkmamıştı: Islak kışlık botlarından birinde kürkün dikişlerinin koptuğu yeri inceliyordu. Tiksintiyle homurdandı ve diğer tekinin yanına attı. İki bot da tütmeğe başladı. Fırın, dördünün üzerinde yükseliyordu. Dunya çoktan akşam yemeği için yahniyi fırına vermişti ve Alyoşa onu kedi ciğere bakar gibi izliyordu.

“Neden bahsediyordun biraz önce, Dünya?” diye sordu Saşa. Tam mutfağa girdiği sırada Dünya’nın azarını az da olsa duymuştu.

“Vasya,” dedi Olga kısaca ve ballı keklerle ilgili olayı ve kız kardeşinin ormana kaçışını anlattı. Konuşurken örgü örmeye devam etti. Ağzının kenarı hafif dertli bir tebessümle kıvrıldı. Yazın bereketinin etkisi sürüyordu; hâlâ yuvarlak yüzlü, sevimli ve topluydu.

Saşa güldü. “Eh, Vasya karnı acıkınca gelir nasılsa,” dedi ve daha önemli konulara döndü. “Yahnide turna balığı mı var, Dünya?”

“Karabalık,” dedi Dünya kısaca. “Oleg şafak vakti dört tane getirdi. Ama o tuhaf kız kardeşin, ormanda aylaklık etmek için fazla küçük.”

Saşa ve Olga birbirlerine bakıp omuz silkti ve sessiz kaldı. Vasya yürümeye başladığından beri ormana gidip ortalıktan kaybolurdu. Her defasında akşam vaktini geçirmeden, ayağındakilerle çizmeli kedi gibi görünerek, yüzü kızarmış ve pişman bir halde döner, özür olarak da bir avuç çam fıstığı getirmiş olurdu.

Ama bu sefer haklı çıkmayacaklardı. Gevrek güneş gökyüzünü terk etmiş, ağaçların gölgeleri birer canavar gibi büyümüştü. Nihayet Pi-yotr Vladimiroviç boynu kırılmış bir sülünle eve geldiğinde bile Vasya dönmemişti.

Kışın doruk noktasında orman sessiz, kar ağaçların arasında daha yoğundu. Vasilisa Petrovna yarı utanmış ve özgürlüğünden yarı memnun bir halde, bir ağacın soğuk dalına uzanıp uyuklayan ormandan gelen yumuşak sesleri dinlerken elindeki son ballı kekin yarısını yiyordu. “Kar gelince uyuduğumu biliyorum,” dedi sesli bir şekilde. “Ama uyanamaz mısın? Bak, yanımda kek var.”

O sırada elinde kırıntılardan biraz daha fazla olan kekini kanıt olarak kaldırdı ve bir cevap almayı bekliyormuş gibi duraksadı. Bütün ağaçları aynı anda titreten yumuşak bir esinti dışında bir yanıt gelmedi.

Bunun üzerine Vasya omuz silkti ve ballı kekinin kalan kırıntılarını ağzına tıktı, sonra da çam fıstığı bulmak için ormanda koşturdu. Ancak sincaplar hepsini yemişti ve orman, soğuğa doğmuş bir kız için

bile serindi. Sonunda Vasya kıyafetlerinden buzları ve ağaç kabuklarını silkeledi ve nihayet vicdan azabı duymaya başlayarak eve doğru yürümeye koyuldu. Ormanda gölgeler yoğundu; kısılan günler hızla geceye kavuştuğundan acele etti. Büyük bir azar işitecekti ama Dünya onu akşam yemeğine beklerdi.

Bir süre yürüdükten sonra duraksayıp kaşlarını çattı. Gri gürge-ni geçecek, ürkütücü yaşlı karaağacın yanından dönecek ve babasının tarlalarını göreceği noktaya varacaktı. Bu yoldan binlerce kez geçmişti. Ama şimdi gürgen de karaağaç da yoktu, yalnızca bir grup siyah dikenli alaçam ve biraz karlı bir çayır vardı. Vasya dönüp başka bir yönü denedi. Hayır, orada da kış ortasında çıplak kalmış, tir tir titreyen kızlar gibi bembeyaz ve cılız kayın ağaçları vardı. Vasya birden huzursuz hissetti. Kaybolmuş olamazdı; o hiç kaybolmazdı ki. Kendi evinde kaybolması bu ormanda kaybolmasından daha tuhaf kaçmazdı. Rüzgâr çıkıp bütün ağaçları titretti ama bunlar tanımadığı ağaçlardı.

Kayboldum, diye düşündü Vasya. Kışın doruk noktasında, günbatımında kaybolmuştu ve kar yağacaktı. Tekrar dönüp başka bir yönü denedi. Rüzgârla dalgalanan ormanda tanıdığı tek bir ağaç yoktu. Birden gözlerine yaşlar hücum etti. *Kayboldum işte, kayboldum*. Olya'yı ya da Dünya'yı istedi; babasını ya da Saşa'yı istedi. Çorbasını, battaniyesini, hatta bluzunu yamalamayı bile istedi.

Baktığı yönde bir meşe ağacı belli belirsiz görünüyordu. Çocuk durdu. Bu ağaç diğerleri gibi değildi. Daha büyük, daha koyu renkliydi ve kötü bir yaşlı kadın gibi homurdanıyordu. Rüzgâr büyük siyah dallarını sarsıyordu.

Titremeye başlayan Vasya usulca ağaca yaklaştı. Kabuğuna elini koydu. Elindeki kürklü eldivene rağmen sertliğini ve soğukluğunu hissedebildiği sıradan bir ağaç gibiydi. Vasya ağacın etrafında dolanırken boynunu uzatıp dallarını inceledi. Sonra bakışlarını yere eğdi, az kalsın takılıp düşecekti.

Bir adam bu ağacın eteklerinde bir hayvan gibi kıvrılıp yatmıştı. Kollarının arasına gizlediği için adamın yüzünü göremiyordu. Kıyafetlerindeki yırtıklardan soğuk beyaz teni gözüküyordu. Vasya'nın yaklaşması onu ürkütmemişti.

Eh, kar güneyden gelirken orada yatmış uyuyor olamazdı çünkü bunu yaparsa ölmesi kaçınılmazdı. Belki babasının evinin nerede ol-

duğunu bu adam biliyor olabilirdi. Vasya tam onu sarsıp uyandıracaktı ki aklına daha iyi bir fikir geldi. Bunun yerine şöyle dedi: “Hey, uyan! Gece çökmeden kar başlayacak. *Uyan haydi!*”

Adam uzun bir süre boyunca kıpırdamadı. Ama Vasya tam sinirlerine hâkim olamayıp eliyle omzunu dürtecekti ki adam gürültüyle homurdandı, başını kaldırdı ve tek gözünü kırıp kızı baktı.

Vasya geri çekildi. Adamın yüzünün bir tarafı kaba saba olsa da bir tarafı düzgündü. Bir gözü griydi. Ama diğer gözü yoktu, göz çukuru dikilip kapatılmıştı ve yüzünün o tarafında bir sürü mora çalan yara izi vardı.

İyi durumda olan gözünü, kızıdan rahatsız olmuş gibi kırıştırdı ve kızı daha iyi görebilmek için oturdu. Zayıf, giysileri yırtık pırtık ve pis biriydi. Vasya, adamın gömleğindeki yırtıklardan kaburgalarını görebiliyordu ama konuştuğunda sesi güçlü ve toktu.

“Pekâlâ,” dedi. “Bir Rus kızı görmeyeli uzun zaman olmuştu.”

Vasya anlamamıştı. “Nerede olduğumuzu biliyor musun?” dedi. “Kayboldum. Babam Piyotr Vladimiroviç. Beni evime götürebilersen seni besler, sana fırının yanında yatacak yer verir. Yakında kar yağacak.”

Tek gözlü adam birden gülümsedi. İki köpek dişi, diğerlerinden daha uzundu ve güldüğünde dudaklarına taşıyordu. Adam ayağa kalkınca Vasya büyük, kaba kemikleriyle ne kadar da uzun boylu biri olduğunu gördü. “Nerede olduğumuzu biliyor muyum?” dedi adam. “Ah, tabii ki, devoçka, seni küçük kız. Seni eve götüreceğim. Ama buraya gelip bana yardım etmelisin.”

Kendini bildi bileli şımartılan Vasya’nın birine güvensizlik duyması için bir sebebi yoktu. Yine de yerinden kıpırdamadı.

Adamın gri gözü kısıldı. “Nasıl bir kız çocuğu buraya tek başına gelir ki?” Sonra da daha yumuşak bir sesle, “Bu gözleri... Neredeyse hatırlayacak gibiyim... Ah, haydi gel artık,” dedi. Tatlı dille kızı ikna etmeye çalışıyordu. “Baban endişe edecek.”

Adam, gri gözünü kızın üzerine dikti. Kaşlarını çatan Vasya ona doğru küçük bir adım attı. Sonra bir adım daha. Adam elini uzattı.

Birden karda ilerleyen toynakların gürültüsü ve bir atın burnundan soluma sesi geldi. Tek gözlü adam geri çekildi. Çocuk, tökezleyerek uzattığı elinden uzaklaşmak için geri giderken adam yere düşüp iki büklüm oldu. At ile binicisi açıklığa geldi. At beyaz ve güçlüydü; binicisi yere inerken Vasya, adamın iri kemikli ve zayıf olduğunu gördü, yanağını ve boynunu örten cildi gergindi. Kalın, kürkten bir cübbe giymişti ve gözleri parlak mavi renkti.

“Neler oluyor?” diye sordu.

Giysileri yırtık pırtık olan adam ezilip büzüldü. “Seni ilgilendirmez,” dedi. “O bana geldi... artık bana ait.”

Yeni gelen adam ona keskin, soğuk bir bakış attı. Sesi, açık alanı doldurdu. “Öyle mi dersin? Yat zıbar, Medved¹³ kış uykusu vaktin geldi.”

Uykucu, diliyle karşı çıksa da tekrar meşe ağacının kökleri arasındaki yerine çöktü ve gri gözüne yeniden perde çekildi.

Binici, Vasya’ya döndü. Çocuk usul usul geri çekiliyordu, her an kaçıp uzaklaşmaya hazırdı. “Buraya nasıl geldin, devoçka?” diye sordu adam. Konuşmasında hemen cevap bekleyen bir buyurganlık vardı.

Vasya’nın yanakları kafa karışıklığından kontrolünü kaybettiği göz yaşlarıyla ıslandı. Tek gözlü adamın ağgözlü yüzü, bu adamın da sert ve aceleci tavrı onu korkutmuştu. Ama adamın bakışlarında ağlamasını yatıştıran bir şey vardı. Bakışlarını kaldırıp adamın yüzüne dikti. “Ben Vasilisa Petrovna,” dedi. “Babam da Lesnaya Zemliya¹⁴ lordu.”

Bir an için birbirlerine baktılar. Sonra Vasya’nın kısa süreli cesareti söndü; arkasına döndüğü gibi kaçmaya başladı. Yabancı, peşinden gitmeye teşebbüs etmedi. Ama kısarak yanına geldiğinde başını atına çevirdi. Birbirlerine uzun uzun baktılar.

“Medved gitgide güçleniyor,” dedi adam.

Kısarak tek kulağını oynattı.

Binici tekrar konuşmadı ama son bir kez çocuğun kaçtığı yöne baktı.

¹³Birkaç Slav dilinde “ay” anlamına gelir. (ç. n.)

¹⁴Birebir çevirisi: “Orman Diyarı”. (y.n.)

Meşenin gölgesinden çıktığında Vasya gecenin çöküş hızından ürkmüştü. Ağacın altındayken günbatımı belli belirsiz başlamış, şimdi ise karanlık olmuştu. Karın habercisi olan ayazın hissedildiği bulanık bir geceydi. Orman meşalelerle ve adamların çaresiz seslenişleriyle doluydu. Vasya onları hiç umursamadı; ağaçları tekrar tanımişti ve tek istediği kendini Olga'nın ya da Dünya'nın kollarına atmaktı.

Gecenin karanlığında, binicisi meşale taşımayan bir at dörtnala geliyordu. Kısarak, çocuğu binicisinden biraz önce fark etti ve durup şaha kalktı. Vasya yana doğru düştü ve düşmenin etkisiyle eli soyuldu. Çılgılığını bastırmak için yumruğuyla ağzını kapattı. Binici, Vasya'nın tanıdığı bir sesle lanet okudu ve bir an sonra Vasya ağabeyinin kollarındaydı. "Saşka," diye ağladı Vasya, yüzünü ağabeyinin boynuna gömerken. "Kayboldum. Ormanda bir adam vardı. İki adam. Beyaz bir at, siyah bir ağaç. Çok korktum."

"Ne adamı?" diye sordu Saşa. "Nerede, çocuğum? Bir yerin incindi mi?" Vasya'yı kendinden uzaklaştırıp bir yeri yaralandı mı diye baktı.

"Hayır," dedi sesi titreyerek. "Hayır... Üşüdüm sadece."

Saşa hiçbir şey söylemedi; Vasya onun sinirlendiğini görebiliyordu ama onu kısırağına oturturken nazik davrandı. Arkasına atlayıp Vasya'yı cübbesinin eteklerine sardı. Artık güvende olan Vasya, yanağını ağabeyinin iyi bakılmış deriden kılıç kayışına dayayıp yavaş yavaş ağlamayı kesti.

Normalde Saşa küçük kız kardeşinin onun peşine düşmesini, kılıcını kaldırmaya ya da yayını çekmeye çalışmasını hoş görürdü. Hatta yarısı yanmış bir mum ya da bir avuç fındık verip onu şımartmayı ihmal etmezdi. Ama şimdi korkusu onu öfkelenmişti ve at sürerken tek kelime etmedi.

Saşa sola bağırды ve Vasya'nın kurtulduğu haberi adamlar arasında yavaş yavaş yayıldı. Vasya kar başlamadan önce bulunamasaıydı, geceden sağ çıkamazdı ve ancak bahar gelip de kefeni kayıp düştüğünde cesedi bulunabilirdi... hiç bulunamaması da mümkündü tabii.

"Dura!"¹⁵ diye kükredi Saşa sonunda, sonra bağırmayı kesti. "Seni küçük aptal, hangi akla hizmet yaptın bunu? Olga'dan kaçıp orma-

¹⁵Durak: Aptal. Diş formu: *dura*. (y.n.)

na saklanmak da neymiş? Orman perisi mi sanıyorsun kendini, yoksa hangi mevsimde olduğumuzu mu unuttun?” dedi.

Vasya başını iki yana salladı. Artık titremekten ziyade sarsılıyordu. Dişleri birbirine çarpıyordu. “Kekimi yemek istedim,” dedi. “Ama kayboldum. Karaağaç kütüğünü bulamadım. Meşe ağacında bir adamla karşılaştım. İki adam. Bir de at. Sonra hava karardı.”

Ona tepeden bakan Saşa’nın kaşları çatıldı. “Bana şu meşe ağacından bahset,” dedi.

“Yaşlı bir ağaçtı,” dedi Vasya. “Yüzeyde kapkalın kökleri vardı. Tek gözlüydü. Adam yani, ağaç değil.” Artık hiç olmadığı kadar zangırdıyordu.

“Ah, neyse şimdi düşünme bunu,” dedi Saşa ve yorgun atını hızlandırdı.

Olga ve Dünya onu kapının eşiğinde karşıladı. Zavallı yaşlı kadının ağlamaktan yüzü sırılsıklamdı, Olga ise peri masalındaki buz kızı kadar beyazdı. Hepsi fırındaki bütün korları tırmıklayıp çıkarmış ve sıcak taşlara buhar yapsın diye su dökmüştü. Vasya kendini kabaca soyulup ısınması için fırının ağızına sürülürken bulmuştu.

Fırının ağızından çıkar çıkmaz azar faslı başladı.

“Kek çaldın öyle mi?” dedi Dünya. “Bir de ablandan kaçtın. Bizi nasıl böyle korkutursun, Vasoçka?” Bunları söylerken ağlıyordu.

Sıcaktan mayışan ve pişmanlık duyan Vasya, “Özür dilerim, Dünya. Çok ama çok özür dilerim,” diye mırıldandı.

Vasya berbat hardal tohumuyla ovuldu ve kanı canlansın diye huş ağacının dallarıyla hızlı hızlı dövüldü. Sonra onu yünlere sardılar, derisi soyulan elini bandajladılar ve ona çorba içirdiler.

“Çok kötüydü, Vasya,” dedi Olga. Kız kardeşinin saçlarını düzeltti ve başını kucağına koydu. Vasya çoktan uyumuştü.

“Bu gecelik yeter, Dünya,” diye ekledi Olga. “Yarın daha fazla konuşacak vaktimiz olur.”

Vasya’yı fırının üstündeki yatağa koydular, Dünya da yanma yattı.

Nihayet kız kardeşi uykuya daldığında, Olga ateşin yanına çöktü. Babası ve erkek kardeşleri bir köşede oturmuş yahni yiyorlardı, hepsinin yüzünde birbirine benzeyen, asabi bir ifade vardı. “Vasya iyi olacak,” dedi Olga. “Üşüteceğini sanmıyorum.”

“Ama aile ocağından onu aramaya çağırılan herhangi bir adam üşütebilir,” diye çıkıştı Piyotr.

“Ya da *ben*,” dedi Kolya. “Bütün gün babasının çatısını tamir eden bir erkek akşam yemek yemek ister, eline meşale alıp gece vakti at sürmek değil. Yarın onu kemerle döveceğim.”

“Sonra ne olacak?” diye cevabı yapıştırdı Saşa soğukkanlı bir şekilde. “Daha önce de kemerle dövüldü. Kız çocuklarını idare etmek erkeklerin işi değil. Kadın işi. Dünya yaşlandı. Olya yakında evlenecek, o zaman yaşlı kadının çocuğu tek başına büyütmesi gerekecek.”

Piyotr hiçbir şey söylemedi. Karısını toprağa vermesinin üzerinden altı yıl geçmiş, ona uygun düşebilecek pek çok kadın olsa da tekrar evlenmeyi düşünmemişti. Ama kızı onu korkutuyordu.

Kolya da uyumaya gidince, Piyotr ile Saşa karanlıkta oturup, ikonanın önündeki mumun yanarak küçülmesini izlerken Piyotr, “Annenin unutulduğunu mu düşünüyorsun?” dedi.

“Vasya onu hiç tanımadı,” diye cevap verdi Saşa. “Sağduyulu bir kadın ona iyi gelir, bir abla ya da yaşlı bir bakıcı değil. Çok geçmeden ele avuca sığmaz hale gelecek, baba.”

Uzun bir duraksama oldu.

“Annemin ölümü Vasya’nın suçu değil,” diye ekledi Saşa kısık bir sesle.

Piyotr bir şey söylemeyince Saşa ayağa kalktı, babasına başıyla selam verip mumu söndürdü.

4.

MOSKOVA'NIN BÜYÜK
PRENSİ

Piyotr ertesi gün kızını dövdü, bunu zalimce yapmasa da Vasya ağladı. Vasya'nın köyden ayrılması yasaklandı ama ilk kez bu sıkıntı değildi. Vasya çok kötü üşütmüştü, tek gözlü adam, ormandaki açıklığa gelen yabancı ile atı kâbuslarında onu ziyaret etmişti.

Saşa başka kimseye söylemeden ormanı batıya doğru gezmiş; tek gözlü adamı ya da yüzeyde görünen kapkalın kökleri olan meşe ağacını aramıştı. Ama ne adamı ne de ağacı bulabilmişti, ardından aralıksız üç gün yoğun kar yağışı olduğu için kimse dışarı çıkmamıştı.

Her kış olduğu gibi günlerle beraber hayatları da kısılıyordu; bir öğün yemek, uyku ve insanı mayıştıran küçük ev işleri. Kar, dışarıda arttıkça artıyordu ve sert geçen akşamlardan birinde Piyotr kendi iskemlesine oturmuş düz bir dişbudak ağacı dalını balta sapı yapmak için pürüzsüzleştiriyordu. Unutmaktan memnun olacağı şeyleri hatırladığı için yüz ifadesi taş kesilmişti. Marina uzun yıllar önce, sevimli yüzüne ölümcül hastalığın izleri yayılırken, *Kızımıza iyi bak, demişti. Onu ben seçtim, o önemli. Petya, bana söz ver.*

Piyotr kederli bir şekilde söz vermişti. Ama sonra karısı elini bırakmış, yatağında sırtüstü yatmış ve gözleri kocasının ötesine bakmıştı. Bir kere hafifçe ve neşeyle gülümsemişti ama Piyotr bu tebessümün kendisi için olduğunu düşünmemişti. Karısı bir daha konuşmamış ve şafak sökmeden hemen önce hayatını kaybetmişti.

Ardından, onu kucaklayacak bir çukur kazdılar ve ölüm odasına girmemi engellemeye çalışan kadınlara bağıldım. Bizzat ben... hâlâ kanının kokusunu alabildiğim soğuk bedenini kucakladım ve onu toprağa kendi ellerimle verdim, diye düşündü Piyotr.

O kış boyunca kız bebeği çılgık çılgıydı ve Piyotr bebeğin yüzüne bakmaya dayanamıyordu çünkü annesi çocuğunu seçmişti, kocasını değil.

Eh, şimdi de telafi etmeliydi.

Piyotr balta sapına gözlerini kısarak baktı. “Nehirler donunca Moskova’ya gideceğim,” dedi sessizliğe doğru.

Oda bağırış çağırışlarla bölündü. Yüksek ateş ve sıcak bal şarabının¹⁶ etkisiyle uyuklayan Vasya cıyaklayıp başını fırının yan tarafından çıkardı.

“Moskova’ya mı, baba?” diye sordu Kolya. “Yine mi?”

Piyotr’ın dudakları gerildi. Marina’nın ölümünden sonraki o ilk sert kış mevsiminde Moskova’ya gitmişti. Marina’nın yarı öz erkek kardeşi İvan İvanoviç, Büyük Prens’ti ve Piyotr, ailesinin iyiliği için aralarındaki bağlantıdan faydalanarak koparabildiğini koparmıştı. Ama o zaman da sonrasında da kendisine yeni bir eş almamıştı.

“Bu kez evlenmeye niyetlisin,” dedi Saşa.

Piyotr ailesinin bakışlarının ağırlığını üzerinde hissederken başını kısaca sallayarak onayladı. Taşrada yeterince kadın vardı ama Moskovalı bir leydi beraberinde yeni müttefikler ve para getirirdi. İvan’ın ölen kız kardeşinin kocasına göstereceği müsamaha sonsuza dek sürmeyecekti. Ayrıca küçük kızının iyiliği için yeni bir eş ihtiyacı vardı. Ama... *Marina, buna dayanamadığımı düşündüğüm için ne kadar aptalım.*

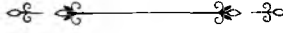
“Saşa ve Kolya, siz de benimle geleceksiniz,” dedi Piyotr.

Oğullarının yüzündeki eleştirel ifadenin yerini büyük bir neşe aldı. “Moskova’ya mı, baba?” diye sordu Kolya.

“Her şey yolunda giderse iki hafta sürecektir bir yolculuk bu,” dedi Piyotr. “Size yolda ihtiyacım olacak. Ayrıca daha önce hükümdarın huzuruna çıkmadınız. Büyük Prens sizin kim olduğunuzu bilmeli.”

¹⁶Ballı su karışımının mayalanmasıyla yapılır. (y.n.)

O sırada mutfağa kaos hâkimdi: Oğlanlar neşeli neşeli konuşuyor; Vasya ve Alyoşa onlarla gitmek istediklerini söyleyip ortalığı velveleye veriyorlardı. Olga ise mücevherler ve güzel kıyafetler almaları için onlara yalvarıyordu. Evin büyük erkekleri karşı çıkmaya devam ettikçe, akşam boyunca tartışmalar, yalvarmalar ve yorumlar eksik olmadı.

Üç kez kar yağmış, derin ve sert yığınlar oluşmuştu, kışın ortasından ve son tipinin ardından her yeri buz tutmuştu; erkeklerin aldıkları nefesin burun deliklerinde donakaldığını hissettikleri ve zayıf şeylerin geceleri ölmeye meylettiği büyük mavi buzlanma vaktiydi. Bu da yazın tekerlek ve kırık arka aks izleriyle karman çorman olan toprak yolların yanında pırıl pırıl parlayan cam gibi pürüzsüz buzdan nehirlerden geçen kızak yollarının açıldığı anlamına geliyordu. Oğlanlar gökyüzünü izleyip buzları hissettiler, evin içinde bir o yana bir bu yana yürüyüp botlarını yağladılar ve mızraklarının kıl gibi ince kenarlarını bilediler.

Nihayet beklenen gün gelip çattı. Piyotr ve oğulları gün ağarmadan uyanıp şafak söker sökmez evden çıkmak üzere hazırlandılar. Kısa süre kapının önünde toplandılar. Etkileyici gün doğumu yüzlerini kızartmıştı; hayvanlar ayaklarını yere vuruyor ve burunlarından buhar çıkarıyordu. Bir adam Piyotr'ın huysuz Moğol aygırı Buran'a¹⁷ eyer vuruyor ve hayvanın dizgin başlığını korkarak tutuyordu. Piyotr kendisini bekleyen binek hayvanına şaplak attı, ısırarak için uzattığı dişlerinden kurtuldu ve üzerine bindi. Minnettar hizmetlisi geri çekildi, nefes nefese kalmıştı.

Piyotr'ın bir gözü ne yapacağı belli olmayan aygırının, diğeri de etrafındaki sözde kaosun üzerindeydi.

Ahır avlusu insanlar, hayvanlar ve kızaklarla dolup taşıyordu. Balmumu ve mum kutularının yanına kürkler yığılmıştı. Bal şarabı ve bal kavanozları, kuru gıda paketlerine yer açmak için bir kenara itilmişti. Kolya son kızığın yüklenmesinden sorumluydu, sabah ayazında burnu kıpkırmızı olmuştu. Kara gözlerini annesinden almıştı; Kolya yanlarından geçerken hizmetçi kızlar kıkırdıyordu.

¹⁷Kar fırtınası, tipi. (y.n.)

Bir sepet pat diye düştü ve karları savurarak bir kızak atının neredeyse ayaklarının dibinde durdu. Ürken hayvan öne ve yanlara doğru çekilmeye çalıştı. Kolya hemen geriye sıçradı, Piyotr öne atılacak oldu ama Saşa hepsinden önce yetişmişti. Kısrağından bir kedi gibi atlayıp inmiş, bir an sonra atı dingil başlığından tutup kulağına fısıldamaya başlamıştı. At sakinleşmiş ve mahcup bakışlar atmıştı. Piyotr, Saşa'nın bir şeye işaret edip bir şeyler söylemesini izledi. Adamlar atın dizginlerini tutup sorun yaratan sepeti almak için acele ettiler. Saşa bir şey daha söyleyip sırtınca hepsi gülmeye başladı. Delikanlı tekrar kısrağına atladı, onun mevkisi erkek kardeşininkinden daha iyiydi; atlarla arasında bir yakınlık vardı ve silahını şerefle taşırdı. *Doğuştan savaşçı*, diye düşündü Piyotr. *Ve insanlara liderlik ediyor. Marina, oğullarımdan yana şanslıyım.*

Olga mutfak kapısından koşarak çıktı, Vasya da hızlı hızlı peşinden geliyordu.

Kızların işlemeli sarafanları¹⁸ karın üzerinde dikkat çekiyordu. Olga önlüğünü iki eliyle tutuyordu; fırından yeni çıkmış esmer, yumuşak somunları önlüğüne sarmıştı. Kolya ve Saşa çoktan yanına gelmişti. Vasya o sırada somununu yemeye başlayan en büyük ikinci ağabeyinin cübbesini çekiyordu. “Ama neden ben gelemiyorum, Saşka?” dedi. “Size akşam yemeği yaparım. Dünya bana nasıl yapıldığını öğretti. Seninle ata binebilirim, yeterince küçüğüm.” Sonra cübbesini iki eliyle çekiyordu.

“Bu yıl olmaz, küçük kurbağa,” dedi Saşa. “Evet, *gerçekten* küçük-sün... Fazla küçük.” Vasya'nın gözlerinin hüznle dolduğunu görünce karın üstünde diz çöktü ve ekmeğinden geri kalanı onun eline verdi. “Ye de büyüyüp güçlen, küçük kız kardeşim,” dedi, “böylece yolculuk edebilecek hale gelirsin. Tanrı seni korusun.” Bir elini kardeşinin başına koydu, sonra tekrar kahverengi Mıyş'ının¹⁹ sırtına atladı. “Saş-

¹⁸Pinafore veya jileye benzeyen, uzun kollu bir bluzun üzerine giyilen, askılı bir elbise. Bu elbise aslında yalnızca on beşinci yüzyılın başlarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunu bu romana az da olsa dâhil ettim çünkü bu tür bir elbise, peri masallarındaki Rusya imgesini Batılı okurun zihninde daha güçlü bir şekilde uyandırıyor. (y.n.)

¹⁹*Mıyş*, fare. (y.n.)

ka!” diye seslendi Vasya ama o çoktan uzaklaşmış, son kızağı yükleyen adamlara emirler yağdırıyordu.

Olga kız kardeşini elinden tutup çekiştirdi. “Haydi gel, Vasoçka,” dedi çocuk ayak diretince. Kızlar koşup Piyotr’ın yanına gittiler. Olga’nın elindeki son somun soğumaya başlamıştı bile.

“İyi yolculuklar, baba,” dedi Olga.

Olyam annesine ne kadar da az benziyor, diye düşündü Piyotr. *Sadece yüz hatlarını annesinden almış. İyi ki de öyle olmuş... Marina kafese kapatılmış bir şahin gibiydi. Olga daha mülayim. Onun iyi biriyle evlenmesini sağlayacağım.* Piyotr kızlarına gülümsedi. “Tanrı ikinizi de korusun,” dedi. “Belki sana bir koca getiririm, Olya.” Vasya bastırılmış bir homurtuyu andıran bir ses çıkardı. Olga kızarıp bozardı, gülümsedi, neredeyse ekmeği düşürecek. Piyotr tam vaktinde yakaladı ve bunu yapabildiğine sevindi; Olga ktır kenarını çıkarmış ve içine ekmeğin sıcaklığıyla erimesi için bal sürmüştü. Piyotr büyük bir ısırtık aldı, dişleri hâlâ iyi durumdaydı ve durup memnuniyetle çiğnedi.

“Sana gelince, Vasya,” diye ekledi ciddileşerek. “Ablanın sözünü dinle ve evden uzaklaşma.”

“Tamam, baba,” dedi Vasya ama yola koyulacak atların arkasından özlemle baktı.

Piyotr ağzını elinin tersiyle sildi. Kalabalıkta bir şekilde düzen sağlanmış gibi görünüyordu. “Hoşça kalın, kızlarım,” dedi. “Gidiyoruz. Kızaklara dikkat edin.” Olga hüznünlü bir şekilde başını sallayarak onayladı. Vasya başını falan sallamadı; asi görünüyordu. Bağırış çağırış korusu ve şaklayan kırbaçlar eşliğinde yola koyuldular.

Geride kalan Olga ve Vasilisa, avluda tek başlarına durup, gün ışıkları tarafından tamamen yutulana dek kızakların zillerini dinlediler.

Yolculuğa başladıklarından beri gecikmelerine sebep olan ama bir felaketle sonuçlanmayan pek çok olay yaşadıktan iki hafta sonra Piyotr ve oğulları Moskova sınırını, Moskova Nehri’nin yakınındaki tepenin üstüne kurulmuş o kalabalık ticaret merkezini geçmişlerdi.

Daha görmeden çok önce şehrin kokusunu almışlardı: Hava on bin ateşin yaydığı dumandan dolayı epey pusluydu ve dumanlar arasındakı belli belirsiz görünen yeşil, kırmızı ve kobalt mavisi parlak kubbeler vardı. Nihayet çekiciliği ve kirliliğiyle ayakları çamura batmış güzel bir kadını andıran şehri gözleriyle görmüşlerdi. Yüksek altın kuleler çaresizlik ve fakirliğin üzerinde gururla yükseliyordu, altın süslemeli heykeller gizemli bakışlarla izlerken prensler ve çiftçilerin hanımları sert yüzlerini öpüp dua etmek için geliyordu.

Binlerce ayağın üzerine basıp çiğnediği sokaklar karla karışık çamur içindeydi. Burunları soğuktan kararan dilenciler, oğlanların üzenlerini yakalamaya çalıştı. Kolya onları savuşturdu ama Saşa onların pis ellerini sıkıca tuttu. Nihayet aşırı yorgun ve çamur içinde varış noktasına; üzerinde kulelerin yükseldiği, bronz şeritlerin çevrelediği devasa ahşap kapının önüne geldiklerinde kırmızı kış güneşi batıya eğilmişti. Bir düzine mızraklı ve duvardaki okçular yolu gözliyordu.

Önce Piyotr'a, kızaklarına ve oğullarına soğuk bakışlar attılar ama Piyotr komutanlarına bir kavanoz kaliteli bal şarabı verince sert yüz ifadeleri hemen yumuşadı. Piyotr önce kumandana, ardından adamlarına eğilerek selam verdi, muhafızlar da onlara iltifatlar yağdırıp el salladılar.

Kremlin'in²⁰ içi apayrı bir kasabaydı: Saraylar, kulübeler, ahırlar, demirci dükkânları ve inşaatı yarı yarıya bitmiş sayısız kilise vardı. Duvarlar ilk inşa edilirken çift kat meşe kullanılmıştı ama yıllar geçtikçe epey çürümüşü ve artık kibritlik kereste gibi görünüyordu. Marina'nın üvey kardeşi Büyük Prens İvan İvanoviç bunların yerine daha da büyük duvarların yapılmasını emretmişti. Havada keresteyi ateşten az da olsa koruması için üzerine sürülen kilin kokusu vardı. Her yerde marangozlar dört bir yana koşuşturuyor ve sakallarına takılan talaşları silkeliyordu. Hizmetliler, papazlar, boyar'lar, muhafızlar ve tüccarlar etrafta dolanıp didişiyordu. Güzel atlara binen Tatarlar, kızakları yüklemekle meşgul Rus tüccarlarla görüşüyordu. En ufak bir kaçamakta birbirlerine bağırıyorlardı. Kolya tüm bu hengâmeye bön bön bakıyor,

²⁰Bir Rus şehrinin merkezinde bulunan güçlendirilmiş bölge. Modern İngilizcede *kremlin* kelimesi yalnızca en meşhur örneği Moskova Kremlini'ni kastediyor gibi olsa da aslında tarihî Rus şehirlerinin birçoğunda kremlin bulunur. (y.n.)

gerginliğini başını dik tutarak gizlemeye çalışıyordu. Kolya'nın dizginlerle verdiği talimatla atı yavaş yavaş ilerlemeye başladı.

Piyotr daha önce Moskov'a gelmişti. Atlarını ahıra yerleştirmek ve kızaklarını koyacak bir yer bulmak konusunda birkaç otoriter görüşme yaptı. "Atlarla ilgilen," dedi en sağlam adamı Oleg'e. "Yanlarından ayrılma." Dört bir yanda boş boş gezen hizmetçiler, kısık gözlü tüccarlar ve kaba olduğu kadar şık kıyafetler giymiş boyar'lar vardı. Burada bir at göz açıp kapayıncaya kadar kaybolur ve bir daha bulunamazdı. Oleg başını sallayarak onayladı ve sert bir parmak ucu, uzun bıçağının kabzasını sıyrıp geçti.

Geleceklerinin haberini göndermişlerdi. Elçileri onları ahırın dışında karşıladı. "Sizi çağırıyorlar, lordum," dedi Piyotr'a. "Büyük Prens sofrada ve kuzeyden gelen kardeşini bekliyor."

Lesnaya Zemliya'dan buraya kadar katettikleri yol çok uzundu; Piyotr kirlenmiş, yaralanmış, üşümüş ve bitkin düşmüştü. "Pekâlâ," dedi kısaca. "Geliyoruz. Bırak onu." Son cümlesinin muhatabı, atının toynağına yapışıp kalmış buz birikintisini kazıp çıkarmaya çalışan Saşa'ydı.

Kirli yüzlerine soğuk su çarptılar, kalın yün kaftanlarını giydiler, parlak samur kürkünden şapkalarını taktılar ve kılıçlarını bir kenara koydular. Kale kasabası kiliseler ve ahşap saraylarla doluydu, yerler çamur ve pislik içindeydi, havada is kokusu vardı. Piyotr elçiyi seri adımlarla izledi. Hemen arkasındaki Saşa yaldızlı kubbeleri ve boyalı kuleleri kısık gözleriyle süzüyordu. Kolya daha az şüpheli yaklaşıp da atlara ve silahlı binicilerine dik dik bakıyordu.

Adamlar ve köpeklerle dolu bir salona açılan, meşe ağacından yapılmış çift kanatlı bir kapıya vardılar. Büyük masalar güzel şeylerle donatılmıştı. Salonun uzak ucundaki oymalı, yüksek tahtta parlak saçlı bir adam oturmuş, dilimlenmiş büyük bir et parçasını önüne yağ damlatarak yiyordu.

II. İvan aynı zamanda Kızıl İvan ya da Adil İvan olarak bilinirdi. Artık genç sayılmazdı; otuzlarında olabilirdi. Ondan önce yönetimde ağabeyi Semyon vardı ancak hazin bir yaz mevsiminde Semyon ve bütün çocukları veba yüzünden can vermişti.

Moskova'nın Büyük Prens'i açık tenli, yakışıklı bir adamdı. Saçları olabilecek en açık bal rengindeydi ve ıslıl ıslıl parlıyordu. Kadınlar prensin altın sarısı güzelliğine kapılıyordu. Aynı zamanda yetenekli bir avcı, tazılar ve atlar konusunda uzmandı. Masası, baharatlarla çeşnilendirilmiş büyük kızarmış yaban domuzunun ağırlığı altında gıcırıyordu.

Piyotr'ın oğulları bu manzara karşısında yutkundular. Kışın yollarda geçen iki haftanın ardından hepsi çok acıkmıştı.

Piyotr, oğullarını geride bırakıp devasa salonun diğer ucuna yürüdü. Dört bir yandan gelen dikkatli ya da meraklı bakışlara rağmen prens yemeğinden başını kaldırıp bakmadı. Prens oturduğu kürsünün arkasında bir öküzün çevrilip pişirilebileceği kadar büyük bir şömine yanıyordu ve yaydığı ışıık, İvan'ın yüzünü gölgede bırakıyor ve misafirlerinkini gizliyordu. Piyotr ile oğulları kürsünün önüne gelince durup eğilerek selam verdiler.

İvan bıçağının ucunu bir lokma domuz etine sapladı. Sarı sakalına kan sıçradı. Lokmasını çiğnerken, "Piyotr Vladimiroviç, değil mi?" dedi yavaşça. Gölgede kalan bakışları onları baştan ayağa süzdü. "Üvey kız kardeşimle evlenen adam?" Bal şarabından bir yudum alıp, "Toprağı bol olsun," diye ekledi.

"Evet, İvan İvanoviç," dedi Piyotr.

"Tanıştığımıza sevindim, kardeşim," dedi prens. Tahtının altındaki köpeğe bir kemik attı. "Seni buraya hangi rüzgâr attı?"

"Size oğullarımı takdim etmek istedim, gosudar,"²¹ dedi Piyotr. "Yeğenleriniz. Evlilik çağına gelmek üzereler. Tanrı'nın da izniyle, en küçük çocuklarım daha fazla annesiz kalmasın diye kendime de bir eş arıyorum."

"Değerli bir gaye," dedi İvan. "Oğulların onlar mı?" Bakışları, Piyotr'ın arkasındaki delikanlılara çevrildi.

"Evet. En büyük oğlum Nikolay Petroviç ve bir küçüğü Aleksandr." Kolya ve Saşa öne çıktı.

²¹"Majesteleri" ve "Hükümdar" ifadelerine benzer bir terim. (y.n.)

Büyük Prens, Piyotr'a yaptığı gibi onları da bakışlarıyla süzdü. Ardından gözleri Saşa'ya takıldı. Saşa'nın sakalları daha yeni yeni çıkmaya başlamıştı ve yetişme çağındaki bir delikanlının belirgin kemiklerine sahipti. Ama çevikti ve gri gözlerinde tereddütten eser yoktu.

"İyi ki tanıştık, sevgili akrabalarım," dedi İvan, gözlerini Piyotr'ın küçük oğlundan ayırmadan. "Sen, genç adam... annene o kadar benziyorsun ki." Saşa şaşırmıştı, başıyla selam verdi ve tek kelime etmedi. Bir an için ortama sessizlik çöktü. Sonra İvan daha yüksek bir sesle, "Piyotr Vladimiroviç, işlerin görülene kadar evime ve soframa hoş geldin," diye ekledi.

Prens birden başını eğdi ve yemeğine geri döndü. Prens'in huzurundan ayrılan üçlü, yöneticilerin masasından alelacele boşaltılan üç iskemleye oturdu. Kolya'nın teşvike ihtiyacı yoktu; kızarmış domuzun kenarlarından hâlâ sıcak suyu akıyordu. Tartın içinde peynir ve kurutulmuş mantar vardı. Yuvarlak misafir somunları masanın ortasında, prensin öğütülmüş gri tuzunun yanında duruyordu. Kolya hemen yemeğe gömüldüyse de Saşa duraksadı. "Büyük Prens bana nasıl baktı öyle, baba," dedi. "Düşüncelerimi benden daha iyi biliyormuş gibiydi."

"Yaşayan bütün prensler öyledir," dedi Piyotr. Buharı tüten tartan bir parça aldı. "Bir sürü erkek kardeşleri vardır ve bir sonraki şehir, daha büyük bir ganimet için can atarlar. Haliyle ya insan sarrafi olurlar ya da canlarından olurlar. Yaşayanlar konusunda temkinli ol, sinok²² çünkü tehlikeliler." Ardından bütün dikkatini tartına verdi.

Saşa kaşlarını çattıysa da tabağının doldurulmasına ses etmedi. Yolculukları, misafirperver komşuları tarafından bir iki kez bölünmesi dışında sonu görünmeyen bir sade kek ve tuhaf yahni döngüsüne girmiş gibiydi. Büyük Prens'in masası güzelce donatılmıştı, bu yüzden tuka basa doyana dek bu ziyafetin tadını çıkardılar.

Ardından gruba kullanmaları için üç oda verildi. Odalar soğuktu ve haşerat kaynıyordu ama bunu umursamayacak kadar yorgundular. Piyotr kızakların depolandığından ve adamlarının kalacakları yere yerleştiklerinden emin olunca kendini yüksek yatağına bıraktı ve rüyasız bir uykuya teslim oldu.

²²"Oğul" anlamına gelen *sin* kelimesinden türetilmiş bir küçültme sözcüğü. (y.n.)

5.

MAKOVETS TEPESİ'NİN
KUTSAL ADAMI

“Baba,” dedi Saşa, heyecandan titreyerek. “Rahibin dediğine göre Moskova’nın kuzeyindeki Makovets Tepesi’nde bir kutsal adam varmış. Bir manastır kurmuş ve şimdiden on bir mürit toplamış. Meleklerle konuştuğunu söylüyorlar. Her gün bir sürü insan, hayır duasını almak için ziyaretine gidiyormuş.”

Piyotr homurdandı. Moskova’ya geleli çoktan bir hafta olmuştu ama hâlâ yalakalık çalışmaları hızla devam ediyordu. Henüz sonuçlanan son çabası ise Tatar elçisi, baskak’ı²³ ziyaretiydi. Altın Orda Devleti’nin işgalinden sonra kurulan, mücevher kutusu şehri Saray’dan hiç kimse, bir kuzey lordunun kıymetsiz hediyelerinden etkilenmez, onlara tenezzül etmezdi ama Piyotr bıkmadan usanmadan elçinin önüne kürkler yığmıştı. Tilki, kakım, tavşan ve samur kürkleri, elçi daha az küçümseyici bakışlar atıp Piyotr’a bütün iyi niyet gösterileri için teşekkür edene dek önüne serilmişti âdeti. Böyle kürkleri Han’ın maiyetinde ve daha güneydeki Bizans prensleri arasında yüklü miktarda altın ederdi. *Buna değdi*, diye düşündü Piyotr. *Bir gün işgalciler arasında bir dostum olması işime yarayabilir.*

Piyotr çok yorgundu ve altın işlemeli kıyafeti içinde terliyordu. Ama küçük oğlu heves ve coşkuyla kutsal adamlar ve mucizelerle ilgili bir hikâye anlatırken dinlenemezdi.

Piyotr, “Kutsal adamlar hep vardır,” dedi Saşa’ya. Sessizliği ve sade yemekleri özlemişti; Moskovalılar Bizans mutfağına bayılırdı, Bizans mutfağının Rus malzemeleriyle yorumlanması ise midesine hiç iyi gelmiyordu. O gece daha fazla ziyafet ve entrika olacaktı; hâlâ kendisi için bir kadın, Olga için de bir koca arıyordu.

²³Rus uluslarındaki en yüksek rütbeli Tatar valisi. Bazı Türk devletlerinde ve Moğollar’da vergi toplamakla görevli memur. (ç. n.)

“Baba,” dedi Saşa, “müsaaden olursa bu manastıra gitmek istiyorum.”

“Saşa, bu şehirde elini sallasan bir kiliseye çarpıyor,” dedi Piyotr. “Neden bir başkası için boşu boşuna üç günlük bir yolculuğa çıkasın ki?”

Saşa dudak büktü. “Moskova’da rahipler mevkilerine âşık. Yağlı etler yiyorlar, sonra da gidip perişan haldeki insanlara fakirlikle ilgili vaaz veriyorlar.”

Söyledikleri doğrudu. Ama Piyotr halkı için iyi bir lord olsa da soyut adalet duygusundan yoksundu. Omuz silkti. “Senin kutsal adam da onlardan farksız olabilir.”

“Yine de görmek istiyorum. Lütfen, baba.” Saşa, gözleri gri olsa da kara kaşlarını ve uzun kirpiklerini annesinden almıştı. İnce yüzünde tuhaf bir zariflikle kıvrılıyorlardı.

Piyotr bir kez daha düşündü. Yollar tehlikeliydi ama Moskova’dan kuzeye uzanan işlek yollar biraz daha güvenli olabilirdi. Korkak bir erkek evlat yetiştirmeye de hiç niyeti yoktu. “Yanına beş adam al. Ayrıca iki düzine mum götür; kabul edilmen için yeterli olacaktır.”

Çocuğun yüzü aydınlandı. Piyotr’ın dudakları gerildi. Marina artık sert toprağa karışmış kemiklerden ibaretti ama ruhu yüzünü alev ışığı gibi aydınlatığında tam da böyle baktığını hatırladı.

“Teşekkür ederim, baba,” dedi çocuk. Bir gelincik gibi kıvrak ve atik hareketlerle odadan dışarıya fırladı. Piyotr, onun sarayın önündeki dvor’da²⁴ adamlara ve atına seslenişini duydu.

Marina, dedi Piyotr kısık bir sesle. Oğullarım için sana minnettarım.

Teslis Manastırı, bakir doğanın ortasına yapılmıştı. Gelip geçen hacılar kar içindeki ormanda bir yol açmış olsa da ağaçlar hâlâ iki tarafına çok yakın olduğundan gösterişsiz ahşap kilisenin çan kulesini olduğundan kısa gösteriyordu. Burası Saşa’ya, Lesnaya Zemliya’daki kendi köyünü hatırlatmıştı. Çoğunlukla küçük ahşap binalardan olu-

²⁴Avlu ya da meydan. (y.n.)

şan manastırın etrafını sağlam kazıklı çitler çevreliyordu. Havada is ve pişen ekmek kokusu vardı.

Başyardımcısı Oleg de onunla beraber gelmişti. “Hepimiz içeri giremeyiz,” dedi Saşa, atının dizginlerini çekip.

Oleg başını sallayarak onayladı. Grup, her parçasından ayrı bir ses çıkarak dağıldı. “Siz ikiniz,” dedi Oleg. “Yolu gözleyin.”

Seçilen adamlar yolun yanına yerleştiler, atlarının kolanlarını gevşettiler ve ateş yakmak için odun aramaya başladılar. Diğerleri de sürgüsüz, dar bir kapının iki direği arasından geçti. Devasa ağaçlar, küçük kilisenin ham tahtalarına is rengi gölgeler düşürüyordu.

Zayıf bir adam, kapının dışında unlu ellerini siliyordu. Çok uzun boylu ya da çok yaşlı değildi. Geniş burnu, bir orman gölünün yeşilimsi kahverengindeki büyük parlak gözleri arasına yerleşmişti. Üzerinde un bulaşmış kaba bir keşiş cübbesi vardı.

Saşa onu tanıyordu. Keşiş, bir dilenci paçavrası da piskopos cübbesi de giyse, Saşa onu her hâlükârda tanırdı. Çocuk, karda diz çöktü.

Keşiş birden şaşkınlıkla durdu. “Hangi rüzgâr attı seni buraya, oğlum?”

Saşa bakışlarını kaldırmak için cesaretini güçlükle topladı. “Hayır duanı almaya geldim, Baryuşka,²⁵” demeyi başardı.

Keşiş tek kaşını kaldırdı. “Bana böyle demene gerek yok; papaz olarak görevlendirilmedim ben. Hepimiz Tanrı’nın çocuklarıyız.”

“Mihrap için mum getirdik,” diye kekeleydi hâlâ dizleri üzerinde duran Saşa.

Zayıf, esmer, çalışmaktan nasırlaşmış bir el, Saşa’nın dirseğine uzanıp onu ayağa kaldırdı. İkisi neredeyse aynı boydaydı ama çocuğun omuzları daha genişti ve henüz gelişimini tamamlamadığından uzun kolları ve bacaklarıyla bir tay gibi görünüyordu. “Burada yalnızca Tanrı’nın önünde diz çökeriz,” dedi keşiş. Bir an için Saşa’nın yüzünü in-

²⁵Birebir çevirisi “küçük peder” olan bu ifade, bir Ortodoks din adamına hitap etmenin saygılı bir yolu olarak kullanılırdı. (y.n.)

celedi. “Akşam ayını için komünyon ekmeği yapıyorum,” diye ekledi birden. “Gel de bana yardım et.”

Saşa bir şey söylemeden başını sallayarak onayladı ve bir el hareketiyle adamlarını uzaklaştırdı.

Mutfak ilkel ve fırının etkisiyle sıcaktı. Un, su ve tuz alınıp, karıştırılıp, yoğrulup küllerin arasında pişirilmeyi bekliyordu. İkili bir süre sessizce çalıştı ama bu huzursuz edici bir sessizlik değildi. Mekâna sinen huzur çok net bir şekilde hissediliyordu. Keşiş, soruları öyle mülayim bir şekilde soruyordu ki çocuk pek de sorgulanıyormuş gibi hissetmedi, sadece alışık olmadığı görevini beceriksizce yerine getirirken hamuru yuvarlayıp hikâyesini anlatmaya koyuldu. Babasının rütbesinden, annesinin ölümünden ve Moskova’ya yolculuklarından bahsetti.

“Sonra da buraya geldin,” diye lafını tamamladı keşiş. “Aradığın ne, oğlum?”

Saşa ağzını açıp tekrar kapattı. “Bi-bilmiyorum,” diye itiraf etti utanarak. “Herhangi bir şey.”

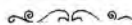
Keşiş, Saşa’yı şaşırtarak güldü. “Kalmak ister misin peki?”

Saşa keşişe bakakaldı.

“Burada zor bir hayatımız var,” diye devam etti keşiş, bu defa yüz ifadesi ciddiydi. “Kendi hücreni kendin yaparsın, kendi bahçeni ekersin, kendi ekmeğini pişirirsin ve gerektiğinde kardeşlerine yardım edersin. Ama burada huzur var, her şeyden öte bir huzur. Bunu hissettiğini görebiliyorum.” Saşa’nın hâlâ şaşkın olduğunu görünce, “Evet, evet, buraya bir sürü hacı gelir ve pek çoğu kalmak ister,” diye ekledi. “Ama biz yalnızca ne aradığını bilmesede arayışına devam edenleri kabul ederiz.”

Sonunda, “Evet,” dedi Saşa yavaşça. “Evet, kalmayı çok isterim.”

“Pekâlâ,” dedi Sergey Radonezski ve ekmek pişirme görevine geri döndü.

Moskova'ya dönüş yolunda atlarını hızlandırdılar. Oleg genç lordunun yüzündeki coşkulu ifadeye itimat etmemişti. Atını Saşa'nın üzüngüsüne yakın sürdü ve Piyotr'la konuşmaya karar verdi. Ama genç lord, babasının yanına ondan önce vardı.

Şehre kısa, kızgın günün batımında menekşe moruna bürünmüş göğün altında kilisenin kuleleri ve saray hayal meyal görünürken giriş yaptılar. Saşa burnundan buharlar çıkaran atını dvor'da bırakıp babasının odalarına uzanan merdivenleri koşarak çıktı. Babası ile ağabeyini bulduğunda üzerlerini değiştiriyorlardı.

Saşa içeri girince, "Hoş geldin, küçük erkek kardeşim," dedi Kolya. "Kiliselerle işin bitti mi artık?" Saşa'ya hızlı ve anlayışlı bir bakış atıp dikkatini tekrar kıyafetlerine verdi ve siyah samur kürkünden bir şapka'yı siyah saçlarının üzerine gösterişli bir biçimde yerleştirdi. "Eh, tam vaktinde geldin. Aklanıp paklan. Bu gece ziyafet var ve bize babamın evlenmesi için önerilen kadını gösterecek aile de gelebilir. Bütün dışları yerindeymiş, bu bilgiyi güvenilir bir kaynaktan aldım, ayrıca güzel bir... *Ne var*, Saşa?"

"Sergey Radonezski bana Makovets Tepesi'ndeki manastırına katılmayı teklif etti," diye tekrarladı Saşa, bu kez daha yüksek bir sesle.

Kolya boş boş baktı.

"Keşif olmak istiyorum," dedi Saşa. İşte şimdi dikkatlerini çekmişti. Piyotr kırmızı topuklu botlarını giyyordu. Oğluna bakmak için hızla dönerken neredeyse dengesini kaybedecekti.

"*Niye ki?*" diye haykırdı Kolya, yaşadığı yoğun dehşet, sesinden anlaşılıyordu. Saşa birkaç hoşgörüsüz yorumun üzerine dışlarını sıkı mayaya başlamıştı; ağabeyi çoktan sarayın kadın hizmetçileri arasında fazlaca dikkat çekmişti.

"Hayatımı Tanrı'ya adamak için," diye bilgi verdi Kolya'ya, ses tonunda hafif bir üstünlük vardı.

Şaşkınlık içindeki Kolya kendini toparlayamadan, "Görüyorum ki senin şu kutsal adam, üzerinde büyük bir etki bırakmış," dedi Piyotr. Dengesini yeniden sağlayıp ikinci botunu giyerken muhtemelen gereğinden fazla güç kullandı.

“Ben... Evet, etkiledi, baba.”

“Pekâlâ, benim için bir mahzuru yok,” dedi Piyotr.

Kolya ağzı açık bakakaldı. Piyotr ayaklarını yere indirip ayağa kalktı. Kaftanı koyu sarı ve pas rengiydi; ellerindeki altın yüzükler mum ışığını çekiyordu. Saçı ve sakalı esans yağıyla taranmıştı; hem heybetli hem de rahatsız görünüyordu.

Uzun bir tartışma bekleyen Saşa, babasına bakakalmıştı.

“Ancak iki şartım var,” diye ekledi Piyotr.

“Nedir?”

“Birincisi, mezhebine katılmak için yola çıkana kadar bu kutsal adamı bir daha ziyarete gitmeyeceksin. Mezhebine de önümüzdeki yılın hasat zamanından sonra katılabilirsin, yani üzerinde düşünmek için bir yılın olacak. İkincisi, bir keşiş olduğunda miras hakkının erkek kardeşlerine geçeceğini unutmamalısın, yani hayatını idame ettirmen için elinde dualarından başka bir şey kalmayacak.”

Saşa gönülsüzce başını aşağı yukarı salladı.

“Peki, baba,” dedi.

Yüzü her zamankinden biraz daha asık olan Piyotr, tek kelime daha etmeden dönüp merdivenlerden solgun akşam ışığında atların uyuklayarak beklediği yere indi.

6.
İBLİSLER

Kızıl İvan'ın bir tane oğlu vardı, küçük sarışın huysuz Dmitrii İvanoviç. Konstantinopolis Patriği tarafından bizzat seçilen en yüksek rütbeli Rus' piskoposu, Moskova Metropoliti²⁶ Aleksei çocuğa edebiyat ve devlet idaresi dersleri vermekle görevliydi. Bazı günler Aleksei, bu işin mucizeler yaratmaktan uzak kimseleri aşacağını düşünürdü.

Çocuklar üç saattir huş kabuğu üzerinde yoğun bir biçimde çalışıyordu. Dmitrii ile genç Serpuhov Prensi, büyük kuzeni Vladimir Andreviç boğuşuyor, etrafa bir şeyler döküyorlardı. *Saray şehrindeki kedilere oturup dersi dinlemelerini söylesem, bundan farklı davranmazlar,* diye düşündü Aleksei ümitsizce.

“Baba!” diye bağırdı Dmitrii. “Baba!”

İvan İvanoviç kapıdan içeri girdi. Çocukların ikisi de birbirlerini itekleyerek iskemlelerinden fırladılar ve eğilerek selam verdiler. “Siz çıkın, evlatlarım,” dedi İvan. “Papa cenaplarıyla konuşmam gerek.”

Çocuklar hemen ortalıktan kayboldular. Aleksei fırının yanındaki bir iskemleye çöktü ve büyük bir kadeh bal şarabı doldurdu.

“Oğlumun durumu nasıl?” dedi İvan, onun karşısına bir iskemle çekerken. Prens ile Metropolit birbirini uzun zamandır tanıyordu. Aleksei, Semyon'un ölümü tahtı İvan'a bırakmadan önce bile ona sadıktı.

“Gözü pek, adil, büyüleyici ve bir kelebek gibi uçarı,” dedi Aleksei. “Tanrı uzun bir ömür bahşederse, iyi bir prens olacak. Bana gelmenizin sebebi nedir, İvan İvanoviç?”

²⁶Ortodoks kilisesinde yüksek rütbeli din adamı. Orta Çağ'da Rus' kilisesinin Metropolit'i, Rusya'daki en büyük Ortodoks otoritesiydi ve Bizans Patriği tarafından seçiliyordu. (y.n.)

“Anna,” dedi İvan kısaca.

Metropolit kaşlarını çattı. “Durumu kötüleşiyor mu?”

“Hayır ama hiçbir zaman iyileşmeyecek. Sarayda sinsî sinsî dolaşp milleri ürkütmesine müsamaha gösterilemeyecek kadar büyüdü.” Anna İvanovna, İvan’ın ilk evliliğinden tek çocuğuydu. Kızın annesi hayata gözlerini yummuştu, üvey annesi ise onu görmeye bile katlanamıyordu. Kızı geçerken görenler homurdanıp haç çıkarıyordu.

“Yeterince rahibe manastırı var,” diye yanıt verdi Aleksei. “Basit bir mesele.”

“Moskova’daki rahibe manastırı olmaz,” dedi İvan. “Karım razı değil. Yakınımızda kalırsa, kızın dedikodu malzemesi olacağını söylüyor. Prenslerin soyunda akıl hastalığı çıkması utanç verici bir şey. Kızın gönderilmesi şart.”

“İsterseniz gerekli ayarlamaları yaparım,” dedi Aleksei, bitkin bir biçimde. Bu prens için zaten pek çok şey ayarlamıştı. “Güneye gidebilir. Bir başrahibeye yeteri kadar altın verirsiniz, Anna’yı götürür ve anlaşmanız gereği soyunu herkesten gizler.”

“Teşekkür ederim, peder,” dedi İvan ve biraz daha şarap doldurdu.

“Ancak bana kalırsa daha büyük bir sorunuz var,” diye ekledi Aleksei.

“Birden fazla,” dedi Büyük Prens, şarabını hızlı hızlı içerken. Ağzını elinin tersiyle sildikten sonra, “Sen hangisinden bahsediyorsun?” diye sordu.

Metropolit iki prensin az önce çıktığı kapıya başıyla işaret etti. “Genç Vladimir Andreviç,” dedi. “Serpuhov Prensi. Ailesi evlendirilmesini istiyor.”

İvan umursamaz görünüyordu. “Bunun için bolca vakti olacak; daha on üç yaşında.”

Aleksei başını iki yana salladı. “Prenses Litva’yı düşünüyorlar; dün ikinci kızı. Unutmayın ki Vladimir de İvan Kalita’nın torunu ve sizin Dmitrii’den yaşça büyük. İyi bir evlilik yapıp yetişkin olduğunda, bu dünyadan vakitsiz geçecek olursanız Moskova tahtı üzerinde oğlunuzdan daha fazla hakkı olduğunu iddia edebilir.”

İvan'ın öfkeden beti benzi atmıştı. "Buna cüret edemezler. Büyük Prens benim, Dmitrii de benim oğlum."

"Yani?" dedi Aleksei istifini bozmadan. "Han, kendi gayeleriyle örtüştüğü sürece prenslerin iddialarına kulak verir. En güçlü prens icazet alır; Altın Orda, bölgelerindeki huzuru böyle korur."

İvan bunun üzerinde düşündü. "O zaman ne yapılmalı?"

"Vladimir'i başka bir kadınla evlendirmek lazım," dedi Aleksei hemen. "Bir prensesle de değil, aşağılanmasına sebep olacak kadar alt tabakadan biriyle de değil. Güzel bir kadın olduğu sürece, oğlanın yaşı yemi yutacak kadar küçük."

İvan şarabını yudumlayıp parmaklarını ısırarak düşündü.

"Piyotr Vladimiroviç zengin toprakların lordu," dedi sonunda. "Kızı, benim öz yeğenim, haliyle büyük bir çeyizi olur. Güzellikten yana da sorunu yoktur. Kız kardeşim çok güzeldi ve onun annesi, Moskova'ya bir dilenci olarak gelmesine karşın büyü yapıp babamı evliliğe ikna etti."

Aleksei'nin gözleri parladı. Kahverengi sakalını sıvazlayıp, "Evet," dedi. "Piyotr Vladimiroviç'in Moskova'da olduğunu, kendine de eş aradığını duydum."

"Evet," dedi İvan. "Herkesi şaşırttı. Kız kardeşimin vefatının üzerinden yedi sene geçti. Kimse tekrar evleneceğini düşünmüyordu."

"Madem öyle," dedi Aleksei, "kendine bir eş arıyorsa, ona neden kızınızı vermiyorsunuz?"

İvan kadehini şaşkınlıkla yere indirdi.

"Anna kuzey ormanlarında gizlenmiş olur," diye devam etti Aleksei. "Vladimir Andreviç o zaman Piyotr'ın kızıyla evlenmeyi reddetmeye cesaret edebilir mi? Hükümdarla bu kadar bağlantılı bir kızla? Bu doğrudan size hakaret olur."

İvan kaşlarını çattı. "Anna daha ziyade bir rahibe manastırına gitmek istiyor."

Aleksei omuz silkti. "Ne olmuş yani? Piyotr Vladimiroviç zalim bir adam değil. Anna onun yanında yeterince mutlu olur. Oğlunuzu düşünün, İvan İvanoviç."

Bir iblis köşede oturmuş dikiş yapıyordu ve kızın tek gördüğü oydu. Anna İvanovna elindeki haçı göğüslerinin arasında sımsıkı tuttu. Gözlerini kapatıp, “Git buradan, git buradan, *lütfen* git,” diye fısıldadı.

Gözlerini açtığı anda iblis hâlâ oradaydı ama şimdi Anna’yla ilgilenmekten sorumlu iki kadın da gözlerini Anna’ya dikmişti. Diğer herkes zoraki bir ilgiyle ellerindeki dikişe bakıyordu. Anna bakışlarının köşeye kaymasına izin vermemeye çalıştıysa da yapamadı. İblis ilgisiz bir biçimde iskemlesinde oturuyordu. Anna ürperdi. Ağır keten gömlek, kucağında ölü bir varlık gibi uzanıyordu. Titreyen ellerini gizlemek için gömleğin kat ve kıvrım yerlerine soktu.

Bir kadın hizmetçi içeri girdi. Anna apar topar iğnesini eline aldı ve yıpranmış hasır ayakkabılar gelip önünde durunca şaşırdı. “Anna İvanovna, babanız sizi çağırıyor.”

Anna bakakaldı. Babası onu bu yıl neredeyse hiç çağırmamıştı. Bir an afallamış bir biçimde oturduktan sonra ayağa fırladı. Sade sara-fan’ını çıkarıp koyu kırmızı ve koyu sarı olanı pis vücuduna geçirirken uzun kestane rengi örgüsünün kötü kokusuna aldırılmamaya çalıştı.

Rus’ halkı temiz olmayı severdi. Kışın, yarı öz kız kardeşleri hamam seferlerine nadiren bir hafta ara verirlerdi ama orada buharın arasından onlara pis pis sırttan küçük, göbekli bir iblis vardı. Anna onu gösterdiyse de kız kardeşleri hiçbir şey görmemişti. Önce bunu Anna’nın hayal gücüne, sonra da aptallığına yormuşlardı, nihayetinde de ona şüpheyile bakıp tek kelime etmemişlerdi. Bu yüzden Anna hamamda kendilerini izleyen gözlerden bahsetmemesi gerektiğini öğrenmiş, aynı şekilde köşede dikiş yapan kel yaratıkla ilgili de hiçbir şey söylememişti. Ama bazen dayanamaz ve yaratığa bakmaktan kendini alamazdı. Üvey annesi onu sürükleyerek götürmedikçe ya da onu utandırarak banyo yapmaya mecbur etmedikçe de hamama kesinlikle gitmezdi.

Anna yağlı saçlarını açıp yeniden ördü ve göğsündeki haça dokundu. Kız kardeşleri arasında en dindarı oydu. Herkes öyle söylüyordu. Bilmedikleri şey ise ikonalaradaki yüzlerin doğaüstü görünüyorsa idi. Ona orada hiçbir iblis musallat olamıyordu, elinde olsa tütsülerle ve ikonalarındaki gözlerle korunabileceği bir kilisede *yaşardı*.

Üvey annesinin çalışma odasındaki fırın sıcaktı ve Büyük Prens fırının yanında durmuş, şık kışlık kıyafetlerinin içinde terliyordu. Yü-

züne her zamanki ekşi ifade yerleşmiş olsa da gözleri parlıyordu. Karısı ateşin yanında oturuyordu, yüksek kokoşnik'inin²⁷ altından ince ör-güsü çıkmıştı. Unuttuğu iğneleri kucağında öylece duruyordu. Anna birkaç adım ötelinde durup başını eğdi. Karı koca ona sessizce baktı. Sonunda babası üvey annesiyle konuşmaya başladı.

"Tanrı aşkına, kadın," dedi rahatsız olmuş bir şekilde. "Şu kıza banyo yaptıramıyor musun? Domuzlarla beraber yaşıyormuş gibi görünüyor."

"Bir önemi yok," diye cevap verdi üvey annesi. "Sözü kesildi ma-dem."

Anna iyi yetiştirilmiş bekâr bir kız gibi ayak parmaklarına bakı-yorken birden başını kaldırdı. "Söz mü?" diye fısıldadı, sesinin birden yükselip ciyaklamasından hiç hoşlanmamıştı.

"Seni evlendiriyoruz," dedi babası, "Kuzeyli boyar'lardan biri olan Piyotr Vladimiroviç'le. Zengin bir adam ve sana nazik davranacak."

"Evlenmek mi? Ama ben düşünmüştüm ve ummuştum ki... Ra-hibe manastırına gidecektim ben. Ben... Ben senin ruhun için dua edecektim, baba. Bunu her şeyden çok istiyorum."

"Saçmalık," dedi İvan sertçe. "Oğulların olması hoşuna gidecek, ayrıca Piyotr Vladimiroviç iyi bir adam. Rahibe manastırı bir kız için çok itici bir yer."

İtici mi? Hayır, rahibe manastırı güvenli bir yerdi. Güvenli, kut-sal, deliliğinden kaçabileceği bir tatil yeri. Anna kendini bildi bileli rahibe olmak istiyordu. Şimdi dehşetten beti benzi atmıştı; öne atılıp babasının ayaklarına kapandı. "Hayır, baba!" diye haykırdı. "Hayır, yalvarırım! Evlenmek istemiyorum."

İvan onu sertçe olmasa da tutup ayağa kaldırdı. "Yeter," dedi. "Ben kararımı verdim ve senin için en iyisi bu. Tabii ki büyük bir çeyiz gö-türeceksin ve bana güçlü erkek torunlar doğuracaksın."

²⁷Bir Rus başlığı. Bölgeye ve döneme göre değişiklik gösteren pek çok farklı *kokoşnik* modeli vardır. Genelde bu kelimeyle evli kadınların taktığı kapalı başlık kastedilir ama bekâr kızlar da arkası açık başlıklar takar. *Kokoşnik* soylulara has bir aksesuardır. Orta Çağ'da bir Rus kadının başını örtmek için en sık kullanacağı şey bir eşarp ya da şaldır. (y.n.)

Anna küçük ve sıska olduğundan üvey annesinin yüzündeki ifade bunu becerebileceğinden emin olmadığını belli ediyordu.

“Ama... lütfen,” diye fısıldadı Anna. “Nasıl biri?”

“Kadınlarına sor,” dedi İvan anlayışla. “Eminim sana anlatacakları dedikoduları vardır. Hanım, kızın eşyalarının derlenip toplanmasını ve Tanrı aşkına düğünden önce yıkanmasını sağla.”

Yanlarından ayrılan Anna ağır adımlarla dikiş yapmaya geri dönerken ağlamamak için dudaklarını ısırtıyor, kendini zor tutuyordu. Evlenmek! İnzivaya çekilmek yerine bir lordun topraklarının hanımı olmak... Rahibe manastırında güvenli bir hayat sürmek yerine bir lordun damızlık domuzu mu olacaktı yani? Ayrıca hizmetçi kızların söylediğine göre kuzeyli boyar'lar deri kıyafetler giyen, yüzlerce çocuğu olan gürbüz adamlardı. Kaba saba ve cengâverlerdi, ayrıca bazılarının söylemekten hoşlandığı üzere İsa'yı küçümseyerek reddediyor ve şeytana tapıyorlardı.

Anna güzel sarafan'ını başının üzerinden çekip çıkarırken titriyordu. Günahkâr hayal gücü, Moskova'nın görece güvenli durumunda bile iblisleri çağırırken vahşi bir lordun arazisinde yalnız kalınca hali nice olurdu? Kadınların söylediğine göre kuzey ormanları hayaletlerle doluydu ve on iki ayın sekizinde kış mevsimi yaşanıyor. Bunun düşüncesi bile dayanılmazdı. Kız tekrar dikişinin başına oturduğunda elleri o kadar titriyordu ki düzgün dikemiyor ve gösterdiği bütün çabaya rağmen keten kumaş sessiz gözyaşlarıyla lekeleniyordu.

7.

PAZAR YERİNDE
BULUŞMA

Büyük Prens ile Moskova Metropolit'i'nin mutabık kaldığı, geleceğiyle ilgili karardan bihaber olan Piyotr Vladimiroviç ertesi sabah erkenden kalkıp Moskova meydanındaki pazar yerine gitti. Ağzında bayat mantar tadı vardı, bir gece önceki bütün konuşmaların ve içkilerin etkisiyle başı zonkluyordu. *Oğlunun taşkınlıklarına müsamaha gösteren abmak ve yaşlı bir adam olduğundan*, oğlu keşiş olmak istiyordu. Piyotr'ın Saşa'yla ilgili büyük umutları vardı. Saşa ağabeyinden daha soğukkanlı ve akıllıydı, atlarla arası daha iyi ve silahlar konusunda daha marifetliydi. Piyotr onun Tanrı'ya şükürünü ifade etme gayesiyle bir bahçeyi ekip biçmek için bir viranede heba olmasından daha büyük bir ziyan düşünemiyordu.

Eh, diye teskin etti kendini. *Daha on beş yaşında, çok toy*. Saşa'nın aklı başına gelirdi. Dindarlık başka, mahrumiyet ve soğuk bir yatak için ailesinden ve mirasından vazgeçmek başka şeydi.

Kalabalık seslerin uğultusu hayal dünyasına sızıyordu. Piyotr silkenip kendine geldi. Soğuk havaya atların, yanan ateşlerin, çıkan dumanların ve bal şarabının kokusu yayılmıştı. Kemerlerinden kupaları sarkan adamlar, yapış yapış olmuş fiçilerinin yanında durmuş bu tür kemerler kullanmanın faydalarını övüp duruyordu. Hamur işi satıcıları dumanı tüten tepsileriyle dışarıdaydı; kıyafet ve mücevher, cila ve nadide kereste türleri, bal ve bakır, işlenmiş bronz ve altın hediyelik eşyalar satanlar da kendilerine yer bulmaya çalışıyordu. Sesleri sabah güneşini korkutup kaçırarak kadar yüksekti.

Moskova'nın pazar yeri epey küçük, diye düşündü Piyotr.

Saray şehri, Han'ın merkeziydi. Büyük tüccarlar üç yüzyıldır yağmalanmaktan bitap düşmüş saray maiyetine şatafatlı şeyler satmak için oraya giderdi. Daha güneydeki Vladimir ya da batıdaki Novgorod şehirlerinin pazar yerleri bile Moskova'dakinden daha büyüktü. Ancak barbarlardan gidip aldıkları eşyaların ucuzluğunun ve dahası, Tsargrad'daki prenslerin kuzeyden gelen kürklere ödediği ücretlerin cazibesine kapılan tüccarlar yine de Bizans'ın kuzeyine ve biraz daha doğusuna sızıyordu.

Piyotr eve eli boş dönemezdi. Olga'nın hediyesini bulması yeterince kolay olmuştu. Ona koyu saçlarına karşı bütün ihtişamıyla parıldasın diye incilere bezenmiş ipek bir başlık, üç oğlu için de kakma işlemeli, kısa olduğu kadar ağır hançerler almıştı. Ancak ne kadar uğraşsa da Vasilisa'ya verebileceği bir şey bulamıyordu. Hediyecek eşyalar, takılar ya da başlıklar seven bir kız değildi. Ama ona bir hançer de veremezdi. Kaşlarını çatan Piyotr, arayışına sabırla devam etti ve altın broşların ağırlığını tartarken tuhaf bir adam gözüne çarptı.

Adamın tam olarak nesinin tuhaf olduğunu bilmiyordu... Sadece tüm bu hengamenin ortasında dikkat çekecek kadar hareketsiz ve durgundu. Kıyafetleri bir prense yaraşır cinstendi ve kılıcının kabzasında parlak beyaz değerli taşlar vardı. Siyah kıvrıkcık saçlarını örtmemişti ki bu erkekler için çok garipti, üstüne üstlük parlak gökyüzü ve ayaklarının altında inilleyen karlarla beyaz kışın ortasındaydılar. Sinekkaydı tıraşlıydı ki bu da Rus' halkı arasında görülmemiş bir şeydi ve Piyotr uzaktan görebildiği kadarıyla adamın yaşlı mı, genç mi olduğunu anlayamamıştı.

Piyotr adama gözlerini dikip baktığını fark edince başını çevirdi. Ama meraklanmıştı. Mücevher satıcısı sır verir gibi bir tavırla şöyle dedi:

"O adamı mı merak ettiniz? Yalnız değilsiniz. Bazen pazar yerine gelir ama kimlerden olduğunu bilen yok."

Piyotr şüpheci yaklaşınca, tüccar yüzünde yapmacık bir gülümsemeyle anlatmaya devam etti: "Gerçekten öyle, gospodin.²⁸ Adamı

²⁸Bir erkeğe seslenirken kullanılan, "beyefendi" den daha resmî ve saygı dolu bir ifadedir. "Lord" olarak tercüme edilebilir. (y.n.)

kilisede gören yok ve piskopos, putperestliği yüzünden taşlanmasını istiyor. Ama zengin bir adam ve hep satmak için şahane şeyler getiriyor. Bu yüzden prens kilisenin sessiz kalmasını sağlıyor, adam da böyle gelip gidiyor. Belki de bir iblistir.” Son cümlesini kısmen gülerek söylediye de hemen ardından kaşlarını çattı. “Onu baharda hiç görmedim. Daima ama daima kışın, yıl dönümünde geliyor.”

Piyotr homurdandı. İblislerin var olma olasılığına sıcak bakan birisiydi ama kışın ya da yazın olması fark etmeksizin, iblislerin prenslere yaraşır kıyafetlerle pazar yerinde boy gösterebileceğine ikna olmamıştı. Başını iki yana salladı ve bir bileziğe işaret ederek, “Kötülemiş bu; gümüşün kenarları çoktan yeşillenmiş,” dedi. Tüccar itiraz etti ve ikili ciddi bir pazarlığa girişip siyah saçlı yabancıyı unutuverdi.

Söz konusu yabancı, bir pazar standının önünde durdu; Piyotr’la arasında on adımdan fazla mesafe yoktu. İnce parmaklarını bir ipek broker yığınının üzerinde gezdirdi. Eşyaların kalitesiyle ilgili onu bilgilendirebilecek tek şey kendi elleriydi; önündeki kumaşı üstünkörü inceliyordu. Solgun gözleri kalabalık pazarın dört bir yanında dolaşıyordu.

Kumaş satıcısı, yabancıyı saygılı ve ihtiyatlı bir şekilde izliyordu. Tüccarlar onu tanıyor ama çok azı onu kendilerinden biri olarak görüyordu. Daha önce de Moskova’ya satılacak eşyalar getirmişti: Bizans’tan silahlar, sabah göğü kadar açık renkli ve parlak porselenler... Tüccarlar onu hatırlıyordu. Ama bu kez yabancıнын başka bir amacı vardı; yoksa güneye asla inmezdi. Şehirleri sevmiyordu ve Volga Nehri’ni geçmek riskliydi.

Kumaşın parlak renkleri ve lüks niteliklerini vurgulayan ağırlığı birden yorucu gelmişti ve bir an sonra yabancı, kumaşı bırakıp meydanın karşısına yürümeye başladı. Meydanın güneyinde duran atı saman demetleri yiyordu. Atın başının yanında sulu gözleriyle soluk benizli, zayıf, tuhaf bir şekilde güçsüz ve yaşlı bir adam duruyordu, beyaz kısrak ise yüksek bir dağ gibi görkemliydi, koşum takımları el yapımıydı ve üzerinde gümüş oyma ve kabartmalar vardı. Gelip geçen

adamlar ona hayran hayran bakıyordu. Kısarak kulaklarını işveli işveli sallıyor, binicisini hafifçe gülümsetiyordu.

Ama birden kalabalığın içinden kırık tırnaklı, iri yarı bir adam fırlayıp atın yularını kapdı. Binicisinin yüzü gölgelendi. Adımları hızlanmasa da (çünkü buna gerek yoktu), meydanda soğuk bir rüzgâr esti. Adamlar şapkaları ve asılı elbiseleri uçmasınlar diye tuttu. Sözde hırsız, kendini yukarıya çekerek kısrağın eyerine oturdu ve inatla hayvanı hareket ettirmeye çalıştı.

Ama kısarak hareket etmedi. Tuhaf bir şekilde seyisi de hareketsiz kaldı; bağırmadı ya da elini kaldırmadı. Sadece sulu gözlerindeki anlaşılmaz bakışlarla olanları izledi.

Hırsız, kısrağın omzunu kamçılardı. At bunun üzerine çiftlemedi, yalnızca kuyruğunu salladı. Hırsız afallayıp bir an tereddüt etti, zaten sonra iş isten geçmişti. Kısrağın binicisi fırlayıp hırsızın eyerden indirdi. Hırsız çılgınlık atmaya çalışmış olabilirdi ama boğazının buz kestiğini fark etmişti. Nefes nefese, boynundan sarkan ahşap haçı yakaladı.

Diğeri, yüzünde neşeden eser olmasa da gülümsedi. “Benim olana el uzattın, şimdi inancının seni kurtaracağını mı sanıyorsun?”

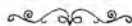
“Gosudar,” diye kekeledi hırsız, “Bilmiyordum... Ben sandım ki...”

“Benim gibi birinin insanların mekânında gezmeyeceğini mi sandın? Ah, ben nereye istersem oraya giderim.”

“Lütfen,” dedi hırsız boğuk bir sesle. “Gosudar, yalvarı...”

“Bebek gibi ağlama,” dedi yabancı, soğuk bir alaycılıkla. “Bir süre daha güneşin altında özgürce dolaşmana izin vereceğim. Ancak,” sesi gitgide kısılır ve sesindeki alaycılık, paramparça olmuş bir kupadan son su damlasının akması gibi süzülüp yok olurken, “sen artık mimmendin, bana aitsin ve bir gün sana tekrar dokunacağım. İşte o zaman öleceksin,” dedi. Nefesi kesilen hırsız öksürmeye başladı, sonra birden tek başına kaldı, kolu ve boğazı cayır cayır yanıyordu.

Kimse onu atın üzerine çıkarken görmemiş olsa da çoktan atın eyerine yerleşmiş olan yabancı, dizginleri eline almış, atını kalabalığın

arasına sürmeye başlamıştı. Atın seyisi başını eğerek bir kez selam verdi ve kalabalığın içinde gözden kayboldu.

Kısrak hafif, atik ve sağlandı. Binicisinin öfkesi atın üzerindeyken dinmişti.

“İşaretler beni buraya yönlendirdi,” dedi adam, atına. “Kendi topraklarımı terk etmemem gerekirken beni buraya, bu pis kokan şehre sürükledi.” Moskova’ya geleli bir ay olmuş, yorulmak nedir bilmeden herkesin yüzüne bakıp arayışını sürdürmüştü. “Eh, işaretlerde yanlışlık olamaz,” dedi. “Cadının kızı benden gizleniyor, çocuğu da gideli çok oldu. Vakit çoktan geçmiş olabilir; doğru vakit hiç gelmeyebilir.”

Kısrak, bir kulağını binicisine doğru çevirdi. Adamın dudakları gerildi. “Hayır,” dedi. “Öyle hemen pes edecek biri miyim?”

Kısrak, eşkin yürüyüşüne devam etti. Adam başını iki yana salladı. Henüz yenilmemişti; boğazında titreşen, avuç içini dolduran, hazırda bekleyen büyüğü hissedebiliyordu. Aradığı cevap, bu sefil ahşap şehrin bir yerlerindeydi ve onu bulacaktı.

Kısrak batıya çevirip dörtlüye koşturdu. Ağaçların arasında hızla giderken yüzüne çarpan soğuk hava zihnini açardı. Henüz yenilmemişti.

Daha değil.

Büyük Prens’in ziyafetine geldiğinde yabancıyı bal şarabının, köpeklerin, tozun ve insanların kokusu karşıladı. İvan’ın boyar’ları savaşmaya ve buzlu topraklara hayat vermeye alışık, iri yarı adamlardı. Yabancı, boyar’ların en ufak tefek olanı kadar bile yapılı değildi. Ama hiçbirisi, en cesur ya da en sarhoş boyar bile yabancıyla göz göze gelemiyor ve ona meydan okuyamıyordu. Yabancı, büyük yemek masasında yerini aldı ve rahatsız edilmeden bal şarabını içti. Kaftanındaki gümüş işlemeler meşale ışığında parlıyordu. Prensesin nedimelerinden biri yanına oturdu ve ona uzun kirpiklerinin altından baktı.

Paskalya perhizine az kalmıştı ve ziyafet oldukça gürültülü geçiyordu. *Burada her şey aynı*, diye düşündü yabancı. *Bütün bu donuk,*

ciddi yüzler birbirinden farksız. Şamatanın ve kötü kokuların ortasında otururken ilk kez çaresizlikten ziyade teslimiyet hissetti.

Tam o sırada salona iki yetişkin oğluyla beraber bir adam girdi. Üçlü, ziyafet masasına geçip oturdu. Yaşı daha büyük olan adam oldukça sıradandı, kıyafetleri kaliteliydi. Büyük oğlu kasılarak, küçük oğlu ise aheste aheste yürüyordu, bakışları da soğukkanlı ve vakurdu. Tamamen sıradan.

Ama yine de...

Yabancıнын bakışları kaydı. Üçlü içeri girerken beraberinde kuzey rüzgârının kıvrımlı nefesi esmişti sanki. İki nefes arasında geçen boşlukta, rüzgâr ona bir masal anlatmıştı: Ölüm ve yaşamın birlikteliğine, hüznü bir yılda doğan bir çocuğa dair bir masal.

“Kan bağı kopmamış, kardeşim,” diye fısıldadı yabancı. “Kız yaşıyor, haklı çıktım.” Yüz ifadesi, zaferini ilan ediyordu. Masaya geri döndü (aslında yerinden hiç kıpırdamamıştı) ve yanındaki kadının gözlerine birden neşeyle bakarak gülümsedi.

Piyotr pazar yerindeki yabancıyı neredeyse unutacaktı. Ama o gece Büyük Prens’in sofrasına geldiğinde hemen kendini hatırlattı, prense sin nedimelerinden birinin yanında, boyar’ların arasında aynı yabancı oturuyordu. Bakışlarını yabancıya diken nedimenin boyalı göz kapakları, yaralı kuşlar gibi titreşiyordu.

Piyotr, Şaşa ve Kolya kadının solunda oturuyordu. Bu kadın aslında Kolya’nın kur yaptığı kişiydi ama dönüp ona bir kez olsun bakmamıştı. Öfkelenen genç adam, kadına dik dik bakarken (göz ardı edilirken) yemeğine dokunmamıştı bile. Kemer tokası olarak gizlenmiş çakısını yokluyor (aynı şekilde umursanmıyordu) ve erkek kardeşine belirli bir tüccarın kızının güzelliğini öve öve bitiremiyordu (gerçi transa girmiş kadın, söylediklerini duymuyordu). Şaşa kulakları duymuyormuş gibi davranmanın bu berbat muhabbetin sona ermesini sağlayacağını umarak ifadesizliği olabildiğince koruyordu.

Arkadan bir öksürük sesi geldi. Piyotr bu ilginç sahneden başını çevirdiğinde, dirseğinin dibinde bir hizmetli olduğunu gördü. “Büyük Prens sizinle konuşmak istiyor.”

Piyotr kaşlarını çatıp başını sallayarak onayladı. İlk geceden beri kayınbiraderini nadiren görmüştü. Sayısız dvoryan'la²⁹ konuşmuş, cömertçe rüşvet dağıtmış ve bunun karşılığında da (hürmet gösterdiği sürece) vergi tahsildarları tarafından rahat bırakılmayı garantilemişti. Ayrıca evini çekip çevirecek ve çocuklarına annelik edecek mütevazı, edepli bir kadın bulmak için yoğun bir şekilde görüşmelerine devam ediyordu. Her şey sırayla ilerliyordu. Bu durumda, Prens ne istiyor olabilirdi?

Piyotr masa boyunca yürürken İvan'ın ayakucundaki köpeklerin şömine alevlerinin ışığında parlayan dişlerini gördü. Prens hemen sadede geldi. "Küçük yeğenim, Serpuhov Prensi Vladimir Andreviç kızınla evlenmek istiyor," dedi.

Prens ona yeğenin bir halk ozanı olmak istediğini ve sokaklarda guzla³⁰ çalarak gezeceğini söylese Piyotr bundan daha fazla şaşırmazdı. Piyotr'ın gözleri, masada kendi oturduğu yerin birkaç iskemle aşağısında oturmuş içeceğini yudumlayan prense yan yan baktı. İvan'ın yeğeni on üç yaşındaydı, yetişkinliğe girme sürecinde sivilceleri çıkmış, çevik bir çocuktur. Aynı zamanda eski Büyük Prens İvan Kalita'nın torunuydu. Mutlaka o da daha soylu ve uygun bir aday isteyebilir miydi? Saray maiyetindeki bütün hırslı aileler, birinden birinin yakasına yapışmayı başaracağını düşünerek bekâr kızlarını ona yanaştırmaya çalışırlardı. Neden böyle bir pozisyona zengin olsa bile asil bir soydan gelmeyen bir adamın kızını, hem de çocuğun henüz hiç görmediği ve Moskova'dan çok uzakta yaşayan bir kızı getirip bu fırsatı heba edeceklerdi ki?

Ah. Piyotr şaşkınlığını üzerinden attı. Olga uzaklardan gelecekti. İvan güçlü ilişki bağlarıyla donatılmış kızlardan sakınırdı; büyük aileler arasındaki ittifak, kendi soyundan gelenlere kraliyete dair hırslarını miras bırakmaya meyilli olurdu. Genç Dmitrii'nin taht hakkı, kuzenininkinden çok daha güçlü değildi ve Vladimir esas mirasçıdan üç yaş büyüktü. Prensler, Han'ın keyfine göre tahtı miras alırdı. Piyotr'ın kızının büyük bir çeyizi olacaktı ama hepsi buydu. İvan, Piyotr'ın le-

²⁹Rus asilleri, soylular, saray mensupları. (ç. n.)

³⁰Kemençeye benzer üç telli, eski bir Rus çalgısıdır. Yazar "guzla" demeyi tercih etmiştir ancak guzla, gusle, gusli gibi farklı biçimlerde de anılmaktadır. (ç. n.)

hine Moskovalı boyar'ların ağzına ot tıkmak için elinden gelenin en iyisini yapıyordu.

Piyotr bundan memnun olmuştu. "İvan İvanoviç," diye söze başladı.

Ama prens henüz lafını bitirmemişti. "Kızını kuzenime verirsen, ben de evlenmen için sana kendi kızım Anna İvanovna'yı vermeye hazırım. İyi bir kızdır, bir kumru gibi yumuşak başlıdır ve sana daha fazla oğul verebilir."

Piyotr ikinci kez hayretler içindeydi ve nedense daha az memnundu. Zaten malını mülkünü bölüştürmesi gereken üç tane oğlu vardı ve daha fazlasına gerek duymuyordu. Prens neden bekâr kızını, yalnızca evini çekip çevirecek akıllı başında bir kadın isteyen, büyük bir ehemmiyeti olmayan bir adama verip ziyan edecekti ki?

Prens tek kaşını kaldırdı. Piyotr hâlâ tereddütteydi.

Eh, sonuçta kız Marina'nın yeğeni, Büyük Prens'in kızı, kendi çocuklarının kuzeniydi ve neticede Piyotr prense kızın nasıl bir sorunu olduğunu soracak değildi. Hasta, ayyaş ya da fahişe olsa bile böyle bir evlilik, sağlayabileceği faydalardan dolayı uygun bulunurdu. "Böyle bir teklifi nasıl reddedebilirim ki, İvan İvanoviç?" dedi Piyotr.

Prens ağır ağır başını salladı. "Evlilik anlaşmasıyla ilgili müzakere yapmak üzere yarın yanına bir adam gelecek," deyip kadehine ve köpeklerine döndü.

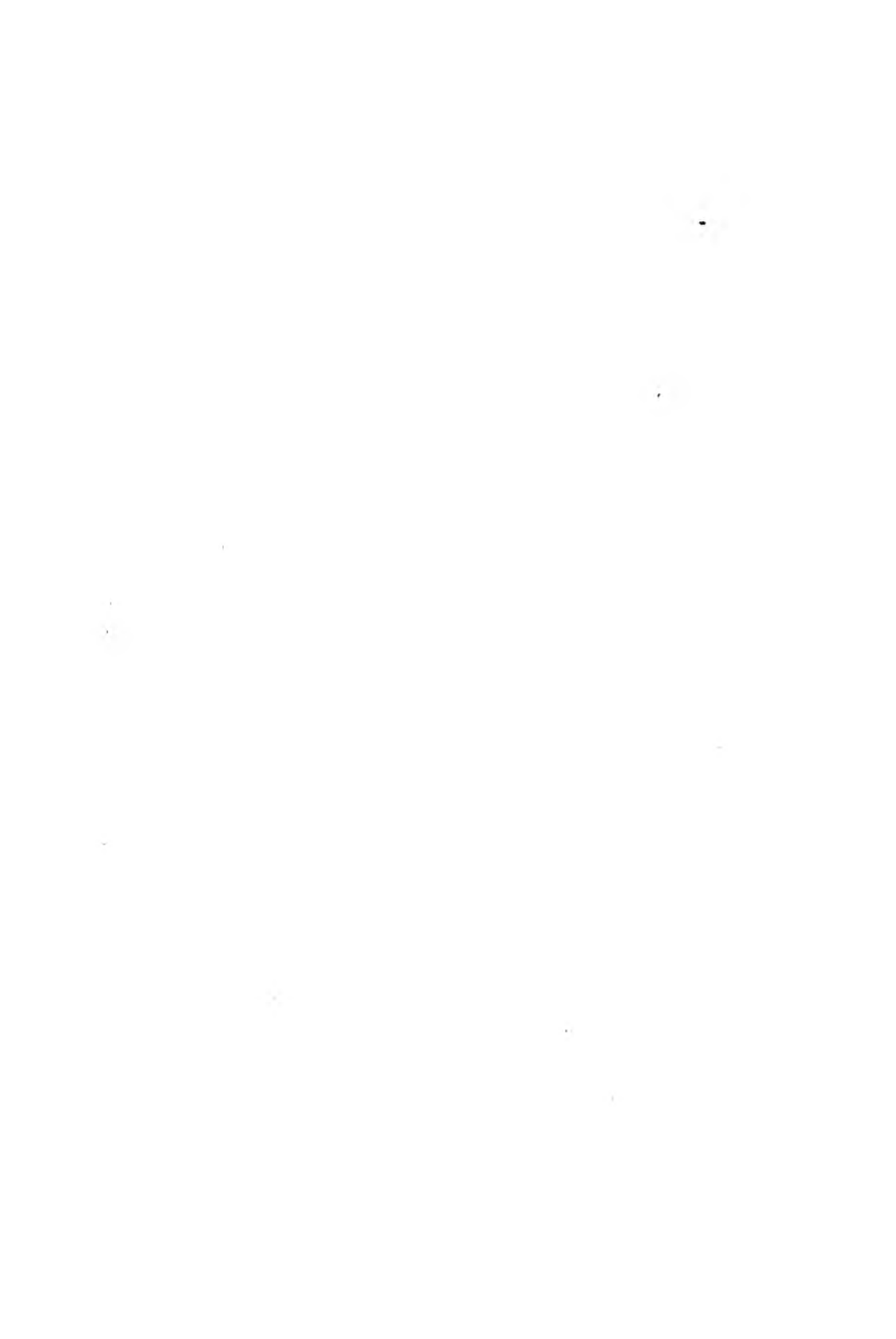
Prens'in huzurundan çekilme vakti gelen Piyotr'ın uzun masadaki yerine dönmesi ve oğullarına haberi vermesi gerekiyordu. Kolya'nın somurtarak bardağına baktığını gördü. Koyu renk saçlı yabancı gitmişti ve kadın, onun gittiği yöne doğru solgun yüzünde öyle bir dehşet ve acı verici bir özlemle bakıyordu ki Piyotr, tüm çabalarına rağmen elinin o sırada üzerinde olmayan kılıcına neredeyse istemsizce uzandığını fark etti.

8.

PİYOTR'IN YEMİNİ

Piyotr Vladimiroviç, eşinin soğuk elini tuttu, onun o küçük gergin yüzüne baktı ve düşündüklerinde yanılıp yanılmadığını sorguladı. Evliliğinin detaylarını müzakere etmek, acelelerine rağmen bir hafta sürmüştü (böylece Paskalya öncesi perhizine başlamadan kutlamayı yapabileceklerdi). Kolya bu süreci kremlin'deki nedimelerin yarısıyla cilveleşip babasının müstakbel eşi hakkında ağızlarından laf almaya çalışarak geçirmişti. Anlatılanlardan ortak bir kanı çıkaramamıştı. Bazıları çok tatlı bir kız olduğunu söylüyordu. Bazıları çenesinde siğil olduğunu ve dişlerinin yarısının olmadığını söylüyordu. Babasının onu yukarıda kilitli tuttuğunu ya da kızın, odalarında saklanıp hiç dışarı çıkmadığını söyleyenler vardı. Hasta, deli, kederli ya da sadece ürkek olarak tarif edenler de olmuştu ve sonunda Piyotr, kızın sorunu her neyse, korktuğundan daha kötü olduğuna kanaat getirmişti.

Ama şimdi, duvağı açılmış geliniyle yüz yüze düşünmeden edemiyordu. Kız çok küçüktü, neredeyse Kolya'yla aynı yaşıydı, gerçi tavırları daha da küçük görünmesini sağlıyordu. Sesi yumuşak ve cansız, tavırları itaatkardı ve dudakları son derece hoş bir dolgunluğa sahipti. Büyükbabaları aynı olsa da bu kızın Marina'yı andıran hiçbir özelliği yoktu ve Piyotr buna müteşekkirdi. Yumuşak tonlarda kestane rengi bir örgü, kızın yuvarlak yüzünü çevreliyordu. Yakından bakınca, gözlerinde de bir çekiklik var gibiydi; yaş aldıkça yüzü sıkılmış bir yumruk gibi çizgi çizgi görünecekti sanki. Boynunda sürekli elleyip durduğu bir haç vardı ve Piyotr onun yüzüne bakmaya çalıştığında bile bakışlarını yerden kaldırmıyordu. Ne kadar uğraşsa da Piyotr kızda bariz bir sorun bulamadı, hırçınlık ya da huysuzluk etmeye başlamış olabileceğini düşündü. Kesinlikle ayyaşa, cüzamlıya ya da deliye

benzemiyordu. Belki de gerçekten utangaç ve içine kapanık bir kızdı. Prens bu evliliği sırf iyiliği dokunsun diye yapmasını istemiş olabilir miydi?

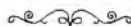
Piyotr eşinin güzel dudak çizgisine dokundu ve buna inanabilmeyi diledi.

Düğünden sonra kızın babasının salonunda ziyafet çektiler. Masa balıkların, ekmeğin, tartların ve peynirlerin ağırlığı altında inliyordu. Piyotr'ın adamları bağıyor, şarkılar söylüyor ve onun sağlığına içiyordu. Büyük Prens ile ailesi belli belirsiz bir samimiyetle gülümsüyor ve Tanrı'dan onlara bol bol çocuk vermesini diliyordu. Kolya ve Saşa pek bir şey söylemediler ve kendilerinden çok az daha büyük olan yeni üvey annelerine içerleyerek baktılar.

Piyotr durmadan gelininin bal şarabını tazeledi ve oturduğu yerde rahat etmesi için çaba gösterdi. Onunla on altı yaşındayken evlenen, yemin ederken gözlerinin derinliklerine bakan, düğününde kakhahalar atan, şarkılar söyleyen ve iştahla ziyafet çeken, korkmadığını belli ederek ona yandan yandan meydan okuyan bakışlar atan Marina'yı düşünmemek için elinden geleni yaptı. Piyotr onu arzudan neredeyse aklını yitirmiş gibi yatağa götürmüş ve meydan okumaları tutkuya dönüşene kadar öpmüştü; ertesi sabahı sarhoş, bitkin ve mutlu bir şekilde doğurmuşlardı. Ama bu yaratık meydan okumaktan acizdi sanki, hatta tutkudan da bihaber görünüyordu. Başlığının altında iki büklüm duruyor, Piyotr'ın sorularına iki heceli cevaplar veriyor ve bir parça ekmeği elinde ufalıyordu. Sonunda Piyotr iç çekip ona yüz çevirdi ve düşüncelerinin rüzgâra kapılıp Lesnaya Zemliya'nın kış karanlığına bürünmüş ormanlarına ve karlarına, avlanma ve tadilat gibi işlerin basitliğine, insanın yüzüne gülen düşmanlarla ve iğnelerini sonradan fark ettiğiniz sözde iyiliklerle dolu bu şehirden uzaklara gitmesine izin verdi.

Altı hafta sonra Piyotr ve beraberindekiler Moskova'dan ayrılmaya hazırlanıyordu. Günler uzuyordu ve başkentteki kar yumuşamaya başlamıştı. Piyotr ve oğulları karı gözlemleyip hazırlıklarını hızlandırdılar. Volga Nehri'ni geçmeden buz incelerse kızaklarını vagonlarla

değiştirmeleri ve nehrin sallarla geçilebilmesi için sonsuza dek beklemeleri gerekirdi.

Piyotr arazileri konusunda endişeliydi; avcılık, tarım ve hayvancılık yapmak için geri dönmeyi iple çekiyordu. Aynı zamanda karısını korkutan şey her neyse, temiz kuzey havasının onu yatıştırabileceğini umuyordu. Anna sessiz ve itaatkâr olsa da hiçbir zaman etrafına kocaman açılmış gözleriyle bakmayı ve göğsüne inen haçını yoklamayı kesmiyordu. Bazen boş köşelere bakıp kaygıyla mırıldanıyordu. Gerçek şu ki düğün günlerinden beri Piyotr onu her gece yatağa zevkten ziyade görev bilinciyle götürüyordu ama karısı henüz onun yüzüne bakmamıştı. Kocasının uyuduğunu zannettiği zamanlarda, Piyotr karısının ağladığını duymıştı.

Anna İvanovna'nın eşyaları ve eyiziyle birlikte yola çıkacak grup epey b y m ş ti. Kızakları avluyu doldurmuştu ve hizmetçilerin birçoğu dizginlerdeki atların üstünü bile yüklemişti. Piyotr'ın iki oğlu da atlarının üzerindeydi. Saşa'nın kısırağı önce bir ayağını, sonra diğerini attığında koyu renkli başını iki yana salladı. Kolya'nın atı kıpırdamadan durdu ve Kolya eyerine oturduğunda kan çökmüş gözleri sabah güneşinde iki yarık gibi görünüyordu. Kolya, Moskova'daki boyar'ların oğulları arasında büyük bir başarı kazanmıştı. Hepsini g reşte, birçoğunu da okçulukta yenmişti; neredeyse hepsini el altından sarhoş etmiş ve sayısız saray kadınıyla oynamıştı. Kısacası keyfine bakmıştı ve sonunda kendisini ağır işlerin beklediği uzun bir yolculuğa çıkmayı iple çektiği söylenemezdi.

Piyotr kendi açısından yaptıkları bu seferden memnundu. Olga'nın bir adamla, daha doğrusu bir çocukla nişanlanmış olması Piyotr'ın beklentilerinin ötesindeydi. Kendisi de evlenmişti ve karısı epey tuhaf biri olsa da en azından namussuz ya da hastalıklı değildi ve Büyük Prens'in kızıydı. Bu yüzden Piyotr yola çıkmak için yaptıkları hazırlıkları keyifle izliyordu. Gözleri bir ihtimal birlikte binip gidecekleri gri aygırını aradı.

Atının başının yanında bir yabancı duruyordu: Pazar yerinde ve Büyük Prens'in salonunda ikisini yudumlarken gördüğü adamdı bu. Piyotr düğün telaşından yabancıyı tamamen unutmuştu ama işte ora-

daydı, Buran'ın burnunu okşuyor ve ağıra takdirle bakıyordu. Piyotr (belli bir beklentiyle olmasa da) yabancıнын parmağının ısırılıp koparılmasını bekledi çünkü Buran laubalilikten hoşlanmazdı. Fakat bir an sonra atının hiç kıpırdamadan, bir köylünün kulaklarını aşağı düşürmüş yaşlı eşiği gibi durduğunu fark edip şaşırıldı.

Afallayan ve rahatsız olan Piyotr onlara doğru uzun bir adım attı ama Kolya ondan önce davranmıştı. Çocuk öfkesinin, baş ağrısının ve genel olarak memnuniyetsizliğinin acısını çıkaracağı bir hedef bulmuştu kendine. Beygirini dehledi ve yabancıнын neredeyse uzun bir adım ötesine kadar yaklaşıp dizginleri çekince atın toynakları adamın mavi cübbesine çamurla karışık kar sıçrattı. Beygir gözlerini döndürerek şaha kalktı. Kahverengi karnından ter aktı.

“Burada ne yapıyorsun?” diye sordu Kolya, sert elleriyle beygirine gem vururken. “Ne cüretle babamın atına dokunursun?”

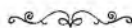
Yabancı, bir yanağına sıçrayan damlayı sildi. “Çok güzel bir at,” diye yanıtladı sakince. “Onu satın alabileceğimi düşündüm.”

“Ah, alamazsın.” Kolya yere atladı. Piyotr'ın büyük oğlu, Sibirya öküzü gibi iri yarı ve genişti. Daha kısa boylu ve zayıf olan diğerinin onun yanında güçsüz görünmesi gerekirdi ama öyle görünmüyordu. Belki de bunun sebebi bakışlarıydı. Piyotr rahatsızlık verici bir gerginlikle adımlarını hızlandırdı. Kolya hâlâ sarhoş olabilirdi, belki de henüz ayılamamıştı ama yabancıнын nezaketini teslimiyet olarak anlamıştı. “Böyle bir atı nasıl idare edebileceğini düşünüyorsun, küçük adam?” diye ekledi küçümseyerek. “Âşığına geri dön ve savaş atlarına binmeyi güçlü adamlara bırak!” Burun buruna gelene kadar eliyle hançerini yoklayarak yabancıнын üstüne yürüdü.

Yabancı dudaklarını mütevazı ve küçümseyici bir biçimde bükerek gülümsedi. Piyotr bağırıp uyarmak istedi ama kelimeleri boğazında donakaldı. Yabancı bir an için son derece hareketsizdi.

Ama sonra harekete geçti.

En azından Piyotr harekete geçtiğini varsaydı çünkü görememişti. Bir kuşun kanadına vurup geçen bir ışık huzmesi gibi anlık bir parıltıdan başka bir şey görmemişti. Kolya haykırdı, yumruğunu sıktı

ve bir an sonra adam onun arkasında duruyordu, kolunu Kolya'nın boynuna dolamıştı ve hançeri boğazına bastırıyordu. O kadar hızlı olmuştu ki her şey, atların bile ürkecek vakti olmamıştı. Piyotr öne atıldı, eli kılıcındaydı ama adam bakışlarını kaldırıncaya durdu. Yabancı, Piyotr'ın görüp görebileceği en tuhaf gözlere sahipti; soğuk bir günde berrak gökyüzü kadar açık mı açık bir mavi rengindeydi. Elleri çevik ve sabitti.

“Oğlun bana hakaret etti, Piyotr Vladimiroviç,” dedi. “Bunu hayatına mal etmeli miyim?” Hançer hafifçe hareket etti. Kolya'nın boynunda taze sakallarını ıslatan ince, kızıl bir çizgi oluştu. Çocuk ağlamaklı bir nefes aldı. Piyotr ona dönüp bakmadı bile.

“Hakkındır,” dedi. “Ama yalvarırım oğlumun yanlışını düzeltmesine izin ver.”

Adam, Kolya'ya alaycı bir bakış attı. “Sarhoş bir çocuk,” dedi ve hançeri tutan eli tekrar sıkıldı.

“Hayır!” bağırdı Piyotr kulak tırmalayıcı bir sesle. “Belki de bunu ben telafi etmeliyim. Biraz altınımız var. Ya da istersen...” Duraksadı. “Atımı alabilirsin.” Piyotr güzeller güzeli gri aygırına bakmamak için elinden geleni yaptı. Yabancı'nın donuk gözlerinden eğlendiğini ima eden belli belirsiz bir ifade gelip geçti.

“Cömert bir teklif,” dedi kuru bir sesle. “Ama hayır. Oğlunun hayatını bağışlayacağım, Piyotr Vladimiroviç, tabii bir hizmet karşılığında.”

“Ne hizmeti?”

“Kızların var mı?”

Bu beklenmedik bir soruydu.

“Evet,” dedi Piyotr temkinli bir tavırla. “Ama...” Yabancı'nın gözlerindeki alaycı ifade artık daha da derinlere işlemişti.

“Hayır, kızlarından birini metresim olsun ya da büyük bir kar kütlesinde ırzına geçeyim diye almayacağım. Çocuklarına hediyeler götürüyorsun, değil mi? Eh, benim de küçük kızın için bir hediyem var. Daima yanında taşıyacağına yemin etmesini sağlamalısın. Aynı zamanda hangi koşullarda tanıştığımızı kimseye anlatmayacağına ye-

min etmelisin. Yalnızca ve yalnızca bu şartlar yerine getirilirse oğlunun hayatını bağışlarım.”

Piyotr bir an durup düşündü. *Bir hediye mi? Oğlumı tehdit edip kızına ne hediye gönderecek olabilir ki?* “Kızımı tehlikeye atmayacağım,” dedi. “Oğlum için olsa bile. Vasya henüz küçücük bir kız, eşimin son çocuğu.” Ama gürültülü bir şekilde yutkundu. Kolya’nın kanı kızıl bir nehir gibi yavaş yavaş süzülerek akıyordu.

Adam dar gözleriyle Piyotr’ı uzun bir süre sessizce süzdü. Ardından, “Ona hiçbir zarar gelmeyecek. Buz, kar ve binlerce adamın hayatı üzerine yemin ederim.”

“O halde bu hediye neyin nesi?” dedi Piyotr.

Yabancı, garip bir biçimde boş bakışlarıyla uyurgezerler gibi görünen Kolya’yı serbest bıraktı. Piyotr’a doğru uzun adımlarla yürürken kemer çantasından bir nesne çıkardı.

Hayal gücünün en vahşi kıyılarında bile Piyotr adamın ona uzattığı gösterişli süs eşyasını hayal edemezdi: ipek ipi gibi incecik bir zincirin ucunda sallanan, soluk metalden bir düğümün ortasına yerleştirilmiş gümüşü mavi renkte parlak bir taşı olan ve bir yıldıza ya da kar tanesine benzeyen bir kolyeydi.

Piyotr dudaklarından dökülmeyi bekleyen bir soruyla başını kaldırdı ama yabancı ondan önce davrandı. “İşte bu,” dedi. “Bir süs eşyası, başka bir şey değil. Şimdi yemin et. Bunu kızına vereceksin ve tanışmamızdan kimseye bahsetmeyeceksin. Yeminini bozarsan, gelip oğlunu öldürürüm.”

Piyotr adamlarına baktı. Hepsinin gözlerinde aynı boş bakışlar vardı, atının üzerindeki Saşa bile ağır ağır başını salladı. Piyotr’ın kanı donmuştu sanki. Piyotr hiçbir erkekten korkmazdı ama bu esrarengiz yabancı, halkına büyü yapmıştı; cesur oğulları bile bu durumda çaresiz kalmıştı. Elindeki kolye buz gibi soğuk ve ağırdı.

“Yemin ederim,” dedi Piyotr bunun karşılığında. Adam bir kez başını aşağı yukarı salladı ve dönüp çamurlu avlunun karşısına uzun adımlarla yürüdü. Piyotr’ın görüş alanından çıkar çıkmaz, adamları

hareket etmeye başladı. Piyotr parlak nesneyi alelacele kemer çantasına attı.

“Baba?” dedi Kolya. “Baba, sorun ne? Her şey hazır; yola çıkmak için emrini bekliyoruz.” Boynundaki kan izlerinin yok olduğunu fark ettiği için oğluna şaşkınlık ve kuşkuyla bakan Piyotr sessizdi; Kolya ise ona az önceki karşılaşmanın gölgesi kalkmış bir şekilde, kan çökmüş sakın gözlerini kırparak bakıyordu.

“Ama...” diye başladıysa da yeminini hatırlayıp tereddüt etti.

“Baba, ne oldu?”

“Yok bir şey,” dedi Piyotr.

Uzun adımlarla ilerleyip Buran’ın üzerine çıktı ve bu tuhaf tanışmayı zihninden atmaya kararlı bir şekilde atını sürdü. Ama onu allak bullak eden iki olay yaşandı. İlkinde, o gece kamp yaptıklarında Kolya boğazında beş tane uzun, ince, beyaz iz olduğunu gördü, yoğun sakalı boğazını sarıp sarmalıyor olsa da bu izler soğuk ısırığını andırıyordu. Diğerinde ise kulak kabartmasına rağmen Piyotr hizmetçileri arasında avludaki tuhaf olaylara dair tek kelime konuşulduğunu duymadı ve gönülsüzce olsa da olayı hatırlayan tek kişinin kendisi olduğu sonucuna varmaya mecbur kaldı.

9.

KİLİSEDEKİ DELİ KADIN

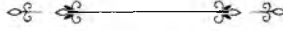

Eve dönüş yolu, yola ilk çıktıklarından bu yana uzamıştı sanki. Anna seyahat etmeye alışık olmadığından yürüme hızından biraz daha hızlı gidiyor ve sık sık dinlenmek için mola veriyorlardı. Yavaşlıklarına rağmen yolculukları sıkıcı geçmiyordu ki bu beklenmedik bir şeydi; Moskova'dan yüklü miktarda erzakla ayrılmışlardı, ayrıca uğradıkları köylerde ve boyar'ların evlerinde güzel ağırlanmışlardı.

Şehirden çıktıklarında Piyotr karısının yatağına, yumuşak dudaklarını ve körpe bedeninin ipeksi dokunuşunu hatırlayıp yenilenmiş bir hevesle gitti. Onunla her buluşmasında karısı onu öfkeyle ya da hayıflanarak karşılasa bununla baş edebilirdi ama aksine yuvarlak yüzünden kafa karıştırıcı derecede sessiz gözyaşları dökülüyordu. Böyle geçen bir hafta Piyotr'ı ondan uzaklaştırmaya yetmişti, hem öfkeli hem de afallamış hissediyordu. Gündüzleri daha fazla uzaklaşmaya, yayan ya da Buran'ı da alarak ormanın derinliklerine avlanmaya gidiyordu, atıyla beraber döndüğünde ise her yerleri çizikler içinde ve bitap düşmüş oluyorlardı ve Piyotr yatağından başka bir şey düşünmeyecek kadar mecalsiz kalıyordu. Ancak uykusunda bile soluk alamıyordu çünkü bu sefer de safir kolye ve ilk çocuğunun boynundaki beyaz, ince uzun parmaklar rüyasına giriyordu. Karanlıkta Kolya'ya kaçmasını söylerken uykusundan sıçrayıp uyanıyordu.

Eve varmak için sabırsızlanıyordu ama acele edemezlerdi. Bütün çabalarına rağmen Anna yolculuğun etkisiyle her geçen gün daha solgun ve dermansız hissediyor, günün gitgide daha erken saatlerinde mola vermek, çadırları ve mangalları kurmak, hizmetçilerin ona sıcak çorba getirmesi ve uyuşmuş ellerini ısıtması için yalvarıyordu.

Ama nihayet nehri geçmişlerdi. Piyotr grubun Lesnaya Zemliya'ya bir günden az mesafede olduğuna kanaat getirdiğinde Buran'ı karlı yola sürdü ve aygırı serbest bıraktı. Adamlarının çoğunluğu da kızaklarıyla takip etti ama o ve Kolya eve rüzgârın sürüklediği hayaletler gibi uçarak gittiler. Ağaçların gölgeliğinden çıkıp berrak kış gününde gümüşü parıltılar saçan evini sapasağlam bulunca Piyotr'ın hissettiği rahatlamanın tarifi mümkün değildi.

Piyotr, Saşa ve Kolya gittiğinden beri Vasya her gün bir yolunu bulabildiğinde evden kaçıyor ve koşup en sevdiği ağaca tırmanıyordu: büyük bir dalını Lesnaya Zemliya'nın güneyindeki yola doğru uzatan ağaca. Alyoşa da bazen onunla birlikte gidiyordu ama o Vasya'dan daha ağır ve ağaca tırmanma konusunda daha beceriksizdi. Bu yüzden Vasya toynakların ve koşum takımlarının parıltılarını gördüğü gün ağacın üzerinde tek başınaydı. Ağacın üzerinden bir kedi gibi kayıp indi ve kısa bacaklarıyla koşmaya başladı. Çit kapısına varana kadar, "Babam! Babam! Babam geldi!" diye bağırdı.

O zamana kadar gelişleri büyük bir haber olmaktan çıkmıştı çünkü küçük kızdan çok daha hızlı ilerleyen iki atlı, tarlaları çoktan büyük bir hızla aşıyordu ve yerden yüksekte olduklarından köylüler açık alanda onları rahatlıkla görebiliyordu. İnsanlar birbirlerine baktılar ve diğerlerinin nerede olduğunu merak etmeye, akrabaları için endişelenmeye başladılar. Ardından Piyotr ve Kolya (Saşa kızakların yanında kalmıştı) köye giriş yapıp dörtlü giden atlarının dizginlerini çektiler. Dünya, ağacına tırmanmak için Alyoşa'nın kıyafetlerini çalan ve fazla kirlenen Vasya'yı tutmaya çalıştıysa da Vasya elinden kurtulup avluya koştu. "Baba!" diye haykırdı. "Kolya!" Onu her kucakladıklarında kahkahalar attı. "Babacığım, geri döndün!"

"Sana bir anne getirdim, Vasočka," dedi Piyotr, ona tek kaşını kaldırarak bakarken. Vasya'nın her yerine ağaç parçaları takılmıştı. "Gerçi ona küçük bir kızı değil de bir ağaç perisi olacağını söylemedim." Ama Vasya'yı kirli yanağından öptü ve küçük kız kıkırdadı.

"Ah... peki, Saşa nerede?" diye haykırdı Vasya, birden korku dolu gözlerle bakarak. "Kızaklı atlar nerede?"

“Korkma, yoldalar, peşimizden geliyorlar,” dedi Piyotr ve etraf-
ta toplanan insanların da duyabilmesi için daha yüksek sesle ekledi:
“Gece çökmeden varmış olurlar; onları karşılamak için hazır olmalı-
yız.” Sesini alçaltarak Vasya’ya, “Sana gelince,” diye ekledi, “mutfağa
gidip Dünya’ya seni bir güzel giydirmesini söyle. Seni üvey annene kü-
çük kızı olarak tanıtmayı tercih ederim, ağaç perisi olarak değil.” Kı-
zını yere indirip hafifçe iteledi ve Olga kız kardeşini mutfağa götürdü.

Güneş batıya döndüğünde kızaklar da gelmişti. Yorucu yollarına
tarlaların üzerinden köyün kapısına doğru devam etmişlerdi. İnsan-
lar, Piyotr Vladimiroviç’in yeni karısının bindiği güzel, kapalı kızığa
görünce sevinçle bağırdı ve tezahürat yaptı. Köy halkının çoğu onu
görebilmek için toplandı.

Anna İvanovna kızaktan sendeleyerek, kaskatı kesilmiş ve buz gibi
solgun halde çıktı. Vasya onun Olya’dan az daha büyük olduğunu ve
kesinlikle babası kadar büyük görünmediğini düşündü. *Eh, bu çok
daha iyi,* diye düşündü çocuk. *Belki benimle oyun oynar.* En güzel gü-
lümsemesini takındı. Ama Anna herhangi bir sözle ya da işaretle kar-
şılık vermedi. Kendisine yöneltilen bakışlar karşısında korkuyla sindi
ve Piyotr, Moskova’da kadınların erkeklerden ayrı yaşadığını sonradan
hatırladı. “Yorgunum,” diye fısıldadı Anna İvanovna ve Olga’nın ko-
luna tutunup ayaklarını sürüyerek eve girdi.

İnsanlar ne yapacaklarını bilemez halde birbirlerine baktılar. “Eh,
uzun bir yolculuktu,” dediler sonunda. “Zamanla iyileşir. Sonuçta o
da Marina İvanovna gibi Büyük Prens’in kızı.” Böyle bir kadın onlarla
yaşayacağı için gurur duydular. Karanlık çökmeden ateş yakmak ve
sulu çorbalarını yudumlamak için kulübelerine döndüler.

Paskalya öncesi perhizi yaklaştığından ve kış onları yıpratıp zayıf-
lattığından Piyotr Vladimiroviç’in evinde büyük bir ziyafet çekildi.
Balık ve lapayla kışın gidişini güzelce kutladılar. Sonrasında Alyoşa
yerinden fırlayıp yeni görkemli hançeriyle hizmetçileri parmaklarını
kesmekle tehdit ederken Piyotr ve oğulları yolculuk hikâyelerini an-
lattılar.

Piyotr, Olga’ya aldığı başlığı siyah saçlarına kendi elleriyle **takıp**,
“Umarım düğün gününde de takarsın, Olya,” dedi. Olga kızarıp **bo-**

zarırken Vasya hiçbir şey söylemeden koca gözlerini babasına dikti. Piyotr odadaki herkesin duyabilmesi için sesini yükseltip, “Olga, Serpuhov Prensesi olacak,” dedi. “Sözünü bizzat Büyük Prens kesti.” Ardından kızını öptü. Olga korkuyla karışık bir neşeye gülümsedi. Tebrik curcunasında Vasya’nın üzgün, tiz çığlığını kimse duymadı.

Ama giderek ziyafetin sonuna gelindi ve Anna erkenden yatağına gitti. Olga ona yardımcı olmaya giderken Vasya da peşine takıldı. Mutfak yavaş yavaş boşaldı.

Günbatımı kendini gecenin kollarına bıraktı. Ateş parçalanıp ısıltılı korlara dönüştü ve mutfakta hava soğuyup ağırlaştı. Nihayet kış mutfağında Piyotr ve Dünya dışında kimse kalmamıştı. Yaşlı kadın ateşin yanındaki yerinde oturmuş gözyaşı döküyordu. “Bu günün geleceğini biliyordum, Piyotr Vladimiroviç,” dedi. “Prenses olması gereken bir kız varsa, o da benim Olya’m. Ama çok zor bir şey bu. Büyükannesi gibi Moskovâdaki bir sarayda yaşayacak ve onu bir daha göremeyeceğim. Yolculuk edemeyecek kadar yaşlandım artık.”

Piyotr ateşin önüne oturup cebindeki mücevheri yokladı. “Bütün kadınların yaşadığı bir şey bu,” dedi.

Dunya sessiz kaldı.

“Al bunu, Dünyaşka,” dedi Piyotr ama sesi öyle garip çıkmıştı ki yaşlı bakıcı hemen bakışlarını ona çevirdi. “Vasya için bir hediyem var.” Ona zaten güzel bir sarafan yapması için kaliteli, yeşil bir kumaş vermişti. Dünya kaşlarını çattı. “Bir tane daha mı, Piyotr Vladimiroviç?” dedi. “Bu gidişle şımaracak.”

“Olsun,” dedi Piyotr. Dünya ona gözlerini kısarak bakarken yüzündeki ifadeye anlam vermeye çalışıyordu. Piyotr, ondan kurtulmaya can atar gibi kolyeyi Dünya’nın eline tutuşturdu. “Ona sen ver. Her zaman yanında taşıdığından emin olmalısın. Bunu yapacağına söz vermesini sağla, Dünya.”

Dunya’nın ona bakışlarından kafasının daha da karıştığı belli oluyordu ama soğuk mavi şeyi alıp gözlerini kısarak inceledi.

Piyotr kaşlarını her zamankinden daha çok çatı; hediyeyi geri almak ister gibi uzandı. Ama yumruğu kendi kendine kapandı ve hare-

ketini yarıda kesti. Garip bir şekilde arkasına dönüp yatağına gitti. Loş mutfakta tek başına kalan Dünya kolyeyi didik didik etti. O yana bu yana çevirirken kendi kendine söylendi.

“Ah, Piyotr Vladimiroviç,” diye mırıldandı. “Bir adam Moskova’nın neresinden böyle bir mücevher alabilir ki?” Başını iki yana sallayan Dünya, kolyeyi cebine attı ve küçük kız bu parlak şeyi kaybetmeyeceği yaşa gelene kadar güvende tutmaya karar verdi.

Üç gece sonra yaşlı bakıcı bir rüya gördü.

Rüyasında tekrar genç bir kızdı ve kışın ormanda tek başına yürüyordu. Yoldan kızak zillerinin tiz sesi geliyordu. Kızakla kaymayı severdi ve kendisine doğru tırıs gelen beyaz atı görmek için döndü. Atın üzerinde siyah saçlı bir adam vardı. Yanına geldiğinde yavaşlamadı ama onu kolundan yakalayıp sertçe kızığa çekti. Adamın gözleri beyaz yoldan ayrılmamıştı. Kış güneşine rağmen ocak ayının en buzlu zamanları gibi hissettiren hava, adamın etrafında girdap oluşturarak dönüyordu.

Dünya birden korkmaya başlamıştı.

“Sana verilmeyen bir şeyi aldın,” dedi adam. Adamın fırtına rüzgârını andıran ses tonu Dünya’yı ürpertmişti. “Neden?” Dişleri birbirine öyle sert vuruyordu ki kelimeler ağzında güçlkle oluşup dudaklarından dökülüyordu. Adam ona kışın gelip geçen cılız bir ışık huzmesi gibi hızla döndü: “Kolye senin için değildi,” dedi adam tıslarcasına. “Neden aldın onu?”

“Babası onu Vasilisa için getirdi ama o daha küçük bir çocuk. İnceledim onu, bir tılsım olduğunu anladım,” diye kekeledi Dünya. “Onu çalmadım, gerçekten... Ama kız için korkuyorum. Lütfen, o daha çok küçük... Büyücülük ya da kadim tanrıların armağanı için çok küçük.”

Adam kahkaha attı. Dünya adamın sesindeki kulak tırmalayıcı keskinliği duydu. “Tanrılar mı? Tek bir Tanrı var çocuğum ve ben çıplak dallar arasında esen bir rüzgârdan başka bir şey değilim.” Adam sessizdi ve tir tir titreyen Dünya ısırdığı dudağından süzülen kanın tadını alabiliyordu.

Adam sonunda başını sallayarak onayladı. “Pekâlâ, onu kız için güvende tut o halde, büyüyene kadar ama... Daha fazlası değil. Beni oyuna getirmeye çalışırsan neler olacağını söylememe gerek yok sanırım.”

Dunya başını şiddetle aşağı yukarı salladığını ve her zamankinden daha fazla titrediğini fark etti. Adam kırbacını şaklattı. At yarış yapıyormuş gibi karın üzerinde daha da hızlı koşmaya başladı. Dünya koltuğu kavrayan elinin gevşediğini hissetti; çılgınlar gibi tutunmaya çalıştı ama gerisin geriye düşmeye başlamıştı...

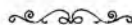
Mutfaktaki yatağında nefes nefese uyandı. Karanlıkta titreyerek yattı, tekrar ısınması çok uzun bir zaman alacaktı.

Anna gönülsüzce de olsa uyandı ve gözlerindeki rüya artıklarından gözlerini kırptırarak sıyrıldı. Uyanmak üzereyken son gördüğü rüyada sıcak bir ekmeğin ve yumuşak sesli birinin olduğunu hatırlıyordu. Ama tekrar içine girmeyi denese de rüya âlemi çoktan uzaklaşmış ve Anna'yı şafak serinliğinden korunmak için battaniyeleri üzerine çekerken tek başına bırakmıştı.

Bir hışırtı duyunca boynunu uzatıp etrafa baktı. Bir iblis onun iskemlesinde oturmuş Piyotr'ın gömleklerinden birini onarıyordu. Kış sabahının gri ışığı bu yamru yumru şeyin üzerine gölgeler düşürüyordu. Anna ürperdi. Kocasının yanında her şeyden bihaber bir şekilde horluyordu, Anna bu korkunç yerde ilk kez gözlerini açtığı yedi gün öncesinden beri her gün yaptığı gibi bu ürkütücü şeyi görmezden gelmeye çalıştı. Arkasına dönüp örtülerin altına gizlendi. Ama ısınmıyordu. Kocasının battaniyeyi üstünden atmıştı ama Anna burada hep üşüyordu. Ateş yakılmasını istediğinde hizmetçi kadınlar ona kafaları karışmış gibi bakakalıyordu. Kocasının sıcaklığını paylaşmak için ona sokulmayı düşündü ama kocası onu tekrar istediğine karar verebilirdi. Piyotr nazik olmaya çalışsa da ısrarcıydı ve Anna çoğunlukla yalnız bırakılmak istiyordu.

Tekrar iskemleye bakma riskini aldı. Yaratık gözlerini doğrudan ona dikmişti.

Anna artık buna katlanamıyordu. Yere indi, üzerine rastgele kıyafetler geçirdi, yarı çözülmüş örgülerinin etrafına bir eşarp sardı. Kendini mutfağa, sonra da mutfak kapısından dışarıya attı; hep erkenden kalkıp ekmek pişirmeye koyulan Dünya ona şaşkın bakışlar attı. Gri sabah ışığı gül pembesine dönüyor ve yerler değerli taşlarla süslenmiş gibi parlıyordu ama Anna karı fark etmedi bile. Gördüğü tek şey evden yirmi adım uzaklıktaki küçük ahşap kiliseydi. Anna kiliseye doğru pervasızca koşmaya başladı, kapısını açıp içeri daldı. Ağlamak istiyordu ama dişlerini ve yumruklarını sıkıp gözyaşlarını tuttu. Zaten çok fazla gözyaşı dökmüştü.

Deliliği kuzeyde çok daha kötüye gitmişti. Piyotr'ın evi iblis kaynıyordu. Kömür gözlü bir yaratık fırında saklanıyordu. Hamamdaki küçük adam buharların arasından ona göz kırpyordu. Çubuk yığınına benzeyen bir iblis de avluda yalpalayarak yürüyordu.

Moskova'dayken iblisleri ona hiç bakmaz, kaçamak bakışlar bile atmazdı ama buradakiler hep ona *dik dik* bakıyordu. Bazıları onunla konuşacakmış gibi yanına geliyordu ve her seferinde kocasının ve üvey çocuklarının şaşkın bakışlarıyla karşılaşmaktan nefret etse de kaçmak zorunda kalıyordu. Onları sürekli her yerde görüyordu... Bu kilise hariç.

Kutsal, sessiz kilise. Moskova'daki kiliselere kıyasla bu hiçbir şeydi aslında. Altınlar ya da yıldızlar yoktu ve hizmet veren tek bir rahip vardı. İkonalar küçüktü ve kötü yapılmıştı. Ama orada yer, duvarlar, ikonalar ve mumlar dışında hiçbir şey görmüyordu. Gölgede gizlenen suretler yoktu.

Orada sırasıyla dua edip boşluğa bakarak vakit geçirdi. Eve geri döndüğünde şafak çoktan sökmüştü. Mutfak kalabalıktı, ateş harlı yanıyordu. Durmadan ekmek pişiriliyor, yahni yapılıyor, temizlik ve kurulum işleri sürüyordu. Anna içeri girdiğinde kadınlar tepki vermedi, hatta kimse başını çevirip ona bakmadı bile. Anna bunu her şeyden öte zayıflığına yapılmış bir yorum olarak algıladı.

İlk bakan Olga oldu. "Biraz ekmek ister misin, Anna İvanovna?" diye sordu. Olga, iyi bir kız olsa da ve ona acısa da annesinin yerini almış bu zavallı yaratığı sevmeydi.

Anna'nın karnı açtı ama fırının içinde, ağzına yakın bir yerde oturan küçük, kır saçlı bir yaratık vardı. Kararmış bir ekmek kabuğunu çiğnerken sakalı sıcaklıkla parılıyordu.

Anna İvanovna'nın ağzında bir sorun yoktu ama cevap veremedi. Küçük yaratık ekmeğinden başını kaldırıp baktı. Parlak gözlerinde merak vardı. "Hayır," diye fısıldadı Anna. "Yok, ekmek falan istemiyorum." Dönüp odasının şaibeli güvenliğine kaçarken mutfaktaki kadınlar birbirlerine bakıp başlarını yavaşça iki yana salladılar.

10.

SERPUHOV PRENSESİ

Bir sonraki sonbaharda Kolya, komşu boyar'lardan birinin kızıyla evlendi. Kız etine dolgun, güçlü kuvvetli, sarı saçlıydı ve Piyotr onlara güzel, kilden bir fırını olan küçük bir ev yapmıştı.

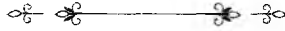
Ama insanlar aslında Olga Petrovna'nın Serpuhov Prensesi olacağı büyük düğünü bekliyordu. Müzakereler neredeyse bir yılda tamamlanabilmişti. Çamur, yolları kapatmadan önce Moskova'dan hediyeler gelmeye başlamıştı ama detaylar daha uzun sürmüştü. Lesnaya Zemliya ile Moskova arasındaki yolu gidip gelmek güçtü; elçiler gecikiyor ya da ortadan kayboluyordu; kaza geçirip kafataslarını kırıyor, hırsızlığa uğruyor ya da atları sakatlanıyordu. Ama nihayet anlaşmaya varılmıştı. Genç Serpuhov Prensi, Olga'yla evlenmek için maiyetiyle birlikte gelecek ve onu düğünden sonra Moskova'daki evine götürecekti.

"Yolculuğa çıkmadan önce evlenmesi daha iyi," dedi elçi. "Çok korkmamış olur." Ayrıca elçi, Moskova Metropoliti Aleksei'nin Olga şehre gelmeden önce evliliğin gerçekleştirilip düğünün tamamlanmasını istediğini de ekledi.

Prens, solgun bahar yerini müşfik ve hercai gökyüzüyle göz kamaştıran yaza bıraktığında, sararıp solmuş çiçekler yaz çimenleri altında kaldığında gelmişti. Aradan geçen bir yılda biraz daha olgunlaşmıştı. Sivilceleri geçmişti ama hâlâ güzel bir çocuk değildi; utangaçlığını gü-rültülü neşesiyle gizliyordu.

Serpuhov Prensi'yle beraber gelen sarışın kuzeni Dmitrii İvanoviç yüksek sesle selam veriyordu. Prensler şahinler, tazılar, atlar, oymalı ahşap at arabalarındaki kadınlarla beraber gelmiş ve çok sayıda hediye getirmişlerdi. Çocukların yanında bir koruyucu da vardı: çok yaşlı olmayan, pek fazla konuşmayan keskin görüşlü bir keşiş. Kafile büyük

bir gürültü patırtı, toz ve yaygara çıkarmıştı. Tüm köy onları izlemek için gelmişti, birçoğu adamlara kulübelerini ve yorgun atlara merayı açıp misafirperver davrandı. Çocuk Prens Vladimir, Olga'nın parmağına utangaç bir tavırla yeşil bir zümrüt yüzük geçirdi ve bütün ev, Marina'nın son nefesinden beri hiç olmadığı kadar büyük bir şenliğe başladı.

Dunya nadiren bulabildikleri sessiz bir anda, “Çocuk en azından nazık,” dedi Olga'ya. Yaz mutfağının geniş penceresinin yanında birlikte oturmuşlardı. Vasya, Olga'nın ayaklarına oturmuş konuşulanları dinliyor ve elindeki tadilat işi ile uğraşıyordu.

“Evet,” dedi Olga. “Hem Saşa da benimle beraber Moskova'ya gelecek. Manastıra katılmadan önce kocamın evine kadar bana eşlik edecek. Söz verdi.” Parmağındaki zümrüt yüzük parıldadı. Nişanlısı aynı zamanda boynuna bir ham kehribar kolye takmış ve ona gelinçik gibi kıpkırmızı, harikulade bir top kumaş vermişti. Dunya sarafan yapmak için kumaşın kenarlarını kıvırıyordu. Vasya dikiş yapıyormuş gibi rol kesiyordu ama aslında küçük elleri yumruk halinde kucağında duruyordu.

“İyi bir iş çıkaracaksın,” dedi Dunya sertçe, bir ipliğin ucunu ısırp koparıırken. “Vladimir Andreviç zengin ve karısının tavsiyelerine kulak asacak kadar genç. Gelip seninle burada, kendi evinde evlenmesi büyük incelik.”

“Metropolit ona öyle yapmasını söylediği için geldi,” diye lafını araya sıkıştırdı Olga.

“Büyük Prens'in gözüne girmiş durumda. Genç Dmitrii'nin sıkı dostu, orası belli. Kızıl İvan öldüğünde yüksek bir makama gelecek. Sen de büyük bir leydi olacaksın. Bundan daha iyi bir iş çıkaramazdın, Olya'm.”

“E-eyet,” dedi Olga yine yavaşça. Ayaklarındaki Vasya'nın siyah saçlı başı öne düştü. Olga kardeşinin saçlarını okşamak için eğildi. “Sanırım nazık biri. Ama ben...”

Dunya alaycı bir tavırla güldü. “Masalda Prens İvan'ın kız kardeşine gelen kuş gibi kuzgun prensin uçup gelmesini mi umuyordun?”

Olga kızarıp güldü ama cevap vermedi. Bunun yerine bir çocuk gibi kucaklanmak için fazla büyümüş olsa da Vasilisa'yı kucığına alıp sallamaya başladı. Vasya kız kardeşinin kollarında iki büküm oldu. "Sakin ol, küçük kurbağa," dedi Olga, Vasya hâlâ bebekmiş gibi. "Geçti artık."

"Olga Petrovna," dedi Dunya, "Olya'm, masallar çocuklar içindir ama sen artık bir kadınsın ve yakında evli bir kadın olacaksın. İyi bir adamla evlenmek, onun evinde güvende olmak, Tanrı'ya ibadet etmek ve güçlü oğullar doğurmak... Gerçek olan bu. Hayalleri bir kenara bırakmanın vakti geldi. Masallar kış gecelerinde kulağa hoş gelir ama masaldan ibarettir." Dunya birden o soluk renkli soğuk gözleri ve daha da soğuk olan eli düşündü. *Pekâlâ, büyüyene kadar ama daha fazla değil.* Ürperdi ve Vasya'ya bakıp sesini kısarak, "Masallardaki genç kızlar bile her zaman mutlu sona kavuşmaz. Alenuşka ördeğe dönüştürülmüştü mesela ve kötü cadının ördek çocuklarını kesip biçmesini izlemişti." Olga'nın hâlâ kederli bir şekilde Vasya'nın saçlarını okşadığını görünce biraz daha sert bir şekilde, "Çocuğum, kadınların yazgısı budur," dedi. "Bir rahibe olmak istediğini sanmıyorum. Onu zamanla sevebilirsin. Annen de düğününden önce Piyotr Vladimiroviç'i tanımıyordu ve Baba Yaga'yı³¹ sindirecek kadar cesur bir kadın olsa da o zaman korktuğunu hatırlıyorum."

"Annem öldü," dedi Olga düz bir sesle. "Yerini başkası aldı. Ben de sonsuza dek gidiyorum."

Başı Olga'nın omzunda duran Vasya, boğuk bir inilti çıkardı.

"Annen asla ölmeyecek," diye sertçe çıktı Dunya. "Çünkü sen yaşıyorsun ve onun gibi güzelsin, prensler doğuracaksın. Cesur ol. Moskova güzel bir şehir, erkek kardeşlerin de seni görmeye gelecek."

O gece Vasya, Olga'yla birlikte yatağa gidip ısrarla, "Gitme, Olya," dedi. "Bir daha hiç yaramazlık yapmayacağım. Ağaçlara bile tırmanmayacağım." Başını kaldırıp baykuş gibi, titreyerek ablasına baktı. Olga gülmemek için kendini tutmaya çalıştıysa da sonunda biraz kı-

³¹Birçok Rus masalında geçen yaşlı bir cadı. Bir havana binip etrafta gezer, havan tokmağıyla yön değiştirir ve huş ağacından süpürgeyiyle izlerini siler. Tavuk bacakları üzerinde dönüp duran bir kulübede yaşar. (y.n.)

kırdadı. “Gitmeliyim, küçük kurbağa,” dedi. “O bir prens, Dünya’nın dediğine göre zengin ve nazik biri. Ya onunla evlenmeli ya da bir rahibe manastırına gitmeliyim. Hem kendi çocuklarım olsun istiyorum, tıpkı senin gibi on kurbağam olsun.”

“Ben varım ya zaten, Olya,” dedi Vasya.

Olya onu yanına çekti. “Ama bir gün sen de büyüyeceksin ve artık bir çocuk olmayacaksın. O zaman sarsak ablan ne işine yarayacak?”

“Her zaman işime yarar!” diye tutkulu bir şekilde haykırdı Vasya. “Her zaman! Kaçıp ormanda yaşayalım.”

“Ormanda yaşamamanın hoşuna gideceğinden emin değilim,” dedi Olga. “Baba Yaga bizi yiyebilir.”

“Hayır,” dedi Vasya kendinden tamamen emin bir şekilde. “Sadece tek gözlü adam var. Meşe ağacından uzak durursak bizi asla bulamaz.”

Olya bundan ne anlam çıkarması gerektiğini bilmiyordu.

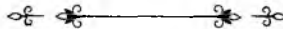
“Ağaçların arasında bir izba’mız olur,” dedi Vasya. “Sana yemişler ve mantarlar getiririm.”

“Daha iyi bir fikrim var,” dedi Olya. “Sen zaten harika bir kızsın ve bir kadın olman uzun yıllar sürmeyecek. Yetişkin olduğunda seni Moskova’ya getirteceğim. Saraydaki iki prenses olacağız, senin de bir prensin olacak. Bu hoşuna gider mi?”

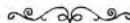
“Ama ben zaten büyüdüm, Olya!” diye haykırdı Vasya hemen, göz yaşlarını yutkunup oturarak. “Bak, çok daha büyüğüm.”

“Bence daha zamanı var, küçük kız kardeşim,” dedi Olga nazikçe. “Ama sabırlı ol, Dünya’yı dinle ve bol bol lapa ye. Babam artık bir yetişkin olduğunu söylediğinde seni bana getirmesi için birini göndereceğim.”

“Babama soracağım,” dedi Vasya özgüvenli bir şekilde. “Belki de çoktan yetişkin olduğumu söyler.”

Saşa avluya adım atar atmaz keşişi tanıdı. Karşılama töreni, getiren armağanların sunumu ve yazın yeşillere bürünmüş huş

ağaçları arasında yapılan ziyafet hengâmesinde bir fırsat bulunca koşup keşişin elini öptü. “Peder, gelmişsin,” dedi.

“Gördüğün gibi, oğlum,” dedi keşiş gülümseyerek.

“Ama burası çok uzak.”

“Hiç de değil. Gençken Rus’ topraklarını karış karış gezerdim ve İncil benim yolum, kalkanım, ekmeğim ve tuzumdu. Artık yaşlandım ve Lavra’da³² kalıyorum. Ama dünya hâlâ benim için gezmeye değer, özellikle de yazın dünyanın kuzeyi. Seni gördüğüme sevindim.”

En azından o zaman söylemediği şey ise Büyük Prens’in hasta olduğu, dolayısıyla Vladimir Andreviç’in evliliğinin daha da ivedilik kazandığı gerçeğiydi. Dmitrii on bir yaşına yeni basmıştı, çilli ve şımarık bir çocuktü. Annesi onu gözünün önünden ayırmıyor ve onunla aynı yatakta yatıyordu. Prenslerin küçük mirasçıları, babalarının zamansız ölümü durumunda ortadan kaybolmaya alıştı.

O bahar, Aleksei kremlin’deki sarayına kutsal adam Sergey Radonezski’yi çağırmıştı. Sergey ve Aleksei birbirini uzun zamandır tanırđı. “Vladimir Andreviç’i evlenmesi için kuzeye gönderiyorum,” dedi Aleksei. “En kısa sürede. İvan ölmeden evlenmesi şart. Genç Dmitrii de damat kafilesiyle birlikte gidecek. Bu, güvende olmasını sağlayacaktır; annesi, Moskova’da kalırsa çocuğun canına kastedilebileceğinden korkuyor.”

Münzevi ile Metropolit bolca sulandırılmış bal şarabı içiyordu. Birlikte mutfak bahçesindeki ahşap banka oturdular. “İvan İvanoviç’in hastalığı ciddi o halde?”

“Sarıp soldu; terliyor ve kokuyor, gözlerine perde inmiş gibi,” dedi Metropolit. “Tanrı isterse yaşatır ama biz hayatını kaybetmesi olasılığına karşı hazırlanmalıyız. Ben şehirden ayrılamam. Dmitrii çok küçük. Senden ona göz kulak olmak için damat kafilesine katılmanı ve Vladimir’i evlendirmeni istiyorum.”

“Vladimir, Piyotr Vladimiroviç’in kızıyla evlenecek, değil mi?” dedi Sergey. “Piyotr’ın oğluyla tanıştım. Ona Saşa diyorlar. Lavra’ya beni ziyarete geldi. Daha önce hiç böyle gözlerle karşılaşmamıştım.

³²Slav kültüründe bir manastır çeşidi. (ç. n.)

Bir keşiş, aziz ya da kahraman olacak. Bir yıl önce yemin etmek istedi. Umarım hâlâ istiyordur. Böyle bir yoldaş, Lavra'nın işine yarar.”

“O halde gidip duruma bak,” dedi Aleksei. “Piyotr’ın oğlunu seninle Lavra’ya dönmesi için ikna et. Dmitrii reşit olana kadar manastırında kalmalı. Kendi kanından, kendini Tanrı’ya adanmış bir adam olarak Aleksandr Petroviç’in ona eşlik etmesi daha da iyi olur. Dmitrii tahta geçerse, ona kazanç sağlayabilecek bütün hünerli dostlarını yanında isteyecektir.”

“Sen de öyle,” dedi Sergey. Arılar etraflarında vızıldadı. Kuzey çiçekleri talihsiz, kısa ömürlerinde çarpıcı kokular saçıyordu. Sergey tereddüt içinde, “Onun vekili mi olacaksın o zaman? Çocuk prensleri katledildiğinde naipler de uzun yaşamaz,” dedi.

“Kendimi o çocuk ile suikastçılar arasına siper etmeyecek kadar korkak mıyım ben?” dedi Aleksei. “Hayatıma mal olsa bile bunu yaparım. Tanrı bizimle. Ama ben öldüğümde sen Metropolit olmalısın.”

Sergey güldü. “Moskova’ya gelip senin piskoposlarını idare etmeden Tanrı’nın suretini görüp ihtişamından kör olurum, kardeşim. Ama Serpuhov Prensi’yle kuzeye gideceğim. Yolculuğa çıkmayalı uzun zaman oldu ve upuzun, kadim ağaçlarla dolu ormanları yeniden görmek istiyorum.”

Sürücülerin arasında keşişi görünce Piyotr’ın suratı asıldı. Ama gelişlerinden sonraki akşama kadar nezaket gereği söyledikleri dışında keşişe tek kelime etmedi. O gece, alacakaranlıkta hep birlikte ziyafet çektikten sonra, kahkahalar dindiğinde ve karnı tıka basmış insanlar meşaleleriyle köye gittiğinde, Piyotr günbatımında Sergey’i omzundan yakaladı. İkili, akarsuyun yanında yüz yüze geldi.

“Demek oğlumu benden çalmaya geldin, din adamı?” dedi Piyotr, Sergey’e.

“Oğlun at değil ki çalınsın.”

“Değil,” diye çıkıştı Piyotr. “Daha da kötüsü. At olsa mantığın sesine kulak verirdi.”

“Oğlun doğuştan savaşçı ve din adamı,” dedi Sergey. Sesi her zamanki gibi yumuşaktı ve Piyotr’ın öfkesi gitgide harlanıyordu, bu yüzden söyleyeceklerini yutup sessiz kaldı.

Keşiş bir karar vermeye çalışıyormuş gibi kaşlarını çattı. Ardından şöyle dedi: “Dinle, Piyotr Vladimiroviç. İvan İvanoviç ölüyor. Hatta belki de şimdiye ölmüştür.”

Piyotr bunu bilmiyordu. İrkilip geri çekildi.

“Oğlu Dmitrii, evinizde misafir,” diye devam etti Sergey. “Çocuk buradan ayrılır ayrılmaz doğrudan benim manastırıma gidecek, orada saklanacak. Taht üzerinde hak iddia edenlerden bazıları için bu küçük çocuğun hayatına kıymak mesele bile değil. Prens onlara bir şeyler öğretecek ve onu koruyup kollayacak, kendi kanından insanlara ihtiyacı var. Senin oğlun da Dmitrii’nin kuzeni.”

Piyotr yaşadığı şaşkınlıktan dolayı sessizdi. Yarasalar çıkmaya başlamıştı. Gençliğinde, Piyotr’ın geceleri hep onların çılgınlıklarıyla geçirdi ama şimdi sessiz işgalini sürdüren günbatımında sessizce kanat kırıyorlardı.

“Halkım ve ben sadece ayın ekmeği pişirip ilahi söylemiyoruz,” diye ekledi Sergey. “Burada, bir orduyu yutmaya muktedir bu ormanda güvendesiniz ama aynı şeyi söyleyebilecek çok az kişi var. Biz ekmeğimizi açlık çekenler için pişirir, kılıçlarımızı da onları savunmak için kullanırız. Bu asil bir görev.”

“Oğlum kılıcını ailesi için kullanacak, seni yılan,” diye çıkıştı Piyotr refleks olarak, yeni baş gösteren kararsızlığı öfkesini artırmıştı.

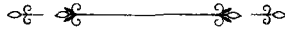
“Tabii ki öyle yapacak,” dedi Sergey. “Kendi kuzeni için kullanacak: Bir gün bütün Moskova Büyük Prensligi’ni hâkimiyeti altına alacak olan çocuk için.”

Piyotr tekrar sessiz kaldı ama öfkesi dinmişti.

Sergey, Piyotr’ın kederini sezip başını eğdi. “Üzgünüm,” dedi. “Bu zor bir şey. Senin için dua edeceğim.” Ağaçların arasında gözden kayboldu, akıntının sesi uzaklaşan adımlarının sesini bastırdı.

Piyotr yerinden kıpırdamadı. Dolunay çıkmış, gümüşü çehresi ağaçların tepelerini aşmıştı. “Sen olsan ne söylenmesi gerektiğini bilir-

din,” diye fısıldadı. “Ama ben bilmiyorum. Bana yardım et, Marina. Büyük Prens’in varisi için bile olsa oğlumu *kaybedemem*.”

“Kız kardeşimi uzak diyarlara sattığını duyduğumda çok öfkelen-dim,” dedi Saşa, babasına. O sırada genç bir atı eğitmeye çalıştığından, sesi yaşadığı sarsıntıları yansıtıyordu. Piyotr, Buran’a binmişti ve top-rağı sürecektürden bir at olmayan gri aygırı, yanında şaha kalkan genç yaratığa merakla bakıyordu. “Ama Vladimir çok genç olsa da yeterince iyi bir adam. Atlarına iyi davranıyor.”

“Olga açısından buna memnun oldum. Ama sarhoş bir zampara ve yaşlı bir bunak olsaydı da elimden başka bir şey gelmezdi,” dedi Piyotr. “Büyük Prens fikrimi *sormadı*.”

Saşa birden üvey annesini düşündü; babası bu kadar sulu gözlü, sürekli dua eden ve korkup kaçan bir kadını asla seçmezdi. “*Senin de seçme şansın olmadı, baba*,” dedi.

Yaşlanmış olmalıyım, diye düşündü Piyotr. *O yüzden oğlum bana nazik davranıyor*. “Önemli değil,” dedi. Işık, cılız kayın ağaçları ara-sından eğilip bükülerek süzüldü ve bütün gümüşü yapraklar aynı anda hafifçe dalgalandı. Saşa’nın atı bu yumuşak ışıktan hoşlanmadığını belli edercesine şahlandı. Saşa sıçramanın ortasında atı kontrolü altına alıp toynakları üzerine indirdi. Buran, taya gerçek bir atın nasıl dav-randığını göstermek ister gibi yanlarına geldi.

“Keşişin söylediklerini duymuşsundur,” dedi Piyotr yavaşça. “Bü-yük Prens ve oğlu bizim akrabamız. Ama Saşa, ben yine de senden bunu iyice düşünmeni istiyorum. Keşiş hayatı çok zor; daimî yalnız-lık, fakirlik, ibadet ve soğuk bir yatak. Sana burada ihtiyacımız var.”

Saşa babasına yan yan baktı. Güneşin bronzlaştırdığı yüzü o anda daha da genç görünmüştü sanki. “Erkek kardeşlerim var,” dedi. “Gi-dip tüm dünyaya karşı şansımı denemeliyim. Burada ağaçların gölgesi altındayım. Öne çıkıp Tanrı uğrunda savaşacağım. Ben bunun için doğmuşum, baba. Ayrıca prensin, yani kuzenim Dmitrii’nin bana ih-tiyacı var.”

“Çok acı,” diye homurdandı Piyotr. “Oğulları kendisini terk eden bir baba olmak çok üzücü. Ya da vefatının yasını tutacak oğulları olmayan bir adam olmak.”

“Yasımı tutacak din kardeşlerim olacak,” diye cevabı yapıştırdı Saşa. “Ayrıca Kolya ve Alyoşa da seninle olacak.”

“Gidersen yanında bir çöp bile götürmeyeceksin Saşa,” diye çıkıştı Piyotr. “Üstündeki kıyafetler, kılıcın ve binmeyi düşündüğün o çılgın at dışında... Ve benim oğlum olmayacaksınız.”

Saşa her zamankinden daha genç görünüyordu. Betinin benzinin attığı, bronzlaşmış tenine rağmen belli oluyordu. “Gitmem gerek, baba,” dedi. “Gideceğim için benden nefret etme.”

Piyotr cevap vermedi; Buran’ı eve doğru hışımla sürerek Saşa’nın tayını hızla geride bıraktı.

Vasya o akşam Saşa uzun, genç beygirine bakarken ahıra sızdı. “Mıyş üzgün,” dedi Vasya. “Seninle gelmek istiyor.” Kahverengi kısarak, ahırdaki bölmesinden başını çıkarmıştı.

Saşa kız kardeşine gülümsedi. “Bu kısarak, yolculuk etmek için fazla yaşlandı,” dedi boynunu okşamak için uzanırken. “Ayrıca manastırda damızlık kısrağın pek faydası olmaz. Bu at bana iyi hizmet edecek.” Taya şaplak atınca tay ucu sivri kulaklarını titretti.

“Ben de keşiş olabilirim,” dedi Vasya ve Saşa onun yine erkek kardeşinin kıyafetlerini çaldığını ve bir elinde küçük bir deri çanta olduğunu fark etti.

“Buna hiç şüphem yok,” dedi Saşa. “Ama keşişler genelde daha büyük olur.”

“Ama ben de her şey için çok küçük kalıyorum!” diye haykırdı Vasya büyük bir tiksintiyle. “Büyüyeceğim. Şimdi gitme, Saşka. Bir yıl daha bekle.”

“Olya’yı unuttun mu yoksa?” dedi Saşa. “Ona kocasının evine kadar eşlik edeceğime söz verdim. Sonra da Tanrı’nın çağrısına icabet etmem bekleniyor, Vasoçka; durumu inkâr etmenin bir anlamı yok.”

Vasya bir an için düşündü. “Olya’ya kocasının evine kadar eşlik etmeye söz verirsem, ben de gelebilir miyim?”

Saşa bir şey söylemedi. Vasya ayaklarına bakıp bir ayağının ucunu toprağa sürüttü. “Anna İvanovna gitmeme izin verirdi,” dedi bir çırpıda. “Gitmemi istiyor. Benden nefret ediyor. Çok küçük ve çok kirliymişim.”

“Ona zaman tanı,” dedi Saşa. “Şehirde doğmuş; ormanlara alışık değil.”

Vasya kaşlarını çattı. “Zaten geleli uzun zaman oldu. Keşke o Moskova’ya dönse.”

“Gel bakalım, küçük kız kardeşim,” dedi Saşa, onun solgun yüzüne bakarak. “Gel de bin haydi.” Vasya daha küçükken yüzünü rüzgâra verip, ağabeyinin kollarının verdiği güvenle Saşa’nın eyer topuzuna binmekten daha çok sevdiği bir şey yoktu. Dvor’a geldiklerinde Saşa da onun arkasına bindi. Vasya eğildi, nefesi hızlanmaya başladı ve atın toynaklarının çıkardığı hafif gümbürtüyle dörtlüyle ilerlemeye başladılar.

Vasya neşeli bir şekilde eğilip, “Daha uzağa, daha uzağa!” diye bağırdı Saşa atı yavaşlatıp eve döndürdüğünde. “Saray’a gidelim, Saşka!” Ağabeyini görmek için döndü. “Ya da Tsargrad’a, Buyan’a,³³ deniz kralının evladı kuğu kızıyla birlikte yaşadığı yere gidelim. Çok uzak değil. Güneşin doğusu, ayın batısında.” Vasya doğru yöne gittiklerinden emin olmak istercesine gözlerini kısıp bakıyordu.

“Gece koşusu için biraz uzak,” dedi Saşa. “Cesur olmalısın, küçük kurbağa ve Dünya’nın sözünü dinlemelisin. Bir gün geri döneceğim.”

“Kısa bir süre sonra mı, Saşa?” diye fısıldadı Vasya. “Çok yakında mı?”

Saşa cevap vermedi, zaten sonra da vermesi gerekmedi. Atını eve sürdü. Dizginleri çekip beygiri durdurdu ve kız kardeşini ahırın avlusunda indirdi.

³³Slav mitolojisinde belirip yok olma kabiliyetine sahip olduğuna inanılan, okyanustaki gizemli bir ada. Pek çok Rus halk hikâyesinde tasvir edilmektedir. (y.n.)

II.
DOMOVOÍ

Saşa ve Olga gittikten sonra Dünya, Vasya'da bir değişim sezdi. Öncelikle ortadan her zamankinden daha fazla kayboluyordu. Ayrıca çok daha az konuşuyordu. Bazen konuştuğunda da ev halkı ürküyordu. Vasya, çocukça saçmalıklar için fazlaca büyümüştü ama yine de...

Olga'nın düğününün üzerinden çok geçmemiş, sıcaklık ormanların ve tarlaların üzerine tüm ağırlığıyla çökmüşken, "Dunya," diye sordu bir gün Vasya, "nehirde ne yaşar?" Sebze suyu içiyordu; büyük bir yudum alıp bakıcısına beklentiyle gözlerini dikti.

"Balıklar yaşar, Vasoçka ve yarına kadar uslu durursan, taze bitkiler ve kremayla taze balıklar pişirip yiyebiliriz."

Vasya balık yemeyi severdi ama başını iki yana salladı. "Hayır, Dünya, nehirde başka ne yaşar? Kurbağa gibi gözleri, yosun gibi saçları olan ve burnundan çamur damlayan bir şey."

Dunya çocuğa keskin bir bakış attı ama Vasya kâsesinin dibindeki son lahana parçalarını almakla meşgul olduğundan kadının bakışlarını fark etmedi. "Köylülerin anlattığı hikâyeleri mi dinliyorsun, Vasya?" diye sordu Dünya. "Bu tarif ettiğin vodianoy,³⁴ nehir kralı, nehir yatağının altındaki sarayına götürmek için daima küçük kızlar arar."

Vasya dikkati dağılmış bir şekilde kâsesinin dibini sıyrıyordu. "Saray değil," dedi parmaklarına bulaşan çorbayı yalarken. "Sadece nehir yatağındaki bir delik. Ama ona daha önce ne dendiğini bilmiyordum."

"Vasya..." diye başladı Dünya, çocuğun parlak gözlerinin derinliklerine bakarak.

³⁴Rus folklorunda genelde kötü niyetli olan, erkek bir su perisi. (y.n.)

“Hıı?” dedi Vasya boş kâsesini bırakıp ayağa kalkarken. Dünya’nın dilinin ucuna kadar gelen uyarı cümlelerinin konusu ne olacaktı tam olarak? Peri masallarından bahsetmek mi? Dünya söylemek istediklerini yuttu ve Vasya’ya üzeri bezle örtülmüş bir sepet verdi.

“Al bakalım,” dedi Dünya. “Bunu Peder Semyon’a götür; hasta olmuş.”

Vasya başını sallayarak onayladı. Rahibin odası evin bir parçasıydı ama o odaya güney duvarındaki ayrı bir kapıdan giriliyordu. Vasya, Dünya fark etmeden bir hamur köftesini kapıldığı gibi ağzına attı ve babasının bir zamanlar âdet edindiği gibi yüksek sesle, düzensiz bir biçimde mırıldanarak mutfaktan çıktı.

Dunya’nın eli, eteğinin içine diktiği cebe istemsizce yavaş yavaş uzandı. Mavi mücevherin etrafındaki yıldız parıldıyordu, bir kar tanesi gibi mükemmel görünüyordu ve üzerindeki değerli taş, Dünya sabah sıcaklığında fırında bir sürü şey pişirmiş olmasına rağmen buz gibi soğuktu.

“Henüz değil,” diye fısıldadı. “O hâlâ küçük bir kız... Ah lütfen, henüz değil.” Mücevher, buruşuk avucunda parıldayarak duruyordu. Dünya onu öfkeyle cebine attı ve çorbayı hiç huyu olmayan bir hidetle karıştırmaya döndü, öyle ki çorba kenarlardan taşıyor ve fırının kızgın taşlarında tıslıyordu.

Bir süre sonra Kolya kız kardeşinin uzun çimen öbekleri arasından başını uzatıp baktığını gördü. Dudaklarını büktü. On köyde hiç kimsenin, Vasya kadar ayakaltında dolaşmanın bir yolunu bulmaya çalışmadığından emindi.

“Mutfakta olman gerekmiyor muydu, Vasya?” diye sordu sert bir sesle. Hava çok sıcaktı ve sürekli terleyen karısı sinirini bozuyordu. Oğlu dış çıkarıyor, durmadan avazı çıktığı kadar bağıırıyordu. Sonunda Kolya dişlerini gıcırdatarak oltasını ve sepetini alıp nehre doğru yola çıkmıştı. Ama burada da huzurunu bozmak için kız kardeşi vardı.

Vasya kafasını otlardan biraz daha çıkardı ama saklanma yerinden ayrılmadı. “Elimde değil, ağabey,” dedi boğuk bir sesle. “Anna İvanovna ve Dünya birbirine bağıırıyor ve İrina yine ağlıyordu.” İrina yarı öz,

yeni kız kardeşıydi, Kolya'nın oğlundan biraz daha önce doğmuştu. "Anna İvanovna etraftayken dikiş yapamıyorum zaten. Nasıl yapacağımı bile unuttum."

Kolya homurdandı.

Vasya saklanma yerinde kıpırdandı. "Balık tutmana yardım edebilir miyim?" diye sordu bir umut.

"Hayır."

"Balık tutmanı *izleyebilir miyim?*"

Kolya reddetmek için ağzını açıtıysa da biraz düşündü. Vasya nehir kıyısında otursaydı, başka bir yerde başını belaya sokmazdı. "Peki madem," dedi. "Orada oturacaksın ama. *Sessizce*. Suya gölge etmeyeceksin." Vasya usul usul ağabeyinin gösterdiği yere gitti. Kolya ona bir daha dikkatini vermedi, suya ve parmaklarının oltanın üzerinde hissettiklerine odaklandı.

Bir saat sonra Vasya hâlâ kendisine söylendiği gibi oturuyordu, Kolya'nın sepetinde de altı tane balık vardı. Karısının, ortadan kaybolmasını bağışlayabileceğini düşündü, kız kardeşine bir bakış atıp bu kadar zaman nasıl kıpırdamadan oturduğunu merak etti. Kolya'yı rahatsız eden, mest olmuş bir ifadeyle suya bakıyordu. Böyle gözünü dikip bakacak kadar ne görüyordu acaba? Su her zamanki gibi yatağının üzerinde fısıldıyor, nehrin her iki yanındaki su teresi yatakları akıntıyla dalgalanıyordu.

Oltası birden güçlü bir şekilde çekilince Vasya'yı unutup balığı çekmeye başladı Kolya. Ama balık sudan tamamen çıkamadan ahşap kanca koptu. Kolya küfrü bastı. Oltasını sabırsızca sarıp ucuna yeni bir kanca taktı. Oltasını tekrar atmaya hazırlanırken etrafına bakındı. Sepeti yerinde yoktu. Bu sefer daha yüksek sesle küfredip Vasya'ya baktı. Ama Vasya on adım ötedeki bir taşın üzerinde oturuyordu.

"Ne oldu?" diye sordu Vasya.

"Balıklarım gitmiş! Köyden bir *durak* gelmiş olmalı ve..."

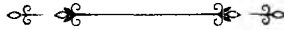
Ama Vasya onu dinlemiyordu. Nehrin kenarına koştu.

"O senin değil!" diye bağırdı. "Geri ver!" Kolya sudan cevap veriyormuş gibi garip bir şapırtı geldiğini duyduğunu zannetti. Vasya aya-

ğını yere vurdu. “Haydi! Kendi balığını kendin yakala!” Derinlerden, taşların birbirine sürtmesini andıran bir gıcırta geldi ve aniden beliren sepet uçarak Vasya’nın göğsüne çarpıp onu sırtüstü yere düşürdü. İçgüdüsel olarak sepeti sıkıca kavrayan Vasya, dönüp ağabeyine pis pis sırtıttı.

“İşte buradalar!” dedi. “Açgözlü yaşlı şeyin tek istediği...” Ama ağabeyinin yüzündeki ifadeyi görünce lafını yarıda kesti. Ne diyeceğini bilemeden sepeti uzattı.

Kolya köyün yolunu tutup sepetini de acayip kız kardeşini de ardında bırakmak isterdi. Ama o bir adam ve bir boyar’ın oğluydu, bu yüzden kaskatı kesilmiş bacaklarıyla yürüyüp sepeti aldı. Konuşmak istemiş olabilirdi, ağız birkaç kez bu isteğiyle açılıp kapandı (ve Vasya onun bu haliyle balığa benzediğini düşündü) ama sonra tek kelime etmeden arkasına dönüp uzun adımlarla oradan uzaklaştı.

Sonbahar nihayet soğuk parmaklarını yazın kuru çimenleri arasında gezdirme gelmişti; ışık altın sarısından griye çalmıştı, bulutlar nemli ve yumuşaktı. Vasya hâlâ ağabeyi ve ablası için ağlıyor olsa da bunu ailesinin görebileceği bir yerde yapmıyordu ve babasına her gün Moskova’ya gidebilecek kadar büyüyüp büyümediğini sormayı kesmişti. Ama lapasını kurt gibi iştahla yiyor ve Dünya’ya sık sık biraz daha büyüyüp büyümediğini soruyordu. Hem dikiş yapmaktan hem de üvey annesinden kaçınıyordu. Anna ayağını yere vurup tiz sesiyle bağırarak emirler yağıdırıyor ama Vasya ona karşı geliyordu.

Vasya o yaz boyunca her gün ormanda ışık geri çekilip yeryüzünü gecenin ellerine bırakana kadar başıboş gezdi. Artık kaçtığında onu yakalayacak Saşa da yoktu ve Vasya, Dünya’nın azarlarına rağmen sık sık evden kaçıyor. Ama günler kısalmıştı, hava kötülemişti ve kısa, rüzgârlı öğleden sonralarında Vasya bazen evde kalıp iskemlesinde otururdu. Orada ekmeğini yerken domovoi’yle³⁵ konuşurdu.

Domovoi küçük, bodur ve kahverengiydi. Uzun bir sakalı ve parlak gözleri vardı. Geceleri tabakları temizlemek ve is lekelerini ovalayıp çıkarmak için fırından çıkardı. İnsanlar ortalıkta bıraktığında tadilat işlerini de yapardı ama Anna başıboş bir gömlek görse çılgığı basardı

³⁵Rus folklorunda evin koruyucusu, ev perisi. Çoğulu; *domoviye*. (y.n.)

ve hizmetçilerden pek azı onu öfkelenendirme riskini alırdı. Vasya'nın üvey annesi gelmeden önce onun için ikramlar bırakırlardı; bir kâse süt ya da bir parça ekmek gibi. Ama Anna o zaman da bağıırıyordu. Dünya ve hizmetçi kadınlar da ikramlarını Anna'nın nadiren uğradığı kıyılarına bucaklara saklamaya başlamışlardı.

Vasya lokmaları arasında konuşuyor ve ayağını iskemlenin bacaklarına çarpıyordu. Domovoi dikiş yapıyordu; Vasya kendi tadilat işini gizlice ona vermişti. Küçük parmakları yaz günü uçuşan sivrisinekler gibi hızlıca hareket ediyordu. Aralarında geçen muhabbet her zamanki gibi çoğunlukla tek taraflıydı.

"Nerelisin?" diye sordu Vasya ağzı dolu halde. Bu soruyu daha önce de sormuştu ama bazen domovoi'nin cevabı değişirdi.

Domovoi başını kaldırmadı ya da işine ara vermedi. "Buralıyım," dedi.

"Yani senin dışında başkaları da mı var?" diye sordu kız etrafa bakınarak.

Bu düşünce domovoi'yi endişelendirmişe benziyordu. "Hayır."

"Ama sen burada teksen, o zaman buraya nereden geldin?"

Felsefi tartışmalar domovoi'nin güçlü noktası değildi. Dikilmiş gibi görünen kaşları çatıldı, işte şimdi onu tereddüde düşüren bir konu açılmıştı. "Buradayım çünkü ev burada. Ev olmasa ben de olmazdım."

Vasilisa aldığı cevaba akıl sır erdiremiyordu. "O zaman," diye tekrar denedi, "Tatarlar bu evi yakarsa ölür müsün?"

Domovoi ne olduğunu anlayamadığı bu kavram karşısında kafası karışmış gibi baktı. "Hayır."

"Ama daha demin dedin ki..."

O zamana kadar üstü kapalı da olsa açıklama yapmaya çalışan domovoi ellerini haşın bir biçimde hareket ettirerek daha fazla konuşmak istemediğini belli etti. Vasya zaten ekmeğini bitirmişti. Kafası karışık bir biçimde iskemlesinden inerken her yere kırıntılar döküldü. Domovoi ona ketum bir bakış attı. Vasya suçluluk dolu bir bakışla üstünü silkeleyip daha fazla kırıntı saçtı. Sonunda pes edip kaçarken kapının eşiğinde ağzı açık bakakalmış gibi duran Anna İvanovna'ya çarpıverdi.

Vasya üvey annesine çarpıp kapının ağzında başını döndürmek istememişti ama zayıf olmasına rağmen yaşına göre güçlüydü ve çok hızlı koşabiliyordu. Vasya hemen özür dileyecek olduysa da durdu, yakalanmıştı. Yüzü bembeyaz olan Anna'nın sadece alev alev yanan yanakları kızarmıştı. Göğsü inip kalkıyordu. Vasya geriye doğru bir adım attı.

"Vasya," diye başladı Anna boğuk bir sesle. "Kiminle konuşuyordun sen?"

Vasya o kadar afallamıştı ki tek kelime edemedi.

"Cevap ver bana, çocuk! Kiminle konuşuyordun?"

Vasya telaşlandı ve en güvenli cevaba sarılmaya karar verdi. "Kimseyle."

Anna'nın gözleri Vasya'dan arkasındaki odaya kaydı. Birden uzanıp Vasya'ya tokat attı.

Vasya elini yanağına götürdü, yaşadığı şok ve hissettiği öfkeden beti benzi atmıştı. Bir an sonra gözleri yaşlarla doldu. Babası zaten onu sık sık dövüyordu ama en azından ortada bir adalet gayesi vardı. Daha önce birisi sırf öfkelendiği için ona tokat atmamıştı.

"Bir daha sormayacağım," dedi Anna.

"Domovoi sadece," diye fısıldadı Vasya. Gözleri kocamandı. "Sadece domovoi."

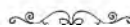
"Nasıl bir şeytan bu domovoi?" diye sordu Anna cırtlak sesiyle.

Şaşkına dönen ve ağlamamaya çalışan Vasya cevap vermedi.

Anna ona tekrar tokat atmak için elini kaldırdı.

"Evin temizlenmesine yardım ediyor," diye kekeleydi Vasya alelacele. "Kimseye zararı yok."

Anna'nın gözleri yuvalarından çıkacakmış gibiydi, ateş saçan bakışlarını odaya çevirdi, yanakları kıpkırmızıydı. "Git buradan!" diye bağırdı tiz bir sesle. Domovoi kederli ve kafa karışıklığını belli eden bir bakış attı. Anna, Vasilisa'ya döndü. "Domovoi öyle mi?" diye tısladı Anna, üvey kızının üstüne yürürken. "Domovoi demek? *Domovoi* diye bir şey yok!"

Öfkeli ve şaşkın Vasya, karşı çıkmak için ağzını açıtıysa da üvey annesinin yüzündeki ifade karşısında hemen vazgeçti. Daha önce kimse- nin bu kadar korktuğunu görmemişti.

“Çık git buradan,” diye bağırdı Anna. “Çık dedim, çık *git!*” Son kelimesini tiz bir çığlık halinde söylemişti, Vasya arkasına döndüğü gibi kaçıp gitti.

Hayvanların sıcaklığı aşağıdan yükseliyor ve mis gibi kokan samanlığı ısıtıyordu. Üşümüş, yaralanmış ve afallamış olan Vasya bir saman yığınının içine gömülmüştü.

Domovoi diye bir şey yok muydu? Tabii ki vardı. Onu her gün görüyorlardı. Hep orada duruyordu.

Ama onlar onu *gerçekten* görüyor muydu? Vasya kendisinden başka domovoi’yle konuşan birine rastladığını hatırlamıyordu. Ama... tabii ki Anna İvanovna onu görmüştü: *Git buradan*, demişti. Değil mi? Belki... Belki de domovoi diye bir şey *yoktu*. Belki de delinin tekiydi. Belki de kaderinde Kutsal Aptal³⁶ olmak ve köylüler arasında dilencilik yapmak vardı. Ama hayır, Kutsal Aptallar İsa tarafından korunurdu ve onun kadar kötücül olmazlardı.

Düşünmekten Vasya’nın başı ağrımişti. Domovoi gerçek değilse, peki ya diğerleri? Nehirdeki vodianoy, ağaçlardaki dal adam? Rusalka³⁷ polevik³⁸ ve dvorovoi³⁹ Hepsi onun hayal gücünün ürünleri miydi? Delirmiş miydi? Yoksa Anna İvanovna mı deliydi? Keşke Olya’ya ya da Saşa’ya sorabilseydi. Onlar cevabı bilir ve ona asla vurmazlardı. Ama artık çok uzaklarda yaşıyorlardı.

Vasya başını kolları arasına gömdü. Ne zamandır orada uzandı- ğından emin değildi. Loş ahırdan gölgeler geçiyordu. Bitap düşmüş

³⁶*Yurodivy*, dünya nimetlerinden elini eteğini çekip kendisini münzevi hayatına adanmış kişidir. Deliliklerinin (gerçek ya da sahte) kaynağının ilahi olduğuna inanılırdı ve genelde başkalarının dillendirmeye cesaret edemediği doğruları söylerlerdi. (y.n.)

³⁷Rus folklorunda dişi bir su perisi, sukkubus’a (dişi iblis) benzer bir varlık. (y.n.)

³⁸Slav mitolojisinde farklı renklerde gözleri ve saç yerine çimenleri olan biçimsiz cüceler gibi görünen tarla perileri. (ç. n.)

³⁹Rus folklorunda dvor’un ya da avlunun koruyucusu. Aynı zamanda modern kullanımına göre; kapıcı. (y.n.)

çocuklar gibi biraz kestirdi, uyandığında da samanlıktaki ışıklar griye dönmüş ve karnı çok ama çok acıkmıştı.

İki büküm durmaktan her tarafı tutulan Vasya toparlanıp gözlerini açtı... Ve kendini küçük tuhaf bir kişinin gözlerine bakarken buldu. Vasya dehşetle ciyaklayıp tekrar büzüştü ve yumruklarını göz çukurlarına bastırdı.

Ama tekrar baktığında kırmızı burunlu, beyaz sakallı geniş bir yüze yerleşmiş gözler hâlâ oradaydı; hâlâ kocaman, kahverengi ve sakindi. Oldukça küçük, Vasya'dan daha büyük olmayan bir yaratıktı ve bir saman balyasının üzerinde oturmuş, Vasya'yı merak ve sempati dolu bir ifadeyle izliyordu. Temiz bir entari giyen domovoi'den farklı olarak bu yaratığın üzerinde yırtık pırtık elbise artıkları vardı ve ayakları çıplaktı.

Vasya tekrar gözlerini sımsıkı kapatmadan önce bu kadarını görebilmişti. Ama samanların içine gömülü, iki büküm oturmaya devam edemezdi; sonunda cesaretini toplayıp gözlerini tekrar açtı ve huzursuz bir şekilde şöyle söyledi:

“Şeytan mısın sen?”

Kısa bir duraksama oldu.

“Bilmiyorum. Belki de. Şeytan nedir?” Küçük yaratığın sesi, yumuşak başlı bir atın hafif hafif kişnemesini andırıyordu.

Vasya biraz düşünüp, “Ateşten sakalı ve çatallı kuyruğu olan, ruhu mu ele geçirmeye ve ateş çukurlarında işkence görmem için ayağımı kaydırmaya çalışan büyük siyah bir yaratık.”

Tekrar küçük adama baktı.

Bu yaratık her neyse, Vasya'nın tasvir ettiği varlığa benzemiyordu. Sakalı güven verici derecede beyaz ve somuttu, adam etrafında dönüyor ve pantolonunun arkasında kuyruğu olup olmadığını anlamaya çalışıyordu.

“Hayır,” diye cevap verdi sonunda. “Şeytan olduğumu sanmıyorum.”

“Gerçekten burada mısın?” diye sordu Vasya.

“Bazen,” diye cevap verdi küçük adam sakince.

Vasya bu cevaptan pek tatmin olmamıştı ama bir an düşününce, “bazen”i “asla”ya yeğlediğine karar verdi. “Oh,” dedi rahatlayarak. “Nesin peki?”

“Atlara bakıyorum ben.”

Vasya bilge bir tavırla başını aşağı yukarı salladı. Evle ilgilenen küçük bir yaratık varsa, ahırda da bir tane olması anlamlıydı. Ama kız, temkinli olmayı öğrenmişti.

“Herkes... herkes seni görebiliyor mu? Burada olduğunu biliyorlar mı?”

“Seyisler burada olduğumu biliyor; en azından soğuk gecelerde bana ikram bırakıyorlar. Ama hayır, kimse beni göremiyor. Senin dışında yani. Biri daha var ama o kadın buraya hiç gelmiyor.” Vasya’ya doğru küçük bir ok çizdi.

Vasya ona gitgide artan bir şaşkınlıkla baktı. “Peki, ya domovoi? Onu da kimse göremiyor, değil mi?”

“Domovoi ne bilmiyorum,” diye cevap verdi küçük yaratık sakince. “Ben ahırla ve burada yaşayan hayvanlarla ilgileniyorum. Atları gezdirmek dışında buradan dışarı çıkmıyorum.”

Vasya bunu nasıl yaptığını sormak için ağzını açtı. Boyu Vasya’dan daha uzun değildi ve bütün atların sırtı Vasya’nın boyundan birkaç baş yüksekliğindeydi. Ama o anda Dünya’nın pütürlü sesinin ona seslenişini fark edip yerinden sıçradı.

“Gitmem gerek,” dedi. “Seni tekrar göreceğim mi?”

“İstersen,” diye cevap verdi diğeri. “Daha önce kimseyle konuşmamıştım.”

“Ben Vasilisa Petrovna. Senin adın ne?”

Küçük yaratık bir an düşündü. “Daha önce hiç adımı söylemem gerekmemişti,” dedi. Tekrar düşündü.

“Ben... vazıla,⁴⁰ at perisi,” dedi nihayet. “Sanırım bana öyle seslenebilirsin.”

Vasya saygılı bir şekilde başını aşağı yukarı salladı.

⁴⁰Rus folklorunda ahırların ve çiftlik hayvanlarının koruyucusu. (y.n.)

“Teşekkür ederim,” dedi. Sonra dönüp samanlık merdiveninden aşağı indi ve saçlarına ilişen saman çöplerini silkeledi.

Günler günleri, mevsimler mevsimleri tüketti. Vasya büyüdüğüce temkinli olmayı öğrendi. Tek başına olmadığı sürece diğer insanlar dışında kimseyle konuşmadı. Daha az bağırırmaya, daha az koşmaya, Dünya'yı daha az endişelendirmeye ve en önemlisi de Anna İvanov-nadan uzak durmaya karar verdi.

Hatta huzur içinde geçen yaklaşık yedi yıl boyunca bir şekilde başarılı da oldu. Vasya rüzgârın taşıdığı sesleri duyduğunda ya da yaprakların arasındaki yüzleri gördüğünde de görmezden geldi. Yani çoğunlukla. Bunun tek istisnası vazıla'ydı.

Vazıla çok basit bir yaratıktı. Söylediğine göre bütün ev perileri gibi o da ahırlar inşa edildiğinde yaşam bulmuştu ve daha öncesini hatırlamıyordu. Ama atların asil saflığına sahipti ve Vasilisa'nın yaramazlığının altında yatan istikrar ve denge, Vasilisa bunu bilmiyor olsa da küçük ahır perisinin hoşuna gidiyordu.

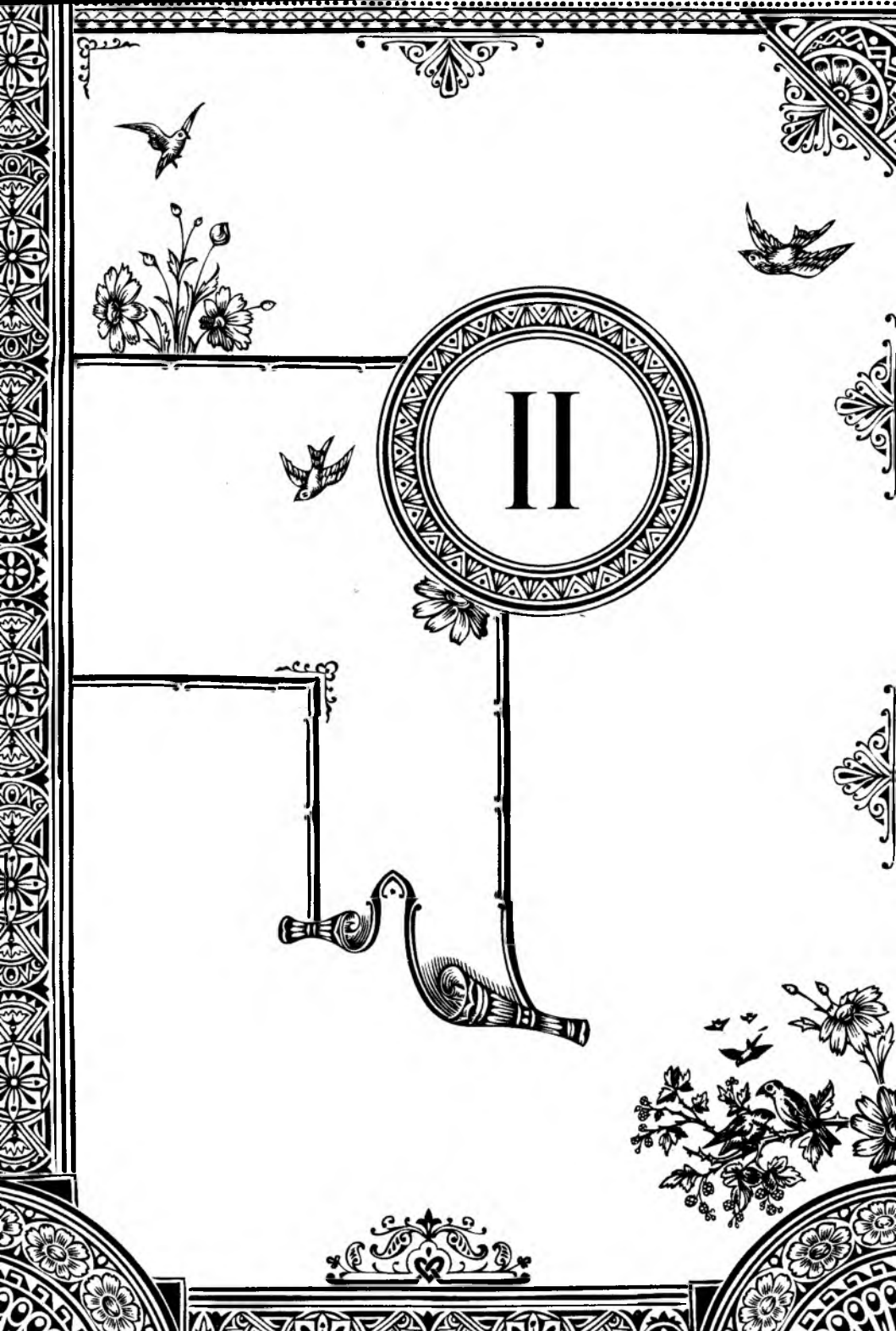
Vasya her fırsat bulduğunda ahıra saklanıyordu. Vazıla'yı saatlerce izleyebilirdi. Hareketleri insanlıktan uzak derecede hafif ve becerikliydi, bütün atların sırtına bir sincap gibi atlıyordu. Bunu yaparken Buran bile taş gibi hareketsiz duruyordu. Bir süre sonra Vasya'nın bir bıçak ve kaşığı alıp ona yardımcı olması normal gelmeye başlamıştı.

Önce vazıla'nın dersleri sadece atlar konusunda maharet kazanması içindi: tımarlama, muayene etme, iyileştirme. Ama Vasya çok hevesliydi ve vazıla çok geçmeden ona tuhaf şeyler de öğretmeye başladı.

Ona atlarla konuşmayı öğretti.

Bu gözlerin ve bedeninin, sesin ve jestlerin diliydi. Vasya hızlı öğrenebilecek kadar gençti. Çok geçmeden ahıra yalnızca samanın ve sıcak bedenlerin rahatlığı için değil, aynı zamanda atlarla konuşmak için gider oldu. Ahırdaki bölmelerde saat başı oturur, atlara kulak verirdi.

Seyisler onu yakalasalar ahırdan atabilirlerdi ama şaşırtıcı derecede nadiren bulabiliyorlardı. Bazen onu hiçbir zaman bulamamaları Vasya'yı endişelendiriyordu. Tek yapması gereken ahır bölmesinin duvarına yapışmak, sonra da atın yanında yere çömelip oradan sıvışmaktı, böylece seyis işkillenip başını bile kaldırmıyordu.

12.

ALTIN SAÇLI RAHİP

Vasilisa Petrovna'nın on dört yaşına girdiği yıl Metropolit Aleksei, Prens Dmitrii İvanoviç'i tahta çıkarmak için plan yaptı. Yedi yıldır Metropolit, Moskova'yı vekil olarak yönetiyordu; bir sürü entrika çevirdi ve çatışmaya girdi, anlaşmalar yaptı ve bozdu, adamları savaşa çağırdı ve tekrar evlerine gönderdi. Ama Dmitrii erişkinliğe girdiğinde Aleksei onun cesur, akıllı ve muhakemesi sağlam bir adam olduğunu görünce, "Eh, iyi bir sipa çayırdı bırakılmamalı," deyip taç giyme töreni için plan yapmaya başladı. Cübbeler dikildi, kürkler ve mücevherler alındı, çocuk da Han'dan af dilemesi için Saray'a gönderildi.

Aleksei her zamanki gibi işlerini sürdürürken prensin yönetime geçmesine itiraz edebilecek pozisyonda olanlara karşı tetikteydi. Bu sayede Peder Konstantin Nikonoviç adlı bir rahibin varlığını öğrendi.

Konstantin'in çok genç bir adam olduğu doğrudu ama neyse ki (ya da ne yazık ki) korkunç bir güzelliğe sahipti: Altın sarısı saçları ve deniz mavisi gözleri vardı. Moskova'da dindarlığıyla biliniyordu ve gençliğine karşın çok uzaklara, güneyde Tsargrad'a ve batıda Hellas'a⁴¹ bile seyahat etmişti. Yunanca biliyor ve teolojinin soyut noktaları konusunda tartışabiliyordu. Dahası, ona melekleri anımsatan bir ses bahşedilmişti, bu yüzden onu dinleyen insanlar gözyaşlarını tutamıyor ve bakışlarını yukarı kaldırıp Tanrı'ya dikeyordu.

Ancak her şeyden önemlisi de Konstantin Nikonoviç ikonalar yapıyordu. İnsanlar bunların Moskova'da daha önce hiç görmedikleri türden ikonalar olduğunu söylüyordu; kötülükle dolu dünyayı kutsamak isteyen Tanrı'nın eliyle yapılmış olmalıydılar. Bu ikonalar çoktan kuzey Rus' topraklarındaki manastırlarda kopyalanmıştı ve Aleksei'nin ca-

⁴¹Yunanistan. (ç. n.)

susları mest olmuş, ayaklanmış kalabalıkların ve ikonalarındaki suretleri öperken ağlayan kadınların hikâyelerini ona anlatmıştı.

Bu dedikodular Metropolit'i rahatsız ediyordu. "Eh, ben de Moskova'yı bu altın saçlı prensten kurtaracağım," dedi kendi kendine. "Bu kadar sevilen biriye, istediği takdirde sesiyle insanları prense karşı kışkırtıp düşman edebilir."

Bunu hangi yolla yapabileceğini düşünmeye başladı.

O bunu düşünüp taşınırken Piyotr Vladimiroviç'in evinden bir elçi geldiği haberini aldı.

Metropolit adamı hemen görmek istedi. Elçi bunun üzerine yanına vardığında hâlâ üstü başı toz toprak içinde ve bitkin haldeydi, etrafındaki parıltılara hayranlıkla bakıyordu. Ama olabildiğince sabit durup, "Selam olsun, Peder," dedi hafif kekeleyerek.

"Tanrı seninle olsun," dedi Aleksei, haç çıkarırken. "Seni bu kadar uzağa hangi rüzgâr attı söyle bana, oğlum."

"Lesnaya Zemliya'nın rahibi vefat etti," diye açıkladı elçi yutkunarak. Getirdiği haberi daha düşük rütbeli birine açıklayacağını düşünmüştü. "İyi yürekli Peder Semyon, Tanrı'nın yanına gitti, biz de burada başıboş kaldık, diyor hanımımız. Yaban topraklarda dayanabilmemiz için bize başka birini göndermenizi rica ediyor."

"Pekâlâ," dedi hemen Metropolit. "Şükredin, kurtuluşunuz yakındır."

Metropolit Aleksei, elçiyi Konstantin Nikonoviç'i çağırması için görevlendirdi.

Piskoposun huzuruna gelen adam uzun boylu, solgun ve etkileyciydi. Koyu renkli yünlü kumaştan cübbesi, saçlarının ve gözlerinin güzelliğini ortaya çıkarıyordu.

"Peder Konstantin," dedi Aleksei, "Tanrı için göreve çağrılıyorsun."

Peder Konstantin bir şey söylemedi.

"Bir kadın," diye devam etti Metropolit, "Büyük Prens'in öz kardeşi yardımını istediği mesajını gönderdi. Köy sürüsü çobansız kalmış."

Genç adamın yüz ifadesi değişmedi.

“Gidip hanımefendiye ve ailesine hizmet edecek kişi sensin,” diye sözlerini tamamladı Aleksei, önceden prova edilmiş iyiliksever bir edayla gülümseyerek.

“Batyuşka,” dedi Peder Konstantin. Davudi sesi insanı ürperti-yordu. Aleksei’nin dirseğinin dibinde duran hizmetçi ciyaktı. Metropolit gözlerini kısıtı. “Onur duydum. Ama benim zaten Moskova halkıyla çalışmaları sürdürüyor. Ayrıca Tanrı’nın şanı için yaptığım ikonalar da burada.”

“Bizden Moskova halkıyla ilgilenecek pek çok kişi var,” diye yanıtladı Metropolit. Genç rahibin sesi hem teskin edici hem de sinir bozucuydu ve Aleksei onu dikkatle izliyordu. “Ama yaban topraklardaki o zavallı kayıp ruhların kimsesi yok. Yok, hayır, gidecek kişi sen olmalısın. Üç hafta içinde yola çıkacaksın.”

Piyotr Vladimiroviç aklı başında bir adam, diye düşündü Aleksei. Kuzeyde üç mevsim geçirmek bu sonradan görmeyi öldürecek ya da en azından o pek tehlikeli güzelliğini solduracaktır. İnsanlar, cesedini kutsal emanet sayıp onu şehit ilan etmesinler diye onu şimdi öldürmemek daha iyi.

Peder Konstantin ağzını açacak oldu ama Metropolit’in taş gibi sert bakışlarıyla karşılaştı. Her köşe başında ve biraz da giriş salonunda uzun kızıl mızraklarıyla bekleyen muhafızlar vardı. Konstantin söylemek istediklerini yuttu.

“Eminim ki,” dedi Aleksei yumuşak bir sesle, “yola çıkmadan önce halletmen gereken çok iş vardır. Tanrı seninle olsun, oğlum.”

Ak yüzlü Konstantin kırmızı dudaklarını ısırarak başını sertçe eğdi ve topuklarının üzerinde arkasına döndü. Odadan çıkarken ağır cübesi arkasında dalgalandı.

“Hele şükür kurtulduk,” diye mırıldandı Aleksei, hâlâ huzursuz hissediyor olsa da. Bir kupaya kvas doldurdu ve hararetini gidermek için bir dikişte içti.

Yazın ortasında yollar çimenli ve kuruydu. Hafif güneş mis gibi kokan toprağı okşuyor, çiseleyen yağmur ormana çiçekler saçıyordu. Fakat Peder Konstantin'in gözü bunların hiçbirini görmüyordu; Anna'nın elçisinin yanında öfkeden kanı çekilmiş halde ata biniyordu. Parmakları fırçalarının, boyalarının, ahşap levhalarının, serin ve sessiz hücresinin hasretini çekiyordu. Çoğunlukla da insanları, onların sevgisini, açlığını, yarı korkulu halde mest oluşlarını, ellerini kendisine uzatışlarını özlüyordu. Şeytanlar, her şeye burnunu sokan Metropolit'i ele geçirmişti. Şimdi ise Konstantin, sırf insanlar onu tercih ediyor diye sürgüne gönderilmişti.

Pekâlâ. Köy çocuklarından birini eğitir, onu kendi yerine atarsa Moskova'ya dönmek için özgür olurdu. Belki daha da güneydeki Kiev'e veya batıdaki Novgorod'a da gidebilirdi. Dünya büyüktü ve Konstantin Nikonoviç ormanlık alandaki bir çiftlikte çürümeye terk edilmeyecekti.

Konstantin bir hafta boyunca burnundan soluduktan sonra doğal merakı baskın gelmişti. Ağaçlar yaban toprakların derinliklerine kök saldıkça daha da büyüyordu; devasa gövdeleriyle meşe ve çam ağaçları kilise kubbeleri kadar uzundu. Parlak çayırılar iki yanını saran orman genişledikçe küçülüyordu; yeşil, gri ve mor ışıklar etrafa yayılıyordu ve gölgeler kadife gibi kalın bir katman halinde uzanıyordu.

Konstantin bir sabah yoldaşına, "Piyotr Vladimiroviç'in arazisi nasıl bir yer?" diye sordu. Elçi ürkmeden edemedi. Bir haftadır beraber yolculuk ediyorlardı ve yakışıklı rahip yemek yemek dışında ağzını pek fazla açmamıştı.

"Çok güzel, Batyuşka," diye cevap verdi adam saygılı bir şekilde. "Katedraller kadar güzel ağaçlar, dört bir yanda pırıl pırıl akarsular var. Yazın çiçekler her yerde, sonbaharda da meyveler... Ama kış soğuk geçer."

"Peki ya efendin ve hanımın?" diye sordu Konstantin, merakına engel olamayarak.

"Piyotr Vladimiroviç iyi bir adam," dedi adam, sesine bir sıcaklık yayılmıştı. "Bazen zor ama adil biri, halkı asla hiçbir şeye muhtaç kalmaz."

“Peki, ya hanımın?”

“Ah, iyi bir kadın; iyi bir kadın. Önceki hanımımız gibi değil ama o da iyi bir kadın. Hiçbir zararını görmedim.” Konuşurken Konstantin’e kaçamak bir bakış attı ve Peder Konstantin elçinin söylemekten sakındığı şeyin ne olduğunu merak etti.

Rahibin vardığı gün Vasya bir ağaçta oturmuş, bir rusalka’yla konuşuyordu. Vasya önceden böyle muhabbetleri sıkıcı bulurdu ama artık kadının yeşil teninin çıplaklığına ve solgun, otlarla kaplı saçlarından sürekli sular damlamasına alışmıştı. Peri, kalın bir dalın üzerinde kedi gibi kaygısız duruyor, uzun buklelerini durmadan tarıyordu. Tarağı, rusalka’nın en büyük hazinesiydi çünkü saçları kurursa hayatını kaybederdi ama tarağı her yerde büyüyle su yaratabilirdi. Vasya dikkatli bakınca tarağın dişleri arasından su süzüldüğünü görebiliyordu. Rusalka et yemeye açtı; şafak vakti gölünden su içen karacaları, bazen de yazın ortasında göle yüzmeye gelen genç adamları avlardı. Ama Vasilisa’yı seviyordu.

İkinci vaktinin sonlarıydı ve uzun kuzey günlerinin ışığı ikisinin üzerine vuruyor, Vasya’nın saçından yansırken rusalka’yı kadın şeklinde, yeşil bir hayalet gibi soluk gösteriyordu. Su perisi göl kadar yaşlıydı, bazen daha yeni bir dünyanın atılğan kızı Vasya’ya merakla bakıyordu.

Tuhaf koşullarda arkadaş olmuşlardı. Rusalka köylü bir çocuğu kaçırmıştı. Vasya, gencin çağlayan suda gözden kaybolduğunu ve bir an için yeşil parmakların onun arkasından suya daldığını görmüştü. Vasya o zaman çocuk olsa da kendi ölümlülüğünün gücüyle cayır cayır yanıyordu ve herhangi bir rusalka’yla aşık atabilirdi. Çocuğu tutup çekerek gün ışığına çıkarmıştı. Güvenle kıyıya varmışlardı, yara bere içindeki çocuk boğazına kaçan suları tükürürken Vasya’ya hem minnet hem de dehşetle bakmıştı. Ayaklarını yere sağlam basabildiğini hissederek hissetmez Vasya’nın yanından ayrılıp köye koşmuştu.

Vasya omuz silkmiş ve örgüsünün suyunu sıkarak peşinden gitmişti. Çorba içmek istemişti. Ama o uzun bahar alacakaranlığının ilerleyen vakitlerinde, her bir yaprak ve ot sapı maviye çalan havada

kapkara görünmeye başladığında Vasya göle geri dönmüştü. Kıyıda oturup ayak parmaklarını suya sokmuştu.

“Onu yemek mi istedin?” diye sormuştu suya sohbet tonunda. “Yiyecek başka et bulamıyor musun?”

Yaprak sesleri dışında kısa bir sessizlik olmuştu.

Ardından, “Hayır,” demişti dalgalanan bir ses. Vasya ayağa fırlamış, bitki ve ağaç yaprakları arasına göz gezdirmişti. Gözlerinin çıplak bir kadının kıvrımlı hatlarını seçebilmesi her şeyden öte şans eseri idi. Rusalka bir bacağının üzerine çökmüştü, bir elinde parlak beyaz bir şey vardı.

“Et değil,” demişti yaratık ürpererek, saçları tenine dalga dalga dökülüyordu. “Korku... ve arzu... ama *sen* ikisinden de anlamazsın. O, suya tat katar ve beni besler. Ölürlen beni ben olarak tanırırlar. Aksi halde bir gölden, ağaçtan ve su otundan başka bir şey olamam.”

“Ama onları öldürüyorsun!” demişti Vasya.

“Her şey ölür.”

“İnsanlarımı katletmene izin vermeyeceğim.”

“O zaman yok olurum,” diye cevap vermişti rusalka, hiç düşünmeden.

Vasya bir an düşünmüştü. “Burada olduğunu biliyorum. Seni görebiliyorum. Ölmüyorum da korkmuyorum da... Ama seni görebiliyorum. Arkadaşın olabilirim. Bu yeterli olur mu?”

Rusalka ona merakla bakmıştı. “Belki.”

Sözünün eri olan Vasya o günden sonra su perisini aramaya gelmeye başladı, bahar gelince göle çiçekler attı ve rusalka ölmedi.

Bunun karşılığında rusalka, Vasya’ya pek az kişinin becerebildiği kadar iyi yüzmeyi ve bir kedi gibi ağaçlara tırmanmayı öğretti. İşte böyle tanışan ikili, şimdi Peder Konstantin, Lesnaya Zemliya’ya yaklaşıırken birlikte yola bakan bir ağaç dalında aylaklık ediyordu.

Rahibi önce rusalka gördü. Gözleri parladı. “İşte leziz bir yemek adayı geliyor.”

Vasya aşağıdaki yola baktı ve mat altın sarısı saçları olan, koyu rahip cübbeli bir adam gördü. “Neden?”

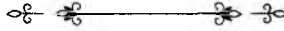
“Arzuyla dolu. Arzu ve öfke. Ne arzuladığını bilmiyor ve korkusunu itiraf etmiyor. Ama ikisini de boğucu derecede hissediyor.” Adam gitgide yaklaşıyordu. Gerçekten de açlığı çehresine vurmuştu. İri, çıkık elmacık kemikleri çökük yanaklarına gölgeler düşürüyordu; koyu mavi gözleri, yumuşak ve dolgun dudakları vardı, gerçi o sırada yumuşaklığını gizlemek ister gibi gerilip sert bir ifadeye bürünmüştü. Vasya’nın babasının adamlarından biri de onun yanında ata biniyordu, atların ikisi de toz toprak içinde ve yorgun görünüyordu.

Vasya’nın yüzü aydınlandı. “Ben eve gidiyorum,” dedi. “Moskova’dan geliyorsa, ağabeyim ve ablamla ilgili haberler getirmiştir.”

Rusalka ona değil, gözlerinde açlık parıltılarıyla aşağı yoldan geçen adama bakıyordu.

“Yapmayacağına söz verdin,” dedi Vasya kesin bir dille.

Rusalka gülümserken yeşilimsi dudakları arasından keskin dişleri parıldadı. “Belki de arzuladığı şey ölümdür,” dedi. “Öyleyse... ona yardım edebilirim.”

Evin önündeki avlu, ikinci ışıklarıyla altın rengine boyanmış bir karınca yuvası gibi dalgalanıyordu. Bir adam yorgun atların eyerlerini çıkarıyordu ama rahip görünürde yoktu. Vasya mutfak kapısına koştu. Onu eşikte karşılayan Dunya, saçlarındaki çer çöpü ve Vasya’ya göre küçültülmüş elbisesindeki lekeleri görünce çemkirdi. “Vasya, nereden...?” diye söze başladıysa da, “Neyse. Gel haydi, çabuk ol,” diye lafını bitirdi. Kirli kıyafetlerini çıkarıp bir bluz ve işlemeli sarafan giydirmek ve saçlarını taramak için kızı çekiştirdi.

Kızarmış yanaklarına ve sızlanıp durmasına rağmen üstüne başına çekidüzen verilen Vasya, İrina’yla paylaştığı odadan çıktı. Alyoşa onu bekliyordu ve görünce pis pis sırttı. “Belki sonunda seni de evlendirmeyi başarırlar, Vasoçka,” dedi.

“Anna İvanovna olmaz diyor,” diye cevap verdi Vasya sakince. “Fazlasıyla uzun boylu, bir gelincik kadar sıskaymışım, ellerim ve ayaklarımla kurbağaya benziyormuşum.” Ellerini kavuşturup bakışlarını kaldırdı. “Ne yazık ki yalnızca masallardaki prensler kurbağalarla evlenir. Onlar da büyü yapabilir ve verilen emirlere uyup güzelleşebilirler. Bu durumda maalesef benim bir prensim olmayacak, Lyoşka.”

Alyoşa homurdandı. “Prese acırdım doğrusu. Ama Anna İvanovna’ya içlerime; o senin güzel olmanı istemiyor.”

Yüzünden bir gölge gelip geçtiyse de Vasya bir şey söylemedi.

“Ah, demek yeni bir rahip geliyor,” diye ekledi Alyoşa tereddütle. “Nasıl biri olduğunu merak ediyor musun, küçük kız kardeşim?”

İkisi birlikte dışarıya çıkıp evin etrafına göz gezdirdi.

Vasya’nın ona attığı bakış, bir çocuğunki kadar okunaklıydı. “Sen etmiyor musun?” dedi. “Moskova’dan geldi; belki haber getirmiştir.”

Piyotr ile rahip serin yaz çimenlerine oturmuş, kvas içiyordu. Piyotr, çocuklarının yaklaştığını duyunca başını çevirdi ve ikinci kızını görünce gözleri kısıldı.

Neredeyse yetişkin bir kadın oldu, diye düşündü. Ona gerçek anlamda bakmayalı çok uzun zaman oldu. Annesine hem öyle çok benziyor hem de o kadar benzemiyor ki...

Aslında Vasya hâlâ tuhaftı ama yüz hatları oturmaya başlamıştı. Kemikleri hâlâ kaba ve fazlaca iriydi, ağzı hâlâ kocamandı ve dudakları vücudunun bütün sıskalığına rağmen dolgundu. Ama yine de büyüleyici bir kızdı: Ruh hali, berrak yeşil gölleri andıran bakışlarından bulutlar gibi gelip geçiyordu ve hareketlerindeki bir şey, boynundaki çizgi ve örgülü saçları insanların bakışlarını kendine çekiyor ve mahkûm ediyordu. Işık, siyah saçlarına vurduğunda Marina’nın kiler gibi bronz değil de ipek tellerine tutturulmuş lal taşları gibi koyu kırmızı parıltılar saçıyordu.

Peder Konstantin, Vasya’yı kaşlarını kaldırmış, yüzünde hafif somurtkan bir ifadeyle inceliyordu. *Boşuna değil, diye düşündü Piyotr.*

Üzerindeki güzel elbiseye ve düzgünce örülmüş saçlarına rağmen Vasya'nın vahşi bir tarafı vardı. Yeni yakalanmış ve henüz tam olarak evcilleştirilememiş vahşi bir yaratık gibi görünüyordu.

"Oğlum," dedi Piyotr alelacele, "Aleksi Petroviç. Bu da kızım, Vasilisa Petrovna."

Alyoşa hem babasına hem de rahibe başıyla selam verdi. Vasya, Konstantin'i bariz bir merakla süzüyordu. Alyoşa onu dirseğiyle sertçe dürttü.

"Ah!" dedi Vasya. "Hoş geldin, Batyuşka." Sonra da, "Ağabeyim ve ablamdan haber getirdin mi? Ağabeyim yedi yıl önce yemin etmek için Teslis Lavrası'na gitti. Kız kardeşim de Serpuhov Prensesi. Bana onları gördüğünü söyle!" diye alelacele ekledi.

Annesi onu yola getirmeli, diye düşündü Konstantin içten içe. Bir kadın bir rahiple konuşacaksa, ses tonunun yumuşak olması ve başını eğik tutması daha münasipti. Bu kız büyülü yeşil gözleriyle onun yüzüne arsızca bakıyordu.

"Yeter, Vasya," dedi Piyotr sertçe. "Rahip uzun yoldan geldi."

Konstantin cevap vermeye tenezzül etmedi. Yaz çimenlerinden hışırtılar geldi. Anna İvanovna en iyi elbiselerini giymiş, nefes nefese onlara doğru geliyordu. Her zamanki gibi üstü başı pırıl pırıl olan, bir oyuncak bebek gibi tatlı küçük kızı İrina da peşinden geliyordu. Anna başını eğdi. İrina parmağını ağzına soktu ve yeni gelen kişiye gözlerini fal taşı gibi açıp bakmaya başladı. "Batyuşka," dedi Anna. "Hoş geldin."

Rahip de başıyla selam verdi. En azından bu ikisi düzgün kadınlardı. Annesi saçına bir eşarp bağlamıştı, küçük kızın da üstü başı düzgün ve tavırları saygılıydı. Ama bu düşüncelerine rağmen Konstantin'in bakışları yana kayıp diğer kızın meraklı gözleriyle buluştu.

"Renklendirici mi?" dedi Piyotr kaşlarını çatarak.

"Ever, renklendirici, Piyotr Vladimiroviç," dedi Peder Konstantin hevesliliğini ve sabırsızlığını belli etmemeye çalışarak.

Piyotr, rahibi doğru duyduğundan emin değildi.

Yaz mutfağında akşam yemeği epey gürültülü patırtılı geçiyordu. Altın aylarda orman cömert davranmıştı, mutfak bahçesi de ürünlerle dolup taşıyordu. Dünya leziz yahnisiyle kendini aşmıştı. “Sonra yaban tavşanları gibi koştuk,” dedi Alyoşa, fırının diğer tarafından. Yanında duran Vasya kızarıp bozardı ve elleriyle yüzünü kapattı. Mutfakta kahkahalar yankılandı.

“Kumaş boyası mı demek istiyorsun?” dedi Piyotr rahibe, yüzü aydınlanarak. “Ah, o konuda endişe etmene gerek yok; kadınlar kumaşları nasıl istersen öyle boyarlar.” Konuyu çözdüğünü düşünerek ve yardımsever hissederek sırtıttı. Piyotr hayatından memnundu. Ekinleri boy vermiş, açık ve güneşli havada yemyeşil olmuştu. Karısı da sarışın rahip geldiğinden beri daha az ağlıyor, çılgık atıyor ve saklanıyordu.

Anna, “Tabii ki boyarız,” diye lafa karıştı hemen. Yahnisi artık soğumaya durmuştu. “Nasıl istersen. Doydun mu, Batyuşka?”

“Renklendirici,” dedi Konstantin. “Kumaş boyası için değil. Boya yapmak istiyorum.”

Piyotr gücenmişti. Evi, saçaklardan itibaren kıvılcık ve mavi renklere boyanmıştı. Renkleri gayet parlak ve bakımı iyi yapılmış olmasına rağmen bu adam evin boyasına karışabileceğini düşünüyorsa...

Konstantin kapının karşısındaki köşede duran resmi işaret etti. “İkonalar yapmak için,” dedi tane tane konuşarak. “Tanrı’nın şanı için. Neye ihtiyacım olduğunu biliyorum. Sadece sizin ormanınızda nerede bulacağımı bilmiyorum.”

İkonalar yapmak için. Piyotr, Konstantin’e tazelenmiş bir saygıyla baktı.

“Bizimki gibi mi?” dedi. İsten kararmış, vasat bir biçimde boyanmış, önünde bodur bir mum duran, köşedeki Meryem Ana’ya gözlerini kısarak baktı. Ailesine bu ikonaları Moskova’dan getirmişti ama daha önce ikona yapan birini hiç görmemişti. Keşişler, ikona yapardı.

Konstantin ağzını açıp kapattı, yüz ifadesini yumuşatıp, “Evet. Onlara biraz benziyor. Ama boyaya ihtiyacım var. Renklendiricilere. Yanımda biraz getirdim ama...”

İkonalar kutsaldı. İkona ressamına ev sahipliği yaptığını bilseler, insanlar Piyotr'ın hanesine hürmet ederdi. “Elbette, Batyuşka,” dedi Piyotr. “İkona... ikona yapmak... eh, sana boya temin edeceğiz.” Piyotr sesini yükseltti. “Vasya!”

Fırının öbür tarafından Alyoşa bir şey söyleyip güldü. Vasya da gülüyordu. Gün ışığı saçlarına vuruyor ve burun kemiğini süsleyen çillerini aydınlatıyordu.

Kaba saba, diye düşündü Konstantin. Sarsak ve gelişimini tamamlamamış. Ama evin yarısı, bir sonraki hareketi ne olacak diye onu izliyor. Piyotr, “Vasya!” diye seslendi tekrar, bu kez daha sert bir ses tonuyla.

Vasya fısıldamayı bırakıp yanlarına gitti. Üzerinde yeşil bir elbise vardı. Sarı kırmızı eşarabının altında saçları şakaklarından gevşemiş, kaşlarının etrafındakiler hafif kıvrıcıklaşmıştı. *Ne çirkin bir kız, diye düşündü Konstantin ve böyle düşündüğü için kendine şaşırdı.* Bir kızın çirkin olup olmamasından ona neydi?

“Efendim, baba?” dedi Vasya.

“Peder Konstantin ormana gitmek istiyor,” dedi Piyotr. “Renklendirici arayacak. Sen de onunla gidersin. Ona boya veren bitkilerin yetiştiği yerleri gösterirsin.”

Vasya'nın rahibe attığı bakış, genç bir kızın yapmacıklı gülümsemesiyle bezenmemişti ya da utangaç değildi; gün ışığı kadar berrak, açık ve meraklıydı. “Tamam, baba,” dedi. Sonra da dönüp Konstantin'e, “Bence yarın şafakta yola çıkalım, Batyuşka. Güneş tepeye çıkmadan önce hasat yapmak en iyisidir,” dedi.

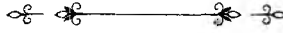
Anna İvanovna, bu sırada Konstantin'in kâsesine kepçeyle biraz daha yahni doldurdu. “Müsaadenizle,” dedi.

Rahip gözlerini Vasya'dan ayırmadı. Neden boya veren bitkileri bulmasına köydeki adamlardan biri yardım edemiyordu ki? Bunu niye yeşil gözlü cadı yapmak zorundaydı? Birden kıza dik dik bakmakta olduğunu fark etti. Kızın yüzündeki parıltı söndü. Konstantin kendisini topladı. “Teşekkür ederim, devuşka,”⁴² dedi. Kıza dönük halde haç çıkardı.

⁴²Genç hanım, genç kız. (y.n.)

Vasya birden gülümsedi. “Yarın görüşmek üzere,” dedi.

“Git artık, Vasya,” dedi Anna, sesini yükselterek. “Pederin sana ihtiyacı kalmadı.”

Ertesi sabah toprak sis soluyordu. Doğan güneşin yaydığı ışıklar altında sis, alevlerin tüttürdüğü dumanları andırıyor ve ağaçların gölgeleriyle parçalanıyordu. Kız, Konstantin’i uyanık, aydınlık yüzüyle selamladı. Puslu havada ruh gibi görünüyordu.

Lesnaya Zemliya ormanının, Moskova’nın etrafındakilerle alakası yoktu. Daha vahşi, daha zalim ve daha yabaniydi. Devasa ağaçlar üzerlerinde birbirlerine fısıldıyordu ve Konstantin kendisini izleyen gözler olduğunu hissediyordu sanki. *Gözler mi... saçmalık.*

“Yabani nanelerin nerede yetiştiğini biliyorum,” dedi Vasya, dar bir toprak patikada ilerlerken. Ağaçlar, üzerlerinde katedrallerdeki kemerler gibi uzanıyordu. Kızın çıplak ayakları tozun toprağın içinde narin görünüyordu. Sırtına deri bir çanta takmıştı. “Şanslıysak mürver ağacının dutlarından, biraz da böğürtlen bulabiliriz. Sarı için akçaağaç. Ama bu, bir azizin suretini yapmak için yeterli değil. Bize ikonalar mı yapacaksın, Batyuşka?”

“Bende kırmızı toprak, taş tozu ve siyah metal var. Meryem Ana’nın başlığını yapmak için lacivert taşı tozum bile var. Ama yeşil, sarı ya da mor renklerim yok,” dedi Konstantin. Ses tonundaki hevesi sonradan fark etti.

“Onları bulabiliriz işte,” dedi Vasya. Çocuk gibi konudan konuya atlıyordu. “Daha önce hiç ikonaların nasıl yapıldığını görmedim. Burada yaşayan kimse görmedi. Hepimiz gelip çalışırken seni izlememize izin vermen için sana yalvaracağız.”

Bunu yapan insanların yanından gelmişti zaten. Moskova’dakiler ikonalarını görmek için izdiham yaratırdı...

“Sonuçta sen de insansın,” dedi Vasya, rahibin yüzünden gelip geçen düşünceleri izlerken. “Düşünüyorum da bazen sen de bir ikona gibi görünüyorsun.”

Rahip, kızın onun yüzünde ne gördüğünü bilmiyor ve kendine kızıyordu. “Fazla meraklısın, Vasilisa Petrovna. Evde küçük kız kardeşinle sessizce oturman daha iyi.”

“Bana bunu söyleyen ilk kişi sen değilsin,” dedi Vasya öfkeyle. “Ama dediğini yapmış olsaydım, kim seninle şafak vakti yaprak toplamaya gidecekti? İşte...”

Önce huş ağacı, ardından yabani hardal için durdular. Kız, küçük bıçağını ustaca kullanıyordu. Güneş yükseldikçe sisi yakıp kül ediyordu.

“Dün sana sormamam gereken bir soru sordum,” dedi Vasya, dantele benzeyen hardal yapraklarını çantasına doldururken. “Ama bugün tekrar soracağım, lütfen bu kızın hevesini bağışla, Batyuşka. Ağabeyimi ve ablamı çok seviyorum. İkisinden de o kadar uzun zamandır haber almıyoruz ki. Ağabeyime artık Aleksandr Kardeş diyorlar.”

Rahip dudaklarını büzdü. “Onu tanıyorum,” dedi kısa bir tereddüdün ardından. “Gerçek adıyla yemin vermesi skandala yol açmıştı.”

Vasya ağzının kenarıyla gülümsedi. “Ona bu ismi annemiz vermişti, ağabeyim de bildim bileli inatçının teki.”

Aleksandr Kardeş’in meseleye inatla ve saygısızca yaklaşmasıyla ilgili dedikodular Büyük Moskova Prenslığı’ne yayılmıştı. Ama Konstantin kendine keşif yemininin, genç bir kızı ilgilendiren bir konu olmadığını hatırlattı. Kız, iri gözlerini rahibin yüzünden ayırmıyordu. Konstantin rahatsız olmaya başlamıştı, “Aleksandr Kardeş, Dmitrii İvanoviç’in taç giyme töreni için Moskova’ya geldi. Köylerde papaz olarak yaptığı hizmetlerle adını epey duyurduğu söyleniyordu,” diye ekledi sertçe.

“Peki, ya ablam?” dedi Vasya.

“Serpuhov Prensesi’ne dindarlığı ve güçlü çocukları için hürmet ediliyor,” dedi Konstantin, konunun kapanmasını dileyerek.

Vasya sevinçle bağırarak etrafında döndü. “Onlar için endişeleniyorum,” dedi. “Gizlemeye çalışsa da babam da kaygılanıyor. Teşekkür ederim, Batyuşka.” O sırada kendisine döndüğünde kızın yüzünün iç dünyasından yayılan ışıklarla aydınlandığını gören Konstantin hem

ürktü hem de elinde olmadan büyüledi. Yüzündeki ifade soğumaya durdu. Kısa bir sessizlik oldu. Yol genişleyince yan yana yürümeye başladılar.

“Babam dünyanın öbür ucuna kadar gittiğini söyledi,” dedi Vasya. “Tsargrad’a ve binlerce kralın sarayına. Kutsal Bilgelik Kilisesi’ne.”

“Evet,” dedi Konstantin.

“Bana biraz anlatır mısın?” dedi Vasya. “Babam günbatımında meleklerin şarkılar söylediğinden bahsetti. Çar da Tanrı kendisiymiş gibi Tanrı’nın bütün kullarına hükmedermiş. Odalar dolusu mücevheri ve bin tane hizmetçisi varmış.”

Bu soru rahibi şaşırtmıştı. “Melekler değil,” dedi Konstantin yavaşça. “İnsanlar ama sesleriyle melekleri utandırmayacak insanlar. Gece çöktüğünde yüz binlerce mum yakılır, her yerde altın ve müzik vardır...”

Birden durdu.

“Cennet gibi bir yer olmalı,” dedi Vasya.

“Evet,” dedi Konstantin. Anıları boğazına yapışmıştı: altın ve gümüş, müzik, bilgili insanlar ve özgürlük. Orman onu boğuyordu sanki. “Bu, kızlara uygun bir konu değil.”

Vasya tek kaşını kaldırdı. Bir böğürtlen çalısının yanına gelmişlerdi. Vasya bir avuç topladı. “Buraya gelmek istememiştin, değil mi?” dedi böğürtlenlerle ilgilenirken. “Ne müziğimiz var ne de ışıklarımız, bir avuç kıymetli insanız. Tekrar uzaklara gidemez misin?”

“Ben Tanrı’nın beni gönderdiği yere giderim,” dedi Konstantin soğuk bir tavırla. “İşim burada olmamı gerektiriyorsa, burada kalırım.”

“İşin ne tam olarak, Batyuşka?” dedi Vasya. Böğürtlenleri yemeyi bırakmıştı. Bir an için gözleri üzerlerinde yükselen ağaçlara kaydı.

Konstantin kızın gözlerinin izini takip etti ama baktığı yerde hiçbir şey yoktu. İçi tuhaf bir hisle dolarak ürperdi. “Ruhları kurtarmak,” dedi. Kızın burnundaki çilleri sayamıyordu. Kurtarılması gereken bir

kız varsa, o da bu kızdı. Böğürtlenler kızın dudaklarını ve ellerini boyamıştı.

Vasya ağzının kenarıyla gülümsedi. “Bizi kurtaracak mısın o zaman?”

“Tanrı bana güç verirse kurtaracağım.”

“Ben sadece bir taşra kızyım,” dedi Vasya. Tekrar dikenlere dikkat ederek elini böğürtlen çalısına soktu. “Tsargrad’ı ya da melekleri görmedim, Tanrı’nın sesini de duymadım. Ama bence dikkatli ol da Tanrı sadece senin dilediklerini dillendirmesin, Batyuşka. Daha önce kurtarılmaya ihtiyacımız olmadı.”

Konstantin ona anlamsız bir bakış attı. Kız ona uzun boyu ve her yeri böğürtlen lekesi olmuş sıksa vücuduyla kadınsı bir tavırla değil, daha ziyade çocukça gülümsedi. “Acele et,” dedi. “Güneş tepeye çıkmak üzere.”

O gece Peder Konstantin dar karyolasında yatıyor, soğuktan titremekten uyuyamıyordu. Kuzeyde, yaz mevsimindeyken bile gün batmaz rüzgâr karşısına çıkan herkese dişlerini geçirirdi.

İkonalarını, doğru olan bu olduğu için kapının karşısındaki köşeye yerleştirmişti. Tam merkezde Meryem Ana asılıydı, hemen altında da Teslis vardı. Gece çöktüğünde, evin utangaç olduğu kadar yılışık hanımı, ikonaların önüne koyması için ona geniş bir mum vermişti. Konstantin günbatımında mumu yakmış, saçtığı altın rengi ışıkların keyfini çıkarmıştı. Ama ayışığı da vurunca, mum Meryem Ana’nın yüzünde uğursuz gölgeler yaratıyordu ve Yüce Tanrı’nın üç parçasının arasında tuhaf figürler çılınca dans ediyordu.

Budalalık bu, diye düşündü Konstantin. Kendine kızıp mumu söndürmek için ayağa kalktı. Ancak odanın karşısına geçtiğinde belirgin bir kapı kapanma sesi duydu. Hiç düşünmeden pencereye döndü.

Evin önündeki alana kalın bir şala sarınmış bir kadın fırlamıştı. Örtünün altında toplu ve biçimsiz görünüyordu. Peder Konstantin bu kadının kim olduğunu çıkaramadı. Siluet, kilisenin kapısına gelip

durdu. Elini bronz halkaya uzattı, çekip kapıyı açtı ve içeriye girip gözden kayboldu.

Konstantin kadının gözden kaybolduğu yere bakakaldı. Tabii ki kimseyi gecenin kör karanlığında dua etmeye gitmekten alıkoyacak bir şey yoktu ama zaten evde kendi ikonaları vardı. Karanlık ve soğuk gece ayazma göğüs germeye gerek kalmadan onların önünde dua edebilirlerdi. Ayrıca kadının tavırlarında şüphe uyandıran... neredeyse suçluluk kokan bir şey vardı.

Her geçen dakika daha da meraklanan, rahatsız olan ve uykusu iyiden iyiye kaçan Konstantin, pencerenin önünden çekilip siyah cüb-besini giydi. Odasında dışarıya açılan, kendine ait bir kapısı vardı. Ayakkabılarını giymeye uğraşmadan, çıt çıkarmadan kapıdan çıktı ve çimenlere basarak kiliseye doğru yürümeye başladı.

Anna İvanovna karanlıkta ikona levhasının önünde diz çökmüş, hiçbir şey düşünmemeye çalışıyordu. Toz, boya, balmumu ve eski ahşap kokusu etrafını bir merhem gibi sarmış olsa da bir başka kâbusun döktürdüğü soğuk terler gecenin ayazında kuruyuvermişti. Gecenin bu vakitlerinde ormanda yürüyordu, etrafı kapkara gölgelerle sarılmıştı. Tuhaf sesler çalınıyordu kulaklarına.

“Hanımım,” diye haykırıyorlardı. “Hanımım, lütfen. Gör bizi. Tanı bizi, yoksa aile ocağın savunmasız kalacak. Lütfen, Hanımım.” Ama Anna bakmıyordu. Sesler ona işkence ederken o yürümeye devam ediyordu. Sonunda çaresizce koşmaya başladı, taşlar ve ağaçların kökleri ayaklarını acıtıyordu. Büyük bir feryat koptu. Birden önündeki yol sona erdi. Hiçliğe doğru koştu ve kendi bedenine düşüp nefes nefese, sırtından terler boşalarak uyandı.

Bir rüyaydı sadece, başka bir şey değil. Ama Anna’nın yüzü ve ayakları sızlıyordu, üstelik uyanık olmasına rağmen o sesleri duyabiliyordu. Sonunda fırlayıp kiliseye gitmişti ve ikona levhasının dibine çökmüştü. Kilisede kalabilir ve sabahın ilk ışıklarında eve gizlice dönebilirdi. Bunu daha önce de yapmıştı. Gece boyunca ortadan yok olmasını açıklamak garip olsa da kocası hoşgörülü bir adamdı.

Menteşelerin sinsi gıcırtısı kulağına çalındı. Anna yerinden sıçrayıp arkasına döndü. Ayışığı arkasından vurduğu için bütün hatları gölgede kalan siyah cübbeli figür, kapının eşliğinden usulca geçip ona doğru yaklaştı. Anna hareket edemeyecek kadar korkuyordu. Gölge, altın rengi saçlarının bir tutamını görebileceği kadar yaklaşıp dek kılını kıpırdatmadı.

“Anna İvanovna,” dedi Konstantin. “İyi misin?”

Anna, rahibe şaşkın şaşkın baktı. Hayatı boyunca insanlar onu öfkeyle ya da bezgin bir şekilde sorgulamıştı. “Ne yaptığını sanıyorsun?” demişlerdi. “Senin sorunun ne?” Ama kimse ona meraklı bir ses tonuyla nasıl hissettiğini sormamıştı. Ayışığı, rahibin yüzündeki çukurlarda oyunlar oynuyordu.

Anna kekeleyerek cevap vermeye çalıştı: “Ah... tabii ki, Batyuşka, iyiyim, ben sadece... Beni affet, ben...” Boğazındaki düğüm, onu boğmaya başlamıştı. Titriyor, rahibin bakışlarına karşılık veremiyordu, bu yüzden arkasına döndü, haç çıkardı ve tekrar ikona levhasının önünde diz çöktü. Peder Konstantin bir an için hiçbir şey söylemeden kadının tepesinde dikildi, ardından dönüp ikonostazın⁴³ diğer ucundaki Meryem Ana’nın huşu içindeki suretinin önünde diz çöküp haç çıkardı. Dua ederken belli belirsiz çıkan sesi Anna’nın kulaklarına çalındı: Yavaşça yankılanan bir mırıltıydı bu ve Anna, söylediklerini tam olarak anlayamıyordu. Sonunda Anna’nın nefes alıp verirken çıkardığı iniltiler kesildi.

Anna, İsa’nın ikonasını öptü ve Peder Konstantin’e göz ucuyla baktı. Rahip ellerini kavuşturmuş, loş ışıktaki önündeki imgeler üzerinde düşünüyordu. Konuşmaya başladığında sesi derin olduğu kadar kısık ve beklenmedikti.

“Söyle bana,” dedi. “Seni böyle bir saatte teselli aramaya getiren ne?”

“Sana delinin teki olduğumu söylemediler mi?” diye yanıtladı Anna, sesindeki acıya kendisi de şaşırmıştı.

⁴³Doğu Ortodoks kilisesinde spesifik olarak nefi ibadethaneden ayıracak şekilde konumlandırılan, ikonalarla dolu bir duvar; ikona levhası. (y.n.)

“Hayır,” dedi rahip. “Öyle misin?”

Başını belli belirsiz sallayarak onayladı.

“Neden?”

Anna’nın bakışları hemen yerden kalkıp rahibinkilerle buluştu. “Neden mi delirdim?” Fısıldarken sesi kulak tırmalayıcı derecede çattallı çıkıyordu.

“Hayır,” diye cevap verdi Konstantin sabırlı bir şekilde. “Neden delirdiğine inanıyorsun?”

“Ben... bir şeyler görüyorum. İblisler, şeytanlar. Her yerde. Her zaman.” Kendisine ihanet ediyormuş gibi hissediyordu. Biri dilinin kontrolünü ele geçirmiş, cevaplarını şekillendirmeye başlamıştı sanki. Bunu daha önce kimseye söylememişti. Kıyıya köşeye bakıp bir şeyler mırıldandığı, kadınlar ellerini ağızlarına siper edip onun hakkında fısıf fısıf konuştuğu halde çoğu zaman bunu kendisine itiraf etmeyi bile reddederdi. Onunla birlikte sayamayacağı kadar çok kez dua eden nazik, sarhoş, sarsak Peder Semyon bile ona bunu itiraf ettirmeyi başaramamıştı.

“Ama bu neden delirdiğin anlamına gelsin ki? Kilise bize iblislerin aramızda yürüdüğünü söylüyor zaten. Kilisenin öğretilerini mi reddediyorsun?”

“Hayır! Ama...” Anna aynı anda hem buz kestiğini hem de cayır cayır yandığını hissetti. Tekrar rahibin yüzüne bakmak istediye de buna cüret edemedi. Bunun yerine bakışlarını yere dikti ve rahibin kalın cübbesiyle tezatlık yaratan çıplak ayaklarının gölgesini fark etti. Sonunda fısıldayarak cevap vermeyi başardı:

“Ama onlar gerçek değil... Olamaz. Başka kimse görmüyor... Delirdim ben; deliyim, biliyorum.” Sesi canlılığını yitirdi, biraz sonra sözlerine yavaş yavaş devam etti: “Gerçi bence bazen... üvey kızım Vasilisa da görüyor. Ama o sadece bir sürü masal dinleyen bir çocuk.”

Peder Konstantin’in bakışları keskinleşti.

“Bundan bahsediyor, değil mi?”

“Hayır... son zamanlarda bahsetmez oldu. Ama o daha küçük bir kızken, bazen düşünürdüm ki... Onun gözleri...”

“Ama bu konuda hiçbir şey yapmadın?” Konstantin’in sesi bir yılanınki gibi yumuşak ve bir şarkıcınınki gibi ahenkliydi. Anna, rahibin sesindeki kuşkunun ve küçümsemenin etkisiyle korkuya kapıldı.

“Elimden geldiğinde dövdüm onu ve bundan bahsetmesini yasakladım. Sandım ki daha küçükken önüne geçersen, deliliği kök salmaz.”

“Tek düşündüğün bu muydu? Delilik? Hiç onun ruhu için kaygılanmadın mı?”

Anna ağzını açıp kapattı ve dehşet içinde rahibe bakakaldı. Rahip, ikinci İsa’nın etrafını saran havarileriyle tahtında oturduğu, ikonostazın merkezine doğru ağır adımlarla yürüdü. Ayışığı altın rengi saçlarını gümüş grisine çevirmişti, zemine uzanan gölgesiye kapkaraydı.

“Şeytanlar kovulabilir, Anna İvanovna,” dedi, gözlerini ikonadan ayırmadan.

“Ko-kovulabilir mi?” diye haykırdı Anna.

“Elbette.”

“Nasıl?” Anna zihnini saran balçık katmanına rağmen düşünmeye çalışıyormuş gibi hissediyordu. Tüm hayatı boyunca bu lanetin yükünü taşıymıştı. Bunun öylece yok olabileceği fikrini... Akli kavramakta zorlanıyordu.

“Kilise Törenleri. Tabii bir de bol bol dua.”

Kısa bir sessizlik oldu.

“Oh,” diye nefesini bıraktı Anna. “Ah, lütfen. Kov onu. Defet hepsini.”

Rahibin gülümsediğini sandı ama ayışığından emin olamadı.

“Dua edeceğim ve bu konu üzerinde düşüneceğim. Git ve uykuna geri dön, Anna İvanovna.” Anna ona şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmış gözleriyle bakakaldı, ardından dönüp ahşap zeminde sarsak ayaklarıyla tökezleyerek kapıya doğru yürüdü.

Peder Konstantin ikonostazın önünde yere kapandı. Gecenin geri kalanında da gözünü kırpmadı.

Ertesi gün pazardı. Yeşilin griyle kucaklaştığı şafak vaktinde Konstantin odasına geri döndü. Göz kapakları ağırlaşmıştı, başından aşağı soğuk su döküp ellerini yıkadı. Çok geçmeden vaaz vermesi gerekiyordu. Çok yorgun ama bir o kadar da huşu içindeydi. Gece ibadetiyle geçen uzun saatlerde Tanrı ona aradığı cevabı vermişti. Bu topraklara el uzatan şeytanın kim olduğunu biliyordu. Bakıcının önlüğündeki güneş sembollerinde, o aptal kadının dehşetinde, Piyotr'ın büyük kızının büyülu vahşi gözlerindeydi. İblisler bu yeri işgal etmişti: Eski dinden çiyerti.⁴⁴ Bu ahmak, yabancı insanlar gündüzleri Tanrı'ya, gizlice de eski tanrılara tapıyorlardı; aynı anda iki yoldan yürümeye çalışıyor ve kendilerini Tanrı'nın gözünde küçültüyorlardı. Şeytanın ortalığı karıştırmak için buraya gelmesine şaşırılmamak gerekirdi.

Damarlarından heyecan akıyordu. Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde çürüyüp gideceğini sanmıştı. Ama burada gerçek bir savaş vardı: Bir tarafta şeytan, diğer tarafta Tanrı'nın elçisi olarak kendisi, kadınların ve erkeklerin ruhuna hâkim olmak için savaş veriyordu.

İnsanlar toplanıyordu. İçlerindeki o hevesi ve merakı neredeyse hissedebiliyordu. Henüz aklıktan her lafına atlayan, onu korku dolu gözleriyle seven Moskova'daki insanlar gibi değillerdi. Ama henüz.

Değişim yakındı.

Vasya omzunu kıpırdattı ve başlığını çıkarabilmeyi diledi. Kiliseye gidecekleri için Dünya, onun takacağı başlığa bir de kumaş, tahta ve yarı değerli taşlardan oluşan ağır bir örtü de eklemişti. Ama bayram günüyümüş gibi giyinmiş, boynuna değerli taşlarla süslü bir haç ve her parmağına bir yüzük takmış olan Anna'nın yanında Vasya'nın kılığı kıyafeti hiçbir şeydi. Dünya, leydisine şöyle bir bakıp ağız ucuyla dindarlık ve altın rengi saçlarla ilgili bir şeyler mırıldanmıştı. Piyotr bile karısına bakıp tek kaşını kaldırmış ama sükûnetini korumuştı. Vasya kafasını kaşıyarak ağabeylerinin peşinden kiliseye gitti.

⁴⁴Rus folklorunda peri halkı; *chyerti*. (ç. n.)

Kadınlar nefin solunda, Meryem Ana'nın önünde, erkekler ise nefin sağında, İsa'nın önünde duruyordu. Vasya ayın boyunca birbirlerini dürtüp şakalaşabilmeleri için her seferinde Alyoşa'nın yanında durabilmeyi dilerdi; İrina henüz çok küçük ve tatlıydı, onu dürtünce iyi bir karşılık alamıyordu, hem Anna her seferinde onu dürttüğünü görüyordu. Vasya parmaklarını arkasında birbirine kenetledi.

İkonostazın ortasındaki kapılar açıldı ve rahip çıktı. Toplanan köy ahalisinin sessizliğe gömülen mırıltıları, bir kızın kıkırtılarıyla bölündü.

Kilise zaten küçüktü ve Peder Konstantin içeriği iyice dolduruyordu. Altın rengi saçları, Anna'nın mücevherlerinden daha göz alıcıydı. Mavi gözleri, kalabalığı tek tek bıçak gibi kesiyordu. Hemen konuşmaya başlamadı. İnsanlar arasına soluksuz bir sessizlik yayıldı, öyle ki Vasya insanların yumuşak bir şekilde de olsa nefes aldığını duymak için iyiden iyiye kulak kabarttığını fark etti.

"Kutludur krallığımız," dedi Konstantin nihayet, sesi bütün kiliseyi dolduruyordu, "Baba'ya, Oğul'a ve Kutsal Ruh'a yücelik olsun, şimdi ve her zaman ve sonsuza kadar."

Ayinin sözleri aynı olsa da Peder Semyon'dan farklı bir tonla konuşuyor, diye düşündü Vasya. Sesi gök gürültüsü gibiydi, sözlerinin her bir hecesini Dünya'nın her bir dikişi atışı gibi tek tek vurguluyordu. Onun dokunuşuyla sözler hayat buluyordu. Sesi baharda coşan akar-sular gibi derindi. Onlara hayatı ve ölümü, Tanrı'yı ve günahı anlatıyordu. Ona bilmediklerinden; şeytanlardan, şeytana uyunca çekilecek azaplardan bahsediyordu. Kendilerini kıyamette Tanrı'nın hükmüne boyun eğerken, cehenneme atılırken görsünler diye her şeyi hayallerinde canlandırmalarını sağlıyordu.

İlahi söylerken, Konstantin kalabalığı kendine çekti, ta ki hepsi birlikte büyülenmişçesine, hayret ve dehşetle onun sözlerini tekrarlayana kadar. Kıvrak bir kırbacı andıran sesiyle onları ileri itip durdu, ta ki cevap veren sesleri kesilene ve fırtınadan korkan çocuklar gibi göğün sesini dinlemekle yetinene kadar. Paniğin ya da coşkunun sınırına geldiklerinde de sesi yumuşadı.

"Bize acı ve bizi kurtar çünkü O iyidir ve insanlığı sever."

Kiliseye ağır bir sessizlik çöktü. Bu durgunluk anında Konstantin sağ elini kaldırıp kalabalığı kutsadı.

İnsanlar birbirlerine tutunarak kiliseden bir grup uyurgezer gibi çıktılar. Anna'nın bakışlarında Vasya'nın anlam veremediği coşkunun bir dehşet vardı. Diğerleriye bakışlarındaki korkuyla karışık coşkuya karşın sersemlemiş, hatta yorgun görünüyordu.

“Lyoska!” diye seslendi Vasya, ağabeyine doğru atılıp. Ama ağabeyi ona döndüğünde, onun da diğerleri gibi solgun olduğunu gördü; sanki bakışlarının Vasya'ninkilerle buluşması için çok uzun bir yol katetmesi gerekiyordu. Gözlerindeki boşluğu görünce korkan Vasya, ağabeyine tokat attı. Alyoşa birden kendine geldi ve Vasya'yı itti, kızın yere yapışması gerekirdi ama bir sincap gibi çevikti ve üzerinde yeni bir elbise vardı. Bu yüzden geriye sıçrayıp yere düşmemeyi başardı; şimdi göğüsleri inip kalkan yumrukları sıkılmış ikili birbirlerine dik dik bakıyordu.

İkisi de aynı anda aklını başına topladı. Güldüler ve Alyoşa, “Doğru mu peki, Vasya? Yani şeytanların aramızda olduğu ve onları kovmazsak azap çekeceğimiz doğru mu? Ama çiynerti... Yani rahip çiynertiden mi bahsediyor? Kadınlar hep domovoi için bir kenara ekmek bırakıyor. Tanrı bunu neden umursasın ki?”

“Masal ya da değil, neden Moskova'dan gelmiş yaşlı bir rahibin lafıyla ev perilerimizi kovacakmısınız ki?” diye çıkıştı Vasya. “Biz hep onlara ekmek, tuz ve su bırakıyoruz ve Tanrı'nın öfkelenmediği falan yok.”

“Aç da kalmadık,” dedi Alyoşa tereddütle. “Yangın ya da hastalık da olmadı. Belki de Tanrı cezamız hiç sona ermesin diye ölmemizi bekliyor olabilir.”

“Tanrı aşkına, Lyoska,” diye başladı Vasya ama Dünya seslenince lafı yarım kaldı. Anna özellikle görkemli bir yemek hazırlanmasını istemişti, Vasya'nın da hamur köftelerini yuvarlaması ve çorbayı karıştırması gerekiyordu.

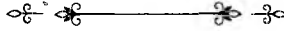
Dışarıda kurulan sofrada yumurtalar, kaşa,⁴⁵ yaz yeşillikleri, ekmek, peynir ve bal vardı. O her zamanki neşeli atmosferden eser yoktu. Genç köylü kadınlar dip dibe durmuş fısıldaşıyordu.

⁴⁵Lapa. Karabuğday, buğday, çavdar, darı ya da arpadan yapılabilir. (y.n.)

Dalgın bir biçimde lokmalarını çiğneyen Konstantin'in yüzü memnuniyet parıltıları saçıyordu. Kaşlarını çatan Piyotr, tıpkı tehlikeyi sezen ama henüz çimenlerde kurtları görememiş bir boğa gibi başını sağa sola sallıyordu. *Babam vahşi hayvanların ve akıncıların dilinden anlar*, diye düşündü Vasya. *Ama günah ve cehennem cezasıyla savaşılamaz.*

Diğerleri rahibe dehşetle ve açlık kokan bir hayranlıkla bakıyordu. Anna İvanovna tereddütlü bir tür neşeyle parlıyordu. Onların bu coşkunluğu Konstantin'i şahlandırıyor ve dörtlüye giden bir at gibi teşvik ediyordu. Vasya bilmesede bütün insanlar gittikten sonra nefe çöken sessizlikte rahip bu hissi, hepsini şeytan kovma törenine yönlendirmişti, öyle ki gözleri görmeyen bir adam orada olsa, şeytanların Piyotr'm evinden ve yöresinden uzağa canlarını kurtarmak için çığlık çığlığa kaçtığını duyduğuna yemin edebilirdi.

O yaz Konstantin insanların arasına karıştı ve onların sıkıntılarını dinledi. Ölenleri de yeni doğanları da kutsadı. Kendisiyle konuşulduğunda dinledi, Konstantin davudi sesiyle konuştuğunda da insanlar ona kulak vermek için sessiz kaldı. "Tövbe edin," dedi onlara. "Yoksa yanarsınız. Ateş çok yakın. Uykuya dalmak için her yattığınızda sizi ve çocuklarınızı bekliyor. Meyvelerinizi Tanrı'ya, yalnızca Tanrı'ya verin. Bu sizin tek kurtuluşunuz."

İnsanlar birlikte mırıldandılar ve mırıltıları gitgide daha fazla korkuyla doldu.

Konstantin her akşam Piyotr'ın sofrasına oturdu. Sesi, bal şaraplarını dalgalandırdı ve ahşap kaşıkalarını takırdattı. Kaşığının bardağına vurmak İrina'nın hoşuna gitmişti, her takırdattığında kıkır kıkır gülüyordu. Vasya da onu buna teşvik ediyordu; çocuğun sevinci onu rahatlatıyordu. Cehennem muhabbeti İrina'yı korkutmuyordu çünkü henüz çok küçüktü.

Ama Vasya korkuyordu.

Rahipten, şeytanlardan ya da ateş çukurlarından değil. O, şeytanlarını görmüştü. Her gün görüyordu. Bazıları kötü, bazıları iyi, bazıları

da yaramazdı. Hepsi de muhafaza ettikleri insanlar gibi kendilerince insaniydi.

Hayır, Vasya kendi insanlarından korkuyordu. Artık kilise yolunda şakalaşmıyorlardı; Peder Konstantin'i ağır, yoğun bir sessizlikle dinliyorlardı. Kilisede değilken bile insanlar rahibin odasına gitmek için mazeret uyduruyordu.

Konstantin eritip renk verici maddelerle karıştırmak için Piyotr'dan balmumu istemişti. Odasına gün ışığı vurunca fırçalarını alır, tozlarla dolu küçük şişelerini açar ve resim yapardı. Fırçası altında Aziz Peder vücut bulmuştu. Azizin sakalı kıvrık, cübbesi sarı ve ombraydı, uzun parmaklı ellerini de bereket duası için kaldırmıştı.

Lesnaya Zemliya'da başka hiçbir şey konuşulmuyordu.

Bir pazar günü Vasya kiliseye bir avuç cırcır böceği götürdü ve ibadet edenlerin arasına saldı. Cırcır böceklerinin ince sesi, Peder Konstantin'in davudi sesiyle komik bir tezat yaratmıştı. Ama kimse gülmedi; korkuyla sindiler ve uğursuzlukla ilgili bir şeyler fısıldadılar. Anna İvanovna bunu yapanı görmemişti ama kimin başının altından çıktığı konusunda iyi bir fikri vardı. Ayinden sonra Vasya'yı çağırttı.

Vasya gönülsüzce olsa da üvey annesinin odasına geldi. Anna'nın elinde uzun bir söğüt dalı vardı. Rahip açık pencerenin yanında oturmuş, bir parça mavi taşı öğütürerek toz haline getirmeye çalışıyordu. Anna üvey kızını sorgularken rahip onları dinlemiyor gibi davranıyordu ama Vasya bu soruları rahip için sorduğunu biliyordu, üvey annesi bu evin hakkaniyetli hanımı olduğunu göstermeye çalışıyordu.

Sorgulama bitmek bilmedi.

Sonunda, "Yine olsa yine yaparım," diye çıktı Vasya, temkini elden bırakacak kadar yılmıştı. "Bütün yaratıkları Tanrı yaratmadı mı? Neden O'nu övmek için sadece bizim ses çıkarabilmemize izin verilsin? Cırcır böcekleri de şarkılarıyla en az bizim kadar ibadet ediyor."

Konstantin'in mavi gözleri Vasya'ya kaydı ama Vasya adamın yüzündeki ifadeyi okuyamadı.

"Küfür bu!" diye çığlık attı Anna. "Saygısızlık!"

Vasya başını dik tutup üvey annesinin söğüt dalı ıslık çalmaya başladı. Konstantin vakur ve gizemli bir biçimde izledi. Vasya da rahibe gözlerini dikti ve bakışlarını kaçırmayı reddetti.

Kız ile rahibin birbirlerine gözlerini dikip baktıklarını görünce Anna'nın öfkeli yüzü hiç olmadığı kadar kızardı. Kolunun tüm gücünü keskin söğüt dalına aktardı. Vasya dudaklarını ısırımdan kanatsa da yerinden kıpırdamadı. Ama tüm çabasına rağmen gözyaşları yanaklarından alelacele döküldü.

Anna'nın arkasında kalan Konstantin, tek kelime etmeden izledi.

Vasya sonuna doğru bir kez bağırdı, sebebi hem çektiği acı hem de yaşadığı aşağılanmaydı. Ama sonra bitti; dudaklarının rengi atan Alyoşa babalarını bulmaya gitmişti. Piyotr beti benzi atan kızını ve akan kanı görünce Anna'nın kolunu tuttu.

Vasya babasına da bir başkasına da tek kelime etmedi; hemen tökezleyerek oradan ayrıldı, ağabeyi onu geri çağırmaya çalışsa da yaralı bir hayvan gibi ormana saklandı. Ağlarken sesini tek duyan rusalka oldu.

Piyotr, zalimliğini ayıpladığında, “Bu, ona günahın bedeli neymiş öğretir,” dedi Anna gururla. “Sonradan yanacağına şimdi öğrenmesi daha iyi, Piyotr Vladimiroviç.”

Konstantin bir şey söylemedi. Düşüncelerini dile getirmedi.

Kesikleri iyileştikten sonra Vasya daha yumuşak adımlarla yürüdü ve dilini daha kolay tuttu. Atlarla daha fazla vakit geçirdi ve bir erkek gibi giyinip Saşa'ya katılmak için manastıra gitme ya da Olga'ya gizlice elçi gönderme konusunda çılgınca planlar yaptı.

Alyoşa, Vasya'ya söylemese de gelip gidiş vakitlerini takip edip üvey annesiyle tek başına kalmamasını sağladı.

Tüm bu süreçte Konstantin insanların ev perilerine verdikleri bal şarabı, ekmek gibi ikramları kınadı. “Tanrı'ya verin,” dedi. “İblislerinizi unutun, yoksa yanarsınız.” İnsanlar da onu dinledi. Dünya bile kısmen

ikna olmuştu; kendi kendine söyleniyor, yaşlı başını iki yana sallıyor, önlüklerindeki ve eşarplarındaki güneş sembollerini çıkarıyordu.

Vasya bunu görmemişti; ormanda ya da ahırda saklanıyordu. Ama onun yokluğuna herkesten çok domovoi üzülmüyordu çünkü artık ona kırıntıdan başka bir şey kalmamıştı.

13.
KURTLAR

Sonbahar renkleri bütün haşmetiyle gelse de çabucak solup griye çalmıştı. Sonuna yaklaştıkları yılın sessizliği, Piyotr Vladimiroviç'in topraklarına sis gibi çökmüşken Peder Konstantin'in eliyle yapılan ikonalar çoğaldıkça çoğalıyordu. Köydeki adamlar Aziz Peter, Aziz Paul, Meryem Ana ve İsa ikonalarının asılacağı yeni bir ikona levhası üzerinde çalışıyordu. İnsanlar Konstantin'in odasından çıkmak bilmiyor, tamamlanan ikonaların şekillerini ve parıldayan suretlerini hayranlıkla inceliyordu. Konstantin her seferinde bir resim daha yapıp bir ikonostazın tamamını hazırlıyordu.

"Kurtuluşunuzu Tanrı'ya borçlusunuz," dedi Konstantin. "O'nun yüzüne bakın ki kurtuluşa eresiniz." Onun resmettiği İsa'nın büyük gözleri, solgun yüzü, uzun ve ince elleri gibisini görmemişlerdi. Ona bakıyor, önünde diz çöküyor ve bazen de ağlıyorlardı.

Domovoi de neymiş, diyorlardı. Kötü çocuklara anlatılan bir masaldan başka bir şey değil. Üzgünüz, Batyuşka, tövbe ediyoruz.

Neredeyse kimse ikramda bulunmuyordu, sonbahar ekinoksunda bile. Domovoi dermansız ve bitkindi. Vazıla bir deri bir kemik kalmış, vahşileşmişti; karman çorman olmuş sakalına takılan saman çöplerinin sayısı gitgide artmıştı. Atlar ahır bölmelerinde ayaklarını yere vuruyor, en ufak bir esintide bile ürküyorlardı. Köyde herkesin sabrı çok çabuk taşıyordu.

Soğuk bir sabah vakti Piyotr, "Eh, ben değildim, oğlum, bir at, kedi ya da hayalet de değildi," diye söylendi seyise. Geceleyin daha fazla arpa ortadan kaybolmuştu ve zaten sabrının sınırına yaklaşmış olan Piyotr son derece öfkeliydi.

“Ben görmedim!” diye haykırdı çocuk burnundan soluyarak. “Ben asla...”

Kasım sabahlarında hava oldukça sert olurdu ve soğuktan gevrek-
leşen yer ayaklarının altında çıtırdıyor gibi gelirdi. Piyotr delikanlıyla
burun burunaydı ve onun inkârlarına yumruğunu sıkarak cevap verdi.
Bir gürültü patırtı ve acı dolu bir haykırış duyuldu. “Bir daha sakın
benden bir şey çalma,” dedi Piyotr.

Ahır kapısından içeri süzölmekte olan Vasya kaşlarını çatı. Babası
hiçbir zaman çabuk parlayan, asabi bir adam olmamıştı. Anna İvano-
vna’yı bile hiç dövmemişti. *Bize ne oluyor?* Vasya eğilip kimseye görün-
meden samanlığa tırmandı. İki büküm olmuş ve kısmen samanların
arasına gömülmüş olan vazila’yı gözlerinin seçebilmesi biraz zaman
aldı. Vazila’nın bakışları Vasya’yı ürküttü.

“Neden arpa yiyorsun?” diye sordu cesaretini toplayıp.

“Çünkü bir süredir hiç ikram yapılmadı.” Vazila’nın gözleri kaygı-
landırıcı bir biçimde kara kara parlıyordu.

“Atları sen mi korkutuyorsun?”

“Onların ruh hali benimkine bağlı, benim ruh halim de onların-
kine.”

“O zaman çok öfkелisin?” diye fısıldadı. “Ama halkımın niyeti bu
değildi. Sadece korkuyorlar. Rahip bir gün gidecek. Bu durum her
zaman böyle devam etmeyecek.”

Vazila’nın gözleri kara kara parıldadı ama Vasya onun gözlerinde
öfkenin yanında keder de gördüğünü düşündü.

“Karnım aç,” dedi vazila.

Vasya birden ona karşı sempati hissetti. O da sık sık acıkıyordu.
“Sana ekmek getirebilirim,” dedi cesur bir tavırla. “Ben korkmuyo-
rum.”

Vazila’nın göz kapakları kıpırdandı. “Biraz yemeye ihtiyacım var,”
dedi. “Ekmek. Elma.”

Vasya kendi yemeğinin bir kısmını ona verme konusunda çok dü-
şünmemeye çalıştı. Kış ortasından beri çok fazla yiyecekleri yoktu; çok

geçmeden her bir kırıntı kıymete binecekti. Ama, “Sana onları getireceğim. Yemin ederim,” dedi iblisin yuvarlak, kahverengi gözlerine dürüstçe bakarak.

“Teşekkür ederim,” diye yanıt verdi vazila. “Yeminini bozmazsan ben de tahıllara elimi sürmem.”

Vasya sözünü tuttu. Çok bir şey değildi. Pörsümüş bir elma. Birazı yenmiş ekmek kabuğu. Avuçlarında ya da ağzında taşıdığı bir yudum bal şarabı. Ama vazila bunları hevesle kabul etti ve yediğinde atlar da sakinleşti. Günler kararıp kısalmıştı; kar onları beyaza bulamaya kararlı bir şekilde yağıyordu. Ama vazila’nın yüzüne kan gelmişti, halinden memnundu; kış zamanı ahıra eskisi gibi uyku çökmüştü.

Bu iyi bir şeydi. Mevsim geçmek bilmemişti, ocak ayında soğuklar öyle artmıştı ki Dünya daha önce böylesini hatırlamadığını söylemişti.

Kışın sonu gelmez günbatımı ahaliyi evde kalmaya zorluyordu. Piyotr’ın, ailesinin bir deri bir kemik kalmış suratını görüp üzülecek bol bol vakti olmuştu. Ateşin etrafında toplanıp ekmek ve kurutulmuş et parçaları yiyor, sırayla ateşe odun ekliyorlardı. Yaşlılar getirdikleri odunlar çok hızlı yanıp tükendiği, ateşi harlamak için üç kütük gerektiği için söyleniyorlardı, dediklerine göre eskiden bir kütük yetiyordu. Piyotr ile Kolya bunu saçma buluyordu. Ama odun yığınları gitgide küçüldü.

Kış ortası gelip geçti; günler tekrar uzadı ama soğuk dinmek bir yana gün geçtikçe arttı. Koyunların ve tavşanların ölümüne sebep oldu ve gafil avladığı herkesin parmaklarını kararttı. Böyle bir soğukta ateş ne olursa olsun yanmaya devam etmeliydi, bu yüzden stokları eridikçe insanlar kış güneşi çıktığında sessiz ormana el sürmeye cüret etti. Kardaki pençe izlerini görenler bir midilli, bir kızak ve kısa saplı baltalarla ormana giden Vasya ve Alyoşa oldu.

“Peşlerinden gitmeli miyiz, baba?” diye sordu Kolya gece çöktüğünde. “Bazılarını öldürürüz, derilerini yüzeriz, diğerlerini de korkutup kaçırmış oluruz?” Fırının yaydığı ışıktaki gözlerini kısarak bir tırpanı tamir ediyordu. Kolya’nın oğlu Seryozha iki büklüm halde annesine sokulmuş sessizce duruyordu.

Vasya kocaman dikiş sepetine sıkkın bir bakış atıp baltasını ve bir bileği taşıdı. Alyoşa kendi baltasının sapının üzerinden Vasya'ya gülerek baktı.

“Gördün mü?” dedi Peder Konstantin, Anna'ya. “Etrafına bak. Kurtuluşunuz Tanrı'nın merhametine bağlı.” Anna'nın gözleri rahibin yüzünden ayrılmak bilmiyordu; dikiş işini kucağında unutuvermişti.

Piyotr karısına hayret ediyordu. Hatırlayabildiği en soğuk kışı geçiriyorlardı ama karısı daha önce hiç bu kadar huzurlu görünmüyordu.

“Bence bunu yapmamalıyız,” dedi Piyotr, oğlunun sorusuna cevaben. O sırada botlarını inceliyordu; kışın botlarında oluşan en ufak bir delik insanın ayağına mal olabiliirdi. Botlarının tekini ateşin yakınına koyup diğer tekini eline aldı. “Kuzeyin zirvelerinden gelen kurtlar danua cinsi köpeklerden bile daha büyük olur; yirmi yıldır bu kadar yakınımıza gelmemişlerdi.” Piyotr uzanıp Pyos'un⁴⁶ sıksa başım okşayınca köpek de elini keyifsizce yaladı. “Bunu yapmalarının sebebi de çaresiz kalmaları, ellerinden gelse çocukları bile avlarlar, burnumuzun dibindeki koyunları katlederler. Erkekler bir araya gelip grup oluşturabilirler ama hava ok kullanmak için çok soğuk; mızrak kullanmamız gerekir ve giden herkes geri dönemeyebilir. Şu sıralar çocuklarımıza ve hayvanlarımıza göz kulak olmalı ve ormana yalnızca gündüz gitmeliyiz.”

“Tuzak kurabiliriz,” diye ortaya bir fikir attı Vasya, bileği taşı parçasının üzerinden.

Anna ona kasvetli bir bakış attı.

“Olmaz,” dedi Piyotr. “Kurtlar tavşanlara benzemez; tuzaktan sizin kokunuzu alabilirler ve *kimse* ormanda böyle küçük bir kazanç ihtimali için risk almayacak.”

“Peki, baba,” dedi Vasya uysalca.

O gece ölümcül bir soğuk vardı. Hepsisi, istiflenmiş salamura balık gibi fırının üstünde birbirlerine sokulup üzerlerine bulabildikleri bütün battaniyeleri örttü. Vasya rahatsız bir pozisyonda uyuyordu; babası horluyordu, İrina'nın küçük, keskin dizleri de Vasya'nın sırtını deliyordu. O yana bu yana dönüp duruyor, Alyoşa'yı tekmelememeye

⁴⁶Köpek. (y.n.)

çalışıyor ve sonunda gece yarısına doğru sığ bir uykuya dalıyordu. Rüyasında uluyan kurtları, yumuşak bulutların yuttuğu kış yıldızlarını, kızıl saçlı bir adamı, ata binen bir kadını ve son olarak da açlık ve kötülük saçan pis bakışını üzerine diken ve sağlam tek gözünü kırpan soluk benizli, geniş çeneli adamı görmüştü. Şafaktan önceki keskin soğukta nefes nefese uyandı ve odanın karşısında bir figür olduğunu fark etti; önüne set çekilmiş fırın ateşinden yayılan ışık, hatlarını vurguluyordu.

Yok bir şey, diye düşündü. *Rüya bu, mutfaka girmiş bir kedi.* Ama sonra figür duraksadı, Vasya'nın bakışlarını sezmişti sanki. Azıcık döndü. Vasya'nın nefes almaya bile cesareti yoktu çünkü onun loş ışıktaki kargacık burgacık görünen solgun yüzünü görmüştü. Gözleri kış buzu rengindeydi. Konuşmadan ya da çığlık atmadan önce derin bir nefes alırken figür ortadan kayboldu. Gün ışığı mutfak kapısının etrafından içeri sızıyordu ve köyden acı bir çığlık yükseldi.

"Timofey," dedi Piyotr, köydeki bir çocuktan bahsediyordu. Piyotr hayvanlarına bakmak için şafak sökmeden kalkmıştı. Şimdi kapıdan çabucak girmiş, botlarını yere vurarak altında kalan karları döküyor ve sakalına tutunan buzları silkeliyordu. Soğuk ve uykusuzluktan gözlerinin altı çökmüştü. "Geceleyin hayatını kaybetti." Mutfak haykırışlarla doldu. Fırının üstünde yarı uyanık halde olan Vasya karanlıkta geçtiğini gördüğü figürü hatırladı. Dünya hiçbir şey söylemeden, dudakları gergin bir şekilde fırında bir şeyler pişirmeye devam etti. Bakışları sık sık kaygılı bir şekilde Vasya'dan İrina'ya kayıyordu. Kış, gençlere acımasız davranıyordu.

Kuşluk vaktinde kadınlar çocuğun heba olan bedenini sarmak için hamamda toplandılar. Kulübeye üvey annesinin arkasından giren Vasya, Timofey'in yüzünü bir an için görebildi: Gözleri cam gibiydi ve gözyaşları zayıf yanaklarında donakalmıştı. Annesi çocuğun sertleşmeye durmuş bedenini kendine çekti ve komşularına aldırmandan ona bir şeyler fısıldadı. Ne sabır ne de mantık çocuğu ondan uzaklaştırabilirdi ve kadınlar çocuğu zorla kollarından aldığı anda da annesi çığlık atmaya başladı.

Odada kaos çıktı. Annesi oğlu için ağlarken komşularına saldırıyordu. Kadınların çoğu çocuk sahibiydi ve annenin bakışlarından korkup siniyorlardı. Gözü kararan anne tırnaklarıyla önüne geleni

tırmalıyordu. Oda çok küçüktü. Vasya, İrina'yı bir kenara itip zarar görmemesini sağladı ve annenin uzanan ellerini yakaladı. Vasya zayıf olsa da güçlüydü, anne de çektiği acıyla vahşileşmişti. Vasya kadına yapışıp onunla konuşmaya çalıştı. "Bırak beni, cadı!" diye çılgılık attı kadın. "Bırak!" Kadının lafına canı sıkılan Vasya kollarını gevşettiği an yüzüne dirseği yedi. Gözlerinde şimşekler çakarken kolları yere düştü.

O anda kapının eşliğinde Peder Konstantin belirdi. Burnu kırmızı, yüzü diğer herkesinki gibi yaralıydı ama hemen karşı karşıya kaldığı manzarayı değerlendirdi ve küçük kulübenin karşısına doğru iki uzun adım atıp annenin etrafa savurduğu parmaklarını yakaladı. Kadın bir kez çaresizce çekmeye çalıştıysa da sonra durup titremeye başladı.

"O gitti artık, Yasna," dedi Konstantin sertçe.

"Hayır," dedi kadın boğuk bir sesle. "Onu kollarıma aldım, dün gece ateş harlı yanmazken sarıldım ona... çünkü ona sarılırsam gidemezdi, gitmezdi. Onu geri verin bana!"

"O Tanrı'ya ait," dedi Konstantin. "Hepimiz öyleyiz."

"O benim oğlum! Tek oğlum. Benim..."

"Sakin ol," dedi rahip. "Otur. Böyle yapman yakışık almaz. Gel haydi, kadınlar onu ateşin önüne yatırarak ve yıkamak için su ısıtacak." Davudi sesi yumuşak ve dengeliydi. Yasna, rahibin onu fırına götürmesine ve fırının yanına oturtmasına müsaade etti.

Konstantin sabah vakti, hatta o kısa donuk kış günü boyunca konuştuk ve Yasna, rahibe ters akıntıya kapılmış bir yüzücü gibi şaşkın şaşkın bakarken kadınlar Timofey'in bedenini soydular, yıkadılar ve soğuk kefen bezine sardılar. Vasya bir başka soğuk günde yakmalık odun arayışından dönerken rahip hâlâ oradaydı; Vasya onu hamamın kapısının önünde durmuş, soğuk havayı suymuşçasına yutarken gördü.

"Biraz bal şarabı ister misin, Batyuşka?" diye sordu.

Konstantin şaşırıp irkildi. Vasya yürümek dışında ses çıkarmamıştı ve üzerindeki gri kürkler alaca karanlık renklerine karışmıştı. Ama biraz duraksadıktan sonra, "İsterim, Vasilisa Petrovna," dedi. Güzel sesi neredeyse tekdüzeydi, yankısını yitirmişti. Vasya ona usulca bal şarabıyla dolu küçük deri tulumu uzattı. Rahip şarabı çaresizlik kokan

bir hevesle yudumladı. Elinin tersiyle ağzını silip tulumu Vasya'ya geri uzatırken çatık kaşları arasında oluşan çizgilerle kendisini incelediğini fark etti.

“Bu gece dua ederek nöbet mi tutacaksın?” diye sordu.

“Bu benim görevim,” diye yanıtladı rahip, sesinde bir tutam gurur vardı; böyle bir soru sorarak münasebetsizlik ettiğini düşünüyordu.

Vasya onun rahatsız olduğunu fark edip gülümseyince rahip kaşlarını çatı. “Bunun için sana saygı duyuyorum, Batyuşka,” dedi.

Büyük eve doğru dönüp gölgelere karıştı. Konstantin gidişini dudaklarını sımsıkı gererek izledi. Ağzında yoğun bir bal şarabı tadı vardı.

Rahip o gece çocuğun bedeninin yanında dua ederek nöbet tutmuştu. Bir deri bir kemik kalmış yüzü, dua etmek için kıpırdanan dudakları dışında hareketsizdi. Gece yarısından sonraki saatlerde kendi gece nöbetini tutmak-için geri dönen Vasya, rahibin gelişinden beri havada hiç bu kadar yakarış ve dua yankılanmamış olsa da rahibin bu sarsılmaz gayesine hayranlık duymadan edememişti.

Soğuktan demir gibi sertleşmiş toprağı bin bir zahmetle kazarak yaptıkları çocuğun küçük mezarının yanında uzun uzun vakit geçirmek için hava fazlasıyla soğuktu. Hava el verdiğince yanında beledikten sonra insanlar zavallı şeyi buzdan beşiğinde yalnız bırakıp kulübelerine dağılıyorlardı, en arkalarından da matemli anneyi yarı sürükleyerek götüren Peder Konstantin geliyordu.

İnsanlar gitgide daha az izba'da toplanmaya, yakmalık odundan tasarruf etmek için daha fazla aile bir fırını paylaşmaya başladı. Ama odun öyle hızlı tüketiyordu ki... Bir beddua sonucu çabucak yanıp kül oluyordu sanki. Bu yüzden pençe izlerine rağmen ormana gittiler; Timofey'in donuk yüzü ve annesinin gözlerindeki tüyler ürpertici bakışlar kadınları teşvik etmişti. Birinin eve geri dönmemesi kaçınılmazdı.

Onu bulduklarında, Oleg'in oğlu Danil'den geriye ayaklar altında ezilmiş, kana bulanmış karda uzun süre devam eden izler boyunca saçılmış kemikler kalmıştı. Babası, çiğnenmiş kemik uçlarını Piyotr'a getirip tek kelime etmeden önüne yaydı.

Piyotr onlara bakıp sessiz kaldı.

“Piyotr Vladimiroviç,” diye söze başladı Oleg, boğuk bir sesle ama Piyotr başını iki yana salladı.

“Oğlunu göm,” dedi, bakışlarını kendi çocuklarından ayıramadan. “Adamları yarın çağıracağım.”

Alyoşa o uzun geceyi domuz mızrağının sapını kontrol ederek ve av bıçağını bileyerek geçirdi. Sakalsız yanakları hafif renklenmişti. Vasya onu çalışırken izliyordu. Bir yanı bir mızrak kapıp kış ormanına gitmek ve tehlikelere göğüs germek için can atıyordu. Diğer yanı ise pervasız heyecanından ötürü ağabeyinin kafasına bir tane patlatmak istiyordu.

“Sana kurt postu getireceğim, Vasya,” dedi Alyoşa, silahlarını kenara koyarken.

“Kurt postun sende kalsın,” diye çıkıştı Vasya. “Ayak parmakların donmadan kendi postunu geri getirmeye söz ver yeter.”

Ağabeyi gözleri parlayarak sırtıttı. “Endişelendin mi, küçük kız kardeşim?”

İkisi, fırının etrafında toplanan kalabalıktan ayrı oturuyordu ama Vasya yine de sesini alçalttı. “Bu hiç hoşuma gitmiyor. Senin donmuş ayak parmaklarını kesmek zorunda kalmak *ister miyim* sence? Ya da el parmaklarını?”

“Ama yapılacak başka bir şey yok, Vasoçka,” dedi Alyoşa, botunu yere indirirken. “Oduna ihtiyacımız var. Evlerimizde donarak ölmek-tense dışarı çıkıp savaşalım daha iyi.”

Vasya dudak büktü ama bir şey söylemedi. Birden öfkeden gözü kararan vazila’yı düşündü. *Öfkeli başka biri daha var mıdır?* Eğer varsa, yalnızca soğuk rüzgârların estiği ve kurtların uluduğu ormanda olabilir.

Aklının ucundan bile geçirme, Vasya, dedi kafasının içindeki mantığın sesi. Ama Vasya ailesine dönüp baktı. Babasının asık suratını, ağabeylerinin bastırmaya çalıştıkları heyecanını gördü.

Pekâlâ, en azından bunu deneyebilirim. Çünkü Alyoşa yarın yaralanırsa, denemediğim için kendimden nefret edeceğime eminim. Daha

fazla düşünmek için duraksamadan, Vasya gidip botlarını ve kışlık pe-
lerinini giydi.

Kimse nereye gittiğini sormaya zahmet etmedi. Oysa gerçekte git-
tiği yeri kimse tahmin edemezdi.

Vasya eldivenlerinden destek alarak çitlere tırmandı. Gökyüzünde
pek az yıldız vardı, ışıkları da solgundu; ay, donup sertleşmiş karın
üzerine parlak ışıklar saçıyordu. Vasya ormanın eşliğinden geçip aydın-
lıktan karanlığa adım attı. Seri adımlarla ilerliyordu. Hava dondurucu
soğuktu. Ayaklarının altında ezilen karlar gıcırđıyordu. Bir yerlerde
bir kurt uludu. Vasya onun sarı gözlerini düşünmemeye çalıştı. Titre-
mekten dişleri birbirine şiddetle vuruyordu.

Vasya birden yürümeyi kesti. Bir ses duyduğunu sandı. Nefesini
sığlaştıırıp kulak kabarttı. Hayır, rüzgârdan başka bir ses yoktu.

Fakat oradaki de neydi? Kocaman bir ağaca benziyordu; yarım ya-
malak hatırladığı bir ağacı bu, aklına bir gelip bir kaybolan yaramaz
bir anısında görmüştü. Hayır, sadece ayın yarattığı bir gölgeydi.

Çok yükseklerdeki dalların arasında onu iliklerine kadar üşüten bir
rüzgâr oynuyordu.

Islığın ve çatırtıların arasında Vasya birden bir cümle duyduğunu
sandı. Rüzgâr yarı gülerek şöyle diyordu sanki: *Isındın mı, çocuğum?*

Aslında Vasya kemiklerinin dondan ölen dallar gibi parçalanacağını
hissediyordu ama dengeli bir ses tonuyla yanıt verdi: “Kimsin sen?
Bu buzlar senin eserin mi?”

Çok uzun bir sessizlik oldu. Vasya o sesin kendi hayal ürünü olup
olmadığını merak etti. Sonra da şu alaycı sözleri duyduğunu düşündü:
Neden olmasın ki? Ben de öfkeliyim. Bu ses, bütün orman haykırışına
eşlik etsin diye yankılanıyordu sanki.

“Sorumun cevabı bu değil,” diye cevabı yapıştırdı kız. Mantıklı
tarafı, gecenin kör vaktinde yarım yamalak duyduğu seslerle cebelle-
şirken biraz uysal olması gerekebileceğine işaret etti. Ama soğuk hava,
uykusunu getiriyordu; soğukla tüm irade kırıntılarını kullanarak sava-
şıyordu, uysallığa ayıracak gücü yoktu.

Bu buzlar benim eserim, dedi ses. Ansızın buz gibi soğuk olduğu kadar sevgi dolu parmaklarını kızın yüzünde ve boğazında gezdirmeye başladı. Parmak uçlarını andıran soğuk bir dokunuş kıyafetlerinin altına sızıp kalbinin etrafını sardı.

“Duracak mısın peki?” diye fısıldadı Vasya, korkusuyla mücadele ederken. Kalbi, başka birinin elindeymiş gibi atıyordu. “Halkım adına konuşuyorum; korkuyorlar; üzüliyorlar. Çok geçmeden her şey eskisi gibi olacak: Kiliselerimiz ve çiyerti’miz bir arada olacak ve bir daha iblislerden bahsetmeyeceğiz ya da korkmayacağız.”

Çok geç olacak, dedi rüzgâr ve orman da ona eşlik etti: *Çok geç, çok geç.* Kısa bir duraksamadan sonra devam etti: *Ayrıca korkman gereken benim buzlarım değil, devuşka. Ateşler. Söylesene bana, ateşleriniz çabucak söniyor mu?*

“Çok fazla yanmamalarına sebep olan da bu soğuklar.”

Hayır, sebebi yaklaşan fırtına. İlk işaret korku, ikincisi de daima ateştir. İnsanların korkuyor, şimdi de ateşiniz tükeniyor.

“Fırtınayı başka bir yöne çevir o zaman, sana yalvarıyorum,” dedi Vasya. “İşte, senin için bir armağan getirdim.” Bir elini manşonuna soktu.

Pek bir şey yoktu; yalnızca bir parça kuru ekmek ve bir tutam tuz ama uzatır uzatmaz rüzgâr kesildi.

Sessizlikte Vasya yine bir kurt uluması duydu, bu kez daha yakından geliyor ve koro tarafından yanıt buluyordu. Ama aynı anda beyaz bir kısrak iki ağacın arasından çıkınca Vasya kurtları unuttu. Kısrakın uzun yelesi buz saçakları gibi uzanıyordu ve burnundan solurken geceye nefesinin buharı karışıyordu.

Vasya’nın nefesi kesildi. “Ah, çok güzelsin,” dedi, sesindeki arzuyu kendisi bile duyabiliyordu. “Bu buzlar senin eserin mi?”

Vasya beyaz kısrakın üzerinde biri olup olmadığını göremiyordu. Bir an görür gibi olmuştu ama sonra kısrak vücudunu silkeleyince sırtındaki şekil bir ışık oyunundan ibaret gibi gelmişti.

Beyaz at küçük kulaklarını öne, ekmeğe ve tuza doğru çevirdi. Vasya elini uzattı. Atın sıcak nefesini yüzünde hissediyor ve karanlık göz-

lerine bakıyordu. Vasya birden ısınmaya başladığını hissetti. **Yüzünün** etrafında kıvrılarak esen rüzgâr bile ılımış gibiydi.

Bu buzlar benim eserim, dedi ses. Vasya sesin sahibinin kısarak olduğunu düşünmüyordu. Bu benim hiddetim ve uyarım. Ama sen cesursun, devuşka, bu yüzden yumuşadım. İkramin hatırına. Kısa bir duraksama oldu. Ama korkunun kaynağı da ateşlerin müsebbibi de ben değilim. Fırtına yaklaşıyor ve bu buzlar, onun yanında hiçbir şey. Sizi cesaret kurtaracak. Halkın korkarsa, kaybeder.

“Ne fırtınası?” diye fısıldadı Vasya.

Mevsim geçişlerine dikkat et, diye rüzgârın hafifçe inilmediğini düşündü. Dikkat... Sonra ses kesildi ama rüzgâr esmeye devam etti. Sesiz sedasız, gitgide sertleşerek, bulutları aya doğru savurarak esti ve ne mutlu ki rüzgâr kar kokuyordu. Kar yağarken yoğun don devam edemezdi.

Vasya evinin kapısından tökezleyerek girdiğinde kukuletasını kaplayan ve kirpiklerine tutunan kar taneleri ailesinin feryatlarını susturmaya yetti. Alyoşa onu tek kelime etmeden, neşeyle kucaklarken İrina da elleriyle kar tanelerini yakalamak için gülererek dışarı çıktı.

O gece gerçekten de soğuk kırıldı. Bir hafta boyunca kar yağdı. Kar nihayet durduğunda da kendilerini karın altından kazıp çıkarmaları üç gün sürdü. O zamana kadar kurtlar görece sıcak havadan faydalanarak tavşanlarla ziyafet çekip ormanın derinliklerine ilerlemişti. Onları bir daha gören olmadı ve hayal kırıklığına uğramış gibi görünen tek kişi Alyoşa’ydı.

Kışın son gecelerinde Dünya kötü bir halde uyumuştı, bunun sebebi yalnızca soğuk hava ve ağrıyan kemikleri de İrina’nın öksürüğüne veya Vasya’nın solgun yüzüne dair endişeleri de değildi.

“Vakit geldi,” demişti buz iblisi.

Dünya’nın rüyasında bu kez bir kızak, gün ışığı ya da soğuk kış havası yoktu. Homurtuların yükseldiği kasvetli bir ormandaydı. Karanlıkta bir yere daha büyük bir gölge sinmişti sanki. Bekliyordu. Kış iblisinin solgun hatları gravür tekniğiyle çizilmiş gibi belirgin, gözleri

renksizdi. “Şimdi olmalı,” demişti. “O artuk bir yetişkin ve farkında olduğundan çok daha güçlü. Sizi belki kötülükten kurtarabilirim ama o kızı almalıyım.”

“O daha bir çocuk,” diye karşı çıkmıştı Dünya. *İblis*, diye düşünmüştü. *Şeytan*. *Yalancı*. “Hâlâ bir çocuk... Ortada kek falan olmadığının bildiği halde bana ballı kek için takılıyor... Bu kış iyice sararıp soldu, bir deri bir kemik halde. Şimdi onu nasıl bırakırım?”

İblisin yüz ifadesi insanın kanını donduran cinstendi. “Kardeşim uyanıyor; her geçen gün hapishanesi zayıflıyor. Hiçbir şeyden haberi olmayan o çocuk, sizi korumak için sahip olduğu kırıntılarla, cesaretle ve görüşüyle yapabileceği her şeyi yaptı. Ama kardeşim böyle şeylere gülüp geçer; kıza mücevheri vermelisin.”

Karanlık tıslayarak gitgide yaklaşıyor gibi görünüyordu. Buz iblisi, Dünya’nın bilmediği kelimelerle keskin bir dille konuşuyordu. Açıklığı hafif bir esinti çevrelemiş ve gölgeler geri çekilmişti. Ay görünüp karlara parıltı katmıştı.

Dunya, ellerini önünde kavuşturup, “Lütfen, kış kralı,” demişti tevuuyla. “Bir yıl daha geçsin. Güneşli bir mevsim daha; yağmur ve güneş ışıklarıyla büyüyüp serpilsin. Kızımı şimdi Kış’a teslim etmeyeceğim... Edemem.”

Ansızın orman altı bitkilerinden bir kahkaha gelmişti: kadim, ağır bir kahkaha. Aniden ayışığı buz iblisinin içinden geçmiş, iblis bir ışık ve gölge oyunundan ibaretmiş gibi gelmişti Dünya’ya.

Ama sonra yine ağırlığı ve şekli şemai olan gerçek bir adama dönüşmüştü. Başını çevirmiş, orman altı bitkilerini tarıyordu. Tekrar Dünya’ya döndüğünde suratı asıktı.

“Sen onu daha iyi tanırsın,” demişti. “Onu hazır olmadan alamam; alırsam ölür. Bir yıl daha geçsin o halde. Hükmüm farklı olsa da dediğin gibi olsun.”

14.

FARE İLE GENÇ KIZ

Anna İvanovna da o kış diğerleriyle beraber ızdırap çekmişti. Elleri şişip nasırlaşmış, dişleri ağrıyordu. Gündüz tek yediği lahana turşusu, esmer ekmek ve tütülenmiş balıkken geceleri rüyalarında peynir, yumurta ve su teresi görmüştü. Hiçbir zaman güçlü bir çocuk olmayan İrina iyice bitkin düşüp kendisinin cansız bir gölgesine dönüşmüştü. Çocuğu için kaygılanan Anna, kızının boğazından bir yudum çorba ve bal geçsin de vücudu ısınsın diye Dünya'yla tuhaf bir yakınlaşma içinde bulmuştu kendini.

Ama en azından artık şeytanları görmüyordu. Sakallı küçük yaratık evin içinde sinsi sinsi dolanmıyor, dallı budaklı kahverengi dilenci dvor'da sürünerek gezmiyordu. Anna yalnızca kadınları ve erkekleri görüyor, kötü bir kış mevsiminde kalabalık bir evde yaşanabilecek sıradan sorunlara katlanıyordu. Peder Konstantin de oradaydı: Işık saçan sesi, yumuşak dudakları ve güçlü elleriyle şekillendirdiği kutsal ikonalarıyla daha önce hayal edemeyeceği türden, melek gibi bir adamdı. Eve kapanıp durdukları o kış boyunca rahibi her gün görmüştü. Onun varlığının keyfini çıkarması için et ve içecek vardı, zaten Anna bundan daha fazlasını istemiyordu. Zihni huzurluydu; kendinde üvey oğullarına gülümseyecek ve Vasilisa'ya tahammül edecek gücü bile bulabiliyordu.

Ama sonra kar geldi, soğuk kırıldı ve Anna'nın huzuru da paramparça oldu.

Gri bir öğle vakti, kurşuni gökten hafif hafif kar yağarken Anna alelacele Konstantin'in odasına gitti. "İblisler hâlâ burada, Baryuşka," diye haykırdı. "Geri geldiler; önceden sadece saklanıyorlarmış. Sinsi, yalancı yaratıklar. Ne günah işledim ki ben? Peder, ne yapmalıyım?"

Ağlıyor, titriyordu. O sabah domovoi inat etmiş ve için için yanan fırından gizlice çıkıp Dünya'nın dikiş işlerini koyduğu sepeti almıştı.

Konstantin hemen cevap vermedi. Parmaklarının fırçaya değen kısımları mavi ve beyazdı... Tekrar resim yapmak için odasına çekilmişti. Anna'nın ona getirdiği çorba titreyen ellerinde çalkalanıyordu. *Lahana*, diye düşündü Konstantin tiksinererek. Artık lahana yemekten bıkmıştı. Anna kâseyi rahibin yanına koydu ama odadan çıkmadı.

Kadının onun bir şeyler söylemesini beklediğini anlayınca, "Sabret, Anna İvanovna," diye cevap verdi rahip. Kadına dönmedi ya da hızlı fırça darbelerini yavaşlatmadı. Resim yapmayalı haftalar olmuştu. "Çoktandır devam eden ve yolunu kaybedenlerin beslediği bir istila bu. Sadece bekle, ben hepsini Tanrı'ya döndüreceğim."

"Evet, Batyuşka," dedi Anna. "Ama bugün gördüm ki..."

Rahip dişleri arasından tıslayarak, "Anna İvanovna, etrafta sinsi sinsi dolaşıp ararsan şeytanlardan asla kurtulamazsın. İyi bir Hıristiyan kadının böyle davrandığı nerede görülmüş? Zamanını Tanrı'dan korkup ibadet ederek geçirsen daha iyi edersin. Daha fazla ibadet et." Bakışlarıyla kapıyı işaret etti.

Ama Anna gitmedi. "Şimdiye kadar harikalar yarattın. Ben... Benim nankörlük ettiğimi düşünme, Batyuşka." Titreyip sarsılarak rahibe doğru yaklaştı. Elini rahibin omzuna koydu.

Konstantin ona sabırsız bir bakış attı. Anna eli yanmışçasına geri sıçradı ve yüzü hafif kızardı. "Tanrı'ya şükret, Anna İvanovna," dedi Konstantin. "Bırak da işimi yapayım."

Anna bir an için tek kelime etmeden durdu, ardından oradan kaçarcasına uzaklaştı.

Konstantin çorbasından bir yudum aldı. Ağzını silip tekrar resim yapmak için ihtiyaç duyduğu sakinliğe kavuşmaya çalıştı. Ama günün kelimeleri zihnini kurcalıyordu. *İblisler. Şeytanlar. Ne günah işledim ki ben?* Konstantin derin düşüncelere daldı. Bu insanların içine Tanrı korkusu salmıştı, onlar da kurtuluş yolunda ilerliyordu. Ona ihtiyaçları vardı; onu sevmeleri ve ondan aynı oranda korkmaları lazımdı. Tanrı'nın elçisi olduğu için böyle olması gerekiyordu. Onun ikona-

larına tapıyorlardı. Tanrı'nın emirlerine boyun eğmeleri ve mütevazı olmaları için kelimeleriyle ve keskin bakışlarıyla yapabileceği her şeyi yapmıştı. Etkisini de görmüştü.

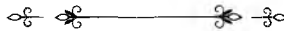
Ama yine de...

Konstantin istemsizce Piyotr'ın ikinci kızını düşündü. O kış Vasya'yı, çocuksu güzelliğini, gülüşünü, kaygısız küstahlığını, bazen yü-zünden gelip geçen gizli kederini izlemişti. Bir gün nasıl da günbatımında soğuk eve geldiğini ve gece kar yağdığını hatırlıyordu. Bizzat kendisi de onun elinden bal şarabı içmişti ve susuzluğunu giderebilecek olmanın verdiği minnettarlıktan ötesini düşünmemişti.

Bu kız korku nedir bilmiyor, diye düşündü Konstantin somurtarak. *Tanrı'dan korkmuyor; aslında hiçbir şeyden korkmuyor.* Bunu kızın sessiz kalışından, büyümlü bakışlarından ve ormanda geçirdiği uzun saatlerden anlıyordu. Her hâlükârda iyi bir Hristiyan kızın bakışları öyle olamazdı ya da karanlıkta böyle başı dik yürüyemezdi.

Hem kızın hem de bu ıssız yerdeki herkesin ruhu için Konstantin bu kızın boynunu bükmesi gerektiğini düşündü. Kız kendi gerçek yüzünü görmeli ve kendinden korkmalıydı. Kızı kurtarırsa bu insanların hepsini kurtarmış olurdu. Başarısız olursa da... Konstantin parmaklarına dikkatini vermemişti; bu sorun üzerinde derin düşüncelere dalmışken zihni bulanık bir şekilde boyamaya devam etmişti. Sonunda bilinç düzeyine geri çıktığında yaptığı resme anlam vermeye çalıştı.

Aslında mavi, şefkatli yapmak isterken vahşi yeşil gözlerin kendisine baktığını gördü. Kadının uzun örtüsünün kırmızı siyah saçlar olduğu da iddia edilebilirdi. Ona gülüyormuş gibiydi; ahşaba aktarılma-yı başarmıştı ve artık sonsuza dek özgürdü. Konstantin bağırıp levhayı fırlattı. Levha kapıya çarptı ve dokunduğu her yeri boyadı.

O bahar çok nemli ve soğuk geçmişti. Çiçekleri seven İrina karde-lenler açmadığı için ağlamıştı. Tarlalar bardaktan boşalırcasına yağmur yağarken sürülmüştü ve evin içinde de dışında da hiçbir şey haftalarca kurumamıştı. Vasya çaresizce çoraplarını fırının içine, ateşin yandığı köşeden öteye koymaya çalıştı. Geri çıkardığında çoraplar son derece

sıcaktı ama biraz olsun kurudukları söylenemezdi. Köylülerin yarısı öksürüyordu ve Vasya, ağabeyi giyinmek için geldiğinde ona kaşlarını çatarak baktı.

“Yaptığın deneyler arasında bu en kötüsü olabilirdi,” dedi Alyoşa, hafif yanmış çoraplarına bakarken. Gözleri kızarmıştı, sesi boğuktu. Ilık, nemli yün çorabı ayağına geçirirken suratını buruşturdu.

“Evet,” dedi Vasya, kendi çoraplarını giyerken. “Kendimi yakabilirdim.” Tekrar ağabeyine baktı. “Bu akşam sıcak bir şeyler yiyeceğiz. Yağmur durmadan ölme, küçük erkek kardeşim.”

Öksürerek, “Söz veremem, küçük kız kardeşim,” dedi Alyoşa gizemli bir şekilde. Şapkasını düzeltip dışarı çıktı.

Yağmur ve nem yüzünden Peder Konstantin fırçalarını hazırlamak ve taşlarını öğütme için kış mutfağına gelmişti. Orası, kendi odasından çok daha sıcak ve nedense daha kuruydu ama köpekler, çocuklar ve en zayıf küçükbaş hayvanlar ayakaltında olduğundan bir o kadar da gürültülüydü. Vasya bu değişimi esfle karşılamıştı: Rahip, İrina’ya emirler ve Anna İvanovna’ya sık sık talimatlar verdiği halde onunla bir kez bile konuşmamıştı. Ama tüm bu hengâmede bile Vasya onun bakışlarını üzerinde hissedebiliyordu. Vasya, Dünya’yla şakalaşırken, incecik lavaş ekmeği yapmak için hamur yoğururken ve kadınsal işlerini yaparken, rahibin sürekli kendisini izlediğinin farkındaydı.

Hatamı yüzüme vursan daha iyi olur, Batyuşka.

Vasya her fırsat bulduğunda ahıra saklanıyordu. Anna sürekli çığlık atıp dua ettiğinden, kalabalık eve her dönüşünde Vasya’nın üzerine bitmek bilmeyen işler yıkılıyordu. Her seferinde de rahip sessiz ve kederli bakışlarını üzerine dikiyordu.

Vasya ocak ayının o dondurucu soğuk gecesinde nereye gittiğini kimseye söylememişti. Sonraları bazen kendisi de rüzgârın sesini ve beyaz atı hayal ettiğini düşünmüştü. Konstantin’in gözü üzerinde olduğundan domovoî’ye bir şey söylememeye de dikkat ediyordu. Ama rahip onu aynı şekilde izlemeye devam etti. Durumun çok ümitsiz olduğunu düşündü çünkü Vasya’nın başını belaya sokması ve rahibin de üzerine atılıp onu avlaması an meselesiydi. Ancak günler birbirini kovalarken rahip sessizliğini korudu.

Nisan ayı gelip çattı ve Vasya kendini atların otlak alanında, yedi tane tay doğuran Saşa'nın eski atı Mıyş'a dikiş atarken buldu. Gençliği geride kalmış olsa da kısarak hâlâ güçlü ve dayanıklıydı, o yaşlı bilge gözlerinden de hiçbir şey kaçmıyordu. En değerli atlar, ki Mıyş onlardan biriydi, kışı ahırda geçirmiş ve karların arasında çimenler görülür görülmez otlak alanına diğerleriyle birlikte çıkmıştı. Bunun sonucunda çeşitli anlaşmazlıklar peyda olmuş ve Mıyş yan tarafına toynak biçiminde bir yara almıştı. Vasya iğneyle deriyi, kumaştan daha ustaca dikiyordu. Uzun kırmızı kesik gitgide kapanıyordu. At ara sıra ürpermek dışında kıpırdamadan durdu.

"Yaz yaz yaz," diye şarkı söylüyordu Vasya. Güneş tekrar tüm sıcağıyla gökyüzünde parlıyordu ve yağmur arpalara bir şans verecek kadar uzun süredir kesilmişti. Ata kıyasla kendi boyunu ölçen Vasya, kış boyunca daha da boy attığını fark etti. *Eh, diye düşündü kederle. Hepimiz İrina kadar küçük olamayız.*

Minik İrina'nın güzelliği şimdiden övülüyordu. Vasya bunu düşünmemeye çalıştı.

Mıyş, kızın hayal dünyasına girdi. *Sana bir armağan vermek istiyoruz, dedi. Taze çimenleri dişlemek için başını eğdi.*

Vasya'nın elleri duraksadı. "Armağan mı?"

Bu kış bize ekmek getirdin. Sana borçlandık.

"Size mi? Ama vazila..."

Vazila bizim tamamımız, diye cevap verdi kısarak. Bizden de fazlası ama çoğunluğu biziz.

"Ah," dedi Vasya kafası karışmış bir şekilde. "Şey, teşekkür ederim."

Yiyene kadar çimenler için minnettar olmasan daha iyi, dedi kısarak küçümseyerek. Armağanımız şu: Sana at binmeyi öğretmek istiyoruz.

Bu kez Vasya, kalbine hızla pompalanan kanı dışında gerçekten donakaldı. İrina'yla paylaştığı şişman gri midilliye binebiliyordu ama... "Gerçekten mi?" diye fısıldadı.

Evet, dedi kısarak. Ama bunun hem iyi hem de kötü yanları olabilir. Böyle bir armağan seni halkından uzaklaştırabilir.

“Halkım,” dedi Vasya kısık sesle. *Domovoi açlık çekerken ikonaların önünde ağlıyorlar. Onları tanıyamıyorum bile. Onlar değişti, ben aynı kaldım.* Sonra yüksek sesle, “Korkmuyorum,” dedi.

Güzel, dedi kısarak. *Çamurlar kuruyunca başlarız.*

Vasya ilerleyen haftalarda kısırağın sözünü kısmen unutmuştu. Baharın gelişi bezdirici bir iş yükü demekti ve her geçen günün sonunda Vasya önceki yılın arpasından yapılmış kötü bir ekmek, beyaz yumuşak peynir ve körpe şifalı otlar yemiş, ardından fırının üstüne çıkıp çocuklar gibi uyumuştı.

Ama göz açıp kapayıncaya kadar mayıs ayı geldi ve taze çimenler çamuru örttü. Karahindiba çiçekleri, koyu yeşilliklerin arasında yıldızlar gibi parlıyordu. Atların gölgelerinin uzadığı, hilalin gökyüzüne tek başına kurulduğu bir gün, Vasya arpa tarlasından terlemiş, üstü başı çiziklerle dolmuş ve tükenmiş halde eve dönerken atların otlak alanında durdu.

Buraya gel, dedi Mıış. Sırtıma çık.

Vasya neredeyse cevap veremeyecek kadar yorgundu; ata alık alık bakarken, “Eyerim yok,” dedi.

Mıış homurdandı. *Olmayacak da zaten. Eyer kullanmadan idare etmeyi öğrenmelisin. Seni taşıyım ama hizmetçin değilim.*

Vasya kısırağın bakışlarına karşılık verdi. Kahverengi gözlerinin derinlerinden keyifli bir parıltı gelip geçti. “Bacanın ağrımıyor mu?” diye sordu güçsüzce, kısırağın yan tarafındaki yarı iyileşmiş yaraya başıyla işaret ederek.

Hayır, diye yanıtladı Mıış. Atla haydi.

Vasya akşam yemeğini, fırının yanındaki iskemlesini düşündü. Ardından dişini sıkıp geri çekildi, koştı ve kısırağın sırtına karınüstü atladı. Biraz kıvrandıktan sonra Vasya atın sert omuz başlarının hemen arkasına rahatsız bir şekilde yerleşti.

Sarf ettiği yoğun çaba karşısında kısırağın kulakları hafifçe geriye döndü. *Pratik yapman gerekecek.*

Vasya o gün gittikleri yeri hiçbir zaman hatırlayamayacaktı. İster istemez ormanın derinliklerine gitmişlerdi. Ama ata binmek acı vericiydi; Vasya bunu hiç unutmayacaktı. Vasya'nın sırtı ve bacakları titreyene dek koşturdular. *Sabit dur*, dedi kısarak. *Senden bir değil de üç tane varmış gibi hissediyorum.* Vasya o yana bu yana kayarken kısırağın söylediğini yapmaya çalıştı. Sonunda usanan Mıyş, aniden durdu. Vasya kısırağın omzunun üzerinden yuvarlanıp balçıklı orman zeminine düştü ve şaşkınlıkla gözlerini kırpiştırdı.

Kalk, dedi at. *Daha dikkatli ol.*

Otlak alanına döndüklerinde Vasya yara bere içinde, leş gibi ve yürüyemeyecek halde olduğundan emindi. Ayrıca yemek vaktini kaçırmış ve bir güzel azar yemişti. Ama ertesı akşam yine yaptı. Sonra yeniden. Her defasında Mıyş'a da binmiyordu; atlar ona sırayla ders veriyordu. Her gün gidemiyordu tabii. Baharda o da diğer herkes gibi toprağı ekmek için aralıksız çalışıyordu.

Ama Vasya olabildiğince sık gitmeye çalıştı ve gitgide sırtı, uylukları ve karnı daha az acımaya başladı. Nihayetinde hiçbir yerinin acımadığı gün gelip çattı. Tüm bu süreçte dengesini sağlamayı, atın sırtına atlamayı, başlamayı, durmayı, dönmeyi ve atlamayı öğrenmişti, öyle ki artık atın kontrolü ne zaman bıraktığını ve kendisinin devraldığını anlayamıyordu.

O yaz mevsiminin ortalarında gökyüzü daha da büyük görünüyor, bulutlar gökte kuğu gibi süzülüyordu. Tarlalardaki arpalar yeşillenmişti ama güdük kaldıkları için Piyotr tarlaya bakıp başını iki yana sallamıştı. Vasya her gün koluna bir sepet geçip ormanda gözden kayboluyordu. Dünya bazen kızın ikramlarına göz ucuyla bakıyordu: Çoğunlukla huş kabuğu ya da kumaş boyası yapmak için kullanılan alı meyvesi götürüyordu ve miktarı nadiren yeterli oluyordu. Ancak Vasya mutlulukla altın gibi parlıyordu, bu yüzden Dünya öksürüp hiçbir şey söylemiyordu.

Ama tüm bu süre zarfında sıcaklık bal gibi yoğunlaşana dek arttı: Hava boğucu derecede sıcaktı artık. İnsanların dualarına rağmen kupkuru ormanda yangınlar çıktı ve arpaların büyümesi yavaşladı da yavaşladı.

Kızgın güneşin etrafı kavurduğu bir ağustos gününde Vasya topalamamaya çalışarak göle doğru yola koyuldu. Buran, Vasya'yı koşuya çıkarmıştı. Gri aygır (artık beyazdı) hâlâ binek atları arasında en büyüğüydü ve çok kötü bir espri anlayışı vardı. Vasya'nın vücudundaki morluklar da bunun kanıtıydı.

Göl, gün ışığında göz kamaştırıcıydı. Vasya yaklaştıkça suyu çevreleyen ağaçların arasında bir hışırtı duyduğunu sandı. Ama başını kaldırdığında yeşil bir tene dair hiçbir iz görmedi. Birkaç dakikalık nafile arayışın ardından pes eden Vasya kıyafetlerini çıkarıp göle atladı. Su, yazın ortasında bile yeni erimiş kar gibi soğuktu ve nefesini kesiyordu, öyle ki Vasya acıdan çığlık atmamak için kendini zor tuttu. Hemen gölün dibine daldı, buz gibi soğuk su, yorgun uzuvları için endişelenmesine sebep oluyordu. Su altında tepinip oraya buraya baktı. Ama rusalka'dan eser yoktu. Kendini biraz huzursuz hisseden Vasya ayaklarını kıyıya doğru çırttı, kıyafetlerini suya çekti ve kayalara vura vura temizledi. Son olarak yakındaki bir dala sıırıslıklam kıyafetlerini astı, ağaca tırmandı ve güneşte kurumak için bir dalın üzerine boylu boyunca kedi gibi uzandı.

Belki bir saat sonra Vasya sersemlemiş ve bitkin bir şekilde uyanıp yarı kurumuş kıyafetlerine göz gezdirdi. Güneş zirve noktasını geçip batıya yönelmişti, bu da yaz ortasının uzun günlerinde ikinci vaktini geçtikleri anlamına geliyordu. Anna şimdiye köpürmüş olurdu, Dünya bile kapıdan içeri sıvışırken ona dudaklarını gerip dik dik bakardı. Şüphesiz İrina kaynar fırının üstünde büzüşmüş ya da terzilik işleriyle parmaklarını yormakla meşgul olurdu. Suçluluk duyan Vasya, daha alçak bir dala indi... Ve donakaldı.

Peder Konstantin çimenlerde oturuyordu. Pekâlâ bir rahip yerine yakışıklı bir çiftçi de olabilirdi. Cübbe yerine keten bir gömlek ve bol bir pantolon giymiş, yer yer arpa çöpleriyle süslenmişti ve açık saçları ikinci güneşinde parlıyordu. Gölü seyrediyordu. *Burada ne işi var?* Hâlâ

ağaç yapraklarının korumasında olan Vasya dizlerini kanca gibi dala sarıp kendini aşağı saldı ve bir sincap gibi hızlıca kıyafetlerini kaptı. Üst dala tuhaf bir şekilde tünemiş halde, yere düşüp kolunu kırmamaya çalışarak, Alyoşa'dan çaldığı gömlek ile taytı giydi ve parmaklarıyla saçını güçlükle düzeltmeye çalıştı. Son olarak yamru yumru örgüsünü ucundan arkasına itti. Ağacın dalını yakaladı ve sallanıp yere indi. *Çıt çıkarmadan uzaklaşabilirsem...*

Sonra Vasya, rusalka'yı gördü. Suyun içindeydi. Saçları etrafında yüzüyor, çıplak göğüslerini kısmen gizliyordu. Peder Konstantin'e hafifçe gülümsedi. Transa geçen rahip, ayağa kalktı ve rusalka'ya doğru sallana sallana yürümeye başladı. Vasya hiç düşünmeden fırladı ve rahibin elini yakaladı. Ama rahip onu gelişigüzel bir biçimde itti, görüldüğünden daha güçlüydü.

Vasya, rusalka'ya döndü. "Rahat bırak onu!"

"Hepimizi öldürecek," diye yanıtladı rusalka; sesi yumuşacıktı ve gözlerini avından ayırmıyordu. "Çoktan başladı bile. Böyle devam ederse derin ormanın koruyucuları tamamen yok olacak; fırtına gelecek ve topraklar savunmasız kalacak. Görmedin mi? Önce korku, ardından ateş, sonra da kıtlık. Bu adam halkını korkuttu. Sonra ateşler yandı kül oldu, şimdi de güneş etrafı kavuruyor. Soğuklar gelince aç kalacaksınız. Kış kralı zayıf, kardeşinin gelişi de pek yakın. Muhafızlar başarısız olursa kardeşi gelecek. Hiçbir şey onun gelmesinden daha kötü olamaz." Sesi tutkuyla titriyordu. "Şimdi bu adamı almam daha iyi."

Peder Konstantin bir adım daha attı. Botlarının etrafı sularla doldu. Gölün hemen kenarındaydı.

Vasya zihnini temizlemeye çalışarak başını iki yana salladı. "Almalısın."

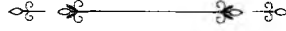
"Neden olmasın? Onun hayatı diğer herkesinkinden daha mı kıymetli? Bak, seni temin ederim, bu adam şimdi yaşarsa çok kişi ölecek."

Vasya uzun bir an için tereddüt etti. İstemsizce de olsa rahibin, Timofey'in sertleşmeye durmuş cesedinin yanında dua edişini, sesi kısıldıktan çok sonra da sadece dudaklarını oynatarak duaya devam

ettiğini hatırladı. Çocuğun annesini, ağlayarak kara düştüğünde tutup ayağa kaldırışını anımsadı. Vasya dişlerini sıkıp başını iki yana salladı.

Rusalka başını arkaya atıp çığlık attı. Bir an sonra rusalka ortadan kayboldu; suyun üzerinde yalnızca güneş ışıkları, yosunlar ve ağaçların gölgeleri vardı. Vasya rahibin elini tutup onu gölün kıyısından çekerek uzaklaştırdı. Rahip başını eğip kıza bakarken Vasya, bilincinin yerine gelmeye başladığını gözlerinde görebiliyordu.

Konstantin'in ayakları soğuktu ve kendini tuhaf bir şekilde terk edilmiş hissediyordu. Soğuktu çünkü gölün tam kenarında, on beş santimetre derinliğindeki suyun içinde duruyordu ama çektiği yalnızlık acısı onu şaşırtmıştı. Daha önce hiç böylesine yalnız hissetmemişti. Bir suret, odak noktasına süzülüyordu. Onun kime ait olduğunu kavrayamadan, bu kişi elini tuttu ve onu tökezleyerek tekrar kuru toprağa çekti. Işığın, siyah saçlarında kızıl parıltılar yarattığını görünce birden onu tanıdı. "Vasilisa Petrovna."

Vasya rahibin elini bıraktı ve dönüp yüzüne baktı. "Batyuşka."

Rahip ıslak ayaklarını hissetti, göldeki kadını hatırladı ve korkmaya başladığını hissetti. "Ne yapıyorsun?" diye sordu.

"Hayatını kurtarıyorum," diye cevap verdi kız. "Göl senin için tehlikeli."

"İblis..."

Vasya omuz silkti. "Ya da gölün koruyucusu. Ona ne dersen de."

Rahip el yordamıyla haçını ararken suya geri dönmek ister gibi döndü.

Vasya uzanıp haçı yakaladı ve boynuna asılı kalmasını sağlayan kayışı kopardı. "Haçı da bırak kadını da," dedi kız şiddetle, haçı ulaşamayacağı şekilde uzakta tutarak. "Yeterince zarar verdin; onları rahat bırakamaz mısın?"

"Seni kurtarmak istiyorum, Vasilisa Petrovna," dedi rahip. "Hepinizi kurtaracağım. Senin anlamadığın karanlık güçler var."

Rahibi belki kendini de şaşırtarak gülmeye başladı Vasya. Bunun gülünçlüğü, yüzünün tüm hatlarını yumuşatmıştı. Hazırlıksız yakalanan rahip, kıza istemsizce hayran hayran bakakaldı.

“Bana kalırsa, Batyuşka, anlamayan sensin, kurtarılması gereken senin hayatın sanki. Arpa tarlalarında çalışmaya geri dön ve gölü rahat bırak.” Vasya peşinden gelip gelmediğini görmek için beklemeden dönüp yosunların ve çam iğnelerinin üzerinde çıt çıkarmadan yürümeye başladı. Konstantin de onun yanında yürüyordu. Vasya hâlâ ahşap haçı iki parmağı arasında tutuyordu.

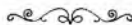
“Vasilisa Petrovna,” diye tekrar denedi rahip, beceriksizliğine lanet ederek. Her zaman ne söyleyeceğini bilirdi. Ama bu kız net bakışlarını ona çevirdiğinde rahibin kendinden emin hali belirsizliğe ve aptallığa dönüşüyordu. “Barbar uygulamalarını bırakmalısın. Korku ve gerçek bir pişmanlıkla Tanrı’ya yönelmelisin. Sen iyi ve Hıristiyan bir lordun kızıydın. Şeytanları aile ocağından defetmezsek annen aklını yitirecek. Vasilisa Petrovna, Tanrı’ya dön. Tövbe et.”

“Kiliseye gidiyorum, Peder,” diye cevap verdi. “Anna İvanovna ne benim annem ne de deliliği benim meselem. Tıpkı ruhumun sana ait olmaması gibi. Bana öyle geliyor ki sen gelmeden önce durumumuz gayet iyiydi; daha az dua ediyor olsak da daha az gözyaşı döküyorduk.”

Vasya hızlı hızlı yürüyordu. Rahip, ağaç gövdeleri arasından köyü çevreleyen çitleri görebiliyordu.

“Beni yok say, Batyuşka,” dedi. “Ölülere dua et, hastaları teskin et ve üvey annemi rahatlat. Ama beni bana bırak, yoksa onlardan biri seni almaya geldiğinde onu durdurmak için kılıcı kıpırdatmam.” Rahibin cevap vermesini beklemeden haçı rahibin eline tutuşturup köye doğru seri adımlarla ilerledi.

Haç, kızın elinde ısınmıştı ve rahibin parmakları istemsizce haçın etrafını sardı.

15.

ONLAR YALNIZCA VAHŞİ
BAKİRELERİ ALMAYA GELİR

Öğleden sonranın kör edici güneş ışınları bal sarısına, sonunda da kehribar ve pas rengine dönmüştü. Solgun sarı ufkun biraz üstünde yarım ay kendini usul usul göstermeye başlamıştı. Günün sıcaklığı da ışıqla birlikte yitip gitmişti ve arpa tarlasındaki adamlar döktükleri soğuk terlerin etkisiyle ürperiyordu. Konstantin tırpanını omzuna dayadı. Avuçları nasır tutmuş, derisinin altına kan oturmıştu. Tırpanını parmak uçlarıyla dengeledi ve Piyotr Vladimiroviç'i görmezden geldi. Özlemi boğazında düğümleniyor ve öfkesi sesini kısıyordu. *O kadın bir iblisti. Hayal gücünün ürünüydü. Sen onu kovmadın; ona çekildin.*

Ah, Moskova'ya geri dönmeyi, Kiev'e yahut daha da uzağa gitmeyi öyle çok istiyordu ki. Yılın yarısında açlık çekmek yerine bol bol sıcak ekmek yemek, çiftçiliği çiftçilere bırakmak, binlerce insana konuşma yapmak, düşüncelere dalıp uykusuz geceler geçirmemek istiyordu.

Hayır. Tanrı ona bir görev vermişti ve görevini yarım bırakamazdı.

Ah, keşke bir an evvel bitirebilseydi.

Çenesi gerildi. Bitirecekti. Buna mecburdu. Ölmeden önce tekrar kızların ona kafa tutmadığı ve iblislerin gündüz vakti Hıristiyanların yanında dolaşmadığı bir dünyada yaşayacaktı.

Konstantin yeni biçilmiş arpaların ve atların otlak alanının yanından geçti. Ahşabın kenarı aç gölgeler yansıtıyordu. Başını çevirince Piyotr'ın uzun alacakaranlıkta otlayan sürülerini gördü. Gri ve kestane renginin arasında daha parlak ve açık bir renk gözüne çarptı. Konstantin gözlerini kıstı. Bir at... Piyotr'ın savaş atı başını kaldırmış kıpırdamadan duruyordu. Hayvanın omuzlarında günbatımına karşı bir siluet olarak görünen cılız bir figür vardı. Konstantin onu hemen

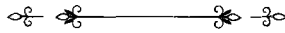
tanıdı. At muzip bir şekilde kafasını bir o yana bir bu yana çevirip kızın örgüsünü dişlemeye çalışıyor, kız da çocuklar gibi gülüyordu.

Konstantin, Vasya'yı daha önce hiç böyle görmemişti. Evde ölüm sessizliğine bürünüyor ve temkinli davranıyor, yer yer umursamaz ve etkileyici oluyordu; gözlerden, kemiklerden ve sessizce hareket eden ayaklardan ibaret gibiydi. Ama göğün altında tek başınayken bir yanında bir tay ya da uçmayı yeni öğrenmiş bir şahin gibi güzeldi.

Konstantin yüzüne soğuk bir ifade takınmaya çabaladı. Vasya'nın insanları ona balmumu ve bal sunmuş, akıl danışmış ve dua etmesi için yalvarmışlardı. Ellerini öpmüşlerdi; onu gördüklerinde yüzleri aydınlanıyordu. Ama bu kız onun bakışlarını ve adımlarını görmezden geliyordu, yine de bir *at* gibi aptal bir hayvan bile onun içindeki bu büyüleyici ışığı yakabiliyordu. Bu ışık onun için... Tanrı için... Ve Tanrı'nın elçisi olduğundan Konstantin için olmalıydı. Bu kız tıpkı Anna İvanovna'nın tarif ettiği gibiydi: Katı yürekli, sorumsuz ve erkeksi. İblislerle iletişim kuruyor ve rahibin hayatını kurtardığını söyleyip böbürlenmeye cüret ediyordu.

Ama Konstantin'in parmakları ahşap levhaları, balmumunu ve fırçalarını alıp, kızın vücut hatlarına yazılmış o kısmi kadınsılığı ve gururu, sevgiyi ve yalnızlığı resmetmek için yanıp tutuşuyordu. *O senin hayatını kurtardı, Konstantin Nikonoviç.*

Vahşice hem düşüncelerini hem de dürtülerini bastırdı. Resim, Tanrı'nın şanı için yapıldı, ölümlü bir beden narinliğini yüceltmek için değil. *O bir şeytani çağırdı; hayatımı kurtaran Tanrı'nın parmağıydı.* Ama oradan istemeyerek ayrılrsa da geride bıraktığı sahne göz kapaklarının içine kazınmıştı.

Vasya hâlâ günün ışıklarıyla aydınlanan mutfağa geldiğinde akşamüzeri olmuş, gökyüzü menekşe moruna boyanmıştı. Kâsesini ve kaşığı kaptığı gibi kendisine bir porsiyon yemek doldurdu ve pencerenin kenarına götürdü. Alacakaranlık gözlerini yeşertiyordu. Yemeğine saldırdı ve yazın uzun günbatımını izlemek için ara sıra durdu. Konstantin sert ve emin adımlarla Vasya'nın yanında yerini aldı. Kızın saçları toprak, güneş ve göl suyu kokuyordu. Kız, bakışlarını pencereden

çevirmedi. Köy, iyi korunmuş ateşlerle ıslıl ıslıldı; bulutlarla süslü gökyüzünde belli belirsiz bir yarım ay süzülüyordu. Kalabalık mutfaktaki keşmekeşin ortasında, aralarındaki sessizlik uzadı da uzadı. Sonunda sessizliği bozan rahip oldu. “Ben bir din adamıyım,” dedi Konstantin kısık bir sesle. “Ama ölsem üzülürdüm.”

Vasya irkilerek hızla ona döndü. Ağzının kenarında bir tebessümün gölgesi belirdi. “Buna inanmıyorum, Batyuşka,” dedi. “Seni hızla cennete gittiğin yoldan ben döndürmedim mi?”

“Hayatım için sana müteşekkirim,” diye devam etti Konstantin sertçe. “Ama Tanrı alay etmeye gelmez.” Birden sıcak elini Vasya’nın elinin üzerine koydu. Kızın yüzündeki tebessüm soluverdi. “Unutma,” dedi rahip. Kızın parmakları arasına bir nesne ilıştıriverdi. Tırpan kulanmaktan nasır tutmuş eli, kızın parmak boğumlarına kaydı. Rahip bir şey söylemedi. Vasya birden kadınların neden ona dua etmesi için yalvardığını anladı: Rahibin sıcak elinin, yüzünün iri kemiklerinin birer silah olduğunu ve bu silahları sözün bittiği yerde kullandığını anladı. Nasır tutmuş eli ve güzel gözleriyle kıza bu şekilde boyun eğdirecekti.

Ben Anna İvanovna kadar büyük bir aptal mıyım? Vasya başını arkaya atıp elini çekti. Rahip geri çekilmesine izin verdi. Vasya, rahibin elinin titrediğini fark etmedi. Yürürken rahibin duvara yansıyan gölgesi dalgalandı.

Anna fırının yanındaki iskemlesinde keten örtü dikiyordu. Kumaş dizlerine kaymıştı, ayağa fırlayınca yere düştü. “Ne verdi sana?” diye tısladı. “*Neydi o?*” Yüzündeki her bir leke ve çizgi belirgindi o anda.

Vasya ne olduğunu bilmiyordu ama verdiği şeyi üvey annesi görsün diye havaya kaldırdı. İpeksi çam odunundan oyulmuş, uzanan iki koluyla rahibin ahşap haçıydı. Vasya ona şaşırarak baktı. *Bu da ne şimdi, rahip? Bir uyarı mı? Özür mü? Meydan okuma mı?*

“Bir haç,” dedi.

Ama Anna onu elinden aldı. “Benim o,” dedi. “Benim için verdi. Çık dışarı!”

Vasya'nın söyleyebileceği birkaç şey vardı ama o en güvenli seçenekte karar kıldı: "Eminim öyledir." Ama odadan çıkmadı; Dünya'yı biraz daha yahni vermesi için ikna etmek ve dikkatsiz kız kardeşinden ekmeğin ucunu çalmak için kâsesini fırına götürdü. Birkaç dakika içinde Vasya kâsesine ekmek banıyor ve İrina'nın şaşkın surat ifadesine gülüyordu.

Anna tekrar konuşmadı ama dikiş işini de eline geri almadı. Vasya gülüp durmasına karşın üvey annesinin yakıcı bakışlarını üzerinde hissedebiliyordu.

O gece gözüne uyku girmeyen Anna, yatağından kalkıp kiliseye gitti. Mavi yaz gecesi yerini açık, berrak şafağa bıraktığında, gidip kocasını sarsarak uyandırdı.

Anna dokuz yıldır bir kere bile Piyotr'a kendi isteğiyle yanaşmamıştı. Piyotr kim olduğunu anlayana kadar ciddi ciddi karısının boğazına sarıldı. Anna'nın aklar düşmüş kahverengi saçları yüzüne dağılmış, eşarbı yana kaymıştı. Gözleri iki taş gibiydi. "Canım," dedi, nefes nefese boğazına masaj yaparken.

"Sorun ne?" diye sordu Piyotr. Sıcak yatağından çıkıp alelacele kıyafetlerini giymeye koyuldu. "İrina'ya mı bir şey oldu?"

Anna saçlarını ve eşarbını düzeltti. "Hayır... hayır."

Piyotr gömleğini başından geçirip kuşağını bağladı. "Ne oldu o zaman?" dedi pek de hoş olmayan bir ses tonuyla. Karısı onu fena ürkütmüştü.

Anna titredi, bakışları yere kaydı. "Kızın Vasilisa'nın geçen yazdan beri ne kadar büyüdüğünü fark ettin mi?"

Piyotr hareket etmeyi kesti. Yeni doğan gün, odanın zeminine solgun, altın sarısı çizgiler yaratıyordu. Anna daha önce Vasya'ya ilgi göstermemişti. "Öyle mi?" dedi, şaşkınlıkla.

"Oldukça çekici bir genç kız oldu, değil mi?"

Piyotr gözlerini kırttı ve kaşlarını çattı. "O daha bir çocuk."

“Bir kadın,” diye lafı yapıştırdı Anna. Piyotr afallamıştı. Anna ona daha önce hiç karşı çıkmamıştı. “Kolları, bacakları ve gözleriyle erkek gibi bir kız. Ama iyi bir çeyizi olacak. Onu şimdi evlendirmemiz daha iyi, kocacığım. Şimdiki görünüşünü de kaybederse, hiç evlenemeyebilir.”

“Bu görünüşünü seneye kaybedecek değil ya,” diye tersledi Piyotr. “Bir saat sonra da değişen hiçbir şey olmayacak. Niye uyandırdın ki beni, karıcığım?” Odadan çıktı. Pişen ekmeğin leziz kokusu eve yayılmıştı ve Piyotr’ın karnı acıkmıştı.

“Kızın Olga on dört yaşında evlendi.” Anna nefes nefese peşinden geliyordu. Evlendiğinden beri işler Olga için yolunda gidiyordu; iyi bir leydi, iki çocuk sahibi kilolu bir kadın olmuştu. Kocas, Büyük Prens’in sayesinde yüksek bir mevkideydi.

Piyotr fırından yeni çıkmış somunlardan birini böldü. “Meseleyi düşüneceğim,” dedi, karısını susturmak için. Buharı tüten ekmeğin içinden büyük bir lokma alıp ağzına attı. Dişleri bazen ağrıyordu; ekmeğin yumuşaklığı iyi gelmişti. *Yaşlı bir adamsın artık*, diye düşündü Piyotr. Gözlerini kapatıp karısının sesini kendi çiğneme sesleriyle bastırmaya çalıştı.

Adamlar seher vakti arpa tarlalarına gittiler. Sabah boyunca dalgalanan çimleri tırpanla her darbeye büyük bir inilti çıkararak biçtiler. Tırpanlarını monoton bir tıslama sesiyle ileri geri savurup durdular. Güneş canlı bir varlıktı âdetâ, sıcak kollarını adamların boynuna doluyordu. Çelimsiz gölgeleri ayaklarında gizleniyor, yüzleri terden parlıyor ve bronzlaşıyordu. Piyotr ve oğulları köylülerin yanında çalışıyordu; herkes hasat zamanına dek çalışırdı. Piyotr her bir tahıl tanesini kıskanırdı. Arpa gereğince boy atmamıştı, başakları da ince ve güçsüzdü.

Alyoşa ağrıyan sırtını dikleştirdi ve kirli elini gözlerine siper etti. Yüzü aydınlandı. Bir binici, köyden aşağı kahverengi bir atla dörtnala geliyordu. “Nihayet,” dedi. İki parmağını ağzına götürdü. Uzun bir ıslık, öğle sessizliğini böldü. Tarlanın dört bir yanında adamlar tırmıklarını bir kenara koydular, yüzlerindeki çerçöpü sildiler ve nehre

doğru yola koyuldular. Koyu yeşil kıyısı ve şırıl şırıl sularıyla nehir onları sıcakta biraz olsun rahatlatı.

Piyotr tırmığına yaslanıp kaşlarına düşen ıslak kır saçlarını kenara itti. Ama arpa tarlasından ayrılmadı. Binici, düzgün bacaklı kırsağıyla dörtnala geliyor, gitgide yaklaşıyordu. Piyotr gözlerini kısarak baktı. Küçük kızının, arkasında dalgalanan örgüsünü tanıdı. Ama kendi sessiz sakın midillisine binmiyordu. Mıyş'ın beyaz bacakları toprağa karşı parlıyordu. Vasya babasını gördü ve elini sallayarak selamladı. Piyotr kaşlarını çatıp baktı ve daha da yakına geldiğinde kızını paylamaya hazır bekledi. *Bu deli kız bir gün boynunu kıracak.*

Ama atın üzerinde ne güzel oturuyordu öyle. Kısrak bir hendeğin üzerinden atladı ve yoluna dörtnala devam etti ama binicisi uçuşan saçları dışında kıpırdamadı bile. İkili, ormanın kıyısında durdu. Vasya önünde kamıştan bir sepeti dengede tutuyordu. Parlak gün ışığında Piyotr kızının hatlarını seçemediyse de boyunun ne kadar uzadığını fark etti. "Acıkmadın mı, baba?" diye seslendi. Kısrak harekete hazır bir şekilde kıpırdamadan durdu. Üstelik dizginleri yoktu... Kızı hiçbir şey, ipten bir yular bile kullanmıyordu. Bu da yetmezmiş gibi iki eliyle sepeti tutarak ata binmişti.

"Geliyorum, Vasya," dedi, son derece ümitsiz hissederek. Tırmığını omzuna dayadı.

Güneş, altın sarısı bir kafayı parıldattı; Konstantin Nikonoviç arpa tarlasından ayrılmamıştı, ağaçlar gizleyene kadar durup cılız biniciyi izledi. *Kızım bir bozkır oğlanı gibi ata biniyor. Erdemli rahibimiz onunla ilgili ne düşünüyor acaba?*

Adamlar soğuk suyu başlarına çarpıyor ve avuç avuç içiyorlardı. Piyotr akarsuyun yanına geldiğinde Vasya attan inmiş, adamların yanına gelmiş, hepsine bir deri tulum dolusu kvas dağıtıyordu. Dünya fırında tahıllar, peynir ve yaz sebzeleriyle dolu bir sürü hamur işi yapmıştı. Adamlar toplanıp hamur işlerini dilimlediler. Yüzlerindeki tere gres yağı karışmıştı.

Piyotr, Vasya'nın büyük, kaba saba adamların yanında uzun kemikleri, cılızlığı ve arası açık kocaman gözleriyle ne kadar tuhaf göründüğünü fark etti. *Anneme benzeyen bir kızım olsun istiyorum,* demişti Marina. Eh, işte oradaydı; ineklerin arasında bir şahin.

Adamlar onunla konuşmadılar; başlarını eğip tartlarını hızlı hızlı yediler ve sıcaktan yanıp kavrulan tarlalara geri döndüler. Alyoşa kız kardeşinin örgüsünü çekti ve geçerken ona pis pis sırttı. Ama Piyotr, giderken adamların arkalarına dönüp kızına baktıklarını gördü. “Cadı,” diye mırıldandı bir tanesi, Piyotr duymayacakmış gibi. “Ata büyü yaptı. Rahip diyor ki...”

Hamur işleri bitmişti, adamlar da gitmişti ama Vasya oyalandı. Kvas’la dolu deri tulumunu bir kenara koydu ve gidip ellerini akarsuya soktu. Bir çocuk gibi yürüyordu. *Ah, tabii ki öyle yürüyecek. Hâlâ bir çocuk, o benim küçük kurbağam.* Yine de kızı, vahşi bir yaratığın pervasız güzelliğine sahipti. Vasya akarsuyu bırakıp babasına doğru gelirken sepetini de topladı. Piyotr kızının yüzüne baktığında şoke oldu; adam belki de bu yüzden bu kadar iç karartıcı bir şekilde surat asıyordu. Kızın yüzündeki tebessüm soluverdi. “Buyur, baba,” dedi ve ona kvas’la dolu deri tulumu uzattı.

Ah, Mesih aşkına, diye düşündü. Belki de Anna İvanovna’nın söylediklerinde haklılık payı vardır. Kızım henüz yetişkin değilse bile olması pek yakın. Piyotr, Peder Konstantin’in bakışlarını yine kızının üstünde yakaladı.

“Vasya,” dedi Piyotr, sesi umduğundan daha sert çıkmıştı. “Kısrğa eyer ya da dizgin kullanmadan öylece binmek de ne oluyor? Kolunu ya da şapşal boynunu kıracaksın bir gün.”

Vasya’nın yüzü kızardı. “Dunya sepeti bana verip acele etmemi söyledi. En yakınımıdaki at Mıyştı, çok kısa bir mesafe gideceğim için de eyerle uğraşmama değmezdi.”

“Yular da mı alamadın, doçka?”⁴⁷ dedi Piyotr sertçe.

Vasya’nın yüzü daha da kızardı. “Zararım dokunsun diye gelmedim, baba.”

Piyotr kızına sessizce baktı. Eğer karşısındaki bir erkek çocuk olsaydı, şimdi binicilik yetenekleri için onu alkışlıyor olurdu. Ama o bir kızdı, kadınlığın eşğine gelmiş erkek gibi bir kız. Piyotr yeniden genç rahibin bakışlarını hatırladı.

⁴⁷Kız evlat. (y.n.)

“Bunu daha sonra konuşacağız,” dedi Piyotr. “Eve, Dünya’nın yanına git. Atı da o kadar hızlı sürme.”

“Peki, baba,” dedi Vasya uysalca. Ama atın sırtına binışinde, kırsağı tekrar ev yönüne döndürüp eşkin gitmesini sağlayışında gurur vardı.

Gün alacakaranlık ve ötesine geçmişti, öyle ki artık tek ışık, geceleri sabah gibi aydınlatan soluk yaz parıltısıydı. “Dunya,” dedi Piyotr. “Vasya ne zamandır yetişkin bir kadın?” Yaz mutfağında ikisi tek başına oturuyordu. Etraflarındaki ev halkı uyuyordu. Ama gün gibi aydınlık geceler Piyotr’ın uykusunu kaçıırıyordu, üstüne kızıyla ilgili bu soru aklını kemiriyordu. Dünya’nın uzuvları ağrıyordu ve sert saman dōşēğine uzanmaya hiç hevesli değildi. Örekisini yavaşça döndürdü. Piyotr, onun ne kadar zayıf olduğunu fark etti.

Dunya, Piyotr’a sert bir bakış attı. “Yarım yıl oldu. Paskalya civarlarında erişkinliğe girdi.”

“Güzel bir kız,” dedi Piyotr. “Ama vahşi. Onu yola getirecek bir kocaya ihtiyacı var.” Fakat konuşurken vahşi kızının evlenmesi, yatması ve bir fırının üstünde terlemesi gözünün önünde canlandı. Bu görüntü ona tuhaf bir pişmanlık hissettirince başını iki yana salladı.

Dunya örekisini bir kenara bırakıp yavaşça, “Daha sevgiye, aşka kafa yormadı, Piyotr Vladimiroviç,” dedi.

“Ne olmuş yani? Ona söyleneni yapar.”

Dunya güldü. “Öyle mi dersin? Vasya’nın annesinin nasıl biri olduğunu unuttun herhalde?”

Piyotr sessiz kaldı.

“Benim tavsiyem beklemen yönünde olurdu,” dedi Dunya. “Fakat...”

Dunya yaz boyunca Vasya’nın şafak vakti ortalıktan kayboluşunu ve alacakaranlıkta dönüşünü izlemişti. Marina’nın kızında büyüyüp serpilen vahşiliği ve yeni yeni oluşan mesafeli tavrı gözlemlemişti; kız sanki ailesinin ekinlerle, hayvanlarla ve dikiş işleriyle dolu dünyasın-

da kısmen yaşıyordu. Dünya kendi başına onu seyretmiş, onun için endişe duymuş ve mücadele etmişti. Şimdiyse bir karar vermişti. Elini cebine soktu. Geri çıkardığında, mavi mücevher kadının avucunda, yıpranmış cildine aykırı bir parlolu saçarak duruyordu. “Hatırladın mı, Piyotr Vladimiroviç?”

“Bu hediye Vasya içindi,” dedi Piyotr sertçe. “İhanet mi bu? Sana bunu ona vermeni söylemiştim.” Mücevhere bir yılanmış gibi bakıyordu.

“Bunu onun için sakladım,” diye cevap verdi Dünya. “Yalvardım, kış kralı da bana izin verdi. Bir çocuk için çok büyük bir yükü.”

“Kış kralı mı?” dedi Piyotr öfkeyle. “Çocuk musun sen, peri masallarına inanacağını mı tuttu? Kış kralı diye bir şey yok.”

“Peri masalları mı?” diye yanıtladı Dünya, sesi öfkeliydi. “Ben o kadar kötü biriyim ki böyle bir yalan uydurdum, öyle mi? Ben de Hıristiyanım, Piyotr Vladimiroviç ama ben gözümle gördüğüme inanırım. Bir hana yakışacak kadar güzel bu mücevher nereden çıktı, nereden buldun da bunu küçük kızına getirdin?”

Piyotr sessizce yutkundu.

“Kim verdi sana bunu?” diye devam etti Dünya. “Moskova’dan getirdin ama sana bundan daha ötesini sormadım.”

“Bir kolye sadece,” dedi Piyotr ama sesindeki öfkeden eser yoktu artık. Gözleri soluk renkli adamı, Kolya’nın boğazındaki kanı ve adamlarının bilinçsizce duruşunu unutmaya çalışmıştı Piyotr. *Kış kralı mıydı yani o? Yabancıнын süs eşyasını kızına vermeyi ne çabuk kabul ettiğini hatırlıyordu şimdi. Marina’nın sözlerini hatırladı: Kadim bir büyü. Annemin soyundan bir kız çocuğu. Kızımıza iyi bak, Petya. Onu ben seçtim, o önemli. Bana söz ver.*

“Sadece bir kolye değil,” dedi Dünya sertçe. “Bu bir tılsım, Tanrı beni affetsin. Kış kralını gördüm ben. Bu kolye ona ait ve kızını almayacak.”

“Onu gördün mü?” diye ayağa fırladı Piyotr.

Dünya başını sallayarak onayladı.

“Nerede gördün onu? Nerede?”

“Rüyamda,” dedi Dunya. “Sadece rüyamda. Ama o rüyaları da o yaratıyor ve hepsi gerçek. Ona kolyeyi vermem gerektiğini söylüyor. Kış ortasında kızı almaya gelecek. O artık bir çocuk değil. Ama kış kralı hilekâr... Onun türünden herkes öyle.” Kelimeler ağzından alelacele dökülüyordu. “Vasya’yı kendi kızım gibi severim. Öyle cesur ki kendine bir zararı dokunacak. Onun için korkuyorum.”

Piyotr uzun adımlarla büyük pencereye gidip tekrar Dunya’ya döndü. “Bana doğruyu mu söylüyorsun, Avdotya Mikhailovna? Karımın başı üstüne, bana yalan söylemediğine yemin et.”

“Onu gerçekten gördüm,” dedi Dunya yeniden. “Bence sen de gördün onu. Dalgali siyah saçları var. Kış ortasının göğünden daha da soluk renkli gözleri var. Sakalı yok ve masmavi giyiniyor.”

“Kızımı bir şeytana vermeyeceğim. Hıristiyan bir genç kız o.” Piyotr’ın sesindeki saf korku, Konstantin’in vaazlarından sonra doğmuştu.

“O halde bir kocası olmalı,” dedi Dunya. “Ne kadar erken o kadar iyi. Buz iblisleri ölümlü erkeklerle evlenmiş ölümlü kadınlara ilgi duymaz. Hikâyelerde, kuş prensi ve kötü büyücü... Onlar yalnızca vahşi bakireleri almaya gelir.”

“Vasya mı?” dedi Alyoşa. “Evlenmek mi? Bu tavşan mı?” Bir kahkaha attı. Kuru arpa sapları hışırdadı; babasının yanında toprağı tırmıklıyordu. Kahverengi kıvrıkcık saçlarına otlar takılmıştı. İkinci durgunluğunu kırmak için şarkı söylüyordu. “O hâlâ küçük bir kız, baba; onu uzun uzun izleyen bir köylüye yumruğu çaktım ama Vasya hiçbir şeyin farkına varmadı. Sersem çocuk bir hafta boyunca yüzü çürük içinde gezdiğinde de fark etmedi.” Ona cadı kadın diyen bir köylüyü de yumruklamıştı ama babasına bunu söylemedi.

“İlgisini çekecek bir adamla tanışmadı da ondan,” dedi Piyotr. “Ama bunu değiştirmeye niyetliyim.” Piyotr enerjikti, kararını vermişti. “Kiril Artamonoviç arkadaşımın oğlu; babası öldü, büyük bir mirasa konacak. Vasya genç ve sağlıklı, çok güzel bir çeyizi de olacak.

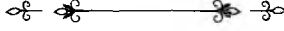

Kar başlamadan Vasya evden gitmiş olur.” Piyotr tekrar toprağı tırmıklamak için eğildi.

Alyoşa ona eşlik etmedi. “Bunu iyi karşılamayacak, baba.”

“Öyle ya da böyle, kendisine söyleneni yapacak,” dedi Piyotr.

Alyoşa homurdandı. “Vasya mı?” dedi. “Göreceğiz bakalım.”

İrina, “Evleneceksin,” dedi Vasya’ya, imrenerek. “İyi bir çeyizin olacak, büyük ahşap bir evde yaşamaya gideceksin ve bir sürü çocuğun olacak.” Sütun ve sııklardan oluşan kaba tahta çitlerin yanında duruyor ama sarafanı lekelenmesin diye çitlere yaslanmıyordu. Uzun kestane rengi örgüsüne parlak bir eşarp sarmıştı, küçük elini de ahşabın üzerine zarif bir şekilde koymuştu. Vasya, Buran’ın toynağını temizleyip törpülerken aygıra hareket etmesin diye uğursuz tehditler mırıldanıyordu. Aygır, kıza tam olarak neresini ısırarak istediğine karar vermeye çalışıyormuş gibi bakıyordu. İrina epey korkmuştu.

Vasya toynağı yere bırakıp küçük kız kardeşine baktı. “Evlenmeyeceğim,” dedi.

Vasya çitlerden atlayınca İrina’nın ağzı yarı imrenme yarı kınama dolu bir ifadeyle büzüştü. “Evet, evleneceksin,” dedi. “Bir lord geliyor; Kolya onu getirmeye gitti. Babam anneme söylerken duydum.”

Vasya’nın kaşları çatıldı. “Ah... sanırım evlenmeliyim... Yani günün birinde,” dedi. Kız kardeşine yan yan sırtıttı. “Ama sen etraftayken bir adamın bakışlarını üzerime çekmem ne mümkün, küçük kuş?”

İrina utangaç bir şekilde gülümsedi. Güzelliği, babasının hâkimiyetindeki köyler arasında çoktandır konuşuluyordu. Ama sonra, “Ormana gitmeyeceksin, değil mi, Vasya? Akşam yemeği vakti geldi sayılır. Her yerin kirlenecek,” dedi.

Hemen üstlerinde oturan rusalka, bir meşe ağacının dalında yeşil bir gölge gibi görünüyordu. Vasya’yı el işaretiyle çağırırdı. Sırılsıklam saçlarından sular damlıyordu. “Birazdan geleceğim,” dedi Vasya.

“Ama babam dedi ki...”

Vasya bir dala uzanmak için sıçradı, bir ayağını ağacın gövdesine koyup dalı güçlü elleriyle kavradı. Bir dizini dala kanca gibi sarıp baş aşağı sarktı. “Akşam yemeğine geç kalmam. Endişe etme, İrinka.” Bir an sonra yaprakların arasında gözden kayboldu.

Rusalka çok zayıftı ve titriyordu. “Ne yapıyorsun?” dedi Vasya. “Sorun ne?” Rusalka her zamankinden daha çok titredi. “Üşüyor musun?” Bu pek de mümkün görünmüyordu; güneşin sıcaklığı toprağa sinmişti ve pek fazla esinti de yoktu.

“Hayır,” dedi rusalka. Düz ve cansız saçları yüzünü gizliyordu. “Küçük kızlar üşür, çiyerti değil. O çocuk neler söylüyor, Vasilisa Petrovna? Ormandan ayrılacak mısın?”

Vasya’nın anladığı kadarıyla rusalka korkuyordu, gerçi bunu kesin olarak bilmesi kolay iş değildi çünkü rusalka’nın ses tonundaki değişimler bir kadınınkinden farklıydı.

Vasya bu konuyu daha önce hiç düşünmemişti. “Bir gün ayrılacağım,” dedi yavaşça. “Günün birinde. Evlenmeli ve kocamın evine gitmeliyim. Ama bunun yakın zamanda olacağını sanmıyorum.” Rusalka ne kadar da bitkindi. O kadar solmuştu ki hışırdayan yapraklar bir deri bir kemik kalmış yüzünden görünüyordu.

“Ayrılamazsın,” dedi rusalka. Dudakları gerilince yeşil dişleri açığa çıktı. Saçlarını tarayan eli sarsılınca taraktan akan su burnuna ve çenesine damladı. “Kışı çıkaramayız. O aç adamı öldürmeme izin vermedin ve muhafızların başarısız oluyor. Sen sadece bir çocuk değilsin; ekmek parçaların ve bal şarabın ev perilerini idame ettirmeye yetmez. Bu sonsuza dek işe yaramayacak. Ayı gözünü açtı.”

“Ne ayısı?”

“Duvardaki gölge,” dedi rusalka, hızlı hızlı nefes alıp verirken. “Karanlıktaki ses.” Yüzü, bir insanınki gibi hareket etmiyordu ama göz bebekleri irileşip kararmıştı. “Ölülere dikkat et. Beni dinlemelisin, Vasya çünkü tekrar gelmeyeceğim. Kendim olarak değil. O beni çağıracak, ben de yanıt vereceğim; sadakatimi kazanacak ve size düşman olacağım. Başka türlüşünü yapamam. Yapraklar dökülüyor. Ormandan ayrılma.”

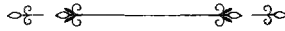

“Ölülere dikkat et de ne demek? Bize nasıl düşman olacaksın?”

Ama rusalka sadece elini uzattı ve bunu öyle güçlü bir şekilde yaptı ki nemli, bulanık parmakları Vasya'nın kolunda etten kemiktenmiş gibi bir his bıraktı. “Kış kralı sana olabildiğince yardım edecek,” dedi. “Söz verdi. Hepimiz duyduk. Çok kadim biri ve düşmanının düşmanı. Ama ona güvenmemelisin.”

Vasya'nın dudaklarına aynı anda o kadar çok soru geldi ki hepsi âdeta boğazında sıkışıp onu sessiz kalmaya mecbur etti. Gözleri, rusalka'nın bakışlarıyla buluştu. Su perisinin parlak saçları çıplak bedene dökülüyordu. “Sana güveniyorum,” diyebildi Vasya. “Sen benim dostumsun.”

“Mutlu ol, Vasilisa Petrovna,” dedi rusalka üzgün bir şekilde ve bir an sonra rusalka'dan geriye ağaç ve fırtına grisi yapraklardan başka bir şey kalmamıştı. Sanki başından beri orada değildi. *Belki de gerçekten delirmişimdir*, diye düşündü Vasya. Altındaki dala sarılıp yere atladı. Yere yumuşak bir iniş yaptıktan sonra yazın sonlarının o muhteşem alacakaranlığında eve koştu. Orman dört bir yandan ona fısıldıyordu âdeta. *Duvardaki gölge. Ona güvenemezsin. Ölülere dikkat et. Ölülere dikkat et.*

“Ne evlenmesi, baba?” Berrak yeşil günbatımı, kavrulmuş ve dili damağı kurumuş toprağı serinletirken fırının sıcaklığı onları bunaltmak yerine rahatlatıyordu. Tarlalardan zaman kalmadığı için öğlen yalnızca ekmek, yanında da biraz çökelek veya salamura mantar yemişlerdi. Ama o gece yahni ve tart, kızarmış av kuşu ve üzerine değerli tuzdan biraz serpilmiş yeşillikler vardı.

Kâsesini bir kenara koyarken hiç de hoş olmayan bir tavırla, “Seni almaya ikna edecek birini bulabilirsek tabii,” dedi Piyotr. Safirler ve soluk gözler, tehditler ve yarım yamalak anlaşılmış sözler kafatasının içinde nahoş bir kaos yaratıyordu. Vasya yüzü ıslak halde mutfağına gelmişti, tırnaklarının arasına giren toprağı temizlemeye çalıştığına dair belirgin işaretler vardı. Ama su, kiri daha da yaymıştı. Boyasız ketenden ince elbisesinin içinde, dağınık kıvrırcık siyah saçlarıyla bir köylü kızı gibi görünüyordu. *Bir köylü kızı ya da bir orman perisinden ziyade*

bir kadın gibi görünmeyi becerebilirse, onu evlendirmemiz çok daha kolay olur, diye düşündü Piyotr öfkeli bir şekilde.

Piyotr itirazların kızının dudaklarına kadar gelişini ve yavaş yavaş geri çekilişini izledi. Bütün kızlar, rahibe olmadıkları müddetçe evlenirdi. Vasya da diğer herkes gibi bunun farkındaydı. “Evlenmek mi?” dedi tekrar, söyleyecek başka bir şey bulamamış gibi. “Şimdi mi?”

Yine Piyotr’ın içi cız etti. Kızını karnı burnunda, bir fırına eğilmiş, bir dokuma tezgâhına oturmuş, güzelliğini yitirmiş halde gözünde canlandırdı...

Aptal olma, Piyotr Vladimiroviç. Kadınların işi bu. Piyotr, Marina’nın kollarına aldığı sıcak ve esnek bedenini hatırladı. Ama aynı zamanda karısının ormana gidişini, bir hayalet gibi hafif adımlarını, gözlerindeki aynı vahşi bakışları anımsadı.

“Kiminle evleneceğim, baba?”

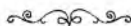
Oğlum haklıymış, diye düşündü Piyotr. Vasya gerçekten öfkeliydi. Göz bebekleri irileşmişti, başını söz dinlemeyecek bir tay gibi geriye atmıştı. Piyotr yüzünü sildi. Evlenmek kızları mutlu ederdi. Kocasını parmağına bir yüzük takıp onu götürdüğünde Olga sevinçten parlıyordu. Belki de Vasya ablasını kıskanıyordu. Ama bu kız asla kendine Moskova’dan bir koca bulamazdı. Güvercinliğe şahin koymak bundan daha akla yatkın olurdu.

“Kiril Artamonoviç,” dedi Piyotr. “Arkadaşım Artamon zengin bir adamdı, mirasına tek oğlu kondu. At yetiştirmede çok başarılılar.”

Kızın gözleri, şaşkınlıktan yüzünün yarısını kaplayacak kadar açılmıştı. Piyotr kaşlarını çatı. Bu iyi bir eşleşmeydi; dehşete kapılmış gibi bakması anlamsızdı. “Nerede?” diye fısıldadı kız. “Ne zaman?”

“Doğu yönünde bir haftalık mesafe, iyi bir at sırtında,” dedi Piyotr. “Çocuk, hasattan sonra gelecek.”

Vasya’nın yüzü gerilip durgunlaştı ve başını çevirdi. Piyotr tatlı dile ikna etmeye çalışır gibi, “Buraya tek başına gelecek. Kolya’yı ona gönderdim. Senin için iyi bir eş olacak ve sana bir sürü çocuk verecek,” diye ekledi.

“Ne bu acele?” diye çıkıştı Vasya.

Sesindeki sertlik, Piyotr’ın kalbine ok gibi saplandı. “Yeter, Vasya,” dedi soğuk bir şekilde. “Yetişkin bir kadınsın artık, o da zengin bir adam. Olga gibi bir prensle evlenmek istiyorduysan, kusura bakma ama öyle adamlar karılarının senden daha kilolu ve daha az küstah olmasını ister.”

Kızı gizlemeden önce canını ne kadar yakıtığını bir an için görebilmişti Piyotr. “Yetişkin olduğumda benim için birini göndereceğine söz vermişti Olya,” dedi. “Sarayda birlikte yaşayacağımızı söylemişti.”

“Şimdi evlenmen daha iyi, Vasya,” dedi Piyotr hemen. “İlk oğlun doğduktan sonra ablanı görmeye gidebilirsin.”

Vasya dudağını ısırp sinirli sinirli yürüdü. Piyotr, Kiril Artamonoviç’in bu kızla nasıl baş edeceğini düşünüp huzursuz oldu.

“Yaşlı bir adam değil, Vasya,” dedi Dünya, Vasya fırının yanına çökünce. “Avlanma becerileriyle tanınıyor. Sana güçlü çocuklar verecek.”

“Babamın bana söylemediği ne?” diye çıkıştı Vasya. “Çok ani oldu. Bir yıl daha bekleyebilirdim. Olya benim için birini göndereceğine söz vermişti.”

“Saçmalama, Vasya,” dedi Dünya, biraz fazla hızlıca. “Sen bir kadınsın artık; bir kocan olsa daha iyi bir durumda olursun. Kiril Artamonoviç’in ablanı ziyarete gitmene izin vereceğine eminim.”

Yeşil gözleri kısılp Dünya’nın üzerine dikildi. “Sen babamın gerekçesini bilirsin. Bu acele neden?”

“Bi-bilmiyorum, Vasya,” dedi Dünya. Birden kumaş gibi çekip küçülmüştü sanki.

Vasya bir şey söylemedi. “En iyisi bu,” dedi bakıcısı. “Anlamaya çalış.” Dünya fırının yanındaki tabureye gücü tükenmiş gibi çöküverince Vasya pişmanlık duydu.

“Evet,” dedi. “Üzgünüm, Dunyaşka.” Bir elini bakıcısının koluna koydu ama bir daha tek kelime etmedi. Lapasını yedikten sonra kapıdan bir hayalet gibi süzülüp karanlığa karıştı.

Ay, hilalden biraz daha kalındı ve ışığında mavimsi bir parıltı vardı. Vasya anlam veremediği bir panikle koşuyordu. Sürdüğü yaşam onu güçlendirmişti. Hızla koşarken soğuk rüzgârın ağzındaki korku tadını yıkamasına izin verdi. Ama fazla uzaklaşmamıştı; birisi ona seslendiğinde aile ocağında yanan ateşin ışığı hâlâ sırtına vuruyordu.

“Vasilisa Petrovna.”

Vasya neredeyse koşmaya devam edip karanlığın onu yutmasına izin verecekti. Ama nereye gidecekti ki? Bu yüzden durdu. Rahip, kilisenin gölgesinde duruyordu. Karanlıktı; sırf yüzüne bakarak kim olduğunu çıkaramazdı. Ama sesi, başkasınıninkiyle karıştırılacak gibi değildi. Vasya hiçbir şey söylemedi. Tuz tadı alınca gözyaşlarının dudaklarında kurumaya durduğunu fark etti.

Konstantin tam kiliseden çıkıyordu. Vasya’nın evden ayrıldığını görmemişti ama onun uçan gölgesi bir başkasına ait olamazdı. Daha ne olduğunu anlamadan ona seslenmiş, kız durunca da kendine kızmıştı. Kızın yüzünün halini görünce şoke oldu. “Ne oldu?” dedi kabaça. “Neden ağlıyorsun?”

Sesi soğuk ve buyurgan olsaydı, Vasya cevap vermezdi. Ama öyle olmadığından bitkin bir biçimde, “Beni evlendirecekler,” dedi.

Konstantin kaşlarını çattı. Hemen Piyotr’la aynı görüntü gözünde canlandı: evcilleştirilmiş vahşi bir yaratık, meşgul ve nefes nefese, diğer kadınlar gibi bir kadın. Piyotr gibi o da tuhaf bir üzüntü hissedip bu görüntüyü aklından çıkardı. Hiç düşünmeden kıza yaklaştı, böylece yüz ifadesini okuyabilecekti ve kızın korktuğunu görünce afalladı.

“Ne olmuş yani?” dedi. “Zalim bir adam mı?”

“Hayır,” dedi Vasya. “Hayır, sanmıyorum.”

En iyisi bu kelimeleri rahibin dilinin ucuna kadar geldi. Ama yine geçireceği yılları, çocuk doğuracağını ve yaşayacağı yorgunluğu düşündü. Vahşiliği gidecek, şahin tüm zarafetiyle zincire vurulacaktı... Yutkundu. *En iyisi bu*. Vahşilik günahı.

Ama vereceği cevabı bilse de şu soruyu yöneltmeden edemedi: “Neden korkuyorsun, Vasilisa Petrovna?”

“Bilmiyor musun, Batyuşka?” dedi. Kızın gülüşü öyle yumuşak ve çaresizdi ki. “Seni buraya gönderdiklerinde sen de korkuyordun. Ormanın, etrafını sarmış bir yumruk gibi seni sıktığını hissediyordun; bunu gözlerinde görebiliyordum. Ama sen istersen buradan ayrılabilirsin. Bir din adamını bekleyen koca bir dünya var, zaten çoktan Tsargrad’ın suyunu içmiş, güneşin denize vuruşuna şahitlik etmişsin. Ama ben...” Rahip, paniğin kızı tekrar ele geçirdiğini görebiliyordu, bu yüzden öne atılıp kızın kolunu tuttu.

“Sakinleş,” dedi. “Aptal olma; kendi kendini korkutuyorsun.”

Vasya tekrar güldü. “Haklısın,” dedi. “Aptalın tekiyim ben. Zaten kafese girmek için doğmuşum: ya bir rahibe manastırı ya da bir ev, başka seçeneğim mi var ki?”

“Sen bir kadınsın,” dedi Konstantin. Hâlâ kızın kolunu tutuyordu; kız geri çekilince o da kolunu bıraktı. “Zamanla kabullenirsin,” dedi. “Mutlu olursun.” Vasyâ, rahibin yüzünü belli belirsiz görebiliyordu ama sesinde anlam veremediği bir tını vardı. Rahip kızı değil de kendini ikna etmeye çalışıyordu sanki.

“Hayır,” dedi Vasya, boğuk bir sesle. “İstersen benim için dua et, Batyuşka ama ben...” Sonra tekrar evlerin arasında koşmaya başladı. Konstantin ona tekrar seslenme dürtüsünü yuttu. Avucunun kıza dokunan yeri yanıyordu.

En iyisi bu, diye düşündü. En iyisi bu.

16.

MUM IŞIĞINDA ŞEYTAN

Gri gökyüzü ve sarı yapraklarla, aniden bastıran yağmurlar ve beklenmedik kurşuni güneş ışıklarıyla sonbahar gelmişti. Hasadı kilerlere ve tavan aralarına güvenle yerleştirmelerinin ardından Boyar'ın oğlu, Kolya'yla birlikte gelmişti. Kolya çamurlu yolda önden bir haberci göndermişti ve lordun geleceği gün, Vasya ile İrina sabah vaktini hamamda geçirmişti. Hamam perisi bannik,⁴⁸ iki kuş üzümünü andıran gözleriyle göbekli bir yaratıktı. Bannik kötü bir niyeti olmasa da kızlara yan yan bakıyordu. "Bir taburenin altına saklanamaz mısınız?" dedi Vasya, İrina odadan çıktığında. "Üvey annem seni görürse çılgılığı basar."

Bannik pis pis sırttı. Buhar, dişleri arasına süzüldü. Vasya'nın diz boyundan biraz daha uzundu. "Nasıl istersen. Ama bu kış beni unutma, Vasilisa Petrovna. Her mevsim küçülüyorum. Yok olmak istemiyorum. Kadim pisboğaz uyanıyor; yaşlı bannik'ini kaybetmen için iyi bir kış olmayabilir."

Vasya hazırlıksız yakalandığı için tereddütte kaldı. *Ama beni evlendiriyorlar. Buralardan gideceğim. Ölülere dikkat et.* Vasya'nın dudakları gerildi. "Unutmayacağım."

Bannik'in tebessümü genişledi. Buhar, bannik'in vücudunu öyle bir sardı ki Vasya artık ikisini birbirinden ayıramaz oldu. Gözlerinin ardında sıcak taşların kırmızı rengi yanıyordu. "Bir kehanette bulunayım o halde, vedma."⁴⁹

"Neden bana böyle dedin?" diye fısıldadı.

⁴⁸"Hamam sakini", Rus folklorunda hamamın koruyucusu. (y.n.)

⁴⁹*Vyed'ma*, cadı, bilge kadın. (y.n.)

Bannik taburenin üzerine, kızın yanına süzüldü. Sakalı dalgalanan buhardı. “Çünkü gözlerin büyük büyükannene çekmiş. Şimdi beni dinle. Sona gelmeden önce kış ortasında kardelen toplayacak, kendi seçimin doğrultusunda hayata gözlerini yumacak ve bir bülbül için gözyaşı dökceksin.”

Vasya içerideki buhara rağmen buz kesmişti. “Neden ölmeyi seçeyim ki?”

“Ölmek kolay,” diye yanıtladı bannik. “Yaşamak ise zordur. Beni unutmama, Vasilisa Petrovna.” Sonra birden yerinde buhardan başka bir şey bırakmadan yok oldu. *Tanrım*, diye düşündü Vasya. *Bunların çığının uyarılarından usandım artık.*

İki kız yanakları kızarıp ciltleri parlayana kadar orada oturup ter döktüler, birbirlerine huş ağacından yapılmış sopayla vurdular ve buhar tüten başlarından aşağı soğuk su döktüler. İyice temizlendiklerinde uzun saçlarını tarayıp örmek için Dunya, Anna’yla beraber geldi. “Böyle erkek gibi olman ne kötü, Vasya,” dedi Anna, İrina’nın uzun kestane rengi buklelerini esans sürülmüş ahşap tarakla tararken. “Umarım kocan çok fazla hayal kırıklığı yaşamaz.” Üvey kızına yan yan bakıyordu. Vasya’nın yüzü kızardı ve cevap vermemek için dilini ısırды.

“Ama bu saçlar,” dedi Dunya sertçe, “Rus’ topraklarındaki en iyi saçlar, Vasoçka.” Gerçekten de İrina’nın saçlarından daha uzun ve daha gürdü; hafif kızıl parıltılar saçan simsiyah saçları vardı.

Vasya bakıcısına gülümsemeyi başardı. İrina’ya bebekliğinden beri prensesler gibi güzel olduğu söyleniyordu. Vasya çirkin bir çocuktu ve sık sık zarif üvey kardeşiyle kıyaslanıyordu ki bu hiç hoş değildi. Gerçi son zamanlarda, uzun uzuvlarının epey faydasını gördüğü, at sırtında geçen uzun saatler Vasya’nın kendine daha şefkatli yaklaşmasını sağlamıştı, her hâlükârda görünüşünü pek fazla kafaya takmıyordu. Evdeki tek ayna, üvey annesine ait olan oval, pirinç çerçeveli aynaydı.

Ancak şimdi evdeki bütün kadınlar ona bakıyor, onu satılabilmesi için şişmanlatılması gereken bir keçiymiş gibi inceliyordu. Öyle ki Vasya artık güzel olmanın ne anlama geldiğini merak etmeye başlamıştı.

İki kız nihayet giyinmişti. Vasya'nın başına kız başlığı takılmıştı, aşığıya sarkan gümüş zincir yüzünü çevreliyordu. Evlenecek kişi Vasya olmasına rağmen Anna, öz kızının Vasya'nın gölgesinde kalmasına asla izin vermezdi, bu yüzden İrina da küçük inciler işlenmiş bir başlık ve kolluklar takmıştı, küçük açık mavi sarafanı da beyazlarla süslenmişti. Vasya yeşil ve koyu mavi bir sarafan giymişti, onunkinde inci yoktu, sadece belli belirsiz beyaz bir işleme vardı. Sadeliği onun kendi hatasıydı; dikiş işini çoğunlukla Dunya'ya yıkmıştı. Ama yalınlık ona yakışıyordu. Üvey kızının elbisesini görünce Anna'nın yüzü ekşidi.

İki kız birlikte dvor'a çıktı. Avluda bileklerine gelecek kadar çamur vardı; yağmur hafif çiseliyordu. İrina annesinin dibinden ayrılmadı. Piyotr zaten dvor'da bekliyordu, kaliteli kürkü ve işlemeli botlarıyla dimdik duruyordu. Kolya'nın karısı da çocuklarıyla birlikte gelmişti; Vasya'nın küçük erkek yeğeni Seryozha etrafta bağırarak koşturuyordu. Keten gömleğine çoktan büyük bir leke sürülmüştü. Peder Konsantin ise sessizce duruyordu.

Vasya'nın yanına gelip kısık sesle, "Düğün yapmak için tuhaf bir zaman," dedi Alyoşa. "Kupkuru geçen bir yazın ve yetersiz bir hasadın ardından." Kahverengi saçları temizdi, kısa sakalı esanslı yağlar sürülüp taranmıştı. Mavi işlemeli gömleği beline sarılı kuşağıyla uyumluydu. "Çok sevimlisin, Vasya."

"Güldürme beni," diye cevabı yapıştırdı kız kardeşi. Sonra daha ciddi bir şekilde ekledi: "Evet... babam da bunu hissediyor." Gerçekten de Piyotr çok neşeli görünse de kaşları arasındaki çizgi belirgindi. "Nahoş bir görevi yerine getirmek zorunda kalan biri gibi görünüyor. Beni uzaklara göndermek için can atıyor olmalı."

Bununla dalga geçmeye çalıştı ama Alyoşa ona hemen anlayışla baktı. "Güvende olmanı sağlamaya çalışıyor."

"Annemizi severdi ve ben onu öldürdüm."

Alyoşa bir an sessiz kaldı. "Dediğin gibi. Ama gerçekten güvende olmanı sağlamaya çalışıyor, Vasoçka. Atların kılları kuş tüyü gibi, sincaplar da hâlâ ortalıkta geziniyor ve hayatları buna bağlıymış gibi besleniyor. Çetin bir kış olacak."

Çit kapısından bir binici geçmişti, eve doğru dörtlale geliyordu. Atın ayaklarıyla savurduğu çamurlar büyük bir yay çizip düşüyordu. Patinaj çekerek durdu ve eyerinden atladı: Orta yaşlı, uzun boylu olmasa da yapılı, yıpranmış, kahverengi sakallı bir adamdı. Ağzının etrafında taşkın bir gençlik ifadesi vardı. Bütün dişleri tamdı ve gülüşü bir erkek çocuğunki kadar neşeliydi. Piyotr'a başıyla selam verdi. "Umarım geç kalmadım, Piyotr Vladimiroviç?" diye sordu gülerek. İki adam birbirinin ön kolunu tutarak selamlaştı.

Yarıştta Kolya'yı geçmesine şaşmamalı, diye düşündü Vasya. Kiril Artamonoviç, Vasya'nın o ana dek gördüğü en muhteşem genç ata biniyordu. Diğer atların arasında bir prens gibi olan Buran bile bu demir kırı aygırın güçlü adaleleri ve mükemmelliğinin yanında kaba saba kalıyordu. Ellerini tayın bacaklarında gezdirmek, kemiklerinin ve kaslarının niteliğini hissetmek istedi.

Alyoşa, Vasya'nın kulağına eğilip, "Babama bunun kötü bir fikir olduğunu söylemiştim," dedi.

"Ne? Neden ki?" dedi Vasya, dikkati hâlâ atın üzerindeydi.

"Seni bu kadar erken evlendirmesini diyorum. Çünkü al yanaklı genç kızların, ellerini tutmak için yarışan lordlara istekle bakmaları gerekir, lordun güzel atlarına değil."

Vasya güldü. Kiril, minik İrina'ya abartılı bir nezaketle eğilerek selam veriyordu. "Burası böyle bir cevher bulmak için fazla engebeli bir arazi, Piyotr Vladimiroviç," dedi. "Küçük kardelen, senin güneye gidip bizim çiçeklerimizle beraber açıp serpilmen gerek." Adam gülümsemi, İrina'nın yanakları kızardı. Anna, kızına memnuniyetle baktı.

Kiril, Vasya'ya döndüğünde dudaklarında hâlâ hafif bir tebessüm vardı. Kızı görür görmez tebessümünden eser kalmadı. Vasya, görünüşünden hoşlanmadığını düşündü ve başını küstah bir şekilde meydan okurcasına kaldırdı. *Daha iyi. Beni beğenmediysen git kendine başka bir eş bul.* Ama Alyoşa, adamın kararan gözlerindeki ifadeyi çok iyi anlamıştı. Vasya insanın doğrudan yüzüne bakardı: Bir ev kızından ziyade melez bir bogatır⁵⁰ gibi görünüyordu ve Kiril ona hayran hay-

⁵⁰Efsanevi bir Slav savaşı, Batı Avrupalı bir gezgin şövalye gibi. (y.n.)

ran bakıyordu. Kıza eğilerek selam verdi, dudaklarına tekrar bir tebesüm yayılmaya başladı ancak bu kez, İrina'ya gülüşünden farklıydı. "Vasilisa Petrovna," dedi. "Ağabeyin senin güzel olduğunu söylemişti. Değilsin." Vasya kaskatı kesilirken adamın tebessümü genişledi. "Sen muhteşemsin." Adamın gözleri, kızı başlığundan terlikli ayaklarına kadar süzdü.

Kızın yanında duran Alyoşa yumruğunu sıktı. "Kızdın mı?" diye fısıldadı Vasya. "Buna hakkı var; nişanlandık sonuçta."

Alyoşa, Kiril'e buz gibi soğuk bakışlar atıyordu. "Kendisi ağabeyim olur," dedi Vasya alelacele. "Aleksi Petroviç."

"Memnun oldum," dedi Kiril, eğlendiği belli oluyordu. Vasya'dan yaklaşık on yaş büyüktü. Gözleri tekrar Vasya'nın üzerinde avare avare gezindi. Vasya kıyafetlerinin altında tüylerinin diken diken olduğunu hissetti. Alyoşa'nın da dişlerini gıcırdattığını duyabiliyordu.

O anda bir homurtu, çığlık ve şapırtı duyuldu. Herkes sesin geldiği yöne döndü. Vasya'nın erkek yeğeni Seryozha, Kiril'in kızıl aygırına sol tarafından yanaşıp eyerine çıkmaya çalışmıştı. Vasya ona sempati duydu çünkü o da bu kızıl taya gerçekten binmek istiyordu ama bu beklenmedik ağırlık, genç tayı ürkütüp şaha kaldırmıştı. Kiril atının dizginlerini kavramak için koştu. Piyotr torununu çamurdan kaldırdı ve kulağının üstüne bir tane patlattı. O anda Kolya dört nala dvor'a geldi ve gelişi kargaşanın önüne set çekti. Seryozha'nın annesi inleyen oğlunu alıp uzaklaştırdı. Yolun aşağılarında grubun geri kalanının başını çeken yük arabası görüldü; gri sonbahar ormanında göze çarpmayacak gibi değildi. Kadınlar çabucak öğle yemeğini hazırlamak için eve girdiler.

"İrina'yı tercih etmesinden daha doğal bir şey olamaz, Vasya," dedi Anna, devasa bir güveç tenceresiyle cebelleşirken. "Kırma bir köpek, asla bir safkanla eş değer olamaz. En azından annen öldü... Zavallı soyunu unutman daha kolay. Bir at gibi güçlüsün; bunun da bir değeri olmalı."

Domovoi fırından sürünerek çıktı, sarsak ama kararlıydı. Vasya el altından onun için biraz bal şarabı döktü. "Baksana, üvey anne," dedi Vasya. "Kedi mi o?"

Anna bakınca yüzü kireç gibi oldu. Durduğu yerde sallanmaya başladı. Domovoi ona kaşlarını çatınca Anna hemen bayılıverdi. Vasya eğilip kızgın tencereyi kaptı. Yahniyi kurtardı. Ama aynısı Anna İvanovna için söylenemezdi. Dizleri bükülünce başını fırının taşlarına memnuniyet verici bir çatırtı çıkararak çarpmıştı.

“Onu beğendin mi, Vasya?” diye sordu o gece İrina, yatağa girdiklerinde.

Vasya yarı uykuluydu; İrina’yla birlikte gün doğmadan kalkıp hazırlanmaya başlamışlardı ve o geceki ziyafet geç saatlere kadar sürmüştü. Kiril Artamonoviç, onun yanına oturmuş ve Vasya’nın bardağından içmişti. Vasya’nın nişanlısının tombul elleri ve güçlü bir kahkahası vardı, öyle ki o gülünce duvarlar sarsılıyordu sanki. Vasya onun boyunu posunu beğendiyse de cüretkârlığından hoşlanmamıştı. “İyi görünümlü bir adam,” dedi Vasya ama tüm azizlerden dileği adamın çekip gitmesiydi.

“Yakışıklı,” diye kabul etti İrina. “Gülüşü de pek hoş.”

Vasya kaşlarını çatıp yuvarlandı. Moskova’da kızların taliplileriyle haşır neşir olmasına izin verilmezdi ama işler kuzeyde daha serbestti. “Gülüşü hoş olabilir,” dedi. “Ama atı ondan korkuyor.” Ziyafetin sonlarına doğru ahıra sıvışmıştı. Kiril’in tayı Ogon,⁵¹ ahırlardaki bir bölmeye konmuştu; ona otlakta bırakacak kadar güvenemezlerdi.

İrina güldü. “Bir atın ne düşündüğünü nereden bilebilirsin ki?”

“Biliyorum işte,” dedi Vasya. “Ayrıca adamın yaşı da büyük, küçük kuş. Dünya otuzuna basmak üzere olduğunu söyledi.”

“Ama zengin! Mücevherlerin olacak ve her gün et yiyeceksin.”

“Madem öyle sen evlen onunla,” dedi Vasya hoşgörüsüyle ve kız kardeşinin karnını dürttü. “Bir sincap gibi tombul olursun, bütün gün fırının üstünde oturur dikiş yaparsın.”

İrina kıkırdadı. “Belki evlendiğimizde de görüşürüz. Kocalarımız birbirinden çok uzakta yaşıyor olmazsa tabii.”

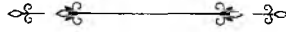
⁵¹ *Ogon*, ateş. (y.n.)

“Eminim olmaz,” dedi Vasya. “Sen büyük bir lordla evliyken ben dilenci kocamla beraber dilenmeye gelince bana vermek için yağlı etlerinin bir kısmını ayırırsın.”

İrina yine kıkırdadı. “Ama büyük bir lordla evlenen sensin, Vasya.”

Vasya cevap vermedi, bir daha da tek kelime etmedi. Sonunda İrina da pes etti ve kız kardeşine sokulup uyuyakaldı. Ama uzun bir süre Vasya’nın gözüne uyku girmedi. *Ailemi büyüledi ama atı ondan korkuyor. Ölülere dikkat et. Çetin bir kış olacak. Ormandan ayrılmamalı-sın.* Bu düşünceler zihninde akarsular misali çağıladı ve Vasya akıntıya kapıldı. Fakat genç ve yorgun olduğundan nihayetinde o da dönüp uyuyakaldı.

Günler oyun turları ve ziyafetlerle geçip gitti. Kiril Artamonoviç, akşam yemeğinde Vasya’nın kâsesini doldurdu ve onunla mutfak kapısında şakalaştı. Adamın vücudundan hayvansı bir sıcaklık yayılıyordu. Vasya adamın bakışları karşısında kızarıp bozardığı için kendine kızıyordu. Geceleyn henüz uykuya dalmamış halde uzanırken adamdan yayılan o sıcaklığı elleriyle hissetmenin nasıl bir şey olacağını merak ediyordu. Ama adamın gülüşü gözlerine varana dek yayılmıyordu. O tuhaf anlarda Vasya’nın hissettiği korku boğazına yapışıyordu.

Günler gelip geçse de Vasya kendini anlayamadı. *Evlenmelisin*, diyerek azarladı onu kadınlar. *Bütün kızlar evlenir. En azından yaşlı bir adam değil, üstüne üstlük yakışıklı da. Niye korkuyorsun ki o zaman?* Ama korkuyordu gerçekten, her fırsat bulduğunda nişanlısından kaçıyor ve kafesi gitgide daralan bir kukumav kuşu gibi volta atarak düşünüp duruyordu.

Bir başka şamatalı akşam yemeğinin başında Alyoşa, “Neden, baba?” dedi Piyotr’a, ki bunu ilk soruşu değildi. Uzun, loş odada kürk ve bal şarabı, kızarmış etler, koyu çorba ve insan teri kokusu vardı. Kaşa büyük bir kâsede elden ele dolaşüyor; boşalan bal şarabı bardakları sürekli tazeleniyordu. Oda komşularla hıncahınç doluydu. Ev artık taşacak noktaya gelmişti, ziyaretçiler köylülerin kulübelerini de tıka basa doldurmuştu.

“Vasya’nın evlenmesine üç gün var; misafirlerimize hürmet etmeliyiz,” dedi Piyotr.

“Neden şimdi evleniyor?” diye çıkıştı oğlu. “Bir yıl daha bekleyemez mi? Neden çetin bir kışın ve bir o kadar kötü geçen bir yazın ardından yiyeceklerimizi ve içeceklerimizi bunun için ziyan ediyoruz?” Bakışları, bütün yazın emeğini misafirlerin doymak bilmeden yiyip bitirdiği uzun odada dolaştı.

“Çünkü öyle olması gerekiyor,” diye cevabı yapıştırdı Piyotr. “Bir işe yaramak istiyorsan, deli kız kardeşini ikna et de düğünlerinin gecesinde kocasını hadım etmesin.”

“Şu Kiril denen herif azgın bir boğadan farksız,” dedi Alyoşa kısaca. “Köylü kızlarından beş çocuğu var, çiftçilerin karılarıyla cilveleşmekten başka bir şey düşündüğü yok, bizim evimizde kalırken bile bunları yapmaktan geri durmuyor. Kız kardeşim kocasını hadım etmeyi münasip bulursa, bunun için geçerli bir sebebi de var demektir, ben de onu bu kararından döndürmem, baba.”

Aralarında dile getirilmemiş bir anlaşma gerçekleşmiş gibi, yan yana oturan malum çifte baktılar. Kiril, Vasya’yla konuşuyordu; jest ve mimikleri abartılı ve gevşekti. Vasya onu hem Piyotr’ı hem de Alyoşa’yı geren bir ifadeyle izliyordu. Kiril ise bunu fark etmemişe benziyordu.

“İşte orada tek başıyaydım,” dedi Kiril, Vasya’ya ve bardaklarını biraz etrafa sıçratarak doldurdu. Adamın dudakları, bardağın kenarında bir yağ lekesi bırakmıştı. “Sırtımı kayaya vermiştim ve yaban domuzu gücünü topluyordu. Adamlarım dağılmış, vücudunda oluşan büyük kırmızı delik yüzünden hayatını kaybeden kişiye bir kenara çekmişlerdi.”

Bu, Kiril Artamonoviç’in kahramanlıklarını vurgulayan ilk hikâye değildi. Vasya’nın düşünceleri gezintiye çıkmaya başlamıştı. *Rahip nerede?* Peder Konstantin ziyafete gelmemişti ve insanlardan uzak durmak pek âdeti değildi.

“Yaban domuzu bana saldırıya geçti,” dedi Kiril. “Toynakları yeri sarsıyordu. Ruhumu Tanrı’ya emanet ettim...”

Sonra da orada ağzından kan gelerek öldün, diye düşündü Vasya tiksinererek. Ah, ne kadar bahtiyar olurdum o zaman.

Vasya bir elini adamın koluna koyup yüzüne yüreğini parçalayacağını umduğu bir ifadeyle baktı. “Daha fazla anlatma... Dayanamayacağım.”

Kiril ona kafasının karıştığını belli eden bir ifadeyle baktı. Vasya baştan ayağa ürperdi. “Devamını dinlemeye dayanamayacağım. Korurum bayılabilirim, Kiril Artamonoviç.”

Kiril şaşkın şaşkın bakıyordu.

“Dunya’nın sinirleri benimkinden daha kuvvetlidir,” dedi Vasya. “Sanırım hikâyenin devamını ona anlatmalısın.” Dunya’nın kulaklarında (ya da Vasya’nın sinirlerinde) bir sorun yoktu; yaşlı kadın boyun eğmiş bir biçimde gökyüzüne baktı, ardından Vasya’ya ikaz dolu bir bakış attı. Ama Vasya zincirlerinden kurtulmuştu ve masanın diğer ucundaki babasının bakışları bile onu geri döndüremezdi. “Şimdi...” Vasya teatral bir zarafetle yerinden kalkıp masadan bir somun aldı, “şimdi, müsaade ederseniz, dinî bir görevimi yerine getirmeliyim,” dedi.

Kiril karşı çıkmak için ağzını açtı ama Vasya hızlıca reverans yaptı, somunu elbisesinin koluna sokup oradan toplukladı. Tıka basa dolu salonun dışında ev serin ve sessizdi. Uzunca bir an avluda durup derin derin nefes aldı.

Sonra gidip rahibin kapısını çaldı.

“Gel,” dedi Konstantin, ürpertici bir duraksamanın ardından. Mum ışığının etkisiyle tüm oda titriyor gibi görünüyordu ve rahip, bu ışıktaki resim yapıyordu. Elini bile sürmediği, yanında duran ekmek kabuğunu bir fare kemirmişti. Vasya kapıyı açtığında rahip dönüp bakmadı.

“Selam olsun, peder,” dedi. “Sana ekmek getirdim.”

Konstantin kaskatı kesildi. “Vasilisa Petrovna.” Fırçasını kenara koyup haç çıkardı. “Tanrı seni kutsasın.”

“Hasta mı oldun, bu yüzden mi bizimle ziyafet çekmiyorsun?” diye sordu Vasya.

“Oruç tutuyorum.”

“Bir şeyler yemelisin. Kış boyunca bu kadar çok yiyecek ölmeyecek.”

Konstantin bir şey söylemedi. Vasya kemirilmiş ekmek kabuğunun yerine yeni bir somun koydu. Aralarındaki sessizlik uzadıysa da Vasya odadan çıkmadı.

“Haçını neden bana verdin?” diye sordu Vasya birden. “Gölde karşılaşmamızdan sonra yani?”

Rahibin çenesi gerildi ama hemen cevap vermedi. Doğrusu, bunu neden yaptığını tam olarak kendisi de bilmiyordu. Çünkü Vasya onu tahrik etmişti. Çünkü kendisi başarısız olsa da bu sembolün Vasya’ya ulaşabileceğini ummuştu. Çünkü onun eline dokunmak, yüzüne bakmak, onu telaşlandırmak, belki de diğer kızlar gibi yerinde duramadığını ve aptal aptal güldüğünü görmek istemişti. Bu günahkâr hayranlığından kurtulmasına yardım etmesini istemişti.

Çünkü artık o haça, etrafında Vasya’nın elini görmeden bakamıyordu.

“Kutsal Haç seni doğru yola sokar,” dedi Konstantin sonunda.

“Öyle mi?”

Rahip sessizdi. Şimdilerde gece vakti, göldeki kadını rüyalarında görüyordu. Yüzünü hiçbir zaman seçememişti. Ama rüyalarında saçları siyahtı; çıplak teniyle göz alıcı bir tezatlık oluşturuyordu. Konstantin uyanınca uzun saatler boyu dua ediyor, bu görüntüyü zihninden kazıyıp çıkarmaya çalışıyordu. Ama bunu başaramıyor ve Vasya’yı her gördüğünde rüyasındaki kadının gözlerinin Vasya’ya ait olduğunu anlıyordu. Zihnine musallat olan bu görüntüden utanç duyuyordu. Onu böyle tahrik etmesi Vasya’nın suçuydu. Ama üç güne kalmadan o, bu topraklardan gidecekti.

“Neden buradasın, Vasilisa Petrovna?” Sesi yüksek ve pütürlüydü; Konstantin kendine kızıyordu.

Fırtına yaklaşıyor, diye düşündü Vasya. Ölülere dikkat et. Önce korku, ardından ateş, sonra da kıtlık. Senin hatan. Sen gelmeden önce Tanrı'ya inanıyorduk, ev perilerimize de inanıyorduk ve her şey yolundaydı.

Rahip giderse belki Vasya'nın halkı bir kez daha güvende olurdu.

"Neden burada kalıyorsun?" dedi Vasya. "Tarlalardan, ormandan ve sessizlikten nefret ediyorsun. Derme çatma ve sade kilisemizden nefret ediyorsun. Ama yine de buradasın. Gitmek istesen kimse seni suçlamaz."

Konstantin'in elmacık kemikleri hafifçe kızardı. Eli boyalarının arasında dolandı. "Bir görevim var, Vasilisa Petrovna. Sizi kendinizden kurtarmalıyım. Tanrı yoldan sapanları cezalandırır."

"Kendi kendine tayin ettiğin bir görev bu," dedi Vasya, "Kendi gururuna hizmet ediyorsun. Tanrı'nın ne istediğini söylemek niye senin haddine? Onları korkutmasan insanlar böyle önünde saygıyla eğilmez çünkü."

"Cahil bir taşra kızıydın, sen nereden bileceksin?" diye çıkıştı Konstantin.

"Ben gözlerimin şahitliğine inanırım," dedi Vasya. "Senin nasıl konuştuğuna tanık oldum. Halkımın korkularını *gözlerimle gördüm*. Sen de söylediklerimin doğru olduğunu biliyorsun ki karşımda böyle titriyorsun." Rahip kısmen karıştırılmış renklerle dolu bir kabı eline almıştı. İçindeki sıcak balmumu dalgalanıyordu. Konstantin onu hemen elinden bıraktı.

Vasya rahibe gitgide yaklaştı. Mum ışığı, kızın gözlerinde altın sarısı benekler yaratıyordu. Rahibin bakışları kızın dudaklarına kaydı. *Şeytan, git başımdan*. Ama Vasya genç bir kızın yumuşak, rica dolu ses tonuyla konuşuyordu. "Neden geri dönmüyorsun? Moskova'ya, Vladimir'e ya da Suzdal'a? Neden burada oyalanıyorsun? Dünya uçsuz bucaksız ama sen bu küçük köşeye sıkışıp kalmışsın."

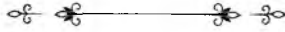
"Tanrı bana bir görev verdi." Rahip her bir kelimeyi ısırp koparıyor ve tükürüyor gibi telaffuz etmişti.

“Biz kadınlar ve erkekleriz,” diye karşı çıktı Vasya. “Bir *görev* değiliz. Moskova’ya geri dön ve oranın halkını kurtar.”

Rahibe fazla yakın duruyordu. Rahibin eli uzandı ve kızın yanağına bir şimşek gibi çaktı. Vasya tökezleyerek geri çekilirken yanağını avucuyla kundakladı. Rahip öne doğru hızla iki adım attı, artık kıza yukarıdan bakıyordu ama Vasya yerinden kıpırdamadı. Eli ona vurmak için tekrar havaya kalktı ama derin bir nefes alıp kendini tuttu. Ona vurmak rahibe yakışmazdı. Aksine onu kendine çekmek, öpmek, incitmek istiyor, ne yapacağını bilemiyordu. *Şeytan*.

“Çık dışarı, Vasilisa Petrovna,” dedi sıkıdığı dişleri arasından. “Bana nutuk atabileceğini sanma ve buraya bir daha gelme.”

Vasya kapıya yöneldi. Ama sonra bir eli kapının kolunda olduğu halde arkasına döndü. Örgüsü de boynundaki çizgiyi takip etti. Yanağındaki kızıl el izi mora çalmaya başlamıştı ve dikkat çekiyordu. “Nasil istersen,” dedi. “Tanrı adına insanları korkutmak korkunç bir görev. Senin takdirine bırakıyorum.” Tereddüt etse de son derece yumuşak bir sesle ekledi: “Fakat Batyuşka, hâlâ korkmuyorum.”

Vasya gittikten sonra Konstantin odada volta attı. Gölgesi önüne düşüyor, kıza vuran eli cayır cayır yanıyordu. Boğazı öfkeden düğümlemişti. *Kar yağmadan önce gitmiş olacak. Gidecek ve dönmek bilmeyecek; utancım ve başarısızlığım. Ama burada olmasından daha iyi.*

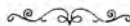
Mum, ikonaların önünde eriyip akmıştı ve ateşi etrafta dağınık gölgeler yaratıyordu.

Gitmiş olacak. Gitmesi lazım.

Yerden, mum ışığından, kendi göğsünden bir ses yükseldi. Yumuşak, net ve canlıydı. “Esenlikler dilerim,” dedi ses. “Fakat görüyorum ki dertlisin.”

Konstantin ölü gibi hareketsiz kaldı. “Kim var orada?”

“...Kendine rağmen istiyor ve sevgiyi tattığın yerden nefret ediyorsun.” Ses, iç çekti. “Ah, çok güzelsin.”

“Kim konuşuyor?” diye çıkıştı Konstantin. “Benimle alay mı ediyorsun?”

“Ben alay etmem,” dedi hemen. “Bir dostum ben. Bir efendi. Bir kurtarıcı.” Ses, şefkatle titriyordu.

Rahip etrafında dönüp sesin sahibini bulmaya çalıştı. “Çık ortaya,” dedi. Kendini sabit durmaya zorladı. “Göster kendini.”

“Bu da ne?” Seste artık bir öfke emaresi vardı. “Şüpheli mi duyuyorsun, hizmetkârım? Kim olduğumu bilmiyor musun?”

Odada yatak, ikonalar ve kıyıya köşeye sinmiş gölgeler dışında hiçbir şey yoktu. Konstantin buralara gözleri yanana dek dikkatle baktı. Oradaki de neydi öyle? Mum ışığında titremeyen bir gölge. Hayır, o sadece mumun yansıttığı kendi gölgesiydi. Dışarıda da kapının diğer yanında da kimse yoktu. O zaman kim...?

Konstantin’in bakışları ikonalarını aradı. Tuhaf, vakur suretlerini yakından inceledi. Kendi yüzü değişti. “Baba,” diye fısıldadı. “Tanrım. Melekler. Sessizliğinizi koruduğunuz bunca zaman sonra nihayet benimle konuşuyor musunuz?” Her bir uzvu titremeye başladı. Tüm duyularını zorlayıp sesi tekrar duymak istedi.

“Şüpheli mi var, çocuğum?” dedi ses, tekrar nazikçe. “Hep benim sadık bir hizmetkârım oldun.”

Rahip gözleri şaşkınlıkla açılmış bir halde, tek kelime edemeden ağlamaya başladı. Dizlerinin üstüne çöküverdi.

“Seni uzun zamandır izliyorum, Konstantin Nikonoviç,” diye devam etti ses. “Benim adıma korku nedir bilmeden çalıştın. Ama şimdi bu kız çıkmış seni kışkırtıyor ve sana karşı geliyor.”

Konstantin ellerini kavuşturdu. “Bu benim ayıbım,” dedi hararetle. “Onu tek başıma kurtaramam. Bu kız ele geçirilmiş; dişi bir şeytan. Ona içine düştüğü karanlıkta ışığı göstermeniz için bilgeliğinize sığınırım.”

“Pek çok ders alacak,” diye yanıtladı ses. “Tahmin edemeyeceğinden de çok. Korkun olmasın. Ben senin yanındayım ve bir daha asla

yalnız kalmayacaksın. Dünya ayaklarına kapanacak, mucizelerim dö-
külsün dudaklarından zira sen hep bana sadık kaldın.”

Bu ses konuştuğunda trampetler çalmalıydı sanki. Konstantin zevkten titriyor, gözyaşları hâlâ yanaklarına süzülüyordu. “Ellerimi hiçbir zaman bırakma, Tanrım,” dedi. “Ben hep inancımı korudum.” Yumruklarını öyle sıkımişti ki tırnakları avuç içlerinde iz bırakmıştı.

“İnançlı ol ki,” dedi ses, “ellerini bırakmayayım.”

17.
ATEŞ İSİMLİ AT

Kiril Artamonoviç kuzeyin atlardan bile daha hızlı koşan, uzun dişli yaban domuzlarını avlamayı diğer her şeyden çok seviyordu. Düğününden bir önceki gün herkesi yabandomuzu avına çağırdı. “Vakit geçirmiş oluruz,” dedi Piyotr’a ve hiçbir şey söylemeyen Vasya’ya göz kırparak. Fakat Piyotr itiraz etmedi. Kiril Artamonoviç ünlü bir avcıydı ve sonbaharda kestane yiyerek şişmanlayan domuzların eti pek lezzetli olurdu. İyi bir yabandomuzu parçası düğün ziyafetini şenlendirir ve kızının solgun yüzüne biraz olsun renk getirirdi.

Tüm ev halkı şafak sökmeden kalktı. Domuz mızrakları çoktan parıltılar saçan bir yığın haline getirilmişti. Köpekler bileme seslerini duymuş ve bütün gece köpek kulübelerinde sabırsızlıktan mızmızlanarak beklemişti.

Vasya herkesten önce kalkmıştı. Yanına yiyecek almadan ahıra gitti, atlar dışarıdaki köpeklerin gürültüsünden kaygıyla yeri eşeliyordu. Kiril’in genç demir kır aygırı, çıkan her sesle titriyordu. Vasya onun yanına gidince vazila’nın tayın sırtına tünemiş olduğunu gördü. Vasya küçük yaratığa gülümsedi. Aygır, Vasya’yı görünce homurdandı ve kulaklarını iyice açtı.

“Biraz terbiyesizsin,” dedi Vasya ona. “Ama sanırım Kiril Artamonoviç seni ağzından tutup dört bir yana sürüklüyordur.”

Tay, kulaklarını öne çevirdi. *Sen ata benzemiyorsun.*

Vasya sırıttı. “Tanrı’ya şükür. Avlanmaya gitmek istemiyor musun?”

At biraz düşündü. *Koşmayı seviyorum. Ama domuzlar kötü kokuyor ve o adam korkunca bana vuruyor. Bu yüzden çayırdan otlamayı tercih*

ederim. Vasya atın boynuna, onu teskin etmek isteyerek elini koydu. Kiril böyle devam ederse bu güzeller güzeli tayı (aslında bir taydan biraz daha büyüktü) perişan edecekti. Tay, burnuyla kızın göğsünü dürttü. Kızın elbisesine salyalar ve yeşilimsi sümükler bulaştı.

“Şimdi bir bostan korkuluğuna her zamankinden daha çok benziyorum,” diye yorum yaptı Vasya, kendi kendine. “Anna İvanovna buna bayılacak.”

Sonra Ogon’a dönüp, “Hızlı davranırsan domuz seni incitemez,” diye ekledi. “Hem sen dünyadaki en hızlı canlısın, güzelim. Korkmana gerek yok.”

Tay hiçbir şey söylemedi ama başını Vasya’nın kollarının arasına gömdü. Vasya tayın ipek gibi yumuşak kulaklarını okşayıp iç çekti. Sonbahar ormanında, tercihen de açık alanda bir yabani tavşandan daha hızlı koşabilecek gibi bakan uzun bacaklı Ogon’un sırtında çılgın bir koşuya çıkmaktan daha çok hoşuna gidecek bir şey olamazdı. Bunun yerine mutfığa gitmesi, ekmek yoğurması ve ziyarete gelen bir grup kadının dedikodularını dinlemesi gerekiyordu. Tüm bu süreçte İrina bütün güzelliğiyle caka satarken Vasya hiçbir şeyi yakmamaya çalışacaktı.

“Genelde atımın yanına bu kadar yaklaşan bir genç kızın aptal olduğunu düşünürüm,” dedi bir ses Vasya’nın arkasından. Ogon başını birden kaldırdı, neredeyse Vasya’nın burnunu kıracaktı. “Ama senin hayvanlarla aran oldukça iyi, Vasilisa Petrovna.” Kiril Artamonoviç gülümseyerek yanlarına geldi. Tayını yularından tuttu.

“Sakin ol, deli fişek,” dedi. Tay gözlerini devirdi ama titreyerek olduğu yerde kaldı.

“Epey erkencisin, lordum,” dedi Vasya, toparlanarak.

“Sen de öyle, Vasilisa Petrovna.” Nefesleri buhar olup havaya karışıyordu; ahır epey serindi.

“Yapılacak çok iş var,” dedi Vasya. “Gününüz iyi geçerse, kadınlar avdan sonra sizi karşılamak için ata binecek. Bu gece ziyafet çekeceğiz.”

Adam pis pis sırttı. “Kendini açıklamana gerek yok, devuşka. Bir kızın erken kalkması ve bir adamın hayvanlarına ilgi duyması iyi bir şey bence.” Adamın ağzının bir tarafında gamze vardı. “Seni burada bulduğumu babana söylemeyeceğim.”

Vasya soğukkanlılığını geri kazandı. “İstersen söyle,” dedi.

Adam gülümsedi. “Cesaretin hoşuma gidiyor.”

Vasya omuz silkti.

“Kız kardeşin senden daha tatlı,” diye ekledi düşünceli bir şekilde. “Birkaç yıla kalmaz idare etmesi kolay bir eş olur; küçük bir çiçek. Bir erkeğe geceleri güçlük çıkaracak bir kız değil. Ama sen...” Kiril uzanıp kızı kendine çekti ve bir elini kızın sırtından aşağıya doğru indirerek bir çeşit inceleme yaptı. “Elime çok fazla kemik geliyor,” dedi. “Ama ben güçlü kızları severim. Çocuk doğururken canından olmazsın.” Kendisine boyun eğmesini bekleyerek kıza özgüvenli bir tavırla dokundu. “Bana erkek evlat vermek hoşuna gider mi?” Kız daha ne olduğunu anlayamadan, adamın güçlü kolları arasında şaşkına dönmüşken, adam kızı öpüverdi. Öpücüğü de dokunuşundan farksızdı: güçlü, mahir ve haz dolu. Vasya onu sertçe itse de pek bir etkisi olmadı. Adam kızın başını kaldırdı, parmaklarını kızın çenesinin arkasındaki yumuşak yere dayadı. Vasya’nın başı dönüyordu. Adam misk, bal şarabı ve at kokuyordu. Sırtına yayılan eli çok büyüktü. Diğer eli ise kızın omzuna, göğsüne ve kalçasına kaydı.

Keşfettikleri adamın hoşuna gitmişe benziyordu. Kızı serbest bıraktığında adamın göğsü hızla inip kalkıyordu ve burun delikleri bir aygırinki gibi genişlemişti. Vasya mide bulantısını bastırmaya çalışarak kıpırdamadan durdu. Başını kaldırıp adamın yüzüne baktı. *Onun için bir kısıraktan farksızım,* diye düşündü birden. *Bir kısırak dizginlerine boyun eğmezse ah, bu adam onu mahveder.*

Kiril’in gülüşü bir an için soldu. Vasya, adamın, hissettiği gururun ve yaşadığı aşağılanmanın ne kadarının farkında olduğunu bilmiyordu. Kiril’in gözleri tekrar kızın ağzına, vücudunun kıvrımlarına kaydı, işte o anda Vasya, korkusunu adamın da hissedebildiğini anladı. Adamın kısa bir an için hissettiği tedirginlik yok oldu. Tekrar kıza uzandı

ama Vasya daha hızlı davrandı. Adamın elini kenara ittiği gibi ahırdan koşarak uzaklaştı ve arkasına bile bakmadı. Mutfağa vardığında yüzü öyle solgundu ki Dünya onu ateşin yanına oturttu ve yüzüne biraz olsun renk gelene dek sıcak şarap içmesini sağladı.

Gün boyu toprağın üfürdüğü soğuk sis rüzgârla ormana taşındı. Av ekibi gün ortasında bir av yakalamıştı. Vasya uzun bir ekmek küreğini ustalıklı ve suratı asık bir şekilde kullanırken, uzaktan ölen hayvanın çığlığını işitti. Ruh haline pek uygun düşmüştü.

Kadınlar, yük beygirlerini idare edecek adamlarla birlikte öğle sularında evden ayrıldılar. Konstantin de onlarla birlikte gitti, yüzü sonbahar ışıkları altında solgun ve ulvi görünüyordu. Adamlar ile kadınlar onu saygıyla ve gizli bir hayranlıkla izlediler. Rahibi görmezden gelen Vasya, İrina'yla birlikte kafilenin arkalarında kaldı ve İrina'nın midillisine ayak uydurabilsin diye bindiği kısrakın adımlarını yavaşlattı.

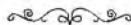
Yere iyiden iyiye sis çökmüştü. Kadınlar serin havadan şikâyet edip pelerinlerine iyice örtündüler.

Mıyş birden şaha kalktı. İrina'nın uysal midillisi bile ürktü, öyle ki çocuk çığlığı basmamak için kendini zor tutup dizginlere yapıştı. Vasya hızlı bir şekilde kısrakı yere indirdi ve midillinin başlığını yakaladı. Mıyş'ın kulaklarını çevirdiği yönü gözleriyle takip etti. İki uzun huş ağacının gövdeleri arasında beyaz tenli bir yaratık vardı. İnsan formundaydı ve gözleri açık renkliydi. Saçları, girift orman altı bitkilerinden oluşmuştu. Yere düşen bir gölgesi yoktu. Vasya, "Sorun yok," dedi Mıyş'a. "O atları yemez. Sadece budala gezginlerin peşinde."

Kısrak kulaklarını çevirdi ama tereddüt ederek tekrar yürümeye başladı.

"Leşi, lesovik,"⁵² diye mırıldandı Vasya, yanından geçerlerken. Daha sonra da eğilerek periyi selamladı. Leşi iyi bir orman muhafızıydı ve insanların bu kadar yakınına nadiren gelirdi.

⁵² *Lesovik* olarak da adlandırılan *leşî*, Slav mitolojisinde orman perisi; ormanların ve hayvanların koruyucusu. Çoğulu; *leşîye*. (y.n.)

“Seninle konuşmalıyım, Vasilisa Petrovna.” Orman muhafızının sesi, şafak vakti dalların hışırtısından farksızdı.

“Şimdi mi?” dedi, şaşkınlığına hâkim olmaya çalışarak.

Hemen yanında ilerleyen İrina, “Kiminle konuşuyorsun, Vasya?” diye cırladı.

“Kimseyle,” dedi Vasya. “Kendi kendime konuşuyorum.”

İrina sessiz kaldı. Vasya iç geçirdi: İrina kesin annesine söyleyecekti.

Avcıları ormanın biraz içinde, büyük bir ağacın altında dinlenirken buldular. Domuzu çoktan büyük bir dala ayaklarından asmışlardı, dişi bir domuzdu. Kesilen boğazından bir kovaya kan akmıştı. Orman kahkahalarla ve böbürtüyle çalkalanıyordu.

Kendisini bir yetişkin gibi gören Seryozha’yı kadınlarla birlikte ata binmeye ikna etmek zor olmuştu. Şimdi midillisinden atlayıp ok gibi fırlamış, yuvarlak gözleriyle sallanan domuza bakıyordu. Vasya, Mıyş’ın sırtından indi ve dizginlerini bir hizmetçinin eline verdi.

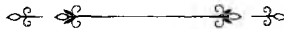
“İyi bir hayvan avlamışız, değil mi, Vasilisa Petrovna?” Ses, Vasya’nın dirseğinin yanından geliyordu. Vasya dönüp baktı. Kan, Kiril’in avuçlarındaki çizgilere dolup kurumuştı ama yüzündeki çocuksu gülüş karanlık değildi.

“Eti, hoş karşılanacak,” dedi Vasya.

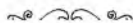
“Ciğerini sana ayıracağım.” Adamın bakışları şüpheliydi. “Biraz yağlansan iyi olur.”

“Çok cömertsin,” dedi Vasya. Konuşamayacak kadar iffetli bir genç kız gibi başıyla selam verip yanından uzaklaştı. Kadınlar yüklü çıkınlarından soğuk yemekler çıkarıyordu. Vasya dikkatlice huş ağaçlarının yanına yaklaştı, sonra ağaçların arasından sıvışıp gözden kayboldu.

Kiril’in kendi kendine gülümseyerek peşinden geldiğini görmemişti.

Leşiye –orman perileri– tehlikeliydi. İsterlerse, gezginleri yorgunluktan düşüp bayılana kadar döndürüp dolaştırıp aynı yere getirebilir-

lerdi. Zaman zaman gezginler korunmak için kıyafetlerini kürk kısmı dışa gelecek şekilde ters giyerek akıllılık ederdi ama bu pek sık gerçekleşmezdi; çoğu hayatını kaybederdi.

Vasya, leşi'yi küçük bir huş koruluğunun ortasında buldu. Leşi ona parlak gözleriyle bakıyordu.

“Ne oldu?” dedi Vasya.

Leşi gıcırtılı bir memnuniyetsizlik sesi çıkardı. “İnsanların, ormanlarımda savaşmak ve hayvanlarımı öldürmek için yaygara koparıp duruyorlar. Önce iznimi isteyebilirlerdi.”

“Tekrar iznini istiyoruz,” dedi Vasya hemen. Orman muhafızını öfkелendirerek dertlerine yenisini eklemek istemiyordu. Vasya işlemeli eşarbını çözüp leşi'nin eline bıraktı. Leşi onu uzun, çubuğa benzeyen parmaklarında evirip çevirdi.

“Bizi affet,” dedi Vasya. “Beni de... unutma.”

“Ben de aynısını isteyecektim,” dedi orman muhafızı, yumuşayarak. “Sarıp soluyoruz, Vasilisa Petrovna. Bu ağaçları fidan oldukları günlerden beri izleyen ben bile dayanamıyorum artık Halkın bocalıyor, bu yüzden çiyerti yok oluyor. Ayı şimdi çıkagelse savunmasızsın. Bir hesaplaşma olacak. Ölümlere dikkat et.”

“Ölümlere dikkat et’ de ne demek?”

Leşi yaşlı başını eğdi. “Üç işareti biliyorsun, ölümler de dördüncüsü,” dedi. Sonra ortadan kayboldu ve Vasya'nın tek duyabildiği hışırdayan ormanda kuşların söylediği şarkıladı.

“Yetti artık,” diye homurdandı Vasya, gerçek anlamda cevap almayı beklemeden. “Neden biriniz bile açık açık konuşmuyorsunuz? Neden korkuyorsunuz bu kadar?”

Kiril Artamonoviç ağaçların arasından çıktı.

Vasya duruşunu dikleştirdi. “Yolunu mu kaybettin, lordum?”

Adam küçümseyerek homurdandı. “Senden daha fazla değil, Vasilisa Petrovna. Bir kızın ormanda böyle rahat rahat dolaştığına daha önce hiç şahit olmamıştım. Ama korunmasız gezmemelisin.”

Vasya sessiz kaldı.

“Benimle birlikte yürü,” dedi.

Reddetmesinin bir yolu yoktu. Yoğun, nemli, killi toprakta yan yana yürürlerken yanından geçtikleri yapraklar süzülerek alçaldı. “Benim topraklarımı seveceksin, Vasilisa Petrovna,” dedi Kiril. “Atlar göz alabildiğine uzanan tarlalarda koşturur, tüccarlar bize Meryem Ana’nın şehri Vladimir’den mücevherler getirir.”

O anda Vasya bir hayale kapıldı: Hayalinde lordun güzel evinde değildi, ormanın kısıtlamadığı bir arazide bir atın sırtında dörtnala gidiyordu. Bir an için gözleri uzaklara daldı ve yerinden kıpırdamadı. Kiril, kızın göğsüne düşen örgüsünü kaldırıp düzeltti. Kendine gelen Vasya, örgüsünü adamın elinden aldı. Adam kızın saçını yakaladı, gülümseyerek sımsıkı tutup kızı kendine çekti. “Gel, burada onların hiç-biri yok.” Kız geri çekildi ama adam örgüsünü eline dolayarak onun peşinden geldi. “Sana beni istemeyi öğreteceğim.” Adamın ağzı kızın dudaklarına talipti.

Güçlü bir ses ikindi sessizliğini yardı.

Kiril kızı serbest bıraktı. Ağaçların arasında kahverengi bir parıltı görüldü ve Vasya elbisesinin eteklerine lanet ederek koşmaya başladı. Ama eteği ona köstek olsa da peşinden gelen koca adamdan daha hızlıydı. Bir çobanpüskülü çalısının etrafından geçip dehşet içinde durdu. Seryozha, Mıyş’ın boynuna tutunmuştu ve kahverengi kısırak, bir yıllık bir tay gibi sıçrayıp dönerek çocuğu üzerinden atmaya çalışıyordu. Öfkeli gözlerinin etrafında incecik beyaz bir halka vardı.

Vasya duruma anlam veremiyordu; çocuk daha önce bu kısırağa binmişti, Mıyş da çok duyarlı bir hayvandı. Ama şimdi sırtında üç tane şeytan oturuyormuş gibi zıplayıp duruyordu. İrina açıklığın kenarındaki bir ağaca dayanmış, iki elini ağzına götürmüştü. “Ona söylemiştim!” diye bağırdı. “Ona haylazlık ediyorsun dedim ama o artık büyüdüğünü söyledi... Canı ne isterse yapabilirmiş. Atları yarıştırmak istedi. Benim lafımı dinlemedi.”

Akça ağaç açıklığı gölgelerle doluydu, ağaçlar ayışığının giremeyeceği kadar büyüktü. Ağaçlardan biri öne doğru eğilmiş gibi görünüy-

yordu. Vasya bir an için bir delinin pis pis sırttığını ve tek gözünü kırptığını gördüğüne yemin edebilirdi.

Ata seslenerek, “Mıyş, sakin ol,” dedi Vasya. Kısarak son bir kez öne atılıp durdu, kulaklarına dikenler batmıştı. Bir an için sessizlik oldu.

“Seryozha,” dedi Vasya. “Şimdi...”

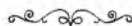
Kiril orman altı bitkilerinin arasından fırladı. Aynı anda üç farklı yerden gölgeler çıktı. Kısrağın sinirleri yine bozuldu ve hemen oradan topukladı. Uzun bacaklarıyla orman yoluna sapıp ağaçların arasında son sürat koşarken neredeyse binicisini ağaç gövdelerine çarpıp düşürecekti. Seryozha çılgık attı ama hâlâ atın boynuna sarılmış halde eyerinde oturuyordu.

Bir yerlerde birisi kahkaha atıyordu.

Vasya diğer atlara doğru koşarken kemer tokası olarak gizlenmiş çakısını çıkardı. Kiril de hemen arkasındaydı ama Vasya ondan daha hızlıydı. Şaşkınlık içindeki babasının yanından hızla geçip Ogon’un yanına ilk o vardı. “Ne yaptığını sanıyorsun?” diye bağırды Kiril. Vasya cevap vermedi. Tay bağlıydı ama Vasya tek darbeyle ipini kopardı, tek sıçramada atın çıplak sırtına bindi ve parmaklarını kızıl yelesine geçirdi.

At hemen topukladı. Kiril ağzı açık kalakalmıştı. Vasya öne eğilip aygırın ritmini yakaladı, bacakları atın karnına kilitlenmişti. *Keşke eteğimin katlarını düzelterek zamanım olsaydı,* diye düşündü. Ağaçların arasından fırtına gibi geçtiler. Vasya başını atın boynuna doğru iyice eğmişti. İleride, yollarının üstüne düşmüş bir kütük belirdi. Vasya derin bir nefes aldı. Ogon bir geyik gibi ayağı kaymadan engeli aştı.

Ormandan hızla çamurlu araziye çıktılar, yarışta firarının on at boyu arkasından geliyorlardı. Seryozha mucizevi bir şekilde hâlâ Mıyş’ın boynuna tutunuyordu. Zaten başka bir şansı da yoktu; bu hızla ilerlerken yere düşmesi ölümcül olurdu çünkü yerde yüzlerce yarı gizli kütük olması gittikleri yolu daha da tehlikeli kılıyordu. Ogon dengeli bir şekilde ilerliyordu; çok daha hızlı bir attı ve kısarak panikle-miş bir şekilde zikzak çiziyor, çocuğu sırtından atmak için dönüp duruyordu. Vasya durması için Mıyş’a seslendi ama kısarak onu duymadı

ya da umursamadı. Vasya, Seryozha'yı cesaretlendirmek için **bağır**dı ama rüzgâr sözlerini savurup uzaklaştırdı. Vasya ile Ogon arayı **yavaş** yavaş kapadı. Atın ağzından köpükler çıkıyordu. Arazinin diğer ucunda, yağmur suyunu arpalara yönlendirmek için açılmış bir **hende**k vardı. Mıış hendeğin üzerinden atlasa bile Seryozha bu defa **sırtında** kalmayı başaramazdı. Vasya, Ogon'a bağırdı. Bir dizi güçlü **sıçrayış** onu firariyle aynı hizaya getirdi. Hendeğe hızla yaklaşıyorlardı. Vasya bir koluyla yeğenine uzandı.

“Bırak, bırak *gitsin*.” diye bağırdı, çocuğun gömleğini sımsıkı tutarken. Seryozha'nın panik dolu bir bakış atacak kadar vakti olmuştu, ardından Vasya onu birden çekip Ogon'un kızıl omuz başları arasına yüzüstü astı. Çocuğun her bir yumruğunda kısırağın yelesinden kopmuş bir avuç dolusu siyah kıl vardı. Aynı anda Vasya ağırlığının yönünü değiştirip tayı hendeğe varmadan önce döndürmeye çalıştı. Aygır arka ayaklarını birbirine yaklaştırıp yanlamasına patinaj çekerek hendeğe paralel olacak şekilde dönmeyi başardı. Biraz sonra kayarak durdu, her yeri titriyordu. Mıış ise o kadar şanslı değildi; panik içinde hendeğe yuvarlanmış, hendeğin dibinde hezimete uğramış halde yatıyordu.

Vasya, bacakları kızın altında çökecekmiş gibi sarsıldığından Ogon'un sırtından indi. Ağlayıp zırlayan yeğenini de aşağı çekti ve bir yeri yaralandı mı diye çabucak inceledi. Burnu ve dudakları, aygırın demir gibi sert omuz başlarına çarpmaktan kanamıştı. “Seryozha,” dedi Vasya. “Sergey Nikolayeviç. İyisin. Sakin ol.” Yeğeni aynı anda hem ağlıyor hem titriyor hem de kıkırdıyordu. Vasya çocuğun kanlı suratına tokat attı. Çocuk titreyip sesini kesince Vasya ona sımsıkı sarıldı. Arkalarından hayat mücadelesi veren bir atın sesi geldi.

“Ogon,” dedi Vasya. Ağzı köpükler içindeki aygır hemen Vasya'nın arkasındaydı. “Burada kal.”

At, kulağını titreterek onayladı. Vasya yeğenini bıraktı ve yarı koşarak yarı kayarak hendeğin dibine indi. Mıış otuz santimetre derinliğindeki suyun içinde yatıyordu ama Vasya bunu umursamadı. Kısırağın köpük içinde kalmış başının yanına diz çöktü. Mucizevi bir şekilde atın bacakları kırılmamıştı. “İyisin,” diye fısıldadı Vasya. “İyi durumdasın.” Hemen nefesini atınkiyle uyumlu hale getirdi. Mıış

birden Vasya'nın sımsıcak eli altında sakinleşti. Vasya ayağa kalkıp geri çekildi.

Kısrak kendini topladı, bir tay gibi sarsak ve ayırık bacaklarıyla kendini dengeleyip ayağa kalktı. Vasya şimdi tepkili bir şekilde titreyerek kollarını atın boynuna sardı. "Aptal," diye fısıldadı. "Ne oldu sana böyle?"

Bir gölge gördüm, dedi kısrak. *Dişleri vardı*. Daha fazlası için vakit yoktu. Hendeğin tepesinden karmaşık sesler geliyordu. Taşların yarattığı küçük bir heyelan, Kiril Artamonoviç'in gelişini haber verdi. Mıys ürktü. Kiril dik dik bakıyordu.

Vasya'nın yüzü cayır cayır yanıyordu. "Kısrak korkmuş," dedi Vasya, alelacele Mıys'ın dizginlerini tutup. "Kan kokuyorsun, Kiril Artamonoviç; yukarıda kalsan daha iyi olur."

Zaten Kiril'in çamurlu suya kayarak inmek gibi bir niyeti yoktu ama öyle olsa bile Vasya'nın sözleri onu yatıştırmamıştı. "Atımı çaldın."

Vasya yüzü kızaracak kadar onurluydu.

"Sana böyle at binmeyi kim öğretti?"

Vasya adamın yüzündeki dehşet dolu ifadeyi değerlendirirken yutkundu. "Babam öğretti," dedi.

Nişanlısı memnuniyet verici derecede şaşkın görünüyordu.

Vasya tırmanıp hendekten çıktı. Kısrak da onu bir kedi yavrusu gibi takip etti. Kız, yukarı çıkınca durdu. Kiril ona taş gibi sert bakışlar atıyordu. "Belki evlenince bütün atlarına binerim," dedi Vasya masum bir şekilde.

Kiril cevap vermedi.

Vasya omuz silkti... Ve o anda ne kadar yorulduğunu fark etti. Bacakları birer kamış kadar çelimsizdi ve Seryozha'yı Ogon'un sırtına çekmek için kullandığı sol omzu ağrıyordu.

Bir grup binici, bakımsız arazide yarışlıyordu. Piyotr, kendinden emin bir şekilde ilerleyen Buran'la grubun başını çekiyordu. Vasya'nın

ağabeyleri de hemen arkasından geliyordu. Atından ilk **inen Kolya** oldu; yere atladığı gibi hâlâ ağlayan oğluna koştu. “Seryozha, iyi misin?” diye sordu. “Sinok, ne oldu? Seryozha!” Çocuk cevap vermedi. Kolya, Vasya’ya döndü. “Ne oldu?”

Vasya ne diyeceğini bilmiyordu. Bir şeyler kekeleydi. Babası ile Alyoşa da Kolya’nın ardından atlarından indiler. Piyotr’ın ivedi bakışları Vasya’dan Seryozha’ya, Ogon’a ve Mıyş’a kaydı. “İyi misin, Vasya?”

“Evet,” diyebilirdi Vasya. Yanakları kızardı. Şimdi bütün komşuları, bütün adamlar, onlara doğru dörtlüyle geliyordu. Dik dik baktılar. Vasya birden açık başının, yırtık eteğinin ve kirli yüzünün farkına varıp çekindi. Piyotr, ağlayan oğluna sarılan Kolya’ya sessizce bir şey söylemek için yanına gitti.

Vasya at sırtında çılginca mücadele ettiği sırada pelerinini üzerinden atmıştı; şimdi atından inmiş olan Alyoşa kendi pelerini onun etrafına sarıyordu. “Gel hâydi, şapşal,” dedi Alyoşa, Vasya ağabeyinin pelerinini minnetle bağlarken. “Seni tüm bu gözlerden uzaklaştırsak iyi olacak.”

Vasya gurur yapıp inatçı bir tavırla başını kaldırdı. “Utanmıyorum ben. Seryozha’nın kafasını kırıp ölmesini izlemektense *bir şeyler* yapmış olmak daha iyi.”

Piyotr onu duymuştu. “Ağabeyinle git,” diye gürlledi birden Vasya’ya dönüp. “*Şimdi*, Vasya.”

Vasya babasına dik dik baktı, ardından tek kelime etmeden Alyoşa’nın onu eyere oturtmasına izin verdi. Komşular kendi aralarında mırıldanmaya başlamıştı. Hepsi ona arzulu bakışlar atıyordu. Vasya yumruğunu sıktı ve bakışlarını yere eğmeyi reddetti.

Ama komşularının alık alık bakmaya pek vakti olmadı. Alyoşa kızın hemen arkasına oturdu, atını mahmuzlayıp oradan dörtlüyle uzaklaştı. “Yoksa *sen* utandın mı, Lyoşka?” diye sordu Vasya, son derece küçümseyici bir ses tonuyla. “Şimdi beni kilere mi kilitleyeceksin? Ailemize utanç getireceğime yeğenimiz ölse daha mı iyiydi?”

“Aptal olma,” dedi Alyoşa kısaca. “Üzerinde bön bön bakacakları yırtık elbiseler olmazsa mesele daha çabuk kapanır.”

Vasya bir şey söylemedi.

Ağabeyi daha nazik bir şekilde ekledi: “Seni Dünya’ya götürüyorum. Zaten durduğun yerde yere yığılıverecekmiş gibi görünüyordun.”

“İnkâr etmeyeceğim.” Vasya’nın sesi yumuşamıştı.

Alyoşa tereddüt etti. “Vasoçka, ne *yaptın* tam olarak? Ata binebildiğini biliyordum ama... böyle binmeyi nasıl becerdin? Hem de o deli kızıl taya?”

Biraz duraksadıktan sonra, “Atlardan öğrendim,” dedi Vasya. “Onları otlaktan çıkarırdım.”

Vasya detaylara girmemişti. Ağabeyi uzun süre sessiz kaldı. “Sen yeğenimizi kurtarmasaydın biz onu ya ölü ya da yaralı bir şekilde geri getirirdik,” dedi yavaşça. “Bunu biliyorum ve bunun için sana minnettarım. Eminim babam da böyle düşünüyordu.”

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadı Vasya.

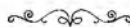
“Ama,” diye ekledi, hafif alaycı bir tonla, “korkarım ki rahibe olmak ya da bir çiftçiyle evlenmek istemiyorsan, ormanda bir kulübede yaşamak daha uygun olabilir. Bu savaşçı hallerin komşumuzu senden epey soğuttu. Atını alıp gittiğinde Kiril aşağılanmış hissetti.”

Vasya kahkahayı bastı ama sesinde sert bir ton vardı. “Buna sevindim,” dedi. “Düğünümden önce firar etmeme gerek kalmadı desene. Kiril Artamonoviç ile evlenmek yerine bir köylüyle evlenmeyi tercih ederdim. Ama babam çok kızdı.”

Ev, görüş alanlarına girerken Piyotr da yanlarına varmıştı. Minnettar, çileden çıkmış, öfkeli ve çok daha karanlık bir hisle doluymuş gibi bakıyordu. Bu his belki de kaygı olabilirdi. Piyotr boğazını temizledi. “Bir yerin incinmedi, değil mi, Vasoçka?”

Vasya küçüklüğünden beri babasından bu sevgi sözcüğünü duymamıştı. “İncinmedi,” dedi. “Ama seni mahcup ettiğim için özür dilerim, baba.”

Piyotr başını iki yana salladı ama bir şey söylemedi. Uzun bir duraksama oldu.

“Teşekkür ederim,” dedi Piyotr sonunda. “Torunum için.”

Vasya gülümsedi. “Ogon’a minnettar olmalıyız,” dedi, neşesini geri kazanırken. “Hem Seryozha da o atın sırtında olabildiğince uzun süre kalmayı kafasına koymuştu.”

Eve at sırtında sessizce gittiler. Vasya hemen hamama kaçıp saklandı ve ağrıyan uzuvlarını buharla yatıştırdı.

Ama Kiril, o akşam yemekte Piyotr’ın yanına gitti. “İyi yetiştirilmiş bir kızla evleneceğimi sanıyordum, vahşi bir yaratıkla değil.”

“Vasya iyi bir kız,” dedi Piyotr. “Dik kafalı ama bu pekâlâ...”

Kiril homurdandı. “O kızı benim atımın sırtında tutan şey ancak kara büyü olabilir, bir ölümlünün becerisi değil.”

“Güç sadece ve yabanilik,” dedi Piyotr, hafif çaresizce. “Sana güçlü oğullar verecek.”

“Ne karşılığında?” dedi Kiril Artamonoviç, gizemli bir biçimde. “Ben evimde bir kadın istiyorum, bir cadı ya da orman perisi değil. Ayrıca bütün misafirlerinizin yanında beni mahcup etti.”

Piyotr onu ikna etmeye çalışsa da Kiril’in üzerinde bir etkisi olmadı.

Piyotr çocuklarını nadiren döverdi. Ama Kiril nişanı attığında, çoğunlukla kızıyla ilgili korkularını bastırmak için olsa da Piyotr, Vasya’yı kırbaçladı. *Hayatında bir kez olsun ona söyleneni yapamaz mı?*

Onlar yalnızca vahşi bakireleri almaya gelir.

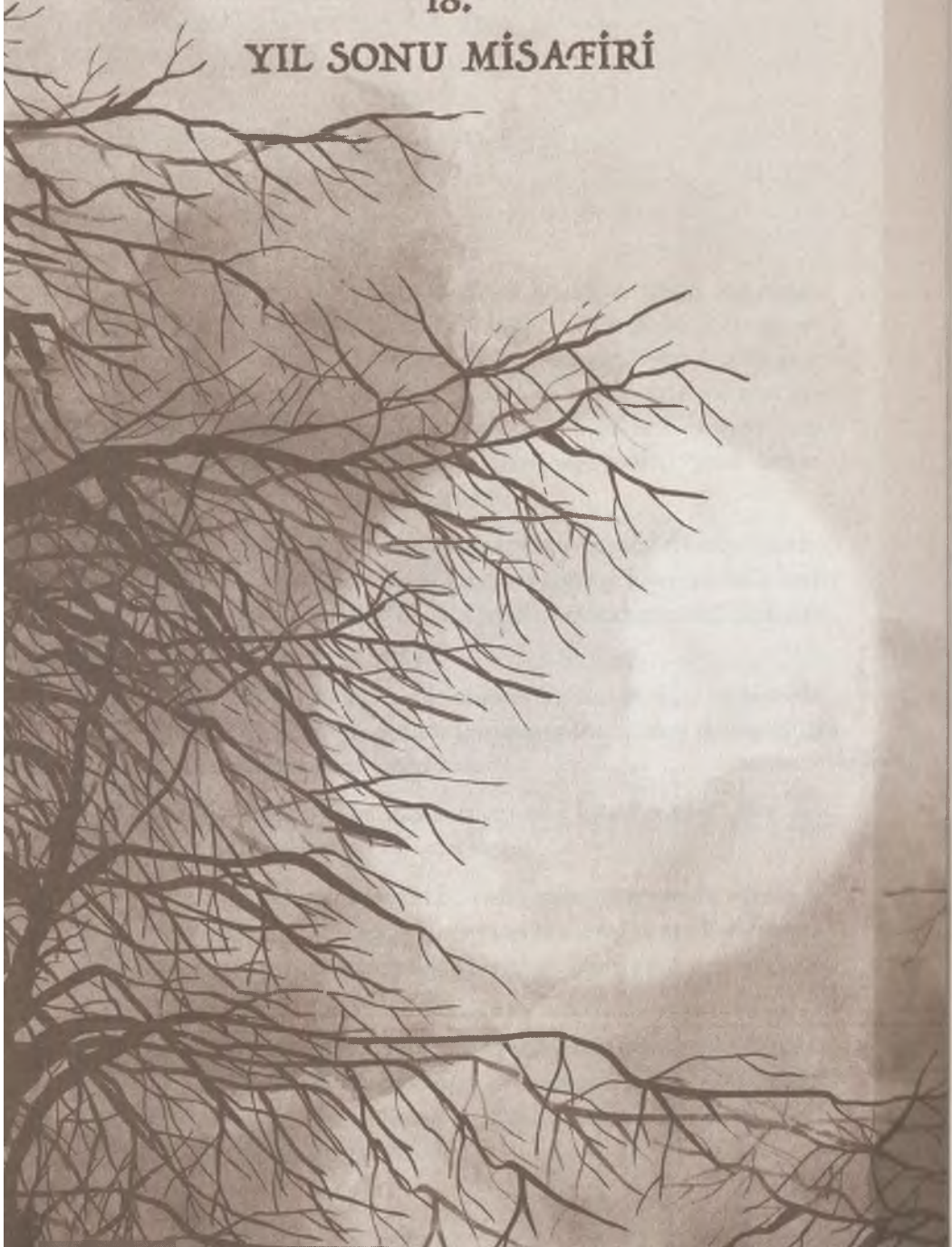
Vasya bir damla bile gözyaşı dökmeden sabretti ve dimdik yürüyerek uzaklaşırken babasına sadece sitemli bir bakış attı. Babası daha sonra Vasya’nın, Mıyş’ın ön ayakları arasında büzüşüp ağladığını görmedi.

Neticede düğün iptal oldu. Şafak vakti, Kiril Artamonoviç atıyla birlikte oradan ayrıldı.

18.

YIL SONU MİSAFİRİ

Kiril oradan ayrıldıktan sonra Anna İvanovna tekrar kocasının yanına gitti. Uzun geceler çoktan sonbahar günlerini kısıtlamıştı; ev halkı karanlıkta kalkıyor ve ateşin aydınlığında yemek yiyordu. O gece Piyotr, fırının önünde oturuyordu. Çocuklar çoktan yatmıştı ama Piyotr'ın uykusu kaçmıştı. Harsız fakat canlı bir şekilde yanması için közleri külle kaplanan âteş, odayı kırmızıya boyuyordu. Piyotr fırının yanardöner ağzına bakıp kızını düşündü.

Anna'nın dikeş işi kucagında duruyordu, o sırada dikmeyi bırakmıştı. Piyotr başını hiç kaldırmadığından karısının kanı çekilmiş, sert ifadeli yüzünü görmüyordu. "Demek Vasilisa evlenmeyecek," dedi kadın.

Piyotr irkildi. Karısının sesinde otoriter bir tını vardı ve bu tavrıyla karısı, Piyotr'a ilk kez kayınpederini anımsatmıştı. Sözleri ise Piyotr'ın kendi düşüncelerinin birer yankısıydı.

"Soylu bir aileden gelen hiçbir adam onu kabul etmez," diye devam etti. "Onu bir köylüye mi vereceksin?"

Piyotr'ın ağzını bıçak açmadı. Bu soruyu zaten bir süredir zihninde evirip çeviriyordu. Kızını soylu olmayan bir adama vermek gururuna dokunuyordu. Ama bir yandan da kulağında Dünya'nın uyarısı çınliyordu: *Her şey buz iblisinden yeğdir.*

Marina, diye düşündü Piyotr. Bana bu deli kızı bıraktın, ben de onu çok seviyorum. Oğullarımdan hepsinden daha cesur ve vahşi. Ama bunun bir kadına ne faydası var? Sana onu güvende tutacağıma söz verdim fakat onu kendinden nasıl koruyabilirim ki?

“Rahibe manastırına gitmeli,” dedi Anna. “Ne kadar erken o kadar iyi. Başka ne seçeneği var ki zaten? Soylu bir adam onu kabul etmez. Ele geçirilmiş bu kız. Atları çalıyor, bir başka atı delirtiyor, şaka olsun diye yeğenin hayatını riske atıyor.”

Karısına hayretler içinde bakan Piyotr, onun bu sağlam duruşunu neredeyse güzel buldu. “Rahibe manastırı mı?” dedi Piyotr. “Vasya mı?” Neden bu kadar şaşırdığını kısa bir süre düşündü. Evlenemeyen kızlar rahibe manastırına gönderilirdi. Ama Vasya’nın, daha önce gördüğü rahibelerden birine dönüşmesi ona pek mümkün görünmüyordu.

Anna ellerini sıktı. Kocasını göz hapsine alıp inceledi. “Rahibelerle geçireceği bir hayat, ölümsüz ruhunu kurtarabilir.”

Piyotr yine Moskova’daki yabancıнын yüzünü hatırladı. Tılsım ya da değil, buz iblisi Tanrı’ya kendini adamaya yemin etmiş bir kızı almaya gelmezdi.

Ama yine de tereddüt ediyordu. Vasya öyle bir yere kendi isteğiyle gitmezdi.

Peder Konstantin, Anna’nın yakınında, gölgelerin arasında oturuyordu. Yüzü gergin, gözleri çakal eriği gibi kararmıştı.

“Sen ne diyorsun, Batyuşka?” dedi Piyotr. “Kızım taliplerinden korktu. Onu bir rahibe manastırına mı göndereyim?”

“Pek fazla seçeneğin yok, Piyotr Vladimiroviç,” dedi Konstantin. Sesi kısık ve boğuktu. “Tanrı’dan korkmuyor, mantığın sesini dinlemiyor. Miraç, Moskova kremlini’nin duvarları içinde soylu genç kızlar için açılmış bir rahibe manastırı. Oradaki kardeşlerimiz, onu kabul edecektir.”

Anna’nın dudakları gerildi. Uzun zaman önce o rahibe manastırına girmek kendi hayaliydi.

Piyotr tereddüt etti.

“Kremlin’in duvarları güçlüdür,” diye ekledi Konstantin. “Orada güvende olur ve aç kalmaz.”

“Ah, o zaman bunu biraz düşüneyim,” dedi Piyotr, üzülererek. Ha-
raçlarını göndereceği zaman Vasya da kızaklarla gidebilirdi. Ama onun
gelişini haber vermesi için önden hangi adamı gönderebilirdi? Kızı,
istenmeyen mallardan oluşan bir paket gibi teslim edilemezdi ve yılın
bu zamanlarında elçi göndermek için geç kalınmış sayılırdı.

Olya... Vasya'yı Olya'ya gönderebilir, o da gerekli ayarlamaları ya-
pabilirdi. Ama hayır... Vasya kış ortasına girmeden evlendirilmeli ya
da rahibe manastırına girmeliydi. *Kış ortasında, buz iblisi kızı almaya
gelecek.*

Vasya... Vasya rahibe manastırına gidecekti, öyle mi? Siyah saçları-
nı bir örtüyle gizleyip, ölene dek bakire kalacaktı yani?

Ama ruhu... en önemlisi de ruhuydu. Orada huzur ve bolluk için-
de yaşardı. Ailesi için dua ederdi. İblislerden de korunmuş olurdu.

Ama gönül rızasıyla gitmeyecek. Bu da ona büyük bir ızdırıp verecek.

Konstantin, Piyotr'ın nasıl da tasalandığını gözlemlerken sessizdi.
Tanrı'nın kendi yanında olduğunu biliyordu. Piyotr ikna edilecek,
razı gelmesi için yeterince gerekçe bulunacaktı. Gerçekten de rahip
haklı çıktı.

Vasya üç gece sonra ormanda kaybolmuş, ıslanmış, aksırıp tıksırır-
ken bulduğu bir keşişi eve getirdi.

Vasya onu günbatımından biraz önce sağanak yağmur sırasında çe-
keleye çekeleye getirdi. Dünya o sırada masal anlatıyordu. “Babaları
hasretinden hasta olmuş,” dedi. “Bu yüzden Prens Aleksei ve Prens
Dmitrii parlak kanatlı ateş kuşunu bulmaya gitmiş. Dere tepe düz
gitmişler, dokuz krallığı en az üç kere geçecek kadar yol tepmişler,
ta ki bir yol ayrımına varana dek. Yolun kenarında üzerine kelimeler
oyulmuş bir kaya varmış.”

Dış kapı gürültüyle açıldı ve Vasya, çamura batmış büyük ve genç
bir keşişi manşonundan çekiştirerek odaya daldı. “Tanıştırayım; ken-
disi Rodion Kardeş,” dedi. “Ormanda kaybolmuş. Moskova’dan gel-
miş. Şaşa onu bize yollamış.”

İrkilen ev halkı hemen harekete geçti. Keşiş kurutulmalı, beslenmeli, giymesi için yeni bir cübbe bulunmalı, eline de bir bardak bal şarabı verilmeliydi. Aceleden eli ayağına dolaşmasına rağmen Dunya, Vasya'ya ıslak kıyafetlerini değiştirmesini ve sırlıslam olmuş saçlarını kurutmak için ateşin yanında oturmasını tembihlemekten geri durmadı. Tüm bu süreçte keşiş soru yağmuruna tutuldu: Moskova'da hava durumu, saray kadınlarının kiliseye giderken taktıkları mücevherler, Tatar savaş ağalarının atları. En çok da Serpuhov Prensesi ve Aleksandr Kardeş'le ilgili sorular sordular. Fakat sorular peş peşe sıralanırken keşiş cevap verme fırsatı bile bulamadı.

Sonunda Piyotr duruma müdahale edip çocuklarını kenara itti. "Hepiniz sakın olun," dedi. "Bırakın da adam yemeğini yesin."

Mutfak yavaş yavaş duruldu. Dunya örekesini, İrina iğnesini aldı. Rodion Kardeş yalnızca yemeğiyle meşgul oldu. Vasya bir havan ile tokmak kapıp kurutulmuş otları dövmeye başladı. Dunya da masasına devam etti.

"Yolun kenarında üzerine kelimeler oyulmuş bir kaya varmış.

"Yolun ortasından giden, hem açlık hem soğukla

mücadele eder.

Yolun sağından giden, atı ölmesine karşın hayatına

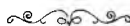
devam eder.

Yolun solundan giden, atı yaşamasına karşın hayatını

kaybeder.

"Bunların hiçbirisi onların hoşuna gitmemiş. Bu yüzden iki kardeş yoldan çıkmış, yeşil ormanda çadırlarını kurmuş ve orada vakit geçirirken oraya neden geldiklerini unutmuşlar."

Prens İvan yolun sağından gitmiş, diye düşündü Vasya. Bu masalı belki bin kere dinlemişti. Gri kurt, atını öldürmüştü. Prens, atının katledilişini izlerken ağlamış. Ama masallar yolun ortasından ya da solundan gitse neler yaşayacağını söylemiyor.

Piyotr mutfağın diğer tarafında Rodion Kardeş'le samimi bir muhabbete dalmıştı. Vasya söylediklerini duyabilmeyi diledi ama yağmur hâlâ çatıyı dövüyordu.

Vasya günün ilk ışıklarında yiyecek aramak için dışarı çıkmıştı. Bulabileceği her şey, temiz havada birkaç saat sıırsıklam olmak bile ona iyi gelecekti. Ev onu boğuyordu. Anna İvanovna ile Konstantin, hatta babası bile ona anlam veremediği bakışlar atıyordu. Yanlarından geçerken köylüler fısıldaşıyordu. Kimse Kiril'in atıyla ilgili olayı unutmamıştı.

Genç keşişi, güçlü beyaz katırıyla daireler çizerken bulmuştu.

Onu canlı bulmasının tuhaf olduğunu düşünmüştü Vasya. Daha önce dolaşırken yalnızca kemiklere rastlamış, canlı bir adam görmemişti. Orman, gezginler için çok tehlikeliydi. Orman perisi yere düşüp bayılana dek dönüp dolaşıp aynı yere gelmelerine yol açardı ya da erkek su perisi soğuk balık gözlerini dikip onları nehre çekerti. Ama bu koca iyi huylu yaratık yolunu kaybetse de hayatını yitirmemişti.

Rusalka'nın uyarısı Vasya'nın aklına geldi. *Çiyerti neyden korkuyor?*

"Gözü pek kızım böyle bir havada yiyecek toplamaya çıktığı ve seni bulduğu için şanslısın," dedi Piyotr.

Karnı doyurulan Rodion Kardeş, fırına doğru kaçamak bir bakış atma riskini aldı. Söz konusu kız, kuru otları dövüyordu; ateşin yaydığı ışık, kızın cılız bedenini altın sarısına boyuyordu. Adam ilk bakışta kızı çirkin bulmuştu, şimdi de güzel olduğunu düşünmüyordu. Ama baktıkça ondan gözlerini ayıramadığını fark etmişti.

"Bunu yaptığı için minnettarım, Piyotr Vladimiroviç," dedi Rodion hemen, Piyotr'ın tek kaşını kaldırdığını görünce. "Aleksandr Kardeş'ten haber getirdim."

"Saşa mı?" diye sordu Piyotr, şaşırarak. "Ne haberi?"

"Aleksandr Kardeş, Büyük Prens'in danışmanı oldu," diye karşılık verdi keşiş adayı, gurur duyarak. "İyilikleri ve güçsüzleri korumasıyla nam saldı. Bilge hükümleriyle tanınıyor."

“Kahraman Saşa’nın kendi topraklarının efendisi olarak daha faydalı olacağını duymak istermişim gibi,” dedi Piyotr. Ama Rodion, Piyotr’ın sesinden oğluyla gurur duyduğunu anlamıştı. “Sadede gel. Yılın böyle geç bir zamanında seni buraya böyle bir haber getirmiş olamaz.”

Rodion, Piyotr’ın gözlerinin içine baktı. “Han’a ödeyeceğin haraç yola çıktı mı, Piyotr Vladimiroviç?”

“Kar zamanı çıkacak,” diye kükredi Piyotr. Hasat kesat, av hayvanları cılızdı. Piyotr her bir tahılı ve postu gözünden bile kıskanıyordu. Yaşı gelen tüm koyunları katlediyorlardı, oğulları gece gündüz demeden avlanıyordu. Kadınlar hava durumu fark etmeksizin yiyecek toplamaya çıkıyordu.

“Piyotr Vladimiroviç, ya böyle bir haraç ödemen gerekmeseydi?” dedi Rodion.

Piyotr sorularla yönlendirilmekten hoşlanmazdı, bunu da açıkça belirtti.

“Pekâlâ,” dedi genç adam durmadan. “Prens ve müsteşarları neden haraç ödemeye ya da pagan bir kralın önünde diz çökmeye devam ettiklerini sorguladılar. Son Han öldürüldü, tahta çıkan vârislerinin de öldürülmesi on iki ayı bulmaz. Çünkü aralarında bir düzen ya da birlik yok. Neden iyi Hıristiyanların efendisi onlar olsun ki? Aleksandr Kardeş durumlarını değerlendirmek için Saray’a gitti ve Büyük Prens’in savaşı tercih etmesi durumunda yardımını istediğini sana ilemem için beni buraya gönderdi.”

Vasya, babasının yüz ifadesindeki değişimi fark etti ve genç keşişin ne söylediğini merak etti.

“Savaş,” dedi Piyotr.

“Özgürlük,” diye düzeltti Rodion.

“Biz burada, kuzeyde, boyunduruk halkasını gevşek tutarız,” dedi Piyotr.

“Ama yine de boyunduruk altındasınız.”

“Boyunduruk, Altın Orda’nın yumruğundan yeğdir,” dedi Piyotr. “Bizimle meydanda çarpışmaya ihtiyaçları yok, adamlarını gece gönderirler olur biter. On tane ateşli ok Moskova’yı yerle bir etmeye yeter, benim evim de ahşaptan.”

“Piyotr Vladimiroviç, Aleksandr Kardeş’in benden söylememi istediği şey...”

“Kusura bakma,” dedi Piyotr, birden ayağa kalkarak. “Ama duyduklarım bana yetti. Umarım bana bunun için gücenmezsin.”

Rodion ister istemez başını salladı ve dikkatini bal şarabına verdi.

“Neden savaşmamalıyız, baba?” diye sordu Kolya. Kulaklarından tuttuğu iki ölü tavşan, Kolya’nın elinde sallanıyordu. Baba oğul, sağanak yağmurun dinmesini fırsat bilip kurdukları tuzakları kontrol etmeye çıkmıştı.

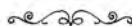
“Çünkü bunun bize yarardan çok zarar getireceğini öngörebiliyorum,” diye yanıtladı Piyotr, bu cevabı ilk kez vermiyordu. Keşiş, kardeşleri Saşa’ya nam kazandıran hikâyelerle başlarını döndürdüğünden beri Piyotr’ın oğullarının ikisi de ona huzur vermiyordu. “Kız kardeşin Moskova’da yaşıyor; onun yaşadığı şehrin kuşatma altına alınmasını mı istiyorsun? Tatarlar kuşattıkları şehirde kimseyi sağ bırakmaz.”

Kolya bu olasılığı elini sallayarak bertaraf ederken kolunun ucunda tavşanlar garip bir şekilde sallanıyordu. “Tabii ki onları Moskova kapılarına varmadan çok önce savaş meydanında karşılarız.”

Piyotr bir sonraki tuzağı kontrol etmek için eğildiğinde tuzağın boş olduğunu gördü.

“Hem bir düşünsene, baba,” diye devam etti Kolya, kendi senaryosuna ısınmaya başlayarak. “Güneye haraç olarak değil, ticaret yapmak için mallarımızı gönderebiliriz. Kuzenim kimsenin önünde diz çökmez, tıpkı gerçek bir prens gibi. Büyük torunların bile ileride Büyük Prens olabilir.”

“Oğullarımın hayatta, kızlarımın da güvende olmasını, daha doğmamış vârislerime şaşalı bir hayat verme şansına yeğlerim.” Oğlunun

ağzının yeni bir itiraz cümlesi için açıldığını görünce Piyotr daha nazik bir şekilde ekledi: “Sinok, Saşa’nın benim isteğime karşı çıkıp gittiğini biliyorsun. Oğlumu kapı dikmesine bağlayarak kendimi alçaltacak değilim; savaşmak istiyorsan sen de çıkıp gidebilirsin ama aptalca bir savaşa rıza göstermeyeceğim ve sana bir kumaş parçası, gümüş ya da at vermeyeceğim. Hatırlıyorsan, Saşa şan şöhret kazanmış olabilir ama ekmeği için millete el açmak ve kendi bahçesini ekip biçmek zorunda.”

Kolya her ne cevap verdiyse, tuzığa takılmış ve sonbahar kürkü çamura bulanmış bir başka tavşan bulmanın verdiği memnuniyet dolu haykırıyla bastırılmıştı. Oğlu onu tuzaktan çıkarmak için eğilirken Piyotr başını kaldırdı ve birden donakaldı. Havada taze ölüm kokusu vardı. Piyotr’ın danua cinsi köpeği Pyos, sahibini hayal kırıklığına uğratarak büzüşüp yavru köpek gibi ağlayıp sızlanmaya başladı.

“Kolya,” dedi Piyotr. Babasının ses tonundaki farklılık, genç adamı siyah gözlerinde bir parıltıyla ayağa fırlattı.

“Kokuyu alıyorum,” dedi Kolya, bir an duraksadıktan sonra. “Köpeği rahatsız eden ne?” Çünkü Pyos ağlıyor, titriyor ve başını çevirmiş, köye hevesli gözlerle bakıyordu. Piyotr başını iki yana salladı; bir koku tazısı gibi sağı solu koklamaya başladı.

Bir şey söylemeden ayaklarının etrafındaki ölü yapraklara sıçramış kanı işaret etti; bu kan, tavşana ait değildi. Piyotr köpeğe kesin bir işaret verdi; danua cinsi köpek inilдейip sinsi sinsi yürümeye başladı. Kolya da babası gibi çıt çıkarmadan sola yöneldi. Bir ağaç topluluğunun etrafından çalıların çevrelediği, dökülen yapraklarla kasvetli bir hal almış küçük bir açıklığa temkinli adımlarla çıktılar.

Ölüm kokusu, erkek bir geyikten geliyordu. Piyotr’ın ayağının dibinde duran hayvanın kalçasına kadar uzanan kan ve tendon izleri vardı. Leşin ana parçası biraz daha ötede duruyordu; çıkarılıp etrafa saçılmış iç organları soğuk havada bile berbat kokuyordu.

Erkek geyiğin boynuzlu kafası ayaklarının yakınında, dili dışarı çıkmış bir şekilde uzanıyor olsa da kan pıhtıları iki adamı da durdurmamıştı. Yalnızca birbirlerine anlamlı bir bakış attılar çünkü bu orman-

larda bir hayvanı böyle paramparça edecek bir yaratık yoktu. Hem hangi yaratık yağlı bir sonbahar geyiğini öldürüp etini bırakırdı ki?

Piyotr çamurda çömelip gözleriyle yerleri taradı.

“Geyik koşmuş, avcı da kovalamış; geyik hızla koşuyormuş ve ön bacaklarından birini korumaya almış. Açıklığa... yani buraya dalmış.” Piyotr konuşurken kısmen çömelmiş bir şekilde hareket ediyordu. “Bir, sonra bir kere daha sıçramış... Ama sonra yandan aldığı bir darbeye yere yıkılmış.” Piyotr duraksadı. Pyos açıklığın kenarında sinmiş, gözlerini sahibinden bir an olsun ayırmıyordu.

“Peki darbeye yol açan şey neymiş?” diye mırıldandı.

Kolya da çamurda benzer bir olay örgüsü görüyordu. “İz yok,” dedi. Uzun bıçağı kınından çıkarken tısladı. “Hiç hem de. Birinin izleri silmeye çalıştığını gösteren bir iz de yok.”

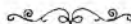
“Köpeğe bak,” dedi Piyotr. Pyos ayağa kalkmış, ağaçların arasındaki bir boşluğa bakıyordu. Sırtındaki sert tüylerin hepsi diken diken olmuştu ve dişlerini göstererek hırılıyordu. İki adam da aynı anda döndü, Piyotr hiç düşünmeden bıçağını çıkardı. Kısa bir an için bulundukları loş ortamda daha koyu bir gölgenin hareket ettiğini gördüğünü sandı ama sonra yok oldu. Pyos bir kez yüksek ve keskin, korkusunu gözdağı vererek gizlemeye çalıştığını belli eden bir sesle havladı.

Piyotr parmaklarını ona doğru şaklatarak köpeğini hor gördüğünü belli etti. Kolya da onunla beraber döndü. Kan lekeleriyle dolu yaprak gübrelerini geçip tek kelime etmeden köye döndüler.

Bir gün sonra Rodion, Konstantin'in kapısını çaldığında, rahip mum ışığında resimlerini inceliyordu. Karışık renklerin son damla ve kalıntıları, rutubet yüzünden küfleniyordu. Aslında gündüz vaktiydi ama rahibin pencereleri küçüktü ve kükreyen yağmur, güneşi gölgede bırakıyordu. Mum da yakmasa oda hepten karacaktı. *Çok fazla mum var*, diye düşündü Rodion. *Ne büyük israf.*

“Selam olsun, peder,” dedi Rodion.

“Tanrı seninle olsun,” dedi Konstantin. Oda soğuktu; rahip cılız omuzlarına bir battaniye sarmıştı fakat Rodion’a bir battaniye vermedi.

“Piyotr Vladimiroviç ve oğulları avlanmaya gitti,” dedi Rodion. “Ama ne avlamaya gittiklerinden bahsetmediler. Senin kulağına çalınan bir şey oldu mu?”

“Hayır, bana da bir bilgi verilmedi,” diye yanıtladı Konstantin.

Yağmur hız kesmeden yağıyordu.

Rodion kaşlarını çatı. “Köpeklerini geride bırakıp yanlarına neden domuz mızraklarını aldıklarına akıl erdiremedim. Üstelik ata binmek için çok amansız bir hava.”

Konstantin sessiz kaldı.

“Eh, sebebi her neyse, Tanrı onları muvaffak etsin,” diye sözlerine azimle devam etti Rodion. “İki güne yola çıkmalıyım ve Piyotr Vladimiroviç’in gözlerindeki bakışların müsebbibiyle karşılaşmak istemiyorum.”

“Yolculuğu sağ salim atlatman için dua edeceğim,” dedi Konstantin kısaca.

“Tanrı seni korusun,” dedi Rodion, Konstantin’in onu başından savma çabasına aldırmadan. “Tefekkürünün bölünmesinden hoşlanmadığını biliyorum. Ama sana akıl danışmak istedim, kardeşim.”

“Buyur,” dedi Konstantin.

“Piyotr Vladimiroviç kızının yemin verip rahibe olmasını istiyor,” dedi Rodion. “Moskova’daki Mıraç Manastırı’na gidip kızının gelişinin haberini vermem için beni maddi ve manevi olarak görevlendirdi. Kızaklar için yeterince kar birikir birikmez haraç mallarıyla birlikte kızını da göndereceğini söyledi.”

“Bu kutsal bir görev, kardeşim,” dedi Konstantin. Ama bakışlarını resimlerinden kaldırmıştı. “Bunda akıl danışacak ne var?”

“Çünkü rahibe manastırına uygun bir kız değil,” dedi Rodion. “Bu ayan beyan ortada.”

Konstantin'in çenesi gerildi ve Rodion, rahibin yüzünün öfkeden tutuştuğunu görünce şaşırdı. "Evlenemez," dedi Konstantin. "Bu dünyada onu günahattan başka bir şey beklemiyor; dünyadan el etek çekmesi daha iyi. Böylece babasının ruhu için dua eder. Piyotr Vladimiroviç yaşlı bir adam, Tanrı'ya kavuştuğunda kızının duaları için minnettar olacaktır."

Bunların hepsi iyi hoştu ama Rodion yine de vicdan azabı çekiyordu. Piyotr'ın ikinci kızı, ona Aleksandr Kardeş'i hatırlatıyordu. Şaşa bir keşiş olsa da Lavra'da pek fazla kalmamıştı. Rus' halkının nefesini o güzel savaş atının rüzgârına katmış, insanları sırasıyla ikna etmiş, etkilemiş ve savaşmıştı. Sırtında bir kılıç taşıyor ve prenslere akıl veriyordu. Ama böyle bir yaşam sürmek, Tanrı'ya aynı yemini eden bir kadın için mümkün değildi.

"Pekâlâ, bunu yapacağım," dedi Rodion gönülsüzce. "Piyotr Vladimiroviç beni misafir etti, bunu ona borçlu sayılırım. Ama kardeşim, keşke onun fikrini değiştirsen. Eminim Vasilisa Petrovna'yla evlenmeyi kabul edecek biri vardır. Bir rahibe manastırında pek fazla dayana-bileceğini sanmam. Vahşi kuşlar kafese kapatılınca ölür."

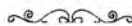
"Ne olmuş yani?" diye çıkıştı Konstantin. "Tanrı'nın huzuruna çıkmadan önce bu kötülük bataklığında biraz olsun sabredenler kut-sanmıştır. Umarım kızın ruhu da bu buluşma için hazırlıklı olur. Şimdi müsaadenle, kardeşim, dua etmek istiyorum."

Rodion tek kelime etmeden haç çıkarıp kapıdan çıktı ve cılız gün ışığını gözlerini kırpıştırarak karşıladı. *Ah, o kız için çok üzülüyorum,* diye düşündü.

Sonra da içine huzursuzluk çökerken, "*O odada gölgeler bile ne kasvetli,*" diye düşünmeden edemedi.

Piyotr ile Kolya ilk kardan evvel adamlarını bir değil, birkaç kez ava götürmüştü. Hava gitgide soğusa da yağmur durmak bilmemişti ve bu uzun, ıslak günlerde güçlerini kaybediyorlardı. Ama ne kadar deneseler de erkek geyiği paramparça eden yaratığın izine bile rastla-

mamışlardı. Adamlar önce homurdanmaya, sonunda da karşı çıkmaya başlamışlardı. Bitkinlikleri sadakatlerini geçmek üzereydi ve buzun, avlanmanın önünü kesmesine kimse üzülmemişti.

Ancak tam da o zaman ilk köpek kayboldu.

Son derece doğurgan, iri bir dişiydi ve yaban domuzlarına karşı korkusuzdu ama onu çit kapısının yakınlarında, karların üzerinde başsız ve kanlar içinde buldular. Donmuş cesedinin etrafındaki tek iz, köpeğin koştuğunu belli eden kendi pati izleriydi.

Köy halkı baltalarını kemerlerine takıp ikişerli gruplar halinde ormana gitti.

Ama sonra yakmalık odun toplamaya gidildiğinde, odunları taşıması bir kızığa bağlı halde bekletilen bir midilli kayboldu. Midillinin sahibinin oğlu, bir kucak dolusu odunla geri döndüğünde boş izleri ve çamurlu toprağa sıçramış uzun kan izini gördü. Kucağındaki odunları, hatta baltasını da atıp köye koştu.

Köy dehşet içindeydi: Dehşet, homurtular çıkararak köyün etrafını güçlü ve yapışkan bir örümcek ağı gibi sımsıkı sarmıştı.

19.
KÂBUSLAR

Kasım, kara yaprakları ve gri karlarıyla gümbür gümbür gelmişti. Kirli bir camın filtresinden geçen gün ışığında, Peder Konstantin penceresinin kenarında durmuş, fırçasını Aziz George'un beyaz aygırının cılız bacaklarında gezdiriyordu. Eseri onu içine çektiğinde, diğer her şeyin sesi kısılıyordu. Ama sanki sessizlik dinlemedeydi. Konstantin sessizliğe kulak kabarttığını fark etti. *Tanrım, benimle konuşmayacak mısın?*

Birisi kapısını tıklattığında, Konstantin'in eli seğirdi, neredeyse resmi mahvolacaktı. "Gel," diye bağırdı, sinirle fırçasını bir kenara fırlatırken. Sevgi dolu olduğu kadar bunalıcı bakışlarıyla Anna İvanovna, toplenoye moloko⁵³ getirmiş olmalıydı.

Ama gelen kişi Anna İvanovna değildi.

"Selam olsun, peder," dedi Agafya adlı hizmetçi kadın.

Konstantin haç çıkardı. "Tanrı seninle olsun." Ama sesinde hâlâ öfke vardı.

"Kızma, Batyuşka," diye fısıldadı genç kadın, çalışmaktan nasır tutmuş ellerini ovuşturarak. Kapının eşliğinde tereddüt içinde duruyordu. "Bir dakikanı alabilirsem eğer..."

Rahip dudaklarını büzdü. Önündeki meşe levhada Aziz George atıyla dünyaya hükmediyordu. Atının yalnızca üç bacağı vardı. Henüz

⁵³İngilizceye "baked milk", yani "fırınlanmış süt" olarak geçmiş olsa da aslında birebir çevirisi "ısıtılmış" ya da "pişirilmiş" süttür. Süt, toprak tencerede kaynatıldıktan sonra sabaha kadar Rus fırınının içinde bekletilir ve fırınla beraber soğumaya durur. Bu süreçte süt esmerleşir ve belirgin bir karamel aroması kazanır. (ç. n.)

resmedilmeyen dördüncü bacağı, bir ejderin başını ezmek için zarıfçe bükülerek havaya kalkmış olacaktı.

“Bana söylemek istediğin nedir?” Konstantin sesinin nazik çıkması için çaba sarf etmişti. Tam olarak başarılı olmamıştı belli ki çünkü rengi solan kadın bir adım geri çekildi ama çekip gitmedi.

“Biz dini bütün Hıristiyanlar olduk, Batyuşka,” diye kekeledi. “Komünyon ekmeğini alıyor ve ikonalara saygı gösteriyoruz. Ama hayatımız hiç bu kadar zor olmamıştı. Bahçelerimiz yaz yağmurunda boğuldu; mevsim geçişine dek aç kalacağız.”

Kadın, duraksayıp dudaklarını yaladı.

“Merak ediyorum... Elimde olmadan merak ediyorum da... Kadim varlıkları gücendirdik mi acaba? Kan seven Kara Tanrı Çernobog’u mesela? Büyükanнем hep derdi ki Çernobog bize düşman olursa başımıza felaketler gelir. Şimdi de ben oğlum için korkuyorum.” Kadının ona bakan gözlerinde sessiz bir yakarış vardı.

“Korkmak daha iyidir,” diye kükredi Konstantin. Parmakları fırçayı almak için yanıp tutuşuyordu; rahip sabır gösterebilmek için çabalıyordu. “Gerçekten tövbe ettiğini gösterir. Şimdi imtihandan geçiyoruz, böylece Tanrı sadık kullarını diğerlerinden ayırt edecek. Dayanmalısın, yakında hayal bile edemeyeceğin krallıklar göreceksin. Ağzından çıkanlar doğru değil; yalnızca gafillerin ayağını kaydıracak yanılsamalar. Gerçeklere tutunursan her şey yoluna girer.”

Rahip dönüp boylarına uzandı. Ama kadının sesi tekrar duyuldu.

“Ama benim bir krallığa ihtiyacım yok, Batyuşka, kışın oğlumun karnını doyurmama yetecek kadar gıda olsa yeter. Marina İvanovna eski geleneklerimizi sürdürürdü ve çocuklarımız hiç açlık çekmedi.”

Konstantin’in yüz ifadesi, önündeki mızraklı azizinkinden farksızdı. Agafya kapı çerçevesine doğru tökezledi. “İşte şimdi de Tanrı o zaman yaptıklarınızın hesabını ödetiyor,” diye tısladı. Sesi buz kütleleri arasında akan siyah sular gibiydi. “Yıllarca bir şey olmadı diye Tanrı’nın böyle bir küfür karşısında öfkelenmediğini mi sandın? Bu çark yavaş döner.”

Agafya aa takılmış bir kuş gibi titredi. “Lütfen,” diye fısıldadı. Rahibin elini alıp lekeli parmaklarını öptü. “O zaman bizim için af diler misin? Kendim için değil, oğlum için istiyorum.”

“Elimden geldiğince,” dedi rahip daha nazik bir şekilde ve bir elini kadının eğik başının üzerine koydu. “Ama önce sen dilemelisin.”

Başını kaldırıp minnet dolu bir yüz ifadesiyle, “Evet... haklısın, Batyuşka,” dedi.

Sonunda kadın alelacele gri ikinci havasına kendini attığında ve kapı arkasından kapandığında, duvardaki gölgeler yeni uyanmış kediler misali esnemeye başlamış gibi görünüyordu.

“Aferin.” Ses, Konstantin’in kemiklerine işledi. Rahip donakaldı, bütün sınırları ateşlenmişti sanki. “Her şeyden öte benden korkmaları ki kurtuluşa erebilsinler.”

Konstantin fırçasını bir kenara atıp diz çöktü. “Tek dileğim memnuniyetini kazanmak, Tanrım.”

“Memnunum,” dedi ses.

“Bu insanları doğru yola sokmaya çalıştım,” dedi Konstantin. “Sadece bir dileğim vardı, Tanrım... Dilemek istediğim şu ki...”

Ses son derece müşfikti. “Ne dilemek istemiştin?”

“Lütfen,” dedi Konstantin, “buradaki görevimin bittiğini görme izin ver. Senin kelâmının dünyanın öbür ucuna taşırım, yeter ki sen iste. Ama bu orman çok küçük.”

Başını eğip bekledi.

Ama ses sevecen ve neşeli bir şekilde güldü, öyle ki Konstantin sevinçten ruhunun bedeninden çıkıp havalara uçabileceğini hissetti. “Tabii ki gideceksin,” dedi ses. “Bir kış daha. Yalnızca fedakârlık et ve inançlı ol. Sonra dünyaya nurumu yayacaksın ve ben hep senin yanında olacağım.”

“Ne yapmamı istediğini söyle yeter,” dedi Konstantin. “İnançlı olacağım.”

“Konuşurken varlığıma yakarmanı istiyorum,” dedi ses. Bu sesi

kim duysa aynı şevki hissederdı. “Dua ettiğinde de aynı şekilde. Beni her nefesinle ve ismen çağır. Fırtınaları getiren benim. Aranızda olacağım ve size merhamet edeceğim.”

“Nasıl istersen,” dedi Konstantin hararetle. “Sen ne dersen böyle yapacağım. Sadece beni bir daha bırakma.”

Bütün mumlar memnuniyetle çekilen uzun bir içle dalgalandı. “Bana her zaman itaat et ki,” diye cevap verdi ses, “ben de seni hiçbir zaman bırakmayayım.”

Güneşin, bulutların neminde boğulduğu ve renklerinden arındırılmış dünyaya hayaletvari ışıklarını saçtığı ertesi gün, tan vaktinde kar yağmaya başladı. Piyotr’ın ailesi titreyerek küçük kiliseye gitti ve içeride bir araya toplandı. Kilise mum ışıkları dışında karanlıktı. Vasya dışarıda yağın ve onları bahara dek gömecek olan karın sesini neredeyse duyabildiğini düşündü. Kar, göğün ışığını kesmiş olabilirdi ama rahibi mum ışıkları aydınlatıyordu. Yüzünün kemikleri zarif gölgeler yaratıyordu. İkonalarından bile daha mesafeli bir ifade takınmıştı ve her zamankinden daha güzel görünüyordu.

İkona levhası tamamlanmıştı. İsa’nın yükselişinin tasvir edildiği son ikona, kapının üstünü taçlandırıyor. Fırtınalı yeryüzünü, Vasya’nın okuyamadığı bir yüz ifadesiyle yargılıyordu. “Sana yakarıyorum,” dedi Konstantin, kısık ve net bir sesle. “Beni hizmetine çağıran Tanrım. Karanlığın sesi, fırtınaları seven. Sen de gel aramıza.”

Ardından daha yüksek bir sesle ayine başladı. “Tanrı’ya şükür,” dedi Konstantin. Gözleri büyük karanlık çukurlar gibiydi ama sesi alevler gibi titriyordu. Ayin sürdü de sürdü. Rahip konuştuğu insanları buzları ve rutubeti, açlık ve kıtlık korkularını unuttular. Dünyevi zorluklar, o ses dile getirince çok boş geliyordu. Kapıların üzerinde İsa dua eder gibi ellerini kaldırıyor sanki.

“Dinleyin,” dedi Konstantin. İnsanlar iyice kulak kabartsın diye sesini kısıtı. “Şeytan aramızda.” Cemaat birbirine baktı. “Gece sessizliğinde gizlice ruhumuza sokuluyor. Gafillerin ayağını kaydırmayı bekliyor.” İrina, Vasya’ya sokulunca Vasya da kolunu üvey kardeşinin omzuna attı.

“Yalnızca inanç,” diye devam etti Konstantin, “yalnızca dua, yalnızca *Tanrı* sizi kurtarabilir.” Sesi her kelimedede biraz daha yükseldi. “Tanrı’dan korkun ve tövbe edin. Cehennem azabından tek kaçış yolunuz bu. Yoksa yanacaksınız... Cayır cayır yanacaksınız!”

Anna çığlık attı. Çığlığı küçük kilisede boylu boyunca yankılandı; mavimsi göz kapakları iyice açılmış, gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibiydi. “Hayır!” bağırdı. “Ah, Tanrım, burada olmaz! *Burada olmaz!*”

Kadının sesi duvarları yıkacak kadar çoğalıyordu sanki, öyle ki aynı anda yüzlerce kadın bağıırıyormuş gibiydi.

Odaya kaos hâkim olmadan bir dakika önce Vasya üvey annesinin parmağıyla işaret ettiği yere baktı. Kapının üzerinde asılı olan İsa şimdi onlara gülümsüyordu, oysa daha önce yüzünde vakur bir ifade vardı. İki uzun köpek dişi alt dudağına taşmıştı. Ama iki değil, tek gözü vardı. Yüzünün diğer tarafında dikilmiş mor yaralar vardı ve gözü de kabaca dikilmiş bir çukurdan ibaretti.

Vasya boğazını tıkayan korkusuyla mücadele ederken bu yüzü daha önce bir yerlerde gördüğünü düşündü.

Ama buna uzun uzadıya kafa yoracak vakti yoktu. Dört bir yanındaki insanlar kulaklarını tıkıyor, yüzüstü yere kapanıyor ya da itişe kakışa narteks⁵⁴’in güvenliğine kaçıyor. Anna tek başına bırakılmıştı. Hem gülüyor hem ağlıyor, boşluğu tırmalıyordu. Ona kimse dokunmuyordu. Çığlıkları duvarlarda yankılanıyordu. Konstantin kalabalığın arasından güçlkle geçip Anna’nın yanına gitti ve yüzüne tokadı yapıştırdı. Anna yere çöktü, nefesi kesilmişti ama gürültü yankılandıkça yankılanıyor, onun çığlığını ikonalar sürdürüyordu sanki.

Vasya ilk kaos dalgasında yere serilmesin diye İrina’yı kucakladı. Bir an sonra Alyoşa gelip güçlü kollarını, bir çocuk kadar küçük ve kasım yaprakları gibi kırılğan olan Dünya’nın etrafına sardı. Dörtlü, birbirine destek oldu. İnsanlar bağırıp kaçıştılar. “Anneme gitmeliyim,” dedi İrina, kıvranarak.

⁵⁴ Narteks, erken Hristiyan ve Bizans bazilika ve kiliselerinde tipik olarak karşılaşılan, genellikle yapının batı yönünde bulunan giriş bölümü olarak tanımlanabilir. Narteks genellikle merkez bölümden duvarlar yahut sütunlar ile ayrılmaktadır. (Editör Notu)

“Bekle, küçük kuş,” dedi Vasya. “Yanına varamadan ezilirsin.”

“Meryem Ana aşkına,” dedi Alyoşa. “İnsanlar İrina’nın annesinin böyle krizler geçirdiğini duyarsa, kimse onunla evlenmez.”

“Kimse bilmeyecek,” diye çıkıştı Vasya. Kız kardeşinin beti benzi atmıştı. Kalabalık, onları duvara iterken Vasya, ağabeyine baktı. O ve Alyoşa vücutlarını Dünya ile İrina’ya siper etmişti.

Vasya tekrar ikonostaza baktı. Artık her zamanki gibi görünüyordu. Dünyanın üzerinde, tahtında oturan İsa, dua etmek için ellerini açmıştı. Diğer yüzü hayal mi etmişti? Eğer o hayal ettiyse, Anna neden çılgılık atmıştı?

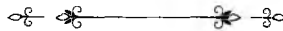
“Sessizlik!”

Konstantin’in sesi düzinelerce zil gibi çınladı. Herkes donakaldı. İkonostazın önüne durup, başının üzerindeki İsa resminin canlı bir yansımasıymışçasına bir elini kaldırdı. “Aptallar!” diye gürledi. “Çocuk musunuz ki bir kadının çılgılığından korkuyorsunuz? Ayağa kalkın, hepiniz. Sessiz olun. Tanrı bizi koruyacak.”

Azarlanmış çocuklar gibi bir araya geldiler. Piyotr’ın feryatlarının başaramadığını, rahibin sesi başarmıştı. Sallana sallana rahibe yaklaştılar. Şafak vakti gökyüzü gibi yüzü sararıp solan Anna titreyerek ve ağlayarak ayakta duruyordu. Kilisede yüzü onunkinden daha solgun biri varsa, o da rahibin ta kendisiydi. Mum ışığı nefi tuhaf gölgelerle doldurdu. İşte... yine... bir adamın gölgesi olmayan bir karanlık ikonostaza doğru kaydı.

Tanrım, diye düşündü Vasya, ayin tereddütle yinelenirken. Hem de burada? Çiyerti kiliselerine giremez ki; onlar bu dünyanın yaratıkları, kilise ise ahiret için.

Ama gölge hâlâ gözünün önünde duruyordu.

Piyotr bulduğu ilk fırsatta karısını eve götürdü. İrina annesinin üzerini değiştirdi ve onu yatağına yattırdı. Ama Anna ağlıyor, istifra ediyor, çılgılık atıyor ve durmak bilmiyordu.

Sonunda İrina çaresizce kiliseye geri döndü. Peder Konstantin'i ikona levhasının önünde tek başına, diz çökmüş halde buldu. O günkü ayinden sonra insanlar onun elini öpüp rahibe onları kurtarması için yalvarmıştı. O zaman huzurlu, hatta muzaffer görünüyordu. Şimdiyse İrina onun dünyadaki en yalnız insan gibi görüldüğünü düşündü.

"Annemin yanına gelir misin?" diye fısıldadı.

Konstantin irkilip dizleri üzerine kalktı ve etrafa bakındı.

"Ağlıyor," dedi İrina. "Durmak bilmiyor."

Konstantin bir şey söylemedi; bütün duyularını zorluyordu. İnsanlar kiliseden çıktıktan sonra Tanrı ona sönmüş mumların dumanıyla gelmişti.

"Güzel." Fısıltı, dumanı zemin boyunca küçük bir girdap yaratarak üfürmüştü. "Çok korktular." Ses neredeyse neşe doluydu. Konstantin sessiz kalmıştı. Bir an için delirip delirmediğini, sesin kendi yüreğinden gelip gelmediğini sorgulamıştı. Ama... *Hayır, tabii ki hayır. Şüpheli düşen yalnızca günahkâr tarafın, Konstantin Nikonoviç.*

"Aramıza gelmene sevindim," diye fısıldamıştı Konstantin. "İnsanlarını doğru yola sokmak için."

Ama ses cevap vermemişti, şimdi de kilise sessizdi.

Konstantin daha yüksek bir sesle İrina'ya, "Tamam, geliyorum," dedi.

"İşte Peder Konstantin de geldi," dedi İrina, rahibi annesinin odasına çekerken. "O seni yatıştırır. Ben akşam yemeğini hazırlayacağım; Vasya süt kaynatmaya başladı bile," dedi ve koş a koş gitti.

İkisi yalnız kaldıklarında, "Kilise... Batyuşka?" diye ağladı Anna İvanovna. Kürklere sarınmış halde yatağında uzanıyordu. "Kilise... kilisede hiç olmamıştı."

"Ne saçmalıyorsun sen?" dedi Konstantin. "Kilise, Tanrı tarafından korunur. Yalnızca Tanrı'nın, azizlerinin ve meleklerinin evidir."

"Ama ben gördüm..."

“Hiçbir şey görmedin!” Konstantin bir elini kadının yanağına koydu. Kadın ürperdi. Konstantin’in sesi kısılıp hipnotize edici bir tını kazandı. Bir işaret parmağıyla kadının dudaklarına dokundu. “Hiçbir şey görmedin, Anna İvanovna.”

Kadın titreyen elini kaldırıp rahibin eline dokundu. “Bana öyle yapmamı söylersen, hiçbir şey görmem, Batyuşka.” Kadın, küçük bir kız gibi kızarıp bozardı. Saç rengi terlemekten koyulaşmıştı.

“O halde hiçbir şey görme,” dedi Konstantin ve elini çekti.

“Seni görüyorum,” dedi kadın, bir nefesten farksızdı fısıltısı. “Bazen tek gördüğüm sensin. Soğuğu, canavarları ve kıtlığıyla bu korkunç yerde... Sen bana ışık oldun.” Kadın, tekrar adamın elini tuttu ve dirseğinden destek alarak doğruldu. Gözleri yaşlıydı. “Lütfen, Batyuşka,” dedi. “Sadece sana yakın olmak istiyorum.”

“Delisin sen,” dedi rahip. Kadının ellerini itip geri çekildi. Kadın yaşlı ve yumuşaktı; korkularıyla ve kırılan umutlarıyla çürümüştü. “Evlisin. Ben de kendimi Tanrı’ya adadım.”

“Öyle değil!” diye haykırdı kadın çaresizce. “Asla öyle bir şey demem. Beni görmeni istiyorum.” Boğazı inip kalktı ve kekelemeye başladı. “*Beni* görmeni. Üvey kızımı görüyorsun. Onu izliyorsun. Tıpkı benim seni izlediğim gibi... Ben seni izliyorum. Neden beni izlemiyorsun? Neden *beni* görmüyorsun?” Sesi yükselip feryada dönüştü.

“Sessiz ol.” Rahip bir elini kapıya koydu. “Seni görüyorum. Ama görecektir pek az şey var, Anna İvanovna.”

Kapı oldukça ağırdı. Kapandığında, kadının ağlama sesini bastırdı.

O gün tipi bastırıldığında insanlar fırınlarının yanında kaldılar. Ama Vasya atları görmek için evden sıvıştı. *Beklenen geliyor*, dedi Mıyş, gözlerini çılginca döndürerek.

Vasya babasının yanına gitti.

“Atları çitlerin içine getirmeliyiz,” dedi. “Bu akşam, hava kararmadan önce.”

“Niye burada başımıza iş çıkarıyorsun, Vasya?” diye çıkıştı Piyotr. Kar hızlı hızlı yağıyor, şapkalarına ve omuzlarına yapışıyordu. “Gitmen gerekiyordu. Çoktan gitmiş ve güvende olacaktın. Ama talibini korkuttun, hâlâ buradasın ve üstüne üstlük kış geldi.”

Vasya cevap vermedi. Veremezdi de çünkü birden babasının korkularını apaçık görmüştü. Babasının daha önce korktuğunu görmemişti oysa. Vasya şimdi küçük bir çocuk gibi fırına saklanmak istiyordu. “Affet beni, baba,” dedi, kendisine hâkim olarak. “Bu kışı da atlatacağız, tıpkı diğerleri gibi. Ama şimdi bana kalırsa gece çökmeden atları içeri almalıyız.”

Piyotr derin bir nefes aldı. “Haklısın, kızım,” dedi. “Haklısın. Gel, sana yardım edeyim.”

Kapı arkalarından kapandığında atlar biraz yatışmıştı. Vasya, Mıış ile Buran’ı ahır bölmelerine götürdü ama daha az değerli atlar avluda dolandı. Küçük vazila, elini Vasya’nın elinin üzerine koydu. “Bizi bırakma, Vasya.”

“Gidip çorbamı almalıyım,” dedi Vasya. “Dunya beni çağırıyor. Ama geri döneceğim.”

Mıış’ın dar ahır bölmesinin arkasında kıvrılıp çorbasını içti ve kısıra kendi ekmeğinden yedirdi. Sonra Vasya bir at örtüsüne sarınıp ahırın duvarındaki gölgeleri saydı. Vazila hemen yanında oturuyordu. “Gitme, Vasya,” dedi. “Burada kaldığında güçlü olduğumu ve korkmadığımı kendime hatırlatıyorum.”

Bu yüzden Vasya samanlara ve at örtüsüne rağmen tir tir titrese de orada kaldı. Gece çok soğuk geçiyordu. Gözüne bir damla bile uyku girmeyeceğini düşünmeye başlamıştı.

Ama bir şekilde uykuya dalmış olmalıydı ki ay battıktan sonra dondurucu soğukta uyandı. Ahır karanlıktı. Vasya bile kedi gözleriyle yalnızca tepesinde dikilen Mıış’ı güçlükle seçebiliyordu. Bir an için etraf sessizdi. Sonra dışarıdan hafif bir kıkırtı geldi. Mıış homurdanıp geri çekildi ve başını yukarı kaldırdı. Gözlerinin etrafında yine o ince beyaz halka belirmişti.

Vasya sessizce kalkarken üzerindeki örtü yere düştü. Soğuk hava dişlerini Vasya'nın etine geçirdi. Vasya sessizce ahır kapısına gitti. Ay göğü terk etmiş, tombul bulutlar yıldızları boğarak öldürmüştü. Hâlâ kar yağıyordu.

Karın üzerinde kar taneleri kadar sessizce ilerleyen bir adam vardı. Gölgeden gölgeye atılıyordu. Nefes verdiğinde boğazının derinliklerinden bir kahkaha geliyordu. Vasya gizlice yaklaştı. Adamın yüzünü değilse bile eski püskü kıyafetlerini ve samandan dam örtülerini andıran kalın telli saçlarını görebiliyordu.

Adam eve yaklaştı ve bir elini kapıya koydu. Adam mutfığa süzülünce Vasya yüksek sesle bağırdı. Tahta kapı adamın hareketiyle ses çıkarmamıştı; adam kapıdan içeri duman gibi süzülüp girmişti.

Vasya, avluya koştu. Avlu el değmemiş kardan örtüsüyle parıltıyordu. Hırpani adam karın üzerinde ayak izlerini bırakmamıştı. Kar yoğun ve yumuşaktı; Vasya'nın bacakları kara gömülüp ağırlaşıyordu. Yine de bağırarak koşmaya çalıştı ama eve varamadan adam tekrar avluya atladı ve bir hayvan kıvraklığıyla dört uzvunun üzerine indi. Gülüyordu. "Ah," dedi. "Uzun zaman oldu. İnsanların evleri ne tatlı ve ah, kız nasıl da çığlık attı..."

O sırada adamın gözüne takılan Vasya tökezledi. Bu yaraları, bu gri tek gözü biliyordu. İkonada gördüğü suret buydu, bu yüz... *Yıllar önce ormanda uyurken gördüğü adama aitti. Bu nasıl olabilirdi?*

"Hım, bu da ne?" dedi adam. Duraksadı. Vasya, anılarının canlandığını adamın yüzünde görebiliyordu. "Senin gözlerine sahip küçük bir kız hatırlıyorum. Ama artık bir kadın olmuşsun." Adamın gözü, kızın ruhundan bir sırrı söküp almak istercesine gözlerine dikilmişti. "Hizmetkârımı kışkırtan küçük cadı sensin demek. Ama görmedim ben..." Kıza yaklaşıpça yaklaştı.

Vasya kaçmaya çalıştı ama bacakları ona itaat etmedi. Adamın nefesi taze kan kokuyor, nefesi dalgalar halinde kızın yüzüne çarpıyordu. Vasya cesaretini topladı. "Hiç kimse değilim ben," dedi. "Çek git, bizi bizimle bırak."

Adamın nemli parmakları uzanıp kızın çenesini kaldırdı. “Kim-sin sen, kızım?” Sonra sesini alçaltarak, “Yüzüme bak,” dedi. Adamın gözüne kök salmıştı delilik. Vasya bakamazdı, bakmaması gerektiğini biliyordu ama adamın parmakları demir tuzaklar gibiydi ve bir an sonra Vasya...

Ama ardından buz gibi bir el Vasya’yı tutup çekerek uzaklaştırdı. Vasya’nın burnuna soğuk su ve ezilmiş çam kokusu çalındı. Vasya başının üzerinde bir sesin konuştuğunu duydu. “Daha değil, kardeşim,” dedi ses. “Geri dön.”

Vasya siyah pelerininin kavis çizen kenarı dışında konuşanın hiçbir yerini göremiyor ama diğer tek gözlü adamı görebiliyordu. Adam aynı anda hem pis pis sırtıyor hem süklüm püklüm oluyor hem de kahkaha atıyordu.

“Daha değil mi? Çoktan oldu bile, kardeşim,” dedi. “Oldu da bit-ti.” Sağlam gözünü Vasya’ya doğru kırıp gitti. Vasya’nın etrafını saran siyah pelerin artık dünyanın tamamını kaplamıştı. Vasya üşüyordu, bir at kişniyordu ve uzaklarda biri çığlık atıyordu.

Sonra Vasya birden ahırın zemininde kaskatı halde, titreyerek uyandı. Mıyş sıcak burnunu kızın yüzüne dayamıştı. Ama Vasya uyanmasına rağmen hâlâ çığlığı duyabiliyordu. Çığlık devam ediyordu. Vasya ayağa fırladı ve silkinip gördüğü kâbusu zihninden atmaya çalıştı. Atlar ahır bölmelerinde hafifçe kişneyip tekmeleyerek ahırın duvarlarını parçalıyordu. Dondurucu soğukta dvor’da dolanan atlar ise panik içindeydi. Tek gözlü hırpani bir figür yoktu. *Rüyaydı*, diye düşündü Vasya. *Sadece bir rüya*. Atların arasına dalıp ağır bedenlerinden kaçındı.

Mutfak yuvası rahatsız edilmiş, öfkeli eşek arılarıyla dolmuş gibi vızır vızır çalkalanıyordu. Vasya’nın ağabeyleri yarı uyanık ve silahlı bir halde içeri daldılar; İrina ve Anna İvanovna karşıdaki kapı arasına doluştular. Hizmetçiler orada burada dolanıp haç çıkarıyor, dua ediyor ya da birbirlerini sıkıca tutuyordu.

Sonra da Vasya’nın babası geldi, tek eliyle tuttuğu kılıcıyla iri yarı ve dayanıklı görünüyordu. Ödü kopmuş hizmetçi kalabalığını lanetler okuyup yararak güçlkle ilerledi. Peder Konstantin şaşkınlıkla çıkageldi.

Çılgık atan hizmetçi kadın Agafya'ydı. Saman döşeginde dimdik oturuyordu. Kanı çekilmiş elleri yün battaniyesini sımsıkı tutuyordu. Alt dudaklarını öyle sert ısırmişti ki çenesine kadar akan kan parlıyor ve kırpmadığı gözlerinin çevresinde beyaz bir halka olduğu görülüyordu. Çılgıkları havayı saçaklardan düşen buz sarkıtları gibi yarıyordu.

Vasya korku dolu insanlar arasında kendine yol açtı. Genç kadını omuzlarından yakaladı. "Agafya, beni dinle," dedi. "Dinle... Geçti artık. Güvendesin. Her şey yolunda. Sakinleş haydi. Sakin ol." Kadına sımsıkı sarıldı, bir an sonra Agafya inildedi ve sessizleşti. Kocaman açılmış gözleri Vasya'nın yüzüne odaklandı. Boğazı inip kalktı. Konuşmaya çalıştı. Vasya onu anlayabilmek için kulak kabarttı. "O adam günahlarım için geldi," dedi boğulurcasına. "O adam..." Nefesini toparlamaya çalıştı.

Küçük bir erkek çocuk kalabalığın arasından çıktı. "Anne," diye haykırdı. "Anne!" Çocuk, kadının üzerine atıldı ama kadın ona aldırmadı.

Birden İrina da rengi atmış küçük suratıyla orada belirdi. "Bayıldı," dedi çocuk ciddi bir sesle. "Temiz havaya ve suya ihtiyacı var."

"Sadece bir kâbus görmüş," dedi Peder Konstantin, Piyotr'a. "Me-seleyi kadınlara bıraksak daha iyi olur."

Piyotr cevap verdiyse bile kimse duymadı çünkü o sırada Vasya şok ve ani öfke patlamasıyla bağırıyordu. Bütün oda yeniden korkuya kapılmıştı.

Vasya pencereye gözlerini dikmişti.

Ardından... "Hayır," dedi, kendini topladığı belliydi. "Beni affedin. Ben... Yok bir şey. Bir şey olmadı." Piyotr kaşlarını çatı. Hizmetçiler Vasya'ya bariz bir şüpheyle bakıp fısıldaştılar.

Dunya ayaklarını sürüyerek Vasya'ya yaklaştı, göğsünden hırıltılar çıkararak nefes alıp veriyordu. "Hava değiştiğinde kızlar hep kâbus görür," diye hırladı Dunya, tüm odanın duyabileceği kadar yüksek bir sesle. "Git de su ve bal şarabı getir çocuğum." Vasya'ya sert bir bakış attı.

Vasya bir şey söylemedi. Bakışları bir kez daha pencereye kaydı. Bir an için bir yüz gördüğüne yemin edebilirdi. Ama bu gerçek olamazdı çünkü gördüğü şey rüyasındaki mor yaralı, tek gözlü suretti. Dalgali buz katmanının ardından pis pis sırıtır göz kırpıyordu.

Ertesi sabahın ilk ışıklarında Vasya, domovoi'yi bulmaya gitti. Solgun güneş tepeye çıkana kadar ve kısa süren ikindi vaktinde işinden kaytarıp onu aradı. Yaratığı fırından gizlice çekeleyip çıkarırken güneş batıya meyletmeye başlamıştı. Yaratığın sakalı kenarlarından için için yanıyordu. Zayıf ve iki büklümdü, kıyafetleri yırtık pırtıktı ve bozguna uğramış bir hali vardı.

Hemen sadede gelerek, "Dün gece," dedi Vasya, yanık elini avucuna alıp, "rüyamda bir yüz gördüm, sonra onu pencerede de gördüm. Tek gözü vardı ve gülüyordu. Kimdi o?"

"Delilik," diye mırıldandı domovoi. "İştah. Uykucu, pisboğaz. Onu dışarıda tutamadım."

"Daha çok çalışmalısın," diye çıkıştı Vasya.

Ama domovoi'nin gözleri etrafta dolaştı, ağzı açıldı. "Güçsüzüm," diye geveledi. "Orman muhafızı da güçsüz. Düşmanımız zincirlerini gevşetti. Yakında özgür olacak. Onu dışarıda tutamam."

"*Düşmanımız kim?*"

"İştah," dedi domovoi yeniden. "Delilik. Dehşet. Dünyayı yemek istiyor."

"Onu nasıl alt edebilirim?" dedi Vasya hemen. "Ev nasıl korunabilir?"

"İkramlar," diye mırıldandı domovoi. "Ekmek ve süt beni güçlendirir... Belki de kan. Ama sen tek başına bir kızsın ve ben hayatımı senden alamam. Solup gideceğim. Pisboğaz tekrar gelecek."

Vasya, domovoi'yi tutup dişleri birbirine çarpana dek sarstı. Yaratığın donuk gözleri berraklaştı ve bir an için kıza şaşkın şaşkın baktı. "Solup gitmek *yok*," diye çıkıştı Vasya. "Hayatını benden alabilirsin.

Alacaksın. Tek gözlü adam... Pisboğaz... Tekrar içeri giremeyecek. Bunu bir daha yapamayacak."

Süt yoktu ama Vasya ekmek çalıp domovoi'nin eline tutuşturdu. O geceden sonra her gece kendi yemeğinden kısıp ona götürdü. Elini kesip kapı ve pencere eşiklerine ve fırının önüne damlattı. Kanlı elini domovoi'nin ağzına dayadı. Kızın kaburgaları çıkmaya ve gözleri çukurlaşmaya başladı, kâbuslar uykusuna musallat olmaya devam etti. Ama geceler bir şekilde gelip geçti, bir iki derken on iki gece boyunca kimse orada olmayan bir şey yüzünden çılgık atmadı. Vasya gücünü ona akıttıkça sarsak domovoi toparlandı.

Ama Agafya bir daha akıllıca laflar etmedi. Bazen kimsenin görmediği şeylere yalvarırdı: azizler, melekler ve tek gözlü ayı. Sonra bir adama ve beyaz bir ata çılgınca bağırıp çağırırdı. Bir gece evden kaçtı ve morarmış dudaklarıyla kara düşüp öldü.

Kadınlar bedenini gerektiği gibi olabildiğince hızlı bir şekilde hazırladı. Peder Konstantin rengi atmış dudaklarıyla, başını eğmiş halde, kimsenin okuyamadığı bir yüz ifadesiyle kadının yanında dua ederek nöbet tuttu. Genç kadının yanında saatlerce diz çökse de bir kez bile sesli bir şekilde dua etmedi. Kelimeler gergin boğazına takılıyordu sanki.

Agafya'yı orman etraflarında inin inin inlerken kışın kısa süren gün ışığında gömdüler. Akşam karanlığı hızla çökerken çabuk çabuk fırınlarının yanına döndüler. Agafya'nın oğlu annesi için ağlarken çocuğun ağıtları sessiz köyün üzerinde kasvetli bir sis bulutu gibi asılı kaldı.

Cenazeden sonraki gece Dünya'ya bir hastalık gibi nüfuz eden bir rüya, ona avlanan bir yaratık gibi dişlerini geçirdi. Dört bir yanına kararmış ağaç kütüklerinin dağıldığı ölü bir ormandaydı. Ürkek yıldızlara doğru kapkara bir duman yükseliyor; ateşin titrek ışığı karlara vuruyordu. Buz iblisinin yüzü, iyice gerilmiş cildiyle bir kafatası maske gibi görünüyordu. Yumuşak sesi, Dünya'yı bağırmasından daha çok korkutuyordu.

“Neden geciktin?”

Dunya tüm gücünü topladı. “Onu seviyorum,” dedi. “O benim öz kızım gibi. Sen kıışsın, Morozko. Ölümsün; soğuksun. Onu alamazsın. O, hayatını Tanrı’ya adayacak.”

Buz iblisi acı acı güldü. “Karanlıkta ölecek. Her gün kardeşimin gücü artıyor. Kız da görmemesi gerekirken gördü onu. Artık kardeşim onun ne olduğunu biliyor. Elinden gelse onu vahşice öldürür ve onu kendine alır. İşte o zaman görürsün cehennem azabı neymiş.” Sonra sesi biraz yumuşadı. “Ben onu kurtarabilirim,” dedi. “Hepinizi kurtarabilirim. Ama kızın o mücevheri alması gerek. Aksi halde...”

İşte Dunya o zaman o titrek ateş ışığının, yanan köyünden geldiğini gördü. Orman, yüzlerini tanıdığı tuhaf şeylerle doluydu. Aralarında en büyüğü de pis pis sırttan tek gözlü adamdı, yanında da uzun ince, bir ceset kadar solgun, düz ve cansız saçlarıyla bir başka figür vardı. “Ölmeme izin verdin,” dedi hayalet, Vasya’nın sesiyle ve kanlı dudakları arasından dişleri parıldadı.

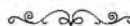
Dunya kendisini mücevheri arayıp öne uzatırken buldu. Biçimsiz ve karanlık bir dünyada minicik bir parıltı saçıyordu.

“Bilmiyordum,” diye kekeledi Dunya. Ölü kıza uzanırken mücevher Dunya’nın avucunda sallanıyordu. “Vasya, al onu. Vasya!” Ama tek gözlü adam sadece güldü, kız da hiçbir işaret vermedi.

Sonra buz iblisi kendini kadın ile dehşet arasına siper etti. Kadını sert buzlu elleriyle omuzlarından tuttu. “Vaktin kalmadı, Avdotya Mikhailova,” dedi. “Beni bir sonraki görüşünde sana işaret vereceğim, sen de dediğimi yapacaksın.” Sesi, ormanın sesiydi; kadının kemiklerinde yankılanıyor, boğazında titreşiyordu sanki. Dunya yüreğinin korkuyla ve kesinlikle büzüştüğünü hissetti. “Ama gitmeden onu kurtarabilirsin,” diye devam etti buz iblisi. “Onu kurtarmalısın. Ona kol-yeyi ver ve hepsini kurtar.”

“Yapacağım,” diye fısıldadı Dunya. “İstediğin gibi olacak. Yemin ederim. Yemin...”

Sonra kendi sesine uyandı.

Ama o yanmış ormanın ve buz iblisinin dokunuşunun soğukluğunu hissetmeye devam ediyordu. Dünya'nın kemikleri, derisini de-
lecekmiş gibi titreyip sarsılıyordu. Tek görebildiği çaresiz ve gayretli
buz iblisi ve kardeşi olan tek gözlü yaratığın gülen yüzüydü. İki suret
birbirine karıştı. Dünya'nın cebindeki mavi taştan buzdan alevler çı-
kıyor gibi görünüyordu. Dünya kolyeyi avucunda sımsıkı tuttuğunda
derisi çatlayıp karardı.

20.

YABANCIDAN BİR
ARMAĞAN

Vasya da babasının hemen ardından kısaltmaya başlayan günlerin ilk ışıklarıyla atların yanına gitti. Belli ki hayvanlara karşı bu tutkulu korumacı tavrını babasından almıştı. Geceleyin atları güvende olmaları için çitlerin içine, avluya getiriyorlar ve sığıdığı kadarını da ahıra yerleştiriyorlardı. Ama gündüzleri kendi başlarının çaresine bakmaları, yeşil çayırlarda dolaşmaları ve karın örttüğü çimenleri eşeleyip çıkarmaları için serbest bırakıyorlardı.

Kış ortasına gelmeden epey önce aydınlık ve soğuk bir sabah Vasya, Mıyş'ın çıplak sırtına binip atları, bağırarak araziye koşturdu. Atlar yerleştikten bir süre sonra kız yere inip kısırağa kaşlarını çatarak baktı. Kısırağın kaburgaları kahverengi tüylerinin altından belli olmaya başlamıştı ama bunun sebebi açlık değil, bekleyişti.

O tekrar gelecek, dedi kısarak. Kokusunu alabiliyor musun?

Vasya'nın koku duyusu bir atunkinden farklı olsa da burnunu rüzgârın estiği yöne çevirdi. Bir an için çürüyen yapraklar ve kıran kokusu genzini yaktı. “Evet,” dedi yüzünü buruşturup öksürürken. “Köpekler de kokusunu alıyor. Adamlar onları serbest bıraktığında sızlanıp kulübelerine kaçıyorlar. Ama onun size zarar vermesine izin vermeyeceğim.”

Vasya elmaların pörsümüş orta kısımları, lapalar ve yumuşak sözlerle attan ata dolaşarak devriyesine başladı. Mıyş da köpek gibi onun peşinden geldi. Sürünün kenarında Buran ön toynağıyla yeri kazarak bekleyiş halindeki ormana doğru gövde gösterisi yaptı.

“Sakin ol,” dedi Vasya. Aygırın yanma gelip bir elini hayvanın sıcak sırtına koydu.

Buran kısırakları arasında kendine bir rakip görmüş öfkeli bir aygırdı ve kendini tutamasa az kalsın Vasya'yı tekmeleyecekti. *Bırak gelsin! Ön bacaklarını saldırır gibi hareket ettirerek şaha kalktı. Bu defa öldüreceğim onu.*

Vasya vücudunu atınkine yapıştırıp atın uçan toynaklarından kaçındı. "Bekle," dedi atın kulağına.

At dönüp dişlemeye çalıştı ama Vasya ona iyice yapıştığı için kıza ulaşamadı. Vasya sesini alçattı. "Gücünü koru."

Aygırlar kısıraklara itaat ederdi, bu yüzden Buran başını eğdi.

"O geri geldiğinde güçlü ve sakın olmalısın," dedi Vasya.

Ağabeyin geliyor, dedi Mıyş. Vasya dönüp bakınca çit kapısından çıkmış şapkasız bir şekilde kendisine doğru koşan Alyoşa'yı gördü.

Vasya bir kolunu Mıyş'ın omuz başları arasına attı, bir an sonra atın sırtına binmişti. Kısırak arazide ışıltılı buzları döve döve dörtnala koştu. Sağlam otlak çitleri önlerinde belirdi ama Mıyş engeli aşıp koşmaya devam etti.

Vasya, Alyoşa'yla çitlerin hemen dışında buluştu. "Dunya'ya bir şeyler oluyor," dedi Alyoşa. "Uyanmıyor. Senin adını sayıklıyor."

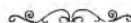
"Atla," dedi Vasya ve Alyoşa kızın arkasına bindi.

Mutfak sıcaktı; fırın ağzını kocaman açıp kükrüyormuşçasına gümbür gümbür yanıyordu. Dünya fırının üzerinde gözleri görmese de açık, seğiren elleri dışında hareketsiz yatıyordu. Arada sırada bir şeyler mırıldanıyordu. Narin teni kemiklerini öyle sıkı sarmıştı ki Vasya damarlarındaki kanın çekildiğini gördüğünü sandı. Çabucak fırının üstüne çıktı. "Dunya," dedi. "Dunya, uyan haydi. Ben geldim. Vasya."

Kadın gözlerini bir kez kırptı, o kadar. Vasya bir an panik olduysa da telaşını zorla bastırdı. İrina ile Anna ikona köşesinin önünde yan yana diz çökmüş dua ediyordu. İrina'nın gözlerinden yaşlar süzülüyordu; ağlarken o sevimli halinden eser kalmamıştı.

Vasya dönüp, "Sıcak su," dedi sertçe. "İrina, Tanrı aşkına, dua etmen onu sıcak tutmayacak. Çorba yap." Anna zehir saçan, nefret dolu

bakışlarını kaldırıp Vasya'ya dikti ama İrina şaşırtıcı bir hızla ayağa kalkıp bir tencereyi dolduruverdi.

Vasya tüm gün fırının üstünde, Dünya'nın yanında oturdu. Bakıcısının kırışıklıklarla dolu vücudunu battaniyelere sarıp sarmaladı ve boğazından bir yudum sıcak çorba geçsin diye uğraştı. Ama çorba, kadının ağzının kenarından akıyor ve kadın bir türlü uyanmıyordu. O uzun gün boyunca bulutlar yavaş yavaş ilerledi ve gün karanlığa gömüldü.

İkindi vaktinin sonlarında Dünya, dünyayı yutacakmışçasına derin bir nefes alıp Vasya'nın ellerini tuttu. Vasya afallayıp irkildi. Yaşlı bakıcısının gücü onu şaşırtmıştı. "Dunya," dedi.

Yaşlı kadının bakışları etrafta gezindi. "Bilmiyordum," diye fısıldadı. "Anlamamıştım."

"İyi olacaksın," dedi Vasya.

"Tek gözü var. Hayır, mavi gözleri var. Hepsi aynı. İkisi kardeş. Vasya, unutma..." Sonra kadının eli aşağı düştü ve kendi kendine mırıldanırken hareketsiz kaldı.

Vasya, Dünya'ya kaşıkla biraz daha sıcak içecek içirmeye çalıştı. İrina fırını harlamaya devam etti. Ama yaşlı kadının nabızı gün ışıyla birlikte soldu. Mırıldanmayı kesip gözü açık halde öylece yattı. "Daha değil," dedi boş köşeye doğru, bazen de ağladı. "Lütfen," dedi sonra. "Lütfen."

Dermansız günün son çırpınışlarında eve de köye de bir sessizlik çöktü. Alyoşa yakmalık odun toplamaya, İrina da huysuz annesiyle ilgilenmeye gitti.

Konstantin'in sesi ortamın sessizliğini böldüğünde Vasya'nın aklı başından gitti.

"Hayatta mı?" dedi rahip. Gölgele, adamın üzerine bir dokuma örtü gibi yayılıyordu.

"Evet," dedi Vasya.

"Onunla dua edeceğim," dedi rahip.

“Hayır, etmeyeceksin,” diye çıkıştı Vasya, nazik davranamayacak kadar yorgun ve korku doluydu. “Ölmeyecek.”

Konstantin onlara yaklaştı. “Acısını hafifletebilirim.”

“Hayır,” diye tekrarladı Vasya. Ağlamak üzereydi. “Ölmeyecek. Tanrı aşkına, yalvarırım, çek git.”

“Ölüyor, Vasilisa Petrovna. Görevim bu.”

“Hayır, ölmüyor!” Vasya’nın sesi boğazını yırtacak kadar yüksek çıkıyordu. “Ölmüyor. Ben onu kurtaracağım.”

“Sabaha kalmadan ölmüş olur.”

“Halkımın seni sevmesini istiyorsun, bu yüzden onları korkutuyorsun.” Vasya’nın öfkeden rengi atmıştı. “Dunya’yı korkutmana izin vermeyeceğim. *Çık dışarı.*”

Konstantin ağzını açıtıysa da geri kapattı. Tuhaf bir şekilde dönüp mutfaktan çıktı.

Vasya onu hemen unuttu. Dunya uyanmamıştı. Kıpırdamadan yatıyordu, nabızı zayıftı ve Vasya’nın titreyen eline vuran nefesi belli belirsizdi.

Gece çöktü. Alyoşa ve İrina geri döndü; akşam yemeği servis edilirken mutfak hafif bir telaşla doldu. Vasya bir şey yiyemedi. Saat ilerleyince mutfak tekrar boşaldı, artık içeride Dunya, Vasya, İrina ve Alyoşadan başka kimse kalmamıştı. İrina ile Alyoşa fırının üstünde uyukluyordu. Vasya’nın başı öne düşüp kalkıyordu.

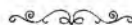
“Vasya,” dedi Dunya.

Vasya irkilip kendine geldi ve yüzü ağlamaklı bir hal aldı. Dunya’nın sesi cılız ama anlaşılırdı. “İyisin, Dunyaşka. İyi olacağını biliyordum.”

Dunya’nın yüzüne dişsiz tebessümü yayıldı. “Evet,” dedi. “Bekliyor.”

“Kim bekliyor?”

Dunya cevap vermedi. Güçlkle nefes alıyordu. “Vasoçka,” dedi. “Babanın bana verdiği ve senin için saklamamı istediği bir şey var. Onu sana şimdi vermeliyim.”

“Sonra verirsin, Dünyaşka,” dedi Vasya. “Şimdi dinlenmen gerek.”

Ama Dünya çoktan sertleşmiş eliyle eteğinin cebini aramaya başlamıştı. Vasya cebini onun için açtı ve içinden yumuşak bir kumaşa sarılmış çok sert bir şey çıkardı.

“Aç haydi,” diye fısıldadı Dünya. Vasya itaat etti. Kolye açık parlak metalden yapılmıştı, gümüşten daha açık renkliydi ve bir kar tanesi ya da çok ışınlı bir yıldız şeklindeydi. Tam ortasında gümüşü mavi bir değerli taş vardı. Anna’nın bile bunun ayarında bir mücevheri yoktu; Vasya daha önce hiç bu kadar güzel ve kaliteli bir şey görmemişti. “İyi ama ne ki bu?” diye sordu hayretle.

“Bir tılsım,” dedi Dünya, güçlkle nefes alırken. “Gücü içinde saklı. Onu gizli tut. Kimseye ondan bahsetme. Baban sorarsa bile ondan haberdar olduğunu söyleme.”

Delilik. Vasya’nın kolları arasında bir çizgi belirdi ama zinciri boyuna geçirdi. Zincir, göğüsleri arasına düşüyor, elbisesi altında belli olmuyordu. Dünya birden kaskatı kesildi, kupkuru olmuş parmakları Vasya’nın kolunu tırmaladı. “Kardeşi,” diye tısladı. “Mücevher sende olduğu için çok öfkeli. Vasya, Vasya, sen mutlaka...” Dünya boğulup sessizliğe gömüldü.

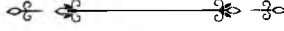
Uzaktan uzun, vahşi bir kıkırtı geldi.

Vasya donakaldı, kalbi göğüs kafesini yumrukluyordu. *Yine mi? Geçen sefer rüya görüyordum.* Sonra biri ayağını sürüyormuş gibi yumuşak bir sürtünme sesi geldi. Sonra bir daha. Bir kez daha. Vasya yutkundtu. Çıt çıkarmadan fırının üstünden kayarak indi. Domovoi fırının ağzında çömelmiş, güçsüz ve kararlı bir şekilde duruyordu. “İçeri giremez,” dedi domovoi, hiddetle. “İçeri almayacağım. Giremez.”

Vasya bir elini onun başına koyup usulca kapıya yaklaştı. Kışın dışarıda çürüme kokusu olmazdı ama kapının eşliğinde burnuna öyle bir çürüme kokusu geldi ki boş midesi altüst oldu. Mücevherin dayandığı göğüs kemiği soğuktan yanıyordu. Kısık ve acı dolu bir ses çıkardı. Alyoşa’yı ya da tüm ev halkını uyandırmalı mıydı? Ama neydi bu? *Domovoi onu içeri almayacağını söyledi.*

Gidip bakacağım, diye düşündü Vasya. *Korkmuyorum.* Mutfak kapısından gizlice çıktı.

“Hayır,” diye fısıldadı Dünya fırının üstünden. “Vasya, hayır.” Başını biraz çevirdi. “Kurtar onu,” diye fısıldadı boşluğa doğru. “Kurtar onu, kardeşinin benim için gelip gelmemesi umurumda değil.”

O şey her neyse berbat kokusu başka hiçbir şeye benzemiyordu: ölüm, kıran ve kızgın metal. Vasya sürünen ayakların izini takip etti. Orada... evin gölgesinde hızlı bir hareket oldu. Karda iz çıkaran beyaz bir örtüye sarınmış, kambur durduğu için küçük görünen, kadına benzer bir şey gördü. Çok fazla eklemi varmış gibi yampiri bir şekilde gidiyordu.

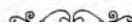
Vasya cesaretini toplayıp yaklaştı. Bu şey pencereden pencereye atlıyor, her birine elini çekinerek uzatıyor ama pervaza asla dokunmuyordu. Ama rahibin odasına ait olan son pencereye geldiğinde... gerildi. Gözlerinde kızıl parıltılar belirdi.

Vasya koşmaya başladı. *Domovoi içeri giremeyeceğini söylemişti.* Ama o şey, kansız yumruğunu savurduğunda pencere çerçevesine tutunan tüm buzlar koptu. Vasya ayışığında bir an için o şeyin gri tenini gördü. Karda iz çıkaran beyaz örtü aslında bir kefendi ve yaratık, kefenin içinde çıplaktı.

Ölü, diye düşündü Vasya. *O şey ölü.*

Grimsi sarkık elleri Konstantin'in penceresinin yüksek pervazını tuttu ve... bir an için görebildiği uzun, keçe gibi saçlarını gördüğünden Vasya'nın bir kadın olduğunu tahmin ettiği yaratık odanın içine atladı. Vasya pencerenin altında durdu, sonra o yaratığın yaptığı gibi tırmanıp tüm gücüyle kendini yukarı çekti. İçerisi zifiri karanlıktı. Yaratık hırlayarak, yatakta yatan figürün üstüne çöktü.

Duvardaki gölgeler, ahşaptan sızıyormuş ve her an patlayıp her yere yayılabilmiş gibi büyüdükçe büyüyordu. Vasya bir ses duyduğunu sandı. *Kız! Adamı bırak... O zaten benim. Kızı al, kızı...*

Göğüs kemiğindeki acı Vasya'yı teşvik etti; mücevher keskin bir soğukla yanıyordu. Vasya hiç düşünmeden bir elini kaldırıp bağırdı. Yataktaki yaratık, kandan kararmış yüzünü hızla ona çevirdi.

Kızı al! diye çıkıştı tekrar gölgenin sesi. Ölü yaratığın beyaz dişleri, saldırıya hazırlanırken ayışığına yakalandı.

Vasya birden yanında başka birinin daha olduğunu fark etti: ölü bir kadın ya da gölgelerin sesi değil, siyah pelerinli bir adamdı. Vasya karanlıkta adamın yüzünü göremiyordu. Bu diğer kişi her kimse, Vasya'nın elini tuttu ve tırnaklarını kızın avucuna geçirdi. Vasya çığlığını yuttu.

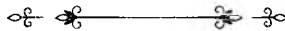
Ölüsün sen, dedi yeni gelen, yaratığa doğru. *Efendin hâlâ benim. Git buradan.* Sesi, gece yarısı yağan karı andırıyordu.

Yataktaki ölü şey hayıflanarak ve korkarak geri çekildi. Duvardaki gölgeler yaygaracı bir öfkeyle yükseliyor gibi görünüyor ve kükrüyordu: *Hayır, onu dinleme; o hiçbir şey değil. Efendin benim. Kızı al, kızı...*

Vasya elinin yarıldığını hissetti ve yere kan damladı. Zafer kaynaklı bir sevinç hissetti. "Git," dedi ölü şeye, söylemesi gerekenleri başından beri biliyordu sanki. "Sana buraya girmeyi yasaklıyor, burayı senin için kanımla mühürlüyorum." Vasya, elini tutan eli sıkıca tuttu ve kanıyla kayganlaştığını hissetti. Bir an için tuttuğu el ona gerçek, soğuk ve sert geldi. Ürperdi ve bakmak için başını çevirdi ama orada kimse yoktu.

Duvardaki gölgeler birden çığlıklar atarak titreşip küçülmeye başladı ve ölü yaratığın dudakları gerilip uzun ince dişlerini açığa çıkardı. Vasya'ya bağırp pencereye döndü. Pencere pervazına çıkıp kara atladı ve koşan bir attan daha hızlı bir şekilde, karman çorman olmuş pis saçlarını arkasında dalgalandırarak ormana gitti.

Vasya onun gidişini izlemedi. Çoktan yatağa yaklaşmış, üzerindeki pis battaniyeleri çekmiş, rahibin çıplak boğazındaki yaraya bakıyordu.

O akşam Tanrı'nın sesi Konstantin Nikonoviç'le konuşmamıştı. Rahip tek başına saatlerce dua etmişti. Ama düşünceleri, ezbere bildiği

sözlerle uzlaşmıyordu. *Vasilisa haklı değil*, diye düşündü Konstantin. *Ruhları kurtarılacak insanların biraz korkmalarının ne sakıncası olabilir ki?*

Neredeyse bunu söylemek için mutfığa geri gidecekti. Ama çok yorgundu, bu yüzden odasında kaldı ve karanlık, ikonanın pul pul olmuş altın sarısı rengini göremeyeceği kadar artana dek diz çökmeye devam etti.

Ay doğmadan hemen önce yatağına girdi ve bir rüya gördü.

Rüyasında mülayim bakışlı bakire ahşap levhadan çıkmıştı. Yüzünde uhrevi bir ışık vardı. Gülümsüyordu. Konstantin kadının elini kendi yüzünde hissetmeyi ve onun rızasını kazanmayı her şeyden çok istiyordu. Kadın onun üzerine eğildi ama hissettiği şey kadının eli olmadı. Kadının dudakları, Konstantin'in alnında gezindi, gözlerine dokundu. Sonra bir parmağını Konstantin'in çenesine götürüp başını kaldırdı ve dudaklarını öptü. Kadının öpücüklerinin sonu gelmiyordu. Rüyasında bile utancı arzusuyla savaşıyordu; kadını kuvvetsizce itmeye çalıştı. Ama mavi cübbesi ağırdı; kadının vücudu, üzerinde kor gibi yanıyordu. Sonunda teslim oldu Konstantin ve çaresizce inleyerek yüzünü kadına çevirdi. Kadın onun dudaklarına bakıp, ızdırabı onu memnun ediyormuş gibi gülümsedi. Kadının ağzı, inişe geçen bir şahin hızıyla Konstantin'in boğazına atıldı.

Sonra çılgılık attı kadın ve Konstantin sıçrayarak uyandı, titreyen bir ağırlık onu yatağına mıhlamıştı.

Rahip derin bir nefes alıp kusacak gibi oldu. Kadın tıslayıp üzerinden indi. Konstantin kadının keçe gibi saçlarını ve yakut rengi yarı gömülü gözlerini bir an için görebildi. Yaratık pencereye atladı. Oda da iki figür daha vardı; biri koyu, diğeri mavi renkle resmedilmişti. Mavi figür ona uzandı. Konstantin kuvvetsizce boynundaki haçı aradı. Mavi ışıkla aydınlanan yüz, Vasilisa Petrovna'ya aitti; keskin hatları ve kocaman gözleriyle başlı başlı başına bir ikonaydı. Bir an için göz gözeydiler, rahibin gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmıştı, ardından Vasilisa'nın elleri rahibin boğazına kaydı ve rahip bilincini yitirdi.

Rahip incinmemişti; boğazında, kolunda ve göğsünde bir işaret yoktu. En azından Vasya karanlıkta elle muayene ederken o kadarını hissedebilmişti, sonra kapı yumruklandı. Vasya pencereye fırladı ve avluya yarı düşerek iniş yaptı. Ay, karlı avluyu parıltıyordu. Vasya yere iner inmez evin gölgesinde çömeldi, soğuktan ve yaşadığı dehşetten titriyordu.

Adamlar odaya dalınca birdenbire durdular. Vasya iki eliyle tutunduğunda Konstantin'in pervazından içeriyi azıcık gözetleyebilecek kadar uzun boyluydu. Odada çürüme kokusu vardı. Rahip yerinden sıçrayıp dimdik oturdu ve elini boğazına götürdü. Vasya'nın babası elinde bir fenerle rahibin tepesinde dikiliyordu.

"İyi misin, Batyuşka?" dedi Piyotr. "Bir çığlık duyduk."

"Evet," dedi Konstantin, şaşkınlıkla kekeleyerek. "Evet, kusura bakmayın. Uykumda bağırış olmalıyım." Kapının eşiğinde duran adamlar birbirlerine baktılar. "Buz kırılmış," dedi Konstantin. Yataktan çıkıp ayağını yere basar basmaz tökezlemişti. "Soğuktan kâbus görmüş olmalıyım."

Solgun yüzler saklandığı yere doğru dönünce Vasya hemen çömeldi. Pencerenin altına, evin gölgesine pustu ve nefesini tutmaya çalıştı.

Babasının homurdandığını ve bütün buz bloğunun kırıldığı pencere kanadının etrafında yürüdüğünü duyabiliyordu. Temkinli bir şekilde avluya yöneldiğinde babasının başının ve omuzlarının gölgesi Vasya'nın üzerine düştü. Neyse ki babası hemen aşağıya bakmadı. Avluda hiç kıpırtı yoktu. Ardından Piyotr panjurları kapattı ve aralarına bir takoz koydu.

Ama Vasya bunu duymadı. Panjurlar kapanır kapanmaz kış mutfağına doğru hızlıca koşmaya başlamıştı.

Mutfak, sıcaklığı ve karanlığıyla ana rahmi gibiydi. Vasya kapıdan içeri usulca girdi. Bütün uzuvları ağrıyordu.

"Vasya?" dedi Alyoşa.

Vasya fırının üstüne tırmandı. Alyoşa yanında diz çöktü. “Sorun yok, Dünya,” dedi Vasya, bakıcısının ellerini alıp. “Artık iyi olacaksın. Güvendeyiz.”

Dunya gözlerini açtı. Büzüşmüş dudaklarına bir tebessüm yayıldı. “Marina görse gurur duyardı, Vasoçka’m,” dedi. “Gördüğümde ona anlatacağım.”

“Hiç de öyle bir şey olmayacak,” dedi Vasya. Gözleri yaşarmaktan bulanıklaşmış olsa da gülümsemeye çalıştı. “Tekrar iyi olacaksın.”

Bunun üzerine yaşlı kadın soğuk ellerinden birini kaldırıp Vasya’yı şaşırtıcı derecede sertçe itti. “Hayır, olmayacağım,” dedi, o eski sert tavırlarını anımsatmıştı bu hali. “Küçüklerimin birer yetişkin olduğunu görecektir kadar yaşadım ve son üç çocuğum yanımdayken ölmekten daha fazla istediğim bir şey yok.” İrina da artık uyanıktı ve Dünya’nın diğer eli uzanıp İrina’nınkini tuttu.

Alyoşa iki elini de onların ellerinin üzerine koydu. Vasya karşı çıkmadan Alyoşa söz aldı. “Vasya, Dünya haklı,” dedi. “Gitmesine izin vermelisin. Çetin bir kış olacak ve Dünya tükenmiş durumda.”

Vasya başını iki yana salladı ama eli tereddütte kaldı.

“Lütfen, canım,” diye fısıldadı yaşlı kadın. “Öyle yorgunum ki.”

Vasya bir an için tereddüt içinde donakaldı, ardından başını hafifçe sallayarak onayladı.

Yaşlı kadın diğer elini güçlükle çekip Vasya’nın elini iki avucunun arasına aldı. “Annen aramızdan ayrılırken seni kutsadı, şimdi ben de aynısını yapacağım. Huzur içinde kal.” Bir şeyi dinliyormuş gibi duraksadı. “Eski hikâyeleri hatırlamalısın. Üvez ağacından bir kazık yap. Vasya, temkinli ve cesur ol.”

Dunya’nın eli aşağı düştü ve kadın yattığı yerde sessizliğe gömüldü. İrina, Alyoşa ve Vasya onun soğuk ellerini tuttular ve nefesinin sesini duyabilmek için kulak kabarttılar. Dünya sonunda tekrar uyandı ve konuşmaya başladı ama sesi öyle kısıktı ki duyabilmek için iyice eğildiler.

“Lyoska,” diye fısıldadı. “Benim için bir şarkı söyler misin?”

“Tabii ki,” diye fısıldadı Alyoşa. Önce tereddüt etti, sonra **derin bir** nefes aldı.

Evvelden bir dönem vardı

Çiçeklerin tüm yıl açtığı

Günlerin devamlı uzadığı

Geceleri yıldızların çıktığı

İnsanların korkusuz yaşadığı

Dunya gülümsedi. Gözlerinde çocukça bir parıltı vardı ve tebessümünde Vasya onun genç kızlık hallerinin gölgesini gördü.

Ama mevsimler dönüyor, değişiyor

Rüzgâr güneyden esiyor

Alevler geliyor, fırtınalar, mızraklar

Karanlık ve keder

Dışarıda rüzgâr artıyor, soğuk rüzgâr karın haberini veriyordu. Ama üç kardeş fırının üzerinde habersizce oturuyordu. Dünya gözleri açık dinliyordu, bakışları Vasya'nın bile göremediği bir şeye takılı kalmıştı.

Ama bir yer var uzaklarda

Sapsarı çiçeklerin yetiştiği

Doğup yükselen güneşin

Taşlı kıyıları aydınlattığı

Dalga köpüklerini ısıldattığı

Her şeyin bitmesi gerektiği

Ve her şeyin...

Alyoşa'nın şarkısı kesildi. Rüzgâr mutfak kapısını savurup açtı ve çılgınlıklarıyla odayı parçaladı. İrina hafifçe bağırdı. Rüzgârla birlikte siyah pelerinli bir figür girdi içeri fakat onu Vasya'dan başka gören yoktu. Kızın nefesi kesildi. Onu daha önce görmüştü. Figür kıza bir

kez baktı, ardından uzun parmaklarını Dünya'nın boğazına dayamak için uzandı.

Yaşlı kadın gülümsedi. "Artık korkmuyorum," dedi.

Bir an sonra gölge geldi. Siyah pelerinli figür ile Dünya'nın arasına tahtayı ikiye bölen bir balta gibi girdi.

"Ah, kardeşim," dedi gölgenin sesi. "Ne kadar tedbirsizsin öyle?" Gölge büyük siyah bir açıklık yaratarak gülümsedi ve Dünya'ya iki büyük koluyla zapt edecekmiş gibi uzandı. Dünya'nın yüzündeki huzur dehşete dönüştü. Gözleri fal taşı gibi açıldı ve yüzü kızardı. Vasya korkuyla, dehşetle ve ağlayıp titreyerek dizleri üstüne çöktü. "Ne yapıyorsun?" diye bağırdı. "Hayır... bırak onu!" Rüzgâr odaya tekrar uğuldayarak doldu, önce kış rüzgârıydı gelen ve ardından yaz fırtınasından önce etrafı kolaçan eden nemli, hışırtılı rüzgâr çıkageldi.

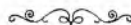
Ama rüzgâr arttığı gibi hızla dinerken gölgeyi de siyah pelerinli adamı da beraberinde götürdü.

"Vasya," dedi Alyoşa sessizlikte. "Vasya." Piyotr ve Konstantin, ardından ev halkından erkekler odaya daldı. Piyotr'ın yüzü soğuktan kızarmıştı; rahibin odasındaki olaydan sonra yatağına dönmemiş, adamlarını uyuyan köyde devriyeye çıkarmıştı. Hepsi Vasya'nın bağırışını duymuştu.

Vasya, Dünya'ya baktı. Dünya ölmüştü. Yüzüne kan oturmuştu ve ağzının kenarlarından biraz köpük çıkmıştı. Gözleri yuvalarından fırlamış, göz bebekleri kan gölünde yüzyordu.

"Korkarak öldü," dedi Vasya titrerken kısık bir sesle. "Korkarak öldü."

"Haydi gel, Vasoçka," dedi Alyoşa. "Gel aşağı." Dünya'nın gözlerini kapatmaya çalıştı Alyoşa ama çok fazla yuvalarından çıktığı için kapatamadı. Vasya'nın fırının üstünden inmeden önce gördüğü son şey, Dünya'nın cansız yüzündeki dehşet dolu bakışlardı.

21.

TAŞ KALPLİ ÇOCUK

Dunya'yı hamama yatırdılar ve gün doğumunda kadınlar gıdakan tavuklar gibi gürültülü bir şekilde geldiler. Dunya'nın solmuş bedenini yıkadılar; kefene sardılar ve yanında oturup dua ederek nöbet tuttular. İrina diz çöktü, başını annesinin kucağına dayayıp ağladı. Peder Konstantin de diz çöktü ama dua ediyormuş gibi görünmüyordu. Yüzünün rengi kefeninkinden farksızdı. Durup durup titreyen elini herhangi bir iz olmayan boğazına götürüyordu.

Vasya orada değildi. Kadınlar onu aradırlarsa da hiçbir yerde bulamadılar.

"Hep terbiyesiz bir kızdı," diye mırıldandılar aralarında. "Ama hiç bu kadar kötü olduğunu düşünmemiştim."

Arkadaşı da kasvetli bir şekilde başını sallayarak onayladı, dudağını büzmüştü. Marina İvanovna öldüğünde Dunya, Vasilisa'ya hepten anelik yapmıştı. "Kanında var," dedi kadın. "Yüzünden okuyabilirsin. Gözlerini bir cadıdan almış."

Vasya günün ilk ışıklarında, omzuna bir kürek atıp gizlice dışarı çıktı. Yüzü gergindi. Birkaç hazırlık yapıp ağabeyini bulmaya gitti. Alyoşa yakmalık odun kırıyordu. Baltası öyle hızlı iniyordu ki kütükler tek darbede paramparça olup ayaklarının dibine düşüyordu.

"Lyoşka," dedi Vasya. "Yardıma ihtiyacım var."

Alyoşa kız kardeşine gözlerini kırpıştırarak baktı. Ağlıyordu; buz tutmuş gözyaşı kristalleri kahverengi sakalında parılıyordu. Hava çok soğuktu. "Ne oldu, Vasya?"

“Dunya bize bir görev verdi.”

Genç adamın çenesi gerildi. “Şimdi sırası değil,” dedi. “Hem sen neden buradasın? Kadınlar dua edip nöbet tutuyorlar; onların yanında olmalısın.”

“Dün gece,” dedi Vasya hemen, “ölü bir şey vardı. Evde. Dünya’nın hikâyelerindeki gibi bir upir.⁵⁵ Dünya ölüirken geldi.”

Alyoşa sessizdi. Vasya ağabeyiyle göz göze geldi. Ağabeyi baltasını tekrar indirirken ellerini sıkırmaktan eklem yerleri beyazladı. Kütüklere vuruşları arasında geçen boşlukta, “Canavarı kovdun yani, öyle mi?” dedi sesinde hafif bir alaycılıkla. “Küçük kız kardeşim, hem de tek başına?”

“Dunya dedi bana bunu,” dedi Vasya. “Bana eski hikâyeleri hatırlamamı söyledi. Üvez ağacından bir kazık yap, dedi. Hatırladın mı? Lütfen, ağabey.”

Alyoşa kütükleri kırmaya ara verdi. “Önerin nedir?”

“Ondan kurtulmalıyız.” Vasya derin bir nefes aldı. “Bozulmuş mezarlara bakmalıyız.”

Alyoşa kaşlarını çattı. Vasya’nın dudakları bembeyaz, gözleri ise iki büyük kara çukur gibiydi. “Eh, yaşayıp göreceğiz,” dedi Alyoşa, belli belirsiz derecede ince bir alaycılıkla. “Haydi, gidip mezarlığın altını üstüne getirelim. Doğru diyorsun, babamdan dayak yemeyeli çok uzun zaman oldu.”

Kırdığı odunları yığı ve baltasını kaldırdı.

Şafaktan önce kar yağmıştı. Mezarlıkta ıslık ıslık kar birikintileri altında güçlükle seçilen tümsekler dışında görülecek hiçbir şey yoktu. Alyoşa kız kardeşine baktı. “Şimdi ne yapıyoruz?”

Vasya’nın ağzı istemsizce seğirdi. “Dunya hep hortlakları bulmanın en iyi yolu bakirlere bakmaktır derdi. Doğru mezara rastlayana kadar daire çizerek git. Önden buyurmaz mısın, ağabey?”

“Ne yazık ki şanssızsın, Vasoçka,” dedi Alyoşa kabaca. “Aslında bir süredir öylesin. Bir köylü çocuğu kaçırmamız gerekiyor mu?”

⁵⁵Vampir (çoğulu; *upiri*). (y.n.)

Vasya düzgün bir ifade takınmaya çalıştı. “Daha erdemli olanların yetersiz kaldığı noktada daha küçükleri ellerinden gelenin en iyisini yapmalıdır,” diye bilgilendirdi ağabeyini ve ıslıl ıslıl mezarların arasına ilk o çıktı.

Doğrusu, erdemin bununla bir alakası olduğunu düşünmüyordu. Koku, mezarlığın üzerine kötücül bir yağmur gibi yayılmıştı ve Vasya’nın tanıdık bir köşede öksürerek durması çok uzun sürmedi. Alyoşa’yla birbirlerine baktılar ve ağabeyi kazmaya başladı. Toprak buzlanmadan sertleşmiş olmalıydı fakat nemliydi ve yeni karıştırılmıştı. Alyoşa karı temizlediğinde etrafa birden öyle bir koku yayıldı ki başını çevirip öğürdü. Ama dudaklarını sımsıkı kapatarak küreğini toprağa daldırdı. Şaşırtıcı derecede kısa bir süre içinde bir figürün kefene sarılı başını ve gövdesini açığa çıkardılar. Vasya küçük bir bıçak çıkarıp kumaşı keserek açtı.

“Meryem Ana aşkına,” dedi Alyoşa ve başını çevirdi.

Vasya bir şey söylemedi.

Agafya’nın cildi bir cesedin grimsi beyaz rengindeydi ama dudakları, hayattayken hiç olmadığı kadar dolgun, yumuşak ve dut kırmızıydı. Kirpikleri erimiş yanaklarına dantel gibi desenli gölgeler düşürüyordu. Genç kadın toprak yatağında huzurla uyuyor olabilirdi.

“Ne yapıyoruz?” diye sordu Alyoşa, beti benzi atmıştı ve nefesini olabildiğince tutuyordu.

“Ağzına kazık sokacağız,” dedi Vasya. “Bu sabah bir kazık hazırladım.”

Alyoşa ürperdiyse de diz çöktü. Vasya da onun yanına diz çöktü, elleri titriyordu. Kazık şekil olarak kaba saba olsa da ucu sivriydi ve Vasya kazığı çakarken kullanmak için büyük bir taş da getirmişti.

“Pekâlâ, ağabey,” dedi Vasya. “Başını mı sen tutarsın, yoksa kazığı mı sen sokarsın?”

Alyoşa kar yığınları kadar beyazdı ama, “Senden daha güçlüyüm,” dedi.

“Doğru sayılır,” dedi Vasya. Kazığı ve taşı ağabeyine verdi ve yaratığın ağzını açarken iyice inceledi. Bir kedininki kadar sivri dişleri, kemikten yapılmış iğneler gibi parlıyordu.

Bu görüntü, Alyoşa'nın üzerindeki sersemliği ve uyuşukluğu atmasını sağladı. Alyoşa dişlerini gıcırdatarak kazığı yaratığın kırmızı dudakları arasına soktu ve taşı vurarak kazığı çaktı. Kan fışkırdı, ağzının içine dolup gri çenesine aktı. Gözleri birden açıldı, kocaman ve korkunçtu ama bedeni kıpırdamadı. Alyoşa'nın eli seğirince kazığı ıskaladı ve Vasya parmaklarını tam vaktinde geri çekti. Taş, yaratığın sağ elmacık kemiğine düşünce mide bulandırıcı bir çatırtı çıktı. Yaratık cılız bir çığlık attı fakat hâlâ kıpırdamıyordu.

Vasya'ya kalırsa, ormandan belli belirsiz, öfkeli bir kükreme gelmişti. “Acele et,” dedi Vasya. “Çabuk, çabuk.”

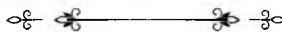
Alyoşa dilini ısırp duruşunu tekrar ayarladı. Taş, yaratığın yüzünü biçimsiz bir harabeye çevirdi. Alyoşa soğuk havaya rağmen terleyerek kazığa tekrar tekrar vurdu. Sonunda kazığın ucu kemiğe dayandı ve son güçlü darbeyle kazık, kafatasının diğer ucundan çıktı. Cesedin açık gözlerindeki ışık soldu ve taş, Alyoşa'nın dermansız parmaklarından düştü. Alyoşa hemen geri çekildi, nefes nefeseydi. Vasya'nın elleri kana ve daha iğrenç şeylere bulanmıştı ama Agafya'yı dalgın bir şekilde bıraktı: Gözlerini ormana dikmişti.

“Vasya, ne oldu?” diye sordu Alyoşa.

“Bir şey gördüğümü sandım,” diye fısıldadı Vasya. “Şuraya bak.” Vasya ayağa kalkmıştı. Eşkin eşkin uzaklaşan beyaz bir at ve karanlık binicisi, neredeyse hemen ağaçların karaltılarına karıştı. Vasya onların ötesinde bir başka figür daha görmüştü sanki; kendisini izleyen büyük bir gölgeye benziyordu.

“Burada bizden başka kimse yok, Vasya,” dedi Alyoşa. “Haydi, onu gömüp karı düzeltmeme yardım et. Çabuk ol. Kadınlar seni aramaya çıkacaktır.”

Vasya başını sallayarak onayladı ve küreği kaldırdı. Hâlâ kaşlarını çatıyordu. “O atı daha önce görmüştüm,” dedi kendi kendine. “Siyah pelerinli binicisini de. Mavi gözleri vardı.”

Vasya, upir'i gömdükten sonra eve dönmedi. Ellerindeki kanı ve çamuru yıkadı, ahıra gitti ve Mıyş'ın ahır bölmesinde büzüşüp oturdu. Mıyş burnunu kızın başına sürttü. Vazila da yanma oturdu.

Vasya orada uzun bir süre oturup ağlamaya çalıştı. Dünya'nın ölürlen yüzünün aldığı ifade, Agafya'nın kanlı harabe hali ve Peder Konstantin için bile... Ama ne kadar uzun süre otursa da gözünden bir damla yaş akmadı. Yalnızca içinde bir boşluk ve büyük bir sessizlik vardı.

Güneş rotasını batıya çevirdiğinde kız, hamamdaki kadınların arasına katıldı.

Bütün kadınlar hep birlikte Vasya'ya döndü. *Gamsız*, dediler. *Vahşi. Taş kalpli.* Duyduğu daha yumuşak sözler ise şunlardı: *Cadı kadın. Tıpkı anası gibi.*

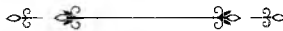
"Ne kadar nankör bir yaratıksın, Vasya," dedi Anna İvanovna, kızın aldığı olumsuz tepkileri zevkle seyrederken. "Ama bundan daha iyisini beklemezdim senden." Vasya artık dayak atılmak için fazla büyük olsa da Anna o akşam Vasya'yı bir iskemleye yatırıp huş ağacından sopasıyla kıza tüm gücüyle vurdu. İrina sessizdi ama kız kardeşine kızarmış gözleriyle öyle sitemli bakıyordu ki bu, kadınların söylediklerinden çok daha kötüydü.

Vasya sonuna kadar sabretti ama kendini savunmak için kelimelere başvuramazdı.

Dunya'yı gün sonunda gömdüler. İnsanlar dondurucu soğuk yüzünden kısa süren cenaze töreninde fısıldaşıp durdular. Vasya'nın babası ağarmış saçlarıyla çok bitkindi; Vasya onun hiç bu kadar yaşlı görüldüğünü düşünmemişti.

"Dunya seni kızı gibi severdi, Vasya," dedi babası daha sonra. "Vazifeden kaçmak için bugünü mü buldun..."

Vasya bir şey söylemedi ama yaralı elini, o yıldızlarla dolu soğuk geceyi, boğazındaki mücevheri ve karanlıktaki upir'i düşündü.

O gece, "Baba," dedi Vasya. Köylüler kulübelerine dönmüştü. Vasya iskemlesini Piyotr'ın yanına çekti. Fırından kırmızı alevler sıç-

riyordu ve aile ocaklarında Dünya'ya ayrılan yer artık boştu. Piyotr av bıçağı için yeni bir sap yapıyordu. Ahşabın küçük bir kıvrımını kazıyarak düzleştirdi ve kızına baktı. Ateş ışığında kızının bitkinliği yüzünden anlaşılıyordu. "Baba," dedi. "Gerekme ortadan kaybolmazdım." Vasya öyle kısık bir sesle konuşuyordu ki kalabalık mutfakta sesini yalnızca ikisi duyabiliyordu.

"Gerekçen ne o zaman, Vasya?" Piyotr bıçağını kenara koydu.

Vasya, babasının gözlerine baktığında vereceği cevaptan korktuğunu anlayınca boğazına kadar gelen itiraf cümlelerini yutmaya karar verdi. *Upir öldü*, diye düşündü. *Kendi gururumu yatıştırmak için babamın sırtına daha fazla yük bindirmeyeyim. Hepimiz için güçlü olması gerek.*

"Ben... annemin mezarına gittim," dedi alalecele. "Dunya bana gitmemi ve ikisi için dua etmemi söyledi. Şimdi annemle beraber. Orada... sessizlikte dua etmek daha kolay geldi."

Babası hiç olmadığı kadar yorgun görünüyordu. "Peki, Vasya," dedi, tekrar av bıçağına dikkatini verirken. "Ama bu yaptığın, tek başına ve habersiz gitmen yanlış. İnsanların atıp tutmasına sebep oldu." Kısa bir sessizlik oldu. Vasya ellerini eğip büktü. "Üzgünüm, çocuğum," diye ekledi babası, daha müşfik bir sesle. "Dunya'nın senin için anne gibi olduğunu biliyorum. Ölmeden önce sana herhangi bir şey verdi mi? Bir yadigâr ya da tılsım gibi bir şey belki?"

Vasya hazırlıksız yakalanmıştı, tereddüt etti. *Dunya ona söylemem gerektiğini söylemişti. Ama bu bana zaten babamın armağanı. Ağzını açtığı anda...*

Kapı büyük bir gürültüyle yumruklandı ve bir adam içeriye dalıp yarı donmuş halde ayaklarının önüne düşüverdi. Piyotr hemen ayağa fırladı ve ortam tamamen değişti. Kış mutfağı şaşkın feryatlarla doldu. Adamın buz tutmuş sakalı her nefes verdiğinde takırdıyor; gözleri alacalı yanaklarının üzerinden dik dik bakıyordu. Yerde titreyerek yatıyordu.

Piyotr adamı tanıyordu. "Sorun ne?" diye sordu eğilip titreyen adamı omuzlarından tutarken. "Ne oldu, Nikolay Matfeevîç?"

Adam bir şey söylemeden yerde iki büklüm yattı. Eldivenlerini çıkardıklarında, adamın buz tutmuş ellerinin pençe gibi göründüğünü fark ettiler.

“Sıcak suya ihtiyacımız olacak,” dedi Vasya.

“En kısa sürede konuştur onu,” dedi Piyotr. “Adamın köyü iki günlük mesafede. Kış ortasında onu buraya nasıl bir felaket getirmiş olabilir, tahmin bile edemiyorum.”

Vasya ile İrina bir saat boyunca adamın elleri ile ayaklarını ovdular ve adama sıcak çorba içirdiler. Adamın gücü yerine geldiğinde bile tek yapabildiği fırının yanında nefes nefese büzüşmekti. Nihayet yemek de yemiş, lokmalarını kaynar kaynar yutmuştu. Piyotr sabırsızlığını bastırmaya çalıştı. Sonunda haberci ağzını sildi ve lorduna korku dolu gözlerle baktı.

“Seni buraya ne getirdi, Nikolay Matfeeviç?” diye sordu Piyotr.

“Pyotr Vladimiroviç,” diye fısıldadı adam, “hepimiz öleceğiz.”

Piyotr’ın yüzü gölgelendi.

“İki gece önce köyümüzde yangın çıktı,” dedi Nikolay. “Geride hiçbir şey kalmadı. Bize merhamet etmezsen, hepimiz öleceğiz. Birçok kişi öldü zaten.”

“Yangın mı?” dedi Alyoşa.

“Fırından bir kıvılcım çıktı ve tüm köyü beraberinde götürdü. Kötücül bir rüzgâr esiyordu zaten... kış ortası için fazla sıcak bir rüzgâr. Hiçbir şey yapamadık. Yaşayanları küllerin arasından çıkarır çıkarmaz yola çıktım. Tenlerine kar değdiğinde nasıl çığlık attıklarını duydum... Hepsi ölmüş olsa belki daha iyi olurdu. Gece gündüz yürüdüm... Nasıl bir geceydi anlatamam... Ormandan korkunç sesler geliyordu. Çıglıklar peşimden geliyordu sanki. Donma korkusuyla, mola vermeye cesaret edemedim.”

“Cesur davranmışsın,” dedi Piyotr.

“Bize yardım edecek misin, Piyotr Vladimiroviç?”

Uzun bir sessizlik oldu. *Gidemez*, diye düşündü Vasya. *Şimdi olmaz*. Ama babasının ne söyleyeceğini biliyordu. Sonuçta babasının topraklarında yaşıyorlardı ve Piyotr hepsinin lorduydu.

“Oğullarım ve ben seninle birlikte köyüne geleceğiz,” dedi Piyotr ciddi bir şekilde. “Yanımızda olabildiğince çok adam ve hayvan da olacak.”

Haberci başını aşağı yukarı salladı. Gözleri uzaklara daldı. “Teşekkür ederim, Piyotr Vladimiroviç.”

Ertesi gün göz kamaştırıcı mavi beyaz renkleriyle ağardı. Piyotr sabahın ilk ışıklarında atlara eyer vurulması talimatını vermişti. Ata binmeyecek adamlar ayaklarına kar botlarını geçirdi. Kış güneşi yeryüzüne soğuk bakışlar atıyordu. Atlar burun deliklerinden çıkan buharlar ve çenelerindeki tüylere tutunmuş buz sarkıtlarıyla ejderleri andırıyordu. Piyotr, Buran’ın dizginlerini hizmetçisinden aldı. At, dudaklarını uzatıp başını sallayınca çenesine tutunmuş sarkıtlar takırdadı.

Kolya karda çömelip Seryozha’nın göz hizasına inmişti. “Ben de seninle geleyim, baba,” diye yalvardı çocuk. Saçları gözlerine giriyordu. Sahip olduğu bütün kıyafetleri üzerine geçirmiş ve kahverengi midilisinini alıp gelmişti. “Yeterince büyüdüm.”

“Hayır, yeterince büyümedin,” dedi Kolya, bezgin bakışlar atarak.

İrina aceleyle evden çıktı. “Gel,” dedi çocuğu omuzlarından tutarak. “Baban gidiyor; gel haydi.”

“Sen sadece bir kızsın,” dedi Seryozha. “Sen ne bileceksin? Lütfen, baba.”

“Eve dön,” dedi Kolya, artık sesi sertti. “Midillini yerine götür ve halanın sözünü dinle.”

Ama Seryozha bunu yapmak yerine bağırıp tepinerek atları ürküttü ve ahırda gözden kayboldu. Kolya yüzünü sıvazladı. “Karnı acıkınca geri döner,” dedi ve atının sırtına atladı.

“Tanrı seninle olsun, ağabey,” dedi İrina.

“Seninle de olsun, kardeşim,” dedi Kolya. Kız kardeşinin elini tuttu ve dönüp gitti.

Adamlar atlara eyer vururken ve kar botlarının kenarlarını kontrol ederken soğumuş deriler gıcırdadı. Alyoşa avlunun kenarında durmuştu, mülayim yüzüne fırtına bulutları çökmüştü. “Burada kalmalısın,” dedi Piyotr ona. “Biri kız kardeşlerine göz kulak olmalı.”

“Bana ihtiyacın olacak, baba,” dedi Alyoşa.

Piyotr başını iki yana salladı. “Sen kızlarımı korursan içim daha rahat eder. Vasya tedbirsiz, İrina ise kırılğan. Lyoşka, Vasya’yı evde tutmalısın. Kendi iyiliği için. Köydeki atmosfer hiç hoş değil. Lütfen, oğlum.”

Alyoşa bir şey söylemeden başını iki yana salladı. Ama bir daha da talepte bulunmadı.

“Baba,” dedi Vasya. “Baba.” Buran’ın kafasının yanında belirmişti, yüzü gergin, saçları başlığının açık renkli kürkünün yanında kapkara. “Gitmemelisin. Şimdi olmaz.”

“Gitmeliyim, Vasoçka,” dedi Piyotr, bıkkınlık içinde. Vasya ona önceki gece yalvarmıştı. “Bunlar benim topraklarım ve benim insanlarım. Anlamaya çalış.”

“Anlıyorum,” dedi Vasya. “Ama ormanda kötülük kol geziyor.”

“Kötü günler geçiriyoruz,” dedi Piyotr. “Ama ben onların lorduyum.”

“Ormanda ölü şeyler var... Ölüler ayaklandı. Baba, ormanlar tehlikeli.”

“Saçmalama, Vasya,” diye çıkıştı Piyotr. *Meryem Ana aşkına. Vasya böyle hikâyeleri köyde yaymaya başlarsa...*

“Ölüler diyorum,” dedi Vasya yeniden. “Baba, gitmemelisin.”

Piyotr kızını omuzlarından öyle sertçe kavradı ki kız irkildi. Adamları babasının etrafında toplanmıştı, herkes onu bekliyordu. “Peri masalları için fazlasıyla büyüdün,” diye kükredi, kızının durumu anlamasını sağlamaya çalışarak.

“Masallar mı?!” dedi Vasya. Sesi boğuk bir çığlık gibiydi. Buran başını kaldırdı. Piyotr aygırın dizginlerini daha sıkı tuttu ve atı yatıştırdı. Vasya babasının elini itti. “Peder Konstantin’in kırık penceresini gördün,” dedi. “Köyden ayrılamazsın. Baba, *lütfen* diyorum.”

Adamlar, konuştukları her şeyi duyamasalar da yeteri kadarı kulaklarına çalınmıştı. Sakalları altındaki yüzlerinin rengi atmıştı. Piyotr’ın kızına dik dik bakıyorlardı. Birden fazla kişi karısına ya da çocuklarına dönüp baktı; karın karşısında zayıf ve cesur görünüyorlardı. Piyotr, aptal kızı böyle devam ederse adamlarına sözünü geçiremeyeceğini düşündü. “Artık bir çocuk değilsin, Vasya, peri masallarından korkmak da neymiş?” diye çıkıştı Piyotr. Adamlarına güven vermek için sakın ve emin bir tavırla konuşuyordu. “Alyoşa, kız kardeşinin elini tut. Korkma, doçka,” dedi, daha kısık ve nazik bir ses tonuyla. “Cesur bir zafer kazanacağız; bu kış da diğerleri gibi geçip gidecek. Kolya da ben de geri döneceğiz. Anna İvanovna’ya karşı terbiyeli ol.”

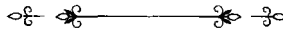
“Ama baba...”

Piyotr, Buran’ın sırtına atladı. Vasya’nın eli atın başlığını kavradı. Başkası olsa at çoktan savurup fırlatmıştı ama aygır, kulaklarını kızı çevirip kıpırdamadan durdu.

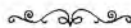
“Bırak, Vasya,” dedi Alyoşa, kardeşinin yanına gelip. Vasya kıpırdamadı. Alyoşa elini kardeşinin dizginleri kavrayan elinin üzerine koydu ve eğilip kulağına şöyle fısıldadı: “Şimdi sırası değil. Adamların cesareti kırılacak. Evleri için kaygılanıyorlar, iblislerden korkuyorlar. Ayrıca babam sana kulak assa, adamlar onun dizginlerinin bekâr kızının elinde olduğunu söylerler.”

Vasya dişlerini sıkıp derin bir nefes aldı ama Buran’ın dizginlerini bıraktı. “Bana inansa daha iyi olurdu,” diye mırıldandı.

Serbest bırakılan cesur, yaşlı aygır şaha kalktı. Boyun eğen adamlar Piyotr’ın peşinden gitti. Grup beyaz dünyaya at sürerken Kolya, erkek ve kız kardeşini selamladı ve ikiliyi ahırın avlusunda yalnız bıraktı.

Atlılar gittikten sonra köy oldukça sessizleşmişti. Soğuk bakışlarını sürdüren güneş, gamsız ışıklarını saçmaya devam ediyordu. “Ben sana inanıyorum, Vasya,” dedi Alyoşa.

“Kazığı kendi ellerinle soktun; tabii ki bana inanıyorsun, şapşal.” Vasya kafesine dönen bir kurt gibi yürüyordu. “Babama her şeyi anlatmalıydım.”

“Ama biz upir’i öldürdük,” dedi Alyoşa.

Vasya çaresizce başını iki yana salladı. Rusalka’nın ve leşi’nin uyarısını hatırladı. “Daha bitmedi,” dedi. “Daha önce uyarılmıştım: Ölümlere dikkat etmem söylenmişti.”

“Seni kim uyardı, Vasya?”

Vasya yürümeyi kesti ve ağabeyinin yüzündeki hafif şüpheyle karışık soğuk bakışları gördü. Çaresizliğin sillesinin güçlü olduğunu bildiğinden, gülüverdi. “Sen de mi Lyoşka?” dedi. “Kadim ve bilge, gerçek dostlarım uyardı beni. Rahibe inanıyor musun? Sence de cadı mıyım ben?”

“Sen benim kız kardeşimsin,” dedi Alyoşa sertçe. “Annemizin kızıdır. Ama babam dönene kadar köyden uzak kalmalısın.”

O gece ev gitgide sessizleşti, sanki sessizlik gece ayazıyla birlikte eve sinsice sokulmuştu. Piyotr’ın ailesi alevlerin ışığında dikiş yapmak, oymacılık ya da tadilatla uğraşmak için fırının etrafında toplanmıştı.

“O ses de ne?” dedi Vasya birden.

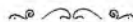
Tüm aile fertleri tek tek sustu.

Dışarıda biri ağlıyordu.

Boğuk bir hıçkırık gibiydi, güçlkle duyuluyordu. Ama sonunda şüpheye yer kalmamıştı... Ağlayan bir kadının boğuk sesini duymuşlardı.

Vasya ve Alyoşa birbirine baktı. Vasya yerinden kalkacak oldu. “Hayır,” dedi Alyoşa ve kendisi kalkıp kapıya gitti, kapıyı açtı ve uzun geceye baktı. Sonunda başını sağa sola sallayarak geri döndü. “Dışarıda hiçbir şey yok.”

Ama ağlama sesleri devam etti. Alyoşa iki üç kez kapıya gitti. Sonunda Vasya da gitti. Bir an köylülerin kulübeleri arasında hızla ha-

reket eden beyaz bir parıltı gördüğünü sandı. Ama göz kırptığı anda parıltı yok oldu.

Vasya fırına gidip parlak ağızından içeri baktı. Domovoi, sıcak küller arasında saklanıyordu. “İçeri giremez,” diye fısıldadı ateşin çıtırtıları arasında. “Yemin ederim, giremez. Girmesine izin vermeyeceğim.”

“Geçen sefer de öyle dedin ama girmeyi başardı,” dedi Vasya fısıldayarak.

“Ödlek adamın odası farklı,” diye fısıldadı domovoi. “Onu koruyamam. O beni reddetti. Ama şimdi buraya... o şey giremez.” Domovoi yumruklarını sıktı. “İçeri giremeyecek.”

Sonunda ay battı ve herkes yatağına gitti. Vasya ile İrina kürklere sarındılar, birbirlerine iyice sokulup nefeslerini karanlığa bıraktılar.

Birden ağlama sesi tekrar geldi, bu kez daha yakındı. İki kız da donakaldı.

Pencereleri çiziliyordu.

Vasya yanında gözleri açık, kaskatı yatan İrina'ya baktı. “Bu ses sanki...”

“Ah, sakın söyleme,” diye yalvardı İrina. “Söyleme.”

Vasya yataktan çıktı. Eli bilinçsizce göğüsleri arasındaki kolyeyi aradı. Kolyenin soğuğu elini yaktı. Pencere duvarın oldukça yüksek bir yerindeydi; Vasya panjurlarla güreşip kendini yukarı çekti. Penceredeki buz, dvor'un görüntüsünü bozuyordu.

Ama buzun öbür tarafında bir surat vardı. Vasya gözlerini ve ağzını... o büyük karanlık çukurları gördü... Ve bir el buz kütesine bastırdı. O şey her neyse, ağlıyordu. “Beni içeri al,” diyordu nefes nefese. Tırnaklarıyla buzu çizerek tiz bir ses çıkardı.

İrina sızlandı.

“Beni içeri al,” diye tısladı o şey. “Üşüdüm.”

Vasya'nın pencere pervazındaki eli kaydı, kız düşüp yere serildi. “Hayır. Hayır...” Tekrar tutunup pencereye çıkmaya çalıştı. Ama şimdi buz kütesinin diğer yanı boş ve durgundu; ay, boş avlunun üzerine sükûnetle ışıklarını saçıyordu.

“Neydi o?” diye fısıldadı İrina.

“Yok bir şey, İrinka,” diye çıkıştı Vasya. “Uyu artık.”

Vasya ağlamaya başladı ama İrina onu göremedi.

Vasya tekrar yatağa çıktı ve kollarını kız kardeşine sardı. İrina tek kelime daha etmedi ama uzun süre titredi ve uyuyamadı. Sonunda uykuya daldığında, Vasya kız kardeşinin kollarından sıyrıldı. Gözyaşları kurumuştu, yüzü gergindi. Mutfaka gitti.

“Sen gidersen hepimiz ölürüz sanırım,” dedi domovoi’ye. “Ölümler ayaklandı.”

Domovoi yorgun başını fırından dışarı çıkardı. “Onları elimden geldiği kadar uzun süre dışarıda tutacağım,” dedi. “Bu gece benimle nöbet tut. Sen burada olduğunda daha güçlüyüm.”

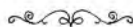
Piyotr üç gece eve dönmedi, Vasya da evde kaldı ve domovoi’yle birlikte nöbet tuttu. İlk gece bir ağlama sesi duyduğunu sandı ama eve yaklaşan bir şey olmadı. İkinci gece mükemmel bir sessizlik vardı ve Vasya ölesiye uyumak istediğini hissetti.

Üçüncü gün Alyoşa’dan kendisiyle birlikte nöbet tutmasını istemeye karar verdi. O akşam güneş kan kırmızı alevlere kapılıp yanarak öldü ve ardında mavi gölgeler ve sessizlik bıraktı.

Aile mutfakta vakit geçiriyordu... Yatak odaları çok soğuk ve uzak gibi geliyordu. Alyoşa fırının ışığında domuz mızrağını bileyletiyordu. Yaprak şeklindeki bıçak kısmı, aile ocağına küçük parlak ışıklar saçıyordu.

Ateş harlı değildi, mutfak kızıl gölgelerle doluydu ve dışarıdan uzun ve kısık bir ağıt geldi. İrina fırının yanında büzüştü. Anna örgü örüyordu ama herkes onun terlediğini ve titrediğini görebiliyordu. Peder Konstantin’in gözleri o kadar açılmıştı ki beyaz kısımları tam bir halka biçimindeydi ve dualar mırıldanıyordu.

Sonra ayak sürüme sesleri geldi. Gitgide yaklaştı sesler. Ardından pencere tangırdadı.

“Hava karardı,” dedi ses. “Üşüdüm. Kapıyı açın. Açın.” Ardından kapı tıklatıldı. *Tak. Tak. Tak.*

Vasya ayağa fırladı.

Alyoşa'nın elleri mızrağının kabzasını sımsıkı kavradı.

Vasya kapıya gitti. Yüreği ağzındaydı. Domovoi de hemen yanında, dişlerini sıkıyordu.

“Hayır,” demeyi başardı Vasya, dudakları uyuşmuş olsa da. Parmaklarını elindeki yaraya geçirdi ve kanlı avucunu kapıya dayadı. “Üzgünüm. Bu ev, yaşayanlar için.”

Kapının öbür tarafındaki şey acı acı bağırdı. İrina yüzünü annesinin kucağına gömdü. Alyoşa mızrağı elinde olduğu halde tökezleyerek ayağa kalktı. Ama ayak sürüme sesleri tekrar başlayıp gitgide uzaklaştı ve duyulmaz oldu. Hepsi derin bir nefes alıp birbirine baktı.

Ardından dehşete kapılan atların ciyaklamaları duyuldu. Vasya dört kişi arkasından haykırsa da hiç düşünmeden kapıyı açtı.

“Şeytan!” diye bağırdı Anna. “O şeyi içeri alacak!”

Vasya çoktan gece karanlığında koşmaya başlamıştı. Beyaz bir figür atların arasında koşturuyor, onları saman tozu gibi etrafa dağıtıyordu. Ama atlardan biri, diğerlerinden daha yavaştı. Beyaz figür atın boğazına sarıldı ve atı yere çökertti. Vasya korkusunu falan unutmuş, bağırarak koşuyordu. Ölü şey, başını kaldırdı, tısladı ve bir ayışığı huzmesi yüzüne vurdu.

“Hayır,” dedi Vasya, birden durarak. “Ah, hayır, lütfen. Dünya. Dünya...”

“Vasya,” dedi o şey. Ses, bir cesedin hırıltısına sahipti ama Dünya'nın sesiydi. “Vasya.”

O hem Dünya'ydı hem de onunla alakası yoktu. Kemikleri, şekli şemai ve kefeni duruyordu. Ama burnu düşmüştü; dudakları sarkmıştı. Gözleri parlak delikler, ağzı kara bir çukurdu. Çenesinin, burunun ve yanaklarının kenarlarında pıhtılaşmış kanlar vardı.

Vasya zorla cesaretini topladı. Kolye, soğuşuyla göğsünü yakıyordu ve boştaki elini kolyenin etrafına sardı. Gece, sıcak kan ve mezar küfü kokuyordu. Vasya yanında karanlık bir figürün durduğunu hissetti ama bakmak için başını çevirmedi.

“Dunya,” dedi Vasya. Sesinin dengeli çıkması için çaba sarf etti. “Çek git yoluna. Burada yeterince kötülük yaptın.”

Dunya bir elini ağzına bastırdı. Dişlerini gösterse de boş gözleri yaşlarla doldu. Sallandı, titredi, dudağını ısırdı. Konuşmak istiyordu sanki. Hırslayarak öne atılınca Vasya çoktan dişlerini boğazında hissederek geri çekildi. Sonra upir acı bir çığlık kopardı, geriye atıldı ve ormana doğru köpek gibi koşmaya başladı.

Vasya, ayışığında gözden kaybolana dek arkasından baktı.

Vasya’nın ayaklarının yakınındaki at hırıltılı bir şekilde nefes verdi. O bir taydan biraz daha büyük olan, Mıyş’ın en küçük yavrusuydu. Vasya onun yanında diz çöktü. Tayın boğazı yarılıp açılmıştı. Vasya yarığa ellerini bastırdı ama siyah gelgit pervasızca sürdü. Vasya ölümün içine oturduğunu hissetti. Ahırdan vazıla’nın kederli haykırışını duydu.

“Hayır,” dedi Vasya. “Lütfen.”

Ama tay kıpırdamadan yatıyordu. Siyah gelgit yavaşladı ve durdu.

Beyaz kısrak karanlıktan çıkıp burnunu ölen ata nazikçe dayadı. Vasya kısrığın sıcak nefesini boynunda hissetti ama bakmak için döndüğünde sadece küçük bir yıldız ışığı huzmesi vardı.

Çaresizlik ve tükenmişlik de tıpkı atın elleri arasında akan kanı gibi siyah bir gelgitti ve Vasya’yı bütün bütün yutuyordu. Vasya atın kana bulanmış, sertleşmeye durmuş başını kolları arasına alıp gözyaşlarına boğuldu.

Zaman yaşlanmıştı ve Alyoşa kış mutfağına döndüğünde herkesin çoktan yatağa gitmiş olması gerekiyordu. Alyoşa’nın yüzü griye çalıyordu, kıyafetleri kan içindeydi. “Atlardan biri öldü,” dedi ağır ağır. “Boğazı parçalanmıştı. Vasya bu gece ahırda kalacak. Vazgeçiremedim.”

“Ama donar orada! Ölü!” diye bağırdı İrina.

Alyoşa belli belirsiz gülümsedi. “Vasya’ya bir şey olmaz. Git de onunla bir de sen tartış istersen, İrinka.”

İrina dudaklarını gerdi, tadilat işini kenara koydu ve fırında bir toprak tencere ısıtmaya gitti. Tabağa bayat lapa ve sıcak süt koyana kadar kimse ne yaptığını tam olarak anlamamıştı, İrina tabağı alıp kapiya yöneldi.

“İrinka, geri gel!” diye bağırdı Anna.

Alyoşa’nın bildiği kadarıyla İrina hayatında bir kez bile annesine karşı gelmemişti. Ama bu kez kız tek kelime etmeden eşiği geçip gözden kayboldu. Alyoşa küfrederek peşinden gitti. *Babam haklıymış*, diye düşündü kederle. *Kız kardeşlerimi yalnız bırakmaya gelmiyor.*

Hava çok soğuktu ve avlu kan kokuyordu. Tay, yıkıldığı yerde yatıyordu. Cesedi sabaha kadar donacaktı ve yarın onu parçalasınlar diye adamları çağırmak için geç olmazdı. Alyoşa ile İrina içeri girdiğinde ahır boş gibi görünüyordu. “Vasya,” diye seslendi Alyoşa. Birden içini bir korku kapladı. *Yoksa...?*

“Buradayım, Lyoşka,” dedi Vasya. Mıyş’ın ahır bölmesinden bir kedi gibi çıt çıkarmadan çıktı. İrina ciyakladı, neredeyse elindeki tabağı düşürecekti. “İyi misin, Vasoçka?” diyebilirdi ürkekçe.

Vasya’nın yüzünü tam olarak göremiyorlardı, saçlarının karanlığı arasında yüzü solgun ve bulanıktı. “Yeterince iyiyim, küçük kuş,” diye yanıtladı boğuk bir sesle.

“Lyoşka bu gece ahırda kalacağını söyledi,” dedi İrina.

“Evet,” dedi Vasya, kendini gözle görülür bir şekilde toplayarak. “Kalmalıyım... Vazila korkuyor.” Vasya’nın elleri kandan kararmıştı.

“Mecbursan, sen bilirsin tabii,” dedi İrina, çok sevdiği bir deliyle konuşur gibi nazikçe. “Sana lapa getirdim.” Beceriksizce tabağı ablasına uzattı. Vasya tabağı aldı. Ağırılığı ve sıcaklığı dengesini kazanmasını sağlamış gibi görünüyordu. “İçeri gelip ateşin yanında yesen daha iyi olur gerçi,” dedi İrina. “Burada kalırsan insanların ağzına laf vermiş olursun.”

Vasya başını iki yana salladı. “Artık bir önemi yok.”

İrina’nın dudakları gerildi. “Bizimle gel,” dedi. “Böylesi daha iyi.”

Alyoşa, Vasya’nın eve geri götürülmesine, fırının yanındaki yerine oturtulmasına ve karnının doyurulmasına izin vermesini şaşkınlıkla izledi.

“Yatağa git, İrinka,” dedi Vasya sonunda. Yüzüne biraz renk gelmişti. “Fırının üstünde uyu; Alyoşa ve ben bu gece nöbet tutacağız.” Rahip gitmişti. Anna çoktan kendi odasında horluyordu. İrina da ayakta uyuduğu için çok fazla tereddüt etmedi.

İrina uykuya daldığında Vasya ve Alyoşa birbirine baktı. Vasya’nın yüzü kireç gibiydi ve gözlerinin altında halkalar oluşmuştu. Elbisesi at kanına bulanmıştı. Ama yiyecek ve sıcaklık dengesini yerine getirmişti.

“Şimdi ne yapıyoruz?” dedi Alyoşa kısık sesle.

“Bu gece nöbet tutmalıyız,” dedi Vasya. “Şafakta da mezarlığa gitmeyi denemeli ve gün ışığında elimizden geleni yapmalıyız. Tanrı bize merhamet etsin.”

Konstantin gün doğumunda kiliseye gitti. Avluya ölüm meleği peşinden geliyormuş gibi hızla koştu, nefe açılan kapıyı sürgüledi ve ikona levhasının önüne çöktü. Güneşin doğmasına ve gri ışığını yere usul usul yaymasına hiç aldırmadı. Af diledi. Sesin gelmesi ve tüm şüphelerini gidermesi için dua etti. Ama o uzun gün boyunca bitmeyen bir sessizlik hüküm sürdü.

Sadece hüznü alacakaranlıkta, kilisenin zemininde ışıktan çok gölge varken bir ses geldi.

“Bu kadar düştün mü, zavallı yaratığım?” dedi ses. “Şimdiye dek iki kez dişi iblisler senin için geldi, Konstantin Nikonoviç. Pencereni kırdılar; kapını tıklattılar.”

“Evet,” diye sızlandı Konstantin. Artık yürürken de uyurken de dişi iblisin yüzünü görüyor, dişlerini boğazında hissediyordu. “Düş-

tüğümü biliyorlar, bu yüzden peşimden geliyorlar. Bana merhamet et. Beni kurtar, yalvarırım. Beni affet. Bu günahı çek al benden.” Konstantin ellerini birbirine kavuşturmuş ve yüzünü yere eğmişti.

“Pekâlâ,” dedi ses nazikçe. “Benden çok küçük bir şey istedin, din adamı. Bilirsin, ben merhametliyim. Seni kurtaracağım. Ağlamana gerek yok.”

Konstantin ellerini ıslak yüzüne bastırdı.

“Ama,” dedi ses, “karşılığında senden bir şey istiyorum.”

Konstantin başını kaldırdı. “Ne istersen,” dedi. “Ben senin zavallı hizmetkârım.”

“Kızı istiyorum,” dedi ses. “Cadıyı. Tüm bunlar onun suçu. İnsanlar da bunu biliyor. Kendi aralarında fısıldaşıyorlar. Gözlerinin kızın üstünde olduğunu görüyorlar. Senin ayağını kaydırıldığını söylüyorlar.”

Konstantin sessiz kaldı. *Onun suçu. Onun suçu.*

“Bu dünyadan el etek çekmesini,” dedi ses, “çok istiyorum. Er ya da geç olacak zaten. Bu eve kötülüğü getirdi ve o buradayken vaziyete çare bulunamaz.”

“Kızaklarla güneye gidecek,” dedi Konstantin. “Kış ortasına gelmeden gidecek. Piyotr Vladimiroviç öyle söyledi.”

“Daha erken gitmeli,” dedi ses. “Daha erken. Bu yere alevlerin ve işkencelerin varmasına çok zaman yok. Ama onu gönderirsen kendini kurtarabilirsin, Konstantin Nikonoviç. Onu uzaklara gönderirsen, herkesi kurtarabilirsin.”

Konstantin tereddüt etti. Karanlık uzun ve yumuşak bir iç geçirdi sanki.

“Dediğin gibi olacak,” diye fısıldadı Konstantin. “Söz veriyorum.”

Ardından ses kesildi ve Konstantin kilisenin zemininde tek başına, mest olmuş ve uşümüş halde kalakaldı.

O öğleden sonra Konstantin, Anna İvanovna'ya gitti. Yatağına götürülmüştü ve kızı annesine çorba getirmişti.

“Vasya’yı aruk göndermelisin,” dedi Konstantin. Kaşları boncuk boncuk terlemişti; elleri titriyordu. “Piyotr Vladimiroviç fazla yufka yürekli; Vasya onun aklını çelebilir. Ama hepimizin iyiliği için kızın gitmesi şart. İblisler onun yüzünden geliyor. Gece karanlığının kollarına nasıl koşa koşa gittiğini görmedin mi? Onları o çağırdı; korkmuyor. Ölecek bir sonraki kişi belki de senin öz kızın, küçük İrina olabilir. İblisler küçük kızları atlardan daha leziz bulur.”

“İrina mı?” diye fısıldadı Anna. “İrina’nın tehlikede olduğunu mu düşünüyorsun?” Sevgi ve korkuyla titredi kadın.

“Düşünmüyorum, öyle olduğunu biliyorum,” dedi Konstantin.

“Vasya’yı insanların eline ver,” dedi Anna hemen. “Sen istersen onu taş a bile tutarlar. Piyotr Vladimiroviç de burada değil ki onlara engel olsun.”

“Rahibe manastırına gitmesi daha iyi,” dedi Konstantin kısa bir tereddüdün ardından. “Ona tövbe etme şansı vermeden Tanrı’ya kavuşmasını sağlayamam.”

Anna dudak büktü. “Kızaklar hazır değil. Ölmesi daha iyi. Öylece oturup İrina’nın zarar görmesini izlemeyeceğim.”

“İlk iki kızak hazır,” diye cevap verdi Konstantin. “Yeteri kadar adam da var. Bazıları onu buradan seve seve götürecektir. Ben gerekli ayarlamaları yapacağım. Piyotr da eğer isterse Moskova’ya güvenli bir şekilde yerleştikten sonra gidip kızını görebilir. Meseleyi her yönüyle öğrendiğinde kızmayacaktır. Her şey yolunda gidecek. Sen de sessiz kal ve dua et.”

“Sen daha iyi bilirsin, Batyuşka,” dedi Anna aksi bir şekilde. *Ne kadar da önemsiyor,* diye düşündü Anna. *Hem de o yeşil gözlü şeytan kızını. Ama bilge bir adam; burada kalamayacağını, iyi Hristiyanları yoldan çıkardığını biliyor.* “Ne kadar merhametlisin. Ama kızım İrina’yı tehlikeye atmadan önce o kızın öldüğünü kendi gözlerimle göreceğim.”

Bütün ayarlamalar yapılmıştı. Haşin ve yaşlı Oleg kızağı sürecektir ve ölen oğullarının yokluğunda aile ocakları boş kalan Timofey'in anne ve babası da Vasya'nın hizmetçileri ve koruyucuları olacaktı.

"Bunu tabii ki yaparız, Batyuşka," dedi Timofey'in annesi Yaşna. "Tanrı bizden yüzünü çevirdi, bunun sebebi de o şeytan çocuk. Daha önce uzaklara gönderilseydi evladım ölmeyebilirdi."

"Bu ipi al," dedi Konstantin. "Kendini kaybederse ellerini bağla."

Rahip, zihninde bir geyiğin avlandığını, ayaklarının bağlandığını, gözleri dehşet içinde açılmışken karda kan izleri çıkararak sürüklenildiğini gördü. Aynı anda şehvet, utanç, memnuniyet ve gurur hissetti. Yarın. Ertesi gün, kış ortasından önceki yarım ay dönümünde Vasya gidecekti.

22.

KARDELENLER

O gece Anna İvanovna, Vasya'yı yanına çağırdı.

“Vasoçka!” diye kulak tırmalayan tiz sesiyle bağırınca kız yerinden sıçradı. “Vasoçka, gel buraya!”

Vasya alevlerin ışığında başını bezgin bir şekilde kaldırdı. Gün doğumunda Alyoşa'yla beraber mezarlığa gitmişti. Ama çekinerek Dünya'nın mezarını kazdıklarında, boş olduğunu görmüşlerdi. Çıplak soğuk toprakta birbirlerine bakakalmışlardı; Alyoşa şoke olmuştu, Vasya ise nedense buna şaşırmamıştı.

“Bu olamaz,” demişti Alyoşa.

Vasya derin bir nefes almıştı. “Ama oldu,” demişti. “Gel. Evi korumalıyız.”

Soğukta bitkin bir halde karı düzeltip eve gelmişlerdi. Kadınlar tayı parçalamış, fırınlarında etinden yahni yapmış ve solmuş havuçlarla yahnilerini yerken Vasya midesinde ne var ne yok çıkarıp bir yerlere saklanmıştı. Şimdi gecenin doruk noktasıydı ve Dünya tekrar ağlayarak onlara işkence etmeye gelecekti. Babası hâlâ ortada yoktu ve Vasya'nın kaygıdan midesi bulanıyordu.

Anna'nın oturduğu yere gönülsüzce gitti. Anna'nın yanında bronz şeritlerle bağlanmış küçük bir ahşap sandık vardı. “Aç haydi,” diye teşvik etti Anna.

Vasya ağabeyine sorgulayıcı bir bakış attı. Alyoşa omuz silkti. Vasya sandığın önünde diz çöküp kapağını kaldırdı. İçindeki şey... bir kumaştı. Katlanmış, boyanmamış bir keten kumaş.

“Keten,” dedi Vasya şaşırarak. “Hem de bir düzine gömlek yapmaya yetecek kadar çok. Bütün kış bana dikiş yaptırmaya mı niyetlendin, Anna İvanovna?”

Anna kendine rağmen gülümsedi. “Tabii ki hayır. Bu bir sunak bezi; kenarını kıvrıp dikeceksin ve başrahibeye sunacaksın.” Vasya’nın kafa karışıklığını görünce daha da geniş bir tebessümle ekledi: “Sabahleyin bir rahibe manastırına katılmak için güneye gideceksin.”

Vasya bir an için sersemledi ve gözleri karardı. Tökezleyerek ayağa kalktı. “Babamın haberi var mı?”

“Ah, evet,” dedi Anna. “Kızak mallarıyla beraber gönderilecektin. Ama şeytanları çağırıp durmandan bezmiş durumdayız. Şafakta yola çıkacaksın. Adamlar hazır, namusunu düşündüğümüzden sana bir kadın da eşlik edecek.” Anna zorla gülümsedi. “Piyotr Vladimiroviç de öyle yapardı. Belki rahibeler benim yapamadığımı başarıp dik başını eğerler.”

İrina dertli görünüyordu ve bir şey söylemedi.

Vasya baştan ayağa titriyordu. “Üvey anne, hayır.”

Anna’nın yüzündeki gülümseme silindi. “Bana karşı mı geliyorsun? Her şey ayarlandı, gitmemekte diretsen bile ellerin ayakların bağlı gideceksin.”

“Haydi ama,” diye araya girdi Alyoşa. “Bu nasıl bir saçmalık? Babam evde yok, o böyle bir şeyi asla tasvip...”

“Etmez miydi?” dedi Konstantin. Yine her zamanki yumuşak, davudi sesi odayı doldurup dikkatleri kendine çekti. Duvarlara ve kirişlere nüfuz etti. Herkes suspus oldu. Vasya, domovoi’nin fırının derinliklerine sindiğini gördü. “Babası buna onay verdi. Rahibeler arasında geçen bir hayat, onun ruhunu kurtarabilir. Bu kadar çok kişiye yanlış yaptığı bir köyde güvende değil. Herkes sana cadı diyor, Vasilisa Petrovna, haberin yok mu? Sana şeytan diyorlar. Eğer gitmezsen bu korkunç kış sona ermeden taş tutarlar seni.”

Alyoşa bile sessizdi artık.

Ama Vasya bir kuzgununki gibi boğuk bir sesle konuştu. “Hayır,” dedi. “Ne şimdi ne de daha sonra. Ben kimseye yanlış yapmadım. Bir manastıra adımımı asla atmam. Ormanda yaşamak ve Baba Yaga’dan iş dilenmek zorunda kalsam bile. Asla.”

“Peri masalında yaşamıyoruz, Vasya,” diye araya girdi Anna, cırtlak bir sesle. “Kimse sana fikrini sormadı. Bütün bunlar senin iyiliğin için.”

Vasya sarsak domovoi’yi, evin etrafında dolanan ölüleri, güç bela engellenen felaketi düşündü. “İyi de ben ne yaptım ki?” diye sordu Vasya. Gözlerinin yaşarması onu dehşete düşürmüştü. “Kimseyi incitmedim. Sizi kurtarmaya çalıştım! Peder...” Konstantin’e döndü, “... seni göle düşürmek üzereyken rusalka’dan kurtardım. Ölüleri defettim ya da en azından denedim...” Öksürüp nefes mücadelesi verirken duraksadı.

“*Sen mi?*” diye fısıldadı Anna. “Onları kovdun, öyle mi? Sana destek olsun diye iblisini çağırdın! Başımıza ne talihsizlik geldiyse hepsini sen getirdin. *Görmediğimi mi sandın?*”

Alyoşa ağzını açtı ama Vasya ondan önce davrandı: “Bu kış beni buradan gönderirseniz hepiniz öleceksiniz.”

Anna hayret içinde derin bir nefes aldı. “Ne cüretle bizi tehdit edersin?”

“Tehdit falan etmiyorum,” dedi Vasya çaresizce. “Gerçekleri söylüyorum.”

“Gerçekler, öyle mi? Gerçekler... Seni yalancı, sen gerçekten ne anlarsın!”

“Gitmeyeceğim,” dedi Vasya, sesi öyle sert çıkmıştı ki çatırdayan alevler bile titreşti.

“Öyle mi?” dedi Anna. Bakışları vahşiydi ama duruş biçimi bir şekilde babasının bir Büyük Prens olduğunu hatırlatıyordu. “Pekâlâ, Vasilisa Petrovna. Sana bir seçenek sunacağım.” Gözleri odada dolaştı ve İrina’nın eşarbindaki beyaz çiçeklere takıldı. “*Benim* kızım, benim özbeöz, insafli ve itaatkâr kızım tüm bu karlı manzaradan bıktı ve

etrafta yeşil bir şeyler görmek istiyor. Sen de çirkin bir cadı kız olarak ona hizmet edeceksin. Ormana git ve ona bir sepet dolusu kardelen getir. Bunu becerirsen, sonra istediğini yapmakta özgür olacaksın.”

İrina bakakaldı. Konstantin telaşla karşı çıkmak için ağzını açtı.

Vasya, üvey annesine şaşkınlıkla baktı. “Anna İvanovna, kışın ortasındayız.”

“Git!” diye çığılı bastı Anna, vahşice gülererek. “Git, gözüm görme-sin seni! Ya bana çiçekleri getir ya da rahibe manastırına git! Defol git haydi şimdi!”

Vasya tek tek herkesin yüzüne baktı: Anna muzaffer, İrina korku dolu, Alyoşa öfkeli ve Konstantin gizemli görünüyordu. Duvarlar üstüne üstüne geliyor gibiydi yine; ateş tüm havayı yakıp yok ediyordu âdeta, bu yüzden göğsü ne kadar inip kalksa da nefes alamıyordu Vasya. Dehşet ele geçirmişti vücudunu, tuzağa yakalanmış vahşi bir yaratığın dehşeti... Dönüp mutfaktan koşarak çıktı.

Alyoşa onu dış kapıda yakaladı. Vasya botlarını ve eldivenlerini hızlıca giydi, üzerine bir pelerin, başına da bir eşarp geçirdi. Alyoşa onu iki eliyle tutup kendine çevirdi.

“Delirdin mi, Vasya?”

“Bırak beni! Anna İvanovna’yı duydun. Bir yere sonsuza dek kapatılmaktansa ormanda şansımı denemeyi tercih ederim.” Gözü dönmüştü, titriyordu.

“Bunların hepsi saçmalık. Babamın geri dönmesini bekle.”

“Babam da onay vermiş!” Vasya gözyaşlarını zapt etmeye çalıştıysa da yanaklarına süzöldüler. “Aksi halde Anna buna cüret edemezdi. İnsanlar başımıza gelen talihsizlikler için beni suçluyor. Duymadığımı mı sandın? Kalırsam cadılıkla suçlanıp taşlanacağım. Belki de babam beni korumaya çalışıyordur. Ama bir rahibe manastırına gitmektense ormanda ölmeyi tercih ederim.” Sesi kısıldı. “Rahibe falan olmayacağım, asla... Duydun mu beni? Asla!” Vasya kendini hızla çekip kurtarmaya çalıştı ama Alyoşa onu sımsıkı tuttu.

“Babam dönene kadar seni koruyacağım. Babamın da sağduyulu davranmasını sağlayacağım.”

“Köydeki bütün adamlar bize düşman kesilirse beni koruyamazsın. Birbirlerine neler fısıldadıklarını duymadığımı mı sanıyorsun, ağabey?”

“Yani ormana gidip ölmek konusunda ciddisin?” diye çıkıştı Alyoşa. “Kutsal bir fedakârlık mı bu? Bunun kime ne faydası olacak?”

“Elimden gelen yardımı yapsam da insanların nefretini kazandım,” diye cevabı yapıştırdı Vasya. “Verebileceğim son karar bu olsa da en azından *benim* kararım. Bırak gideyim, Alyoşa. Korkmuyorum.”

“Ama ben korkuyorum, aptal kız! Seni böyle bir saçmalık yüzünden kaybetmeyi kabul edebileceğimi mi sandın? Gitmene izin vermedim.” Vasya’nın omuzlarını tuttuğu yerlerde Alyoşa’nın parmak izlerinin çıkacağı kesindi.

“Sen de mi, ağabey?” dedi Vasya öfkeyle. “Çocuk muyum ben? Benimle ilgili kararları hep başkaları alıyor. Bu kez ben karar vereceğim.”

“Babam ya da Kolya kafayı yese, onların da kendi başlarına karar almalarına izin vermezdim.”

“Bırak beni, Alyoşa.”

Alyoşa başını iki yana salladı.

Vasya’nın sesi yumuşadı. “Belki de ormanda Anna İvanovna’ya karşı koymama yetecek kadar büyü gücü vardır; bunu hiç düşündün mü?”

Alyoşa hafifçe güldü. “Masallar için fazla büyüdün.”

“Öyle mi dersin?” dedi Vasya. Dudakları titrese de ağabeyine gülümsedi.

Alyoşa, kız kardeşinin gözlerinin onun göremediği şeyleri izlediği zamanları hatırladı birden. Kolları iki yana düştü. Birbirlerine baktılar.

“Vasya... seni tekrar göreceğime söz ver.”

“Domovoi’ye ekmek ver,” dedi Vasya. “Gece fırının yanında nöbet tut. Cesaret seni kurtarabilir. Ben elimden geleni yaptım. Hoşça kal, ağabey. Ben... geri dönmeye çalışacağım.”

“Vasya...”

Ama Vasya mutfak kapısından çıkmıştı bile.

Peder Konstantin onu kilisenin kapısının yanında bekliyordu. “Delirdin mi, Vasilisa Petrovna?”

Vasya’nın yeşil gözleri alaycı bir tavırla rahibin gözlerine çevrildi. Gözyaşları kurumuştı; Vasya soğuk ve dingindi. “Ama Batyuşka, üvey anneme itaat etmeliyim.”

“O zaman gidip rahibe yemini et.”

Vasya güldü. “İster ölüm ister yemin; üvey annem bir şekilde bu evden gitmemi sağlayacak; nasıl olduğu umurunda değil. Bu şekilde hem kendimi hem de onu memnun etmiş oluyorum.”

“Bu deli saçması planını unut. Rahibe yemini edeceksin. Tanrı’nın istediği gibi olacak ve Tanrı rahibe yemini etmeni istedi.”

“Öyle mi?” dedi Vasya. “Sen de bu durumda Tanrı’nın sesi olmalısın, sanırım. Ah, bana bir seçenek sunuldu, ben de o seçeneği değerlendireceğim.” Vasya ormana döndü.

“Hayır, bunu yapmayacaksın,” dedi Konstantin ve sesinin tonu, Vasya’nın etrafı kolaçan etmesine sebep oldu.

“Ellerini bağlayın ve onu bu gece kilisede tutun,” dedi Konstantin, gözlerini Vasya’nın üzerinden bir an olsun ayırmadan. “Şafakta yola çıkacak.”

Vasya çoktan koşmaya başlamıştı. Ama arkasından koşan adamlar arasında üç büyük adımlık mesafe vardı ve adamlar çok güçlüydü. Peşinden koşan adam uzanıp Vasya’nın pelerinin ucunu yakaladı. Vasya tökezledi, yere serildi, sağa sola çarparak ve panikleyerek yuvarlandı. Adam üzerine atıldı ve onu yerde tuttu. Vasya karın soğukluğunu boynunda hissediyordu. Sonra adam kızın bileklerine soğuk bir ip sardı.

Vasya korkudan bayıldığını sansın diye vücudunu gevşetmeye çalıştı. Adam, taşımak için ölü hayvanları bağlamaya daha alışkındı, ipe tek eliyle beceriksizce cebelleşirken adamın Vasya'yı tutan eli gevşedi. Vasya yaklaşan rahibin ve diğer adamın ayak seslerini duydu.

O anda tiz bir çığlık atıp öne atıldı ve parmaklarını kendisini zapt eden adamın gözlerine soktu. Adam geri çekildi; Vasya yanlamasına yuvarlanıp ayağa kalktı ve hayatında hiç yapmadığı kadar hızlı koştu. Arkasından gelen bağırışma, nefes ve ayak seslerini duyabiliyordu. Ama tekrar yakalanmayacaktı. Asla.

Koşmaya devam etti ve ağaçların gölgeleri tarafından yutulana dek durmadı.

Berrak gece ayaklarının altındaki sertleşmiş karları aydınlatıyordu. Vasya yara bere içinde ve nefes nefese ormana koştu. Gevşemiş pelesini arkasında dalgalanıyordu. Köyden gelen bağırış çağırışları duyabiliyordu. Vasya'nın ayakları el değmemiş karlı zeminde belirgin izler bırakıyordu, bu yüzden tek umudu hızlı koşmasıydı. Pervasızca gölgeden gölgeye atladı, ta ki bağırış sesleri kısılana ve tamamen kesilene kadar. *Peşimden gelmeye cüret edemezler*, diye düşündü Vasya. *Karanlık çöktükten sonra ormandan korkuyorlar*. Sonra da kederli bir şekilde, *Korkmakta da haklılar*, diye düşündü.

Nefes gelgitleri yavaşlamıştı. Kaybını ve korkusunu zihninin gerilerine iterek ormanın derinliklerine yürüdü. Kulak kabarttı; seslendi. Ama çıt yoktu. Leşi de cevap vermedi. Rusalka uyuyor, rüyasında yaz mevsimini görüyordu. Rüzgâr, ağaçları titretmiyordu.

Vasya ne kadar zaman geçtiğinden emin değildi. Ormandaki ağaçlar sıklaşıp yıldızları gizledi. Ay daha da yükselip daha fazla gölge yarattı, ardından bulutlar göğü sarıp ormanı karanlığa gömdü. Vasya uyku bastırmaya başlayana dek yürüdü, ardından uykuya dalıp bir daha uyanamama korkusu onu tekrar uyanık kalmaya zorladı. Tekrar kuzeye, doğuya ve güneye döndü.

Gece olanca ağırlığıyla çökmeye ve Vasya titreyerek yürümeye devam etti. Dişleri birbirine çarpıyordu. Ağır botlarına rağmen ayak

parmakları uyuşmuştu. Küçük de olsa bir yanı ormanda yardım bula-
cağını düşünüyor, daha ziyade umuyordu. Belki biraz talih... Belki de
büyü gücü. Ateş kuşunun, Altın Yeleli At'ın ve aslında bir prens olan
kuzgunun gelmesini umdu... *Peri masallarına inanan aptal kız*. Kışın
orman, kadınlara da erkeklere de kayıtsız kalırdı; çiyerti kış uykusuna
dalardı ve kuzgun prens diye bir şey yoktu.

Eh, öl o zaman. Bir rahibe manastırına gitmekten daha iyi.

Ama Vasya buna tam anlamıyla inanmıyordu. Daha çok gençti;
kanı kaynıyordu. Kara uzanıp yatmaya ikna edemiyordu kendini.

Tökezleyip durmaya başlamıştı; gücü artık tükeniyordu. Gücünün
çekilmeye başlaması ödünü koparıyordu; sertleşen elleri, buz kesen
dudakları onu korkutuyordu.

Gecenin en zifiri karanlık noktasında Vasya durdu ve geriye dönüp
baktı. Eve geri dönse Anna İvanovna onunla dalga geçerdi. Onu bir
geyik gibi bağlar, kiliseye kapatır ve bir rahibe manastırına gönderir-
lerdi. Ama ölmek de istemiyordu fakat çok üşüyordu.

Ardından Vasya dört bir yanındaki ağaçları inceledi ve nerede ol-
duğunu bilmediğini fark etti.

Bunun bir önemi yoktu. Kendi izlerini takip ederek geldiği yoldan
geri dönebilirdi. Tekrar arkasına baktı.

İzler yok olmuştu.

İçini ani bir panik dalgası kapladı. Kaybolmamıştı. Kaybolmuş
olamazdı. Kuzeye döndü. Yorgun ayakları karda boğuk bir kütürttü
çıkardı. Bir kez daha ormanın zemini ona davetkâr göründü. Azıcık
uzansa bir şey olmazdı. Birazcık sadece...

Önünde kapkara bir figür belirdi: Her yeri eğri büğrü ve Vasya'nın
bildiği tüm ağaçlardan daha büyük bir ağaçtı bu. Zihnine çöken sisi
dağıtıp anılarını yoklamaya çalıştı. Kaybolmuş bir çocuğu, büyük
meşe ağacını, tek gözlü uykucuyu hatırladı. Eski bir kâbusu hatırladı.
Ağaç görüş alanını doldurdu. *Yaklaşsam mı? Kaçsam mı?* Geri döneme-
yecek kadar üşümüştü.

Sonra bir ağlama sesi duydu.

Vasya birden durdu, güçlükle nefes alıyordu. Vasya durduğunda ses de kesildi. Ama tekrar hareket ettiğinde ses de onu takip etti. Ay solgun yüzünü gösterdi ve karda tuhaf şekiller yarattı.

İşte... ağaçların yanında beyaz, titrek bir ışık vardı. Vasya ayakları uyuştğu için sarsak bir şekilde olsa da daha hızlı yürüdü. Koşup geri döneceğı bir ev ya da ona güç verecek vazila yoktu artık. Cesareti eriyip akan bir mum gibi titreyerek yanıyordu. Ağaç dünyayı kaplıyordu sanki. *Buraya gel*, diye fısıldadı yumuşak, hışırtılı bir ses. *Yaklaş*.

Çıtırtı. Arkasından kendine ait olmayan bir ayak sesi gelmişti. Vasya dönüp baktı. Hiçbir şey yoktu. Ama Vasya yürüdükçe diğer ayak sesi de gelmeye devam etti.

Eğri büğrü meşeden yirmi adım uzaktaydı. Ayak sesleri yaklaşıyor, düşünmek güçleşiyordu. Ağaç, dünyayı kaplıyordu sanki. *Yaklaş*. Kâbus gören bir çocuk gibi arkasına dönüp bakmaya cesaret edemedi Vasya.

Arkasından gelen ayak sesleri artık koşmaya başlamıştı ve tiz, kuru bir çığlık duyuldu. Vasya da gücünün son damlalarıyla koşmaya başladı. Önünde, ağacın altında, bir elini uzatmış hırpani bir figür belirdi. Tek gözü doyumsuz bir zaferle parlıyordu. *Seni ilk ben buldum*.

Sonra Vasya yeni bir ses duydu: yere dörtнала vuran toynak sesleri. Ağacın yanındaki figür kıza öfkeyle bağırırdı: *Daha hızlı!* Ağaç kızın hemen önünde, hırıltılı yaratık da hemen arkasındaydı... Ama kızın solundan beyaz bir kısırak dörtнала, ateş gibi hızlı geliyordu. Korkudan ne yapacağını şaşırان Vasya, ata doğru döndü. Göz ucuyla yaşlı, ölü yüzünde parlayan dişleriyle upir'in saldırıya geçtiğini gördü.

O anda beyaz kısırak yanına yaklaştı. Atın binicisi elini uzattı. Vasya uzanan eli tutup vücudunu atın omuz başları arasına savurdu. Upir az önce Vasya'nın durduğu yere kapaklandı. At hız kesmeden oradan ayrıldı. Arkalarından ikiz çığlıklar geldi: Biri acı, diğeri öfke doluydu.

Kısırağın binicisi konuşmadı. Nefes nefese kalan Vasya bir anlığına hazin sonu ertelendiğı için minnet duydu. Kısırağın omuz başları üzerinde baş aşağı sarkıyordu, öylece yol aldılar. Kız, kısırağın her toynak darbesiyle karnı deşilmek üzereymiş gibi hissediyordu ama yine

de dörtlü ilelemeye devam ettiler. Vasya yüzünü ya da ayaklarını hissetmiyordu. Onu karın üzerinden alan güçlü el hâlâ tutuyordu ama binici konuşmadı. Kısarak bildiği bütün atlar gibi kokuyordu; garip çiçekler ve sıcak taşlar gibi, gecenin keskin soğuğuyla bağdaşmayan bir koku.

Vasya acıya ve soğuğa daha fazla dayanamayana kadar koştular. “Lütfen,” dedi Vasya nefes nefese. “Lütfen.”

Birden sarsıcı bir şekilde durdular. Vasya atın sırtından kayıp düştü, her yeri uyuşmuş bir şekilde karın üstünde iki büklüm oldu, çürük içinde kalan kaburgalarını tutup öğürdü. Kısarak yerinden kıpırdamadı. Vasya, binicinin attan indiğini duymamıştı ama birden karın üstünde ayakta durduğunu fark etti. Vasya hemen artık hissedemediği ayaklarının üzerine fırladı. Gece ayazında başı çıplaktı. Kar yağıyor ve kar taneleri örgüsüne tutunuyordu. Titremenin de ötesine geçmişti; ağırlaşmış ve sersemlemişti.

Adam ona yukarıdan, o da adama aşağıdan baktı.

Adamın gözleri su ya da kış buzu kadar solgundu.

“Lütfen,” diye fısıldadı Vasya. “Üşüdüm.”

“Burada her şey soğuk,” diye yanıtladı adam.

“Neredeyim ben?”

Adam omuz silkti. “Kuzey rüzgârının sırtında. Dünyanın sonunda. Hiçbir yerde.”

Vasya durduğu yerde sallandı, neredeyse yere yığılacaktı ki adam onu yakaladı. “Bana adını söyle, devuşka.” Adamın sesi, etraflarını saran ormanda garip yankılar uyandırdı.

Vasya başını iki yana salladı. Adamın teni buz gibiydi. Vasya tökezleyerek geri çekildi. “Kimsin sen?”

Kar taneleri adamın siyah buklelerine tutunmuştu; onun başı da Vasya’nınki gibi açıktı. Gülümsedi ve bir şey söylemedi.

“Seni daha önce gördüm,” dedi Vasya.

“Karla birlikte gelirim ben,” dedi adam. “İnsanlar öldüğünde gelirim.”

Vasya onu tanıdı. Elleri onunkilerle buluştuğu anda tanımişti aslında. “Ben de ölüyor muyum?”

“Belki de.” Soğuk elini kızın çenesinin altına dayadı. Vasya kalbinin adamın parmaklarına doğru çarptığını hissetti. Sonra birden vücudunu bir acı dalgası sardı. Nefesi kesildi ve dizlerinin üstüne çöktü Vasya. Kanında kristal parçaları oluşmuştu sanki. Adam da onunla birlikte diz çöktü. *Karaçun*, diye düşündü Vasya. *Buz iblisi Morozko. Ölüm, ölüm bu. Beni karın üzerinde donmuş halde bulacaklar, tıpkı hikâyedeki kız gibi.*

Kız nefes aldığı anda buzun ciğerlerine yayıldığını hissetti. “Bırak beni,” diye fısıldadı. Dudakları ve dili ona itaat edemeyecek kadar soğuktu. “Beni öldürmek istesen ağacın oradan kurtarmazdın.”

İblisin eli yere indi. Vasya sırtüstü yere düşüp iki büküm oldu, nefes nefeseydi.

Adam ayağa kalktı. “Öldürmem öyle mi, aptal?” dedi, sesi öfkeden incelmmişti. “Bu gece seni ormana hangi deli saçması sebep getirdi?”

Vasya kendini ayağa kalkmaya zorladı. “Buraya keyfimden gelmedim.” Beyaz kısrak kızın yanına geldi ve sıcak nefesini yanağına üfledi. Vasya soğuk parmaklarını kısrakın uzun yelelerine daldırdı. “Üvey anem beni bir rahibe manastırına gönderecekti.”

Adamın sesi küçümsemeyle doldu. “Sen de kaçtın, öyle mi? Bir rahibe manastırından kaçmak, Ayı’dan kaçmaktan daha kolay.”

Vasya adamın gözlerine baktı. “Kaçmadım. Yani kaçtım ama sadece...”

Daha fazlasını söylemeye gücü yetmedi. Son gücüyle ata tutundu. Başı dönüyordu. Kısrak boynunu bükerek kıza sırtından destek oldu. Taş ve çiçek kokuları Vasya’yı biraz kendine getirdi; doğruldu ve dudaklarını gerdi.

Buz iblisi yaklaştı. Vasya bir elini içgüdüsel olarak onu uzak tutmak için uzattı. Ama adam onun eldivenli elini iki avucu arasına aldı. “Gel o zaman,” dedi. “Bana bak.” Kızın eldivenini çıkarıp çıplak avucunu kızınkine bastırdı.

Kızın bütün vücudu çekeceği acıyı bekleyerek gerildi ama acı falan hissetmedi. Adamın eli bir nehir buzulu kadar sert ve soğuktu ama aynı zamanda kendi donmuş parmaklarına nazikçe değiyordu.

“Bana kim olduğunu söyle.” Adamın sesi, Vasya’nın yüzüne buz gibi soğuk bir esinti gönderdi.

“Ben... Vasilisa Petrovna,” dedi kız.

Adamın gözleri, kızın kafatasını delip geçiyordu âdeti. Vasya dilini ısırdı ve bakışlarını kaçırmadı.

“Memnun oldum, o halde,” dedi iblis. Kızın elini bıraktı ve bir adım geri çekildi. Mavi gözlerinden kıvılcımlar çıkıyordu. Vasya adamın yüzündeki zafer ifadesinin kendi hayal ürünü olduğunu sandı. “Şimdi bana tekrar anlat, Vasilisa Petrovna,” diye ekledi yarı alaycı bir ses tonuyla. “Kara ormanda ne demeye dolaşıyorsun? *Şimdi* benim zamanım ve sadece bana ait.”

“Rahibe manastırına şafak vakti gönderilecektim,” dedi Vasya. “Ama üvey annem ona podsnejniki, yani beyaz bahar çiçekleri götürürsem manastıra gitmeme gerek kalmayacağını söyledi.”

Buz iblisi önce bir anlam veremedi öylece boş boş baktı, sonra gülmeye başladı. Vasya ona şaşkınlıkla baktı ve anlatmaya devam etti: “Adamlar beni durdurmaya çalıştı. Ama ellerinden kurtuldum. Ormana koştum. O kadar korkmuştum ki hiçbir şey düşünemedim. Geri dönsem mi dedim ama yolumu kaybettim. O eğri büğrü meşe ağacını gördüm. Sonra da ayak sesleri duydum.”

“Budala,” dedi buz iblisi kuru bir sesle. “Bu ormanlardaki tek güç ben değilim. Aile ocağını terk etmemeliyin.”

“Mecbur kaldım,” diye cevap verdi Vasya. Gözlerine tekrar kara bir perde inmeye başlamıştı. Gücünün son kıvılcımları da hızla sönüyordu. “Beni bir *rahibe manastırına* göndereceklerdi. Ben de büyük bir kar kütlesi altında donmayı yeğleyeceğime karar verdim.” Vücudu baştan ayağa titredi. “Ah, tabii bu büyük bir kar kütlesi altında donmaya başlamadan önceydi. Canımı acıtıyor.”

“Evet,” dedi Morozko. “Evet, acıtır.”

“Ölüler ayaklandı,” diye fısıldadı Vasya. “Ben gidersem domovoi yok olacak. Beni uzaklara gönderirlerse ailem ölecek. Ne yapacağımı bilmiyorum.”

Buz iblisi bir şey söylemedi.

“Artık eve gitmeliyim,” dedi Vasya. “Ama evim nerede bilmiyorum.”

Beyaz kısırak ayağını yere vurdu ve yelesini salladı. Vasya’nın bacakları yeni doğmuş bir taymış gibi eğilip bükülmeye başladı.

“Güneş’in doğusu, Ay’ın batısı,” dedi Morozko. “Bir sonraki ağacın ilerisinde.”

Vasya cevap vermedi. Göz kapakları titreyerek kapandı.

“Gel madem,” diye ekledi Morozko. “Hava soğuk.” Düşmek üzereyken Vasya’yı yakaladı. Yanlarında birbirine geçmiş dallarıyla yaşlı köknarlarla dolu bir koru vardı. Adam, kızı kucakladı. Kızın başı ve eli gevşek, kalp atışları zayıftı.

Kısırak *ucuz atlattık*, dedi binicisine, kızın yüzüne buharı tüten nefesini üflerken.

“Evet,” diye yanıtladı Morozko. “Umduğumdan daha güçlü. Başkası olsa ölmüştü.”

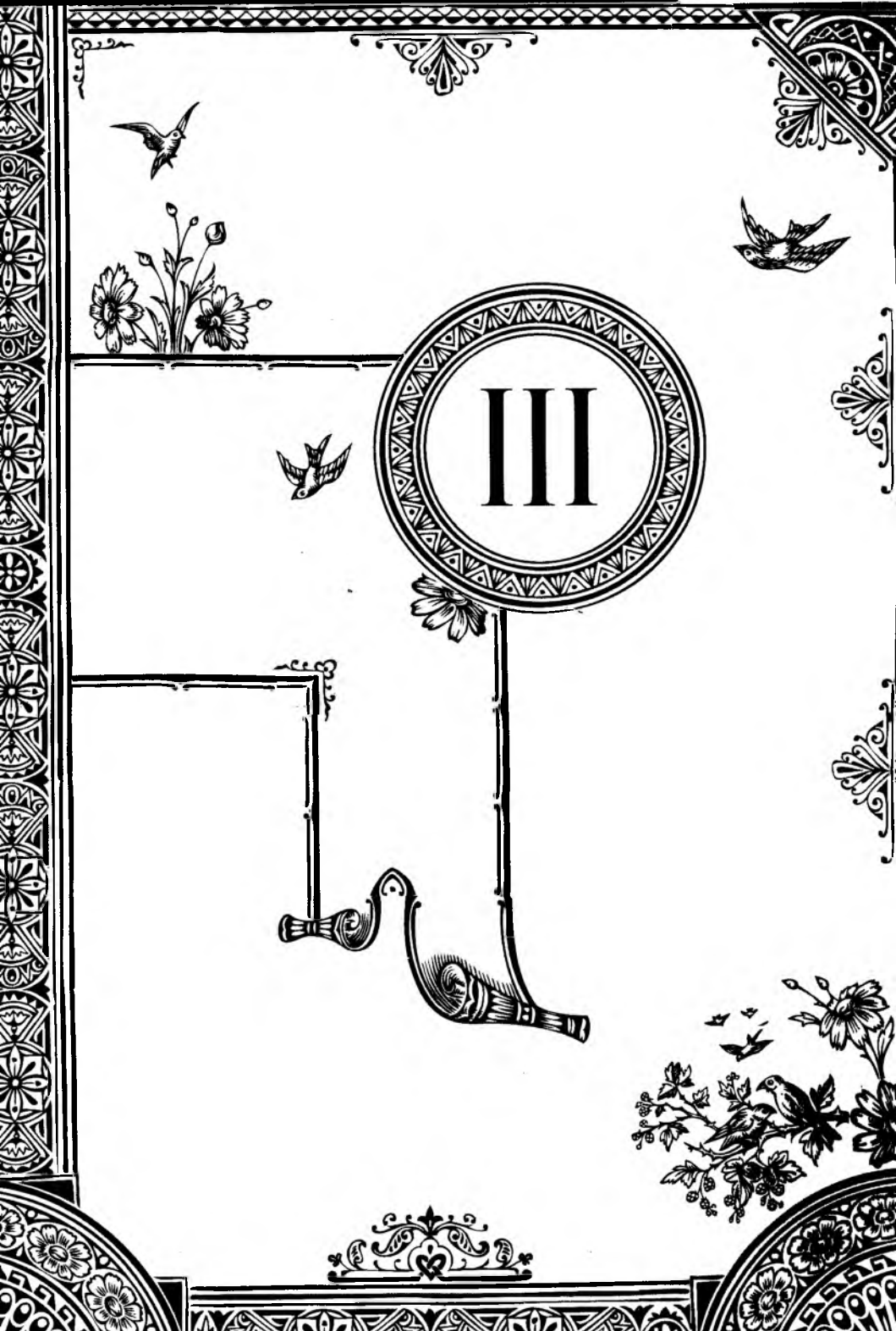
Kısırak homurdandı. *Onu test etmene gerek yoktu. Ayı bunu zaten yaptı. Bir an daha geç olsa kızı ilk o yakalardı.*

“Eh, yakalamadı ve biz bunun için minnettar olmalıyız.”

Ona anlatacak mısın? diye sordu kısırak.

“Her şeyi mi?” dedi iblis. “Ayıları, büyücüler, safirden yapılan büyüler ve kızını kaybeden cadıyı mı? Hayır, tabii ki hayır. Ona olabildiğince az şey anlatacağım ve bunun yeterli olmasını umacağım.”

Kısırak yelesini salladı ve kulaklarını geriye yatırdı ama buz iblisi görmedi. Köknar ağaçlarına doğru uzun adımlarla yürüdü, kız da kollarındaydı. Kısırak iç çekip peşinden gitti.

23.

ÖNCE DEN ORADA
OLMAYAN EV

Saatler sonra Vasya gözlerini açınca kendini herkesin hayal edebileceği en güzel yatakta buldu. Yatak örtüleri beyaz yünden, ağır ve kar gibi yumuşacıktı, üzerinde açık mavi ve sarı zikzaklar vardı ve bu renkleriyle ocak ayının güneşli bir gününü akla getiriyordu. Yatak çerçevesi ve direkleri canlı ağaç gövdeleri gibi görünecek şekilde oyulmuştu ve yatağın yukarisından kocaman dallar ve saçaklar geçiyordu.

Vasya kendini toplamaya çalıştı. Hatırladığı son şey *çiçeklerdi*, çiçek arıyordu. İyi de neden? Aralık ayıydı. Ama çiçek toplaması gerekiyordu.

Vasya battaniye dalgalarıyla boğuşup çırpınarak güçlükle doğrulurken nefes nefese kaldı.

Odayı görünce titreyerek geri çekildi.

Oda... Ah, yatak muazzamdı ama oda basitçe ifade etmek gerekirse *tuhaf ı*. Vasya ilk başta büyük ağaçların oluşturduğu bir koruda uyudu unu sandı. Oldukça yukarıda solgun gökkubbe görünüyordu. Bir an sonra da tavanı açık gök mavisine boyanmış ahşap bir evin i indeymi  gibi geldi. Fakat hangisinin gerçek olduğunu bilmiyor ve karar vermeye çalışmak başını döndürüyordu.

Sonunda Vasya kendini yatağa bıraktı, battaniyeyle yüzünü örttü ve uykuya dönmeye karar verdi. Muhtemelen evde uyanır, yanında Dunya'yı görür, Dunya da ona kâbus görüp görmediğini sorardı. Hayır, bu doğru olamazdı... Dunya  lm  t . Dunya ormanlarda onu gömdükleri kefene sarılı halde geziyordu.

Vasya'nın beyni fırıl fırıl dönüyordu. Ama hatırlayamadı... Ancak sonra hatırladı. Adamlar, rahip, rahibe manastırı, kar, buz iblisi, bo a-

zındaki parmakları, soğuk hava, beyaz at... Onu öldürmeye niyetlenmişti. Onun hayatını kurtarmıştı.

Tekrar güçlkle doğrulup dik oturmaya çalıştı ama battaniyeler arasında iki büküm durmayı becerebildi. Umutsuzca gözlerini kısarak baktı ama odanın sabit durmasını sağlayamadı. Sonunda gözlerini kapattı ve yuvarlanıp düşünce yatağın kenarının yerini keşfetmiş oldu. Omzunun üstüne düşmüştü. Bir kar yığınının üstüne düşmüş gibi yerde bir nem hissetti. Hayır... Şimdi yer yumuşak ve sıcaktı, tıpkı bir aile ocağının etrafındaki tüm pürüzleri giderilmiş ahşap zemin gibi. Bir ateş çıtırtısı duyduğunu sandı. Sarsak bir biçimde ayağa kalktı. Biri botlarını ve çoraplarını çıkarmıştı. Ayakları donmuş olmalıydı; ayak parmaklarının kanı çekilmiş gibi bembeyaz olduğunu gördü.

Evdeki hiçbir şeye bakamıyordu. Bu ya bir odaydı ya da açık göğün altında bir köknar korusuydu ama Vasya hangisinin doğru olduğuna karar veremiyordu. Gözlerini sımsıkı kapattı ve yaralı ayağını sürüdü.

“Ne görüyorsun?” dedi net ve yabancı bir ses.

Vasya sesin geldiği yöne döndü ama gözlerini açmaya cesaret edemedi. “Bir ev,” boğuk bir sesle. “Bir köknar korusu. İki birden.”

“Çok iyi,” dedi ses. “Aç gözlerini.”

Vasya gözlerini kırıştıtarak açtı. Soğuk adam; buz iblisi, odanın ortasında duruyor ve en azından Vasya ona bakabiliyordu. Koyu renk asi saçları omuzlarına dökülüyordu. Alaycı bir ifadeye bürünmüş yüzü, yirmi yaşında bir gence de elli yaşında bir savaşçıya da ait olabilirdi. Vasya’nın gördüğü bütün adamların aksine sinekkaydı tıraşlıydı... Ve belki de yüzüne o tuhaf gençlik görüntüsünü veren buydu. Gözleri kesinlikle yaşlıydı. Vasya adamın gözlerine dikkatle baktı. *Bir şeyin bu kadar yaşlı olmasına rağmen yaşayabileceğini bilmiyordum*, diye düşündü ve bu düşüncesi onu korkuttu.

Fakat kararlılığı korkusundan daha güçlüydü.

“Lütfen,” dedi. “Eve gitmeliyim.”

Solgun bakışlarıyla kızı baştan ayağa süzdü. “Seni kovdular,” dedi. “Seni bir rahibe manastırına göndereceklerdi. Yine de eve dönmek istiyorsun, öyle mi?”

Vasya dudağını sertçe ısırıldı. “Orada olmazsam domovoi yok olur. Belki babam şimdiye dönmüştür ve beni anlamasını sağlayabilirim.”

Buz iblisi onu bir an için inceledi. “Belki,” dedi sonunda. “Ama yaralısın. Yorgunsun. Varlığının domovoi’ye pek az faydası dokunur.”

“Denemeliyim. Ailem tehlikede. Ne zamandır uyuyorum?”

Adam başını iki yana salladı. Dudağı belli belirsiz bir tebessümle kıvrıldı. “Burada yalnızca bugün vardır. Dün ya da yarın yoktur. Burada bir yıl kalabilir ve evine çıktığın gibi geri dönebilirsin. Ne zamandır uyuduğunun bir önemi yok.”

Vasya bunu sessizce kavramaya çalıştı. Sonunda daha kısık bir sesle, “Neredeyim ben?” dedi.

Karlar içinde geçirdiği gece hafızasını bulanıklaştırmıştı ama adamın yüzünde bir kayıtsızlık, muziplik ve keder izleri olduğunu hatırlıyordu. Şimdi yalnızca eğleniyor gibi görünüyordu. “Evimde,” dedi adam. “Benim evim olduğu sürece.”

Bu hiç faydalı olmadı. Vasya söylemek istediklerini ağzından kaçır-mamaya çalıştı ama yüzüne yansımış olmalıydı.

“Korkuyorum,” diye ekledi adam ciddi bir biçimde, oysa gözlerinde bir parıltı vardı. “Halkının altıncı his ya da kehanet diye adlandırabileceği bir yeteneğin ya da lanetin seni bulmuş olmasından korkuyorum. Benim evim bir köknar korusu ve bu köknar korusu benim evim ve sen ikisini de aynı anda görüyorsun.”

“Bu konuda ne yapmalıyım dersin?” diye tısladı Vasya sıkıldığı dişleri arasından, nazik olmak için pek fazla çabalayamıyordu o sırada... Her an adamın ayaklarının dibine, yere kusabilirdi.

“Bana bak,” dedi adam. Sesi kızı büyüledi; zihninde yankılandı âdeta. “Sadece bana bak.” Kız, bakışlarını adamın yüzüne dikti. “Benim evimdesin. Öyle olduğuna inan.”

Vasya tereddüt etse de bunu kendi kendine tekrarlardı. Baktıkça duvarlar somutlaşıyordu sanki. Tavan kirişlerinde aşınmış oymalarla ve ögle göğünün renklerine boyanmış tavanıyla kabaca odaya benzeyen bir yapının içindeydi. Odanın bir ucundaki büyük fırın içeriye

ısı yayıyordu. Duvarlar dokuma resimlerle doluydu: karda kurtlar, kış uykusuna yatmış bir ayı, kızak süren koyu renk saçlı bir savaşçı.

Vasya bakışlarını çevirdi. “Beni neden buraya getirdin?”

“Atım ısrar etti.”

“Benimle alay ediyorsun.”

“Öyle mi? Ormanda çok uzun süredir dolaşıyordun; ayakların ve ellerin donmuştu. Belki de seni buraya getirdiğim için şeref duymalısın; pek fazla misafirim olmaz.”

“Şeref duydum o halde,” dedi Vasya. Diyecek başka bir şey bulamamıştı.

Adam kızı biraz daha inceledi. “Aç mısın?”

Vasya adamın sesindeki tereddüdü fark etmişti. “Bunu sormanı da mı atın önerdi?” diye sordu kendini tutamadan.

Adam güldü ve Vasya bir an için adamın biraz şaşırılmış görüldüğünü düşündü. “Evet, tabii ki. Pek çok yavrusu oldu. Onun muhakeme yeteneğine güvenirim.”

Adam birden başını eğdi. Mavi gözleri alev alevdi. “Hizmetçilerim seninle ilgilenecek,” diye ekledi birden. “Benim bir süreliğine gitmem lazım.” Yüzünde insani hiçbir özellik yoktu ve bir an için Vasya karşısında bir adam bile göremedi, bunun yerine gördüğü şey kadim ağaçların uzuvlarını okşayan ve yükseldikçe zaferle uluyan bir rüzgârdı. Gözlerini kırpıştırarak bu görüntüyü silmeye çalıştı.

“Hoşça kal,” dedi buz iblisi ve yok oldu.

Onun gidişiyse Vasya bir adım geri çekildi ve etrafa temkinli gözlerle baktı. Duvar örtüleri dikkatini çekiyordu. Çok canlıydılar; kurtlar, adam ve atlar bir soğuk hava girdabıyla yere atlamaya hazır gibi görünüyordular. Odada gezinerek etrafı inceledi. Sonunda fırının önünde durdu ve donmuş parmaklarını fırına uzattı.

Bir toynağın yere sürtünme sesiyle arkasına dönüverdi. Beyaz kısarak ona doğru gelmişti, üzerinde koşum takımı falan yoktu. Uzun yeleli bahar mevsiminde köpüre köpüre akan çağlayanlara benziyordu.

Kısrak, karşı duvardaki kapıdan gelmiş olmalıydı ama kapı kapalıydı. Vasya şaşkınlıkla etrafına baktı; kısrak başını gururla yukarı kaldırdı. Vasya onu selamlaması gerektiğini hatırlayıp başını eğdi. “Teşekkür ederim, leydi. Hayatımı kurtardın.”

Kısrak kulağını titretti. *Yeterince küçük bir şeydi.*

“Benim için değil,” dedi Vasya, biraz haşınca.

Öyle demek istemedim, dedi kısrak. Demek istediğim, sen de bizim gibi dünyanın saf güçlerinden oluşmuş bir yaratıksın. Kendi canını kendin kurtarabilirdin. Sen rahibe manastırlarına gitmek için de Ayı’nın yaratıklarından biri olmak için de bu dünyaya gelmedin.

“Öyle mi?” dedi Vasya, koşuşunu, dehşetini, karanlıktaki ayak seslerini hatırlarken. “Çok da iyi bir iş çıkardığım söylenemez. Ama dünyanın güçleri derken ne demek istiyorsun? Hepimizi Tanrı yarattı.”

Sanırım bizim dilimizi de sana Tanrı öğretti?

“Tabii ki hayır,” dedi Vasya. “Vazila öğretti. Ona ikramlarda bulurdum.”

Kısrak toynağını yere sürttü. *Senden daha fazlasını hatırlıyor ve görüyorum, dedi. Uzun bir süre daha böyle olacak. Biz çok fazla kişiyle konuşmayız ve at perileri kendilerini alelade insanlara göstermezler. Kemiklerine büyü gücü sinmiş senin. Onu dikkate almalısın.*

“Lanetlendim mi yani?” diye fısıldadı Vasya, korkmuştu.

“Lanetlenmek” ne demek bilmiyorum. Sadece varsın. Var olduğun için de istediğin yere gidebilir, huzura erişebilir, kayıtsız kalabilir ya da kendini ateş çukurlarına atabilirsin ama daima seçim sana ait.

Bir duraksama oldu. Vasya’nın yüzü acıyordu ve görüşünde kırılmalar meydana gelmeye başladı. Karlı kırsal kesim, görüşünün kıyılarına sızıyordu.

Masada bal şarabı var, dedi kısrak, kızın omuzlarının düştüğünü görünce. Onu içmeli, sonra tekrar dinlenmelisin. Uyandığında yemeğin gelmiş olur.

Vasya son akşam yemeğinden beri ormanda dolaştığı için bir şey yememişti. Midesi ona bunu bir an zorla hatırlattı. Yıllandıkça kararlar, oymalarla zenginleştirilmiş ahşap masa fırının diğer yanında duruyordu. Gümüş kulplu sürahinin etrafı gümüş çiçeklerle çevrelenmişti. Dövlümüş gümüşten kupa ateş kırmızısı taşlarla süslenmişti. Kız bir an açlığını unuttu. Kupayı kaldırıp ışığa tuttu. Çok güzeldi. Kısrağa soru soran gözlerle baktı.

Nesneler hoşuna gidiyor, dedi kısarak. Neden bilmiyorum. Hediyeler dağıtmayı sever.

Sürahide gerçekten bal şarabı vardı: seyreltilmiş, güçlü ve nedense kış güneşinin ışıkları kadar nüfuz edici. Onu içerken Vasya birden uykusunun geldiğini hissetti. Ağırlaşmış gözleriyle tek yapabildiği gümüş kupayı masaya koymak oldu. Beyaz kısrağa sessizce başıyla selam verdi ve o kocaman yatağa kendini bıraktı.

Tüm gün buz tutmuş kuzey Rus' topraklarını kırıp geçirdi fırtına. Taşra halkı evlerine kapanıp kapılarını sürgüledi. Dmitrii'nin Moskova'daki ahşap sarayının fırınlarında yanan ateşler bile titreşip dans etti. Yaşlılar ve hastalar zamanlarının geldiğini anladı ve çığlık çığlığa esen rüzgârda sessizce yitip gittiler. Yaşayanlar gölgelerin geçtiğini hissettiklerinde haç çıkardılar. Ama gece çöktüğünde hava sessizleşti ve gökyüzü kar vaadiyle doldu. Çağrılara direnenler gülümsedi çünkü yaşayacaklarını biliyorlardı.

İki ağaç arasından siyah saçlı bir adam çıktı ve yüzünü bulutların parçaladığı göğe kaldırdı. Artan gölgeleri tarayan gözlerinde doğaüstü mavi bir parıltı vardı. Cübbesi kürk ve gece yarısı renginde brokar kumaştan yapılmıştı, oysa karanlıkta geldiği yer kışın bahar vaadinde bulunduğu sınır topraklarıydı. Yerlerde bir sürü kardelen vardı.

Yeni doğan geceye hafif, yumuşak ve tatlı bir şarkı nüfuz etti. Ona döndüğünde bile Morozko harekete geçirdiği büyüünün karanlık tarafının tadını aldı çünkü müzik ona kederi hatırlatıyordu: pişmanlıkların ağır bastığı, zamanın yavaşladığı anları. Bu kederi bin yıldır hissetmemiş, daha ziyade hissedememişti.

Yine de bir bülbülün karanlıkta şakıdığı ağacın yanına gelene dek yürümeye devam etti.

“Küçüğüm, benimle birlikte geri döner misin?” dedi.

Küçük yaratık daha alçak bir dala atladı ve donuk kahverengi başını kaldırdı.

“Kız ve erkek kardeşlerinin yaşadığı gibi yaşamak için,” dedi Morozko. “Sana eşlik edecek bir yoldaş buldum.”

Şarkı söylerken kuşun sesi hafifçe titredi.

“Aksi halde gücüne kavuşamazsın. Bu seferki cömert ve cesur. Yaşlı kadın da buna itiraz edemez.”

Bülbül cıvıladı ve kahverengi kanatlarını açtı.

“Evet, ölüm de var ama belki sonunda mutluluk ve zafer senin olur. Tüm bu ihtimalleri bırakıp burada sonsuza kadar şarkı mı söyleyeceksin?”

Kuş tereddüt etti, ardından durduğu daldan bir çığlıkla atlayıverdi. Morozko uçup giden kuşun arkasından baktı. “İzle madem,” dedi yumuşak bir sesle, etrafında rüzgâr tekrar artarken.

Buz iblisi geri döndüğünde Vasya hâlâ uyuyor, kısarak da fırının yanında kestiriyordu.

“Ne düşünüyorsun?” diye sordu ata kısık bir sesle.

Kısarak cevap vermek üzereydi ki bir kişneme ve takırtı sesi sözünü kesti. Gözleri arasında bir yıldızla bir doru aygır odaya daldı. Homurdanıp tepirken siyah benekli sağrılarındaki karları silkeledi.

Kısarak kulaklarını geriye yatırdı. *Düşünüyorum da*, dedi kısarak *Oğlum gelmemesi gereken bir yere geldi*.

Bir erkek geyik kadar haşmetli olan aygırın hâlâ uzun bacaklı bir tay havası vardı. Aygır, annesine temkinli gözlerle baktı. *Burada bir şampiyon olduğunu duydum*, dedi.

Kısrak, kuyruğunu salladı. *Kim söyledi sana bunu?*

“Ben söyledim,” dedi Morozko. “Onu beraberimde getirdim.”

Kısrak, dikilmiş kulakları ve titreşen burun delikleriyle binicisine bakakaldı. *Onu buraya kız için mi getirdin?*

“Bu kıza ihtiyacım var,” dedi Morozko, kısraka sert bakışlar atarak. “Bunu sen de gayet iyi biliyorsun. Gece vakti Ayı’nın ormanında aylak aylak dolaşacak kadar aptalsa, bir yoldaşa ihtiyacı olacak.”

Adamın söyleyecekleri bitmemiş, bir gürültüyle bölünmüştü. Vasya uyanmış ve kar yığınının andıran bir yatak takımına alışık olmadığından yataktan yuvarlanıp düşmüştü.

Koyu doru tüyleri ateşin ışığında siyah parıltılar yayan büyük at, kulaklarını dikip kırta kırta yürüdü. Hâlâ tam ayılamamış olan ve ağrıyan omzunu ovuşturan Vasya, başını kaldırdığında kendini kocaman, genç bir aygırla burun buruna buldu ve kılını kıpırdatmadan durdu.

“Selam,” dedi.

At memnun olmuştu.

Selam, dedi. Senin atın olacağım.

Vasya ayağa kalktı, son yürüdüğü zamana kıyasla zihni daha az uyuştu. Ama yanağı zonkluyordu ve etrafında kanat çırpın kuş tüylerine benzeyen gölgeleri değil de sadece aygırı görebilmek için yorgun gözlerini hizaya getirmesi gerekiyordu. Görüşü netleştiğinde atın, Vasya’nın başından iki karış yüksekteki sırtına şüpheyle baktı.

“Senin gibi bir atımın olması bana şeref verirdi,” diye yanıtladı Vasya kibarca, Morozko kızın sesindeki tatsız tonu duyunca dudağını ısırırdı. “Ama belki de bunu biraz ertelemeliyim; üzerimde daha fazla kıyafet olsun isterim.” Vasya odaya bakındı ama pelerini, botları ya da eldivenleri görünürde yoktu. Üzerinde buruşuk kombinezonu ve göğüs kemiğine kadar sarkan Dünya’nın soğuk kolyesi dışında bir şey yoktu. Uyurken örgüsü açılmıştı ve kızıl yansımali gür siyah saçları bir perde gibi göğsüne dökülüyordu. Saçlarını yüzünden çekip hafif gösterişli bir edayla ateşin yanına gitti.

Beyaz kısırak fırının yanında duruyordu, kafasının dibinde de buz iblisi bekliyordu. Vasya ikilinin ifadesinin ne kadar benzediğini fark etti: adamın gözleri açılmış, kısırağın kulakları dikilmişti. Doru aygır kızın saçlarına sıcak nefesini üfledi. Kızı öyle yakından takip ediyordu ki burnu omzuna çarptı. Vasya hiç düşünmeden elini omzuna götürdü. At, kulaklarını hafif ve hoş bir şekilde döndürünce Vasya gülümsemişti.

Odada iki uzun ve yapılı at olmasına rağmen ateşin önünde geniş bir alan vardı. Vasya kaşlarını çatı. Oda, son uyandığında gözüne bu kadar geniş gelmemişti.

Masada iki gümüş kupa ve ince belli bir ibrik vardı. Sıcak bal kokusu sarmıştı odayı. Çavdar ve anason kokan bir esmer somun, yanında da bir kayık tabağa konmuş taze otlar vardı. Bir yanda armutlarla, diğer yanda elmalarla dolu birer kâse vardı. Hepsinin ötesinde de başlarını tevazuuyla eğmiş beyaz çiçeklerle dolu bir sepet duruyordu.

Vasya durdu ve manzaraya bakakaldı.

“Bunun için geldin, değil mi?” dedi Morozko.

“Gerçek anlamda bulabileceğimi düşünmemiştim!”

“Bunu yapabildiğim için şanslısın o zaman.”

Vasya çiçeklere baktı ve bir şey söylemedi.

“Gel de bir şeyler ye,” dedi Morozko. “Sonra konuşuruz.” Vasya itiraz etmek için ağzını açsa da boş midesi guruldadı. Merakını erteleyip masaya geçti. Adam da onun karşısındaki iskemleye oturup kısırağın omzuna dayandı. Vasya yiyeceklere göz gezdirirken yüzündeki ifadeyi inceleyen adamın ağzı seğirdi. “Zehirli değil.”

“Eminim öyledir,” dedi Vasya şüpheyle.

Adam ekmekten bir lokma alıp Solovey’e⁵⁶ verdi. Aygır ekmeği coşkulu bir şekilde yedi. “Haydi,” dedi Morozko, “yoksa atın hepsini yiyecek.”

⁵⁶Bülbül. (y.n.)

Vasya temkinli bir şekilde bir elma alıp ısırdı. Elmanın soğukluğuna ve tatlılığına hayran kaldı. Ekmeğe uzandı. Daha ne olduğunu anlamadan kâsesi boşalmış, ekmeğin yarısı bitmişti ve oturduğu yerde iki atı ekmek ve meyve parçalarıyla beslemeye başladı. Morozko yiyecekleri elini sürmedi. Vasya doyduktan sonra kupalara bal şarabı doldurdu. Vasya gümüş işlemeli kupasından içerken soğuk gün ışığının ve kış çiçeklerinin tadını aldı.

Adamınki de Vasya'nın kupasının ikiziydi, tek fark kenarındaki taşların mavi olmasıydı. Vasya içerken konuşmadı. Ama sonunda kupasını masaya koyup bakışlarını adama dikti.

“Şimdi ne olacak?” diye sordu adama.

“Bu sana bağlı, Vasilisa Petrovna.”

“Eve gitmeliyim,” dedi Vasya. “Ailem tehlikede.”

“Yaralısın,” diye yanıtladı Morozko. “Sandığından daha kötü bir durumdasın. İyileşene kadar burada kalacaksın. Burada kaldığın için ailen daha kötü bir duruma düşmeyecek.” Sonra daha nazik bir tavırla ekledi: “Evden ayrıldığın gecenin şafağında eve döneceksin. Sana söz veriyorum.”

Vasya sessiz kaldı; itiraz etmemesi hissettiği yorgunluktandı. Tekrar kardelenlere baktı. “Bana bunları neden getirdin?”

“Sana sunulan seçenekler üvey annene bu çiçekleri götürmek ya da bir rahibe manastırına gitmekti.” Vasya başını sallayarak onayladı. “Eh, o zaman işte sana aradığın çiçekler. Onlarla dilediğini yapabilirsin.”

Vasya işaret parmağını çiçeklerden birinin nemli, ipek gibi yumuşacık taç yaprağını okşamak için tereddütle uzattı. “Bunlar nereden geldi?”

“Topraklarımın sınırından.”

“Orası neresi?”

“Buzların çözüldüğü yer.”

“Ama öyle bir yer yok ki.”

“Yok mu? Orası aslında pek çok şey. Tıpkı senin ve benim birden çok şey olmamız gibi. Benim evim de pek çok şey, hatta burnunu kucağına koyan o at bile pek çok şey. Çiçeklerin geldi işte. Memnun olmalısın.”

Kızın yeşil gözleri yine alevlenerek adama dikildi, bu defa çekingen değil asiydi. “Yarım yamalak cevaplardan hoşlanmam.”

“Soru sormaya bir son ver o zaman,” dedi adam ve birden etkileyici bir şekilde gülümsedi. Vasya’nın yanakları kızardı. Aygır kocaman kafasını daha da yaklaştırdı. At, yaralı parmaklarını yaladığında Vasya acıyla yüzünü buruşturdu.

“Ah,” dedi Morozko. “Unutmuştum. Acıyor mu?”

“Biraz.” Ama Vasya, adamın bakışlarına karşılık vermedi.

Adam masanın etrafından geçip yüzleri aynı seviyeye gelsin diye Vasya’nın yanında diz çöktü. “Bakabilir miyim?”

Vasya yutkundu. Adam, Vasya’nın çenesini bir eliyle tutup yüzünü ateşin ışığına doğru çevirdi. Kızın yanağında, ormanda ona dokunduğu yerde siyah izler vardı. El ve ayak parmaklarının uçları beyazdı. Kızın ellerini inceledi ve bir parmağının ucunu donmuş kökünden çekti. “Kıpırdama,” dedi.

“Sen neden...” Ama sonra adam avucunu düz bir şekilde kızın ağzına koydu. Adamın parmakları birden o kadar ısınmıştı ki Vasya kendi yanıp kavrulan teninin kokusunu almayı bekledi. Geri çekilmeye çalıştı ama adamın diğer eli kızın başının arkasına uzandı, saçlarının arasına girip onu tuttu. Kızın nefesi boğazında titreşiyor ve boğazını tırmalıyordu. Adamın eli kızın boğazına kaydı, artık daha da çok yakıyordu dokunuşu. Kız bağıramayacak kadar şoke olmuş durumdaydı. Daha fazla dayanamayacağını düşündüğü anda adam kızı bıraktı. Vasya aygıra doğru yığılıverdi. At, nefesini kızın saçlarına üfürerek onu teskin etti.

“Beni affet,” dedi Morozko. Ellerinin sıcaklığına rağmen adamın yörüngesi soğuktu. Vasya o sırada titrediğini fark etti ve cildindeki yaraya dokundu. Pürüzsüz ve sıcaktı, iz de yoktu.

“Artık acımıyor.” Sesinin sakın çıkması için kendini zorladı.

“Evet,” dedi adam. “Bazı şeyleri iyileştirebilirim. Ama iyileştirme işini nazıkçe yapamıyorum.”

Vasya ayak parmaklarına ve mahvolmuş parmak uçlarına baktı. “Sakat kalmaktan iyidir.”

“Dediğin gibi.”

Ama adam kızın ayaklarına dokunduğunda Vasya gözyaşlarını tutamadı.

“Bana ellerini verir misin?” dedi adam. Vasya tereddüt etti. Parmak uçları donmuştu ve bir eli, upır’ın Konstantin’e geldiği gece avucunda açılan berbat deliği korumak için keten kumaşla kabaca sarılmıştı. Hissettiği acının anısı, üzerine bir şimşek gibi çaktı. Adam, kızın konuşmasını beklemedi. Tüm gücünü harcaması gerekti ama Vasya parmak uçlarının eti ısınıp pembeleşirken çılgınlığını yutmayı başardı.

Adam son olarak kızın sol elini alıp keten sargıyı açmaya başladı.

“Canımı yakan sendin,” dedi Vasya, dikkatini dağıtmaya çalışarak. “O gece upır geldiğinde yani.”

“Evet.”

“Neden?”

“Beni görebilmen için,” dedi. “Hatırlayabilmen için.”

“Seni daha önce görmüştüm zaten. Unutmamıştım.”

Adam başını eğmiş, dikkatini elindeki işe vermişti. Ama Vasya adamın dudağındaki hafif kederli ve buruk kıvrımı fark etti. “Ama şüphe ettin. Ben gittikten sonra kendi duyularından şüphe ettin. Şimdi insanların evinde bir gölgeden biraz daha fazlasıyım. Bir zamanlar misafirleriydim.”

“Tek gözlü adam kim?”

“Kardeşim,” dedi kısaca. “Düşmanım. Ama bu uzun bir hikâye ve bu gece için yersiz.” Adam keten sargıyı bir kenara koydu. Vasya elini

yumruk haline getirip sıkmamak için kendini zor tuttu. “Bu, donan parmaklarını iyileştirmekten daha zor olacak.”

“Yarayı deşip durdum,” dedi Vasya. “Evi korumama yardım ediyormuş gibiydi.”

“Eder,” dedi Morozko. “Kanında güç var.” Yaralı yere dokununca Vasya irkildi. “Ama daha çok genç olduğun için gücün de çok fazla değil. Vasya, bunu iyileştirebilirim ama yara izi kalır.”

“Yap o zaman,” dedi, sesindeki dehşeti gizlemeyi başaramadan.

“Pekâlâ.” Adam yere uzanıp bir avuç kar aldı. Bir an için Vasya’nın zihni allak bullak oldu: Köknar korusunu, günbatımıyla maviye ve ateşin ışığıyla kızıla çalan yerdeki karı gördü. Ama sonra ev tekrar etraflarında oluştu ve Morozko karı Vasya’nın avucuna bastırdı. Vasya’nın tüm vücudu kaskatı kesildi, ardından acı dalgaları vücuduna öncekinden de şiddetli bir şekilde çarpmaya başladı. Çığlığını bastırmaya ve kıpırdamadan durmaya çalıştı. Acı, katlanabileceği eşiği aştığında Vasya kendini tutamadı ve tekrar ağlamaya başladı.

Sonra birden kesildi. Adam kızın elini bıraktığında Vasya neredeyse iskemlesinden düşecekti. Doru aygır onu kurtardı; Vasya aygırın sıcağı gövdesine yığıldı ve elinin atın yelesine uzandığını fark etti. Aygır başını çevirip kızın titreyen elini yaladı.

Vasya atın suratını kenara itip eline baktı. Yarası iyileşmişti. Yalnızca avucunun ortasında soğuk, solgun, pürüzsüz bir halka izi vardı. Onu ateşe çevirdiğinde ışığı çekiyor gibiydi, derisinin altında ince bir buz tabakası gömülüydü sanki. Hayır, sadece hayal görüyor olmalıydı.

“Teşekkür ederim.” Ellerinin titrediğini fark etmemeleri için iki elini de kucağına bastırdı.

Morozko ayağına kalktı, geri çekildi ve kıza yukarıdan baktı. “İyileşeceksin,” dedi. “Dinlen. Benim misafirimsin. Sorularına gelince... Hepsinin bir cevabı var. Zamanla öğreneceksin.”

Vasya başını sallayarak onayladı, hâlâ eline bakıyordu. Tekrar başını kaldırdığında ise Morozko ortada yoktu.

24.

GÖNLÜNDEN GEÇENİ
BİLİYORUM

“Bulun onu!” diye çıkıştı Konstantin. “Geri getirin!”

Ama adamlar ormanın içine girmediler. Vasya’yı ormanın kenarına kadar takip ettiler ve kurtlar, iblisler ve dondurucu soğukla ilgili bir şeyler mırıldanıp yürümemekte inat ettiler.

“Artık onu Tanrı yargılayacak, Batyuška,” dedi Timofey’in babası, Oleg de başını sallayarak onayladı. Konstantin hazırlıksız yakalanmıştı, tereddüt etti. Ağaçların altında nihai gerçeklik karanlıktı.

“Dediğiniz gibi, çocuklarım,” dedi ağır ağır. “Onu Tanrı yargılayacak. Tanrı sizinle olsun.” Ardından haç çıkardı.

Adamlar kafa kafaya verip fısıldaşarak köye yürüdüler. Konstantin de soğuk, sade hüccesine geri döndü. Akşam yemeğinde yediği lapa midesine oturmuştu. Meryem Ana’nın önünde duran mumu yaktı ve duvarları bir sürü öfkeli, hareketli gölgeyle doldu.

“Hayırsız hizmetkâr,” diye çıkıştı ses. “Cadı kız neden ormanda özgürce dolaşıyor? Sana kızın kapalı tutulmasını söylemedim mi? Rahibe manastırına gidecek demedim mi? Beni gücendirdin, hizmetkârım. Bu beni hiç hoşnut etmedi.”

Konstantin dizlerinin üstüne çöküp sindi. “Elimizden geleni yaptık,” diye kendini savundu. “Ama o bir şeytan.”

“O şeytan benim kardeşimin yanında ve eğer kardeşim onun gücünü fark edecek kadar akıllıysa...”

Mum eriyip aktı. Yerde iki büklüm duran rahip donakaldı. “Kardeşin mi?” diye fısıldadı. “Ama sen...” Sonra mum söndü, geride yalnızca karanlığın nefesi kalmıştı. “Kimsin sen?”

O uzun, ağır sessizliğin ardından ses güldü. Konstantin bunu duyduğuna emindi; duvardaki gölgelerin kıpırdanışında da görmüş olabiliirdi.

“Fırtınaları getiren benim,” diye mırıldandı ses belirgin bir memnuniyetle. “Tıpkı bir kez beni çağırırken söylediğin gibi. Ama uzun süre önce insanlar bana Ayı derlerdi... Medved.”

“Sen şeytansın!” diye fısıldadı Konstantin ellerini kavuşturarak.

Tüm gölgeler kahkaha attı. “Sen öyle diyorsan. Ama benimle Tanrı arasında ne fark var ki? Ben de benim adıma yapılan şeylerden zevk duyarım. Emirlerimi yerine getirirsen sana şans ve şöret veririm.”

“Sen,” diye fısıldadı Konstantin. “Ama ben sandım ki...” Yüce ve ayrıcalıklı olduğunu sanmıştı. Ama aldatılmış bir zavallıdan başka bir şey değildi ve bir iblisin emrine itaat etmişti. *Vasya*... Boğazı düğümlendi. Ruhunda bir yerde, yazın gün ışığında ata binen gururlu bir kız vardı. Fırının yanındaki iskemlesinde oturmuş, ağabeyiyle gülüşüp şakalaşan bir kız. “O kız ölecek.” Yumruklarını gözlerine bastırdı. “Üstelik bunu sana hizmet etmek için yaptım.” *Bunu kimse bilmemeli*, diye düşündü.

“Bir rahibe manastırına gitmeli ya da bana gelmeliydi,” dedi ses duygusuzca ve ses dalgalarında, alttan alttan kaynayıp yükselen bir öfke vardı. “Ama şimdi kardeşimin yanında. Ölüm’ün yanında ama ölü değil.”

“Ölüm’ün mü yanında?” diye fısıldadı. “Ölü değil mi?” Konstantin kızın ölmesini istedi. Yaşamasını istedi. Bizzat ölmeyi diledi. Bu ses konuşmaya devam ederse delirecekti.

Sessizlik uzadı ve Konstantin’in daha fazla dayanamayacağı anda ses tekrar yükseldi. “Her şeyden öte istediğin nedir, Konstantin Nikonoviç?”

“Hiçbir şey,” dedi Konstantin. “Hiçbir şey istemiyorum. Git.”

“Ah, ne kadar da melankolik bir genç kızsın,” dedi ses dokunaklı bir şekilde. Ama sonra yumuşadı. “Neyse önemli değil; ben zaten ne istediğini biliyorum.” Ardından gülerek, “Ruhunun arınmasını ister misin, din adamı? Masum kızın geri dönmesini? Ah, bil diye söylüyo-

rum, kızı Ölüm'ün ellerinden çekip alabilirim.”

“Ölüp bu dünyadan gitmesi daha iyi,” dedi Konstantin boğuk bir sesle.

“Ölmeden önce ızdırap içinde yaşayacak. Onu sadece ben kurtarabilirim.”

“Kanıtla o zaman,” dedi Konstantin. “Kızı geri getir.”

Gölge homurdandı. “Bu ne acele, din adamı?”

“Ne istiyorsun?” dedi Konstantin, kendi kelimelerinde boğulurcasına.

Gölgenin sesi kalınlaştı. “Ah, Konstantin Nikonoviç, insanoğlunun bana ne istediğimi sorması ne kadar güzel bir şey.”

“Sadede gel, ne istiyorsun?” diye çıkıştı Konstantin. *Bu ses kulaklarımda çınlarken nasıl hakkaniyetli olabilirim? Kızı geri getirirse tekrar arınmış olacağım.*

“Küçük bir şey,” dedi ses. “Küçücük. Hayatın karşılığı hayattır. Küçük cadının geri dönmesini istiyorsan, benim de bir cadım olmalı. Bana bir cadı getirirsen ben de sana seninkini geri veririm. Tabii sonra da yakandan düşerim.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Ormana, sınıra, meşe ağacına şafak vakti bir cadı getir. Doğru yeri gördüğünde anlayacaksın.”

“Peki, ne olacak,” dedi Konstantin neredeyse fısıldayarak. “Yani bu... sana getirdiğim bu cadıya?”

“Ah, *ölmeyecek* diyebilirim,” dedi ses ve güldü. “Ölümün bana ne faydası var? Ölüm benim kardeşim, zaten ondan da nefret ediyorum.”

“Ama Vasya’dan başka cadı yok ki.”

“Cadıların görüsü olmalıdır, din adamı. Gözü gerçekten gören tek kız o mu?”

Konstantin sessizdi. Zihin gözüyle ikona levhasının altında diz çökmüş, biçimsiz, tombul bir figürün terli elleriyle kendi elini tuttu-

ğunu gördü. Kadının sesi kulaklarında yankılandı. *Batyuşka, ben şeytanlar görüyorum. Her yerde. Her zaman.*

“Bunu biraz düşün, Konstantin Nikonoviç,” dedi ses. “Ama onu gün doğmadan önce almalıyım.”

“Seni nasıl bulacağım?” Sözleri kar tanelerinden daha yumuşaktı; ölümlü bir adam onu duyamazdı. Ama gölge duydu.

“Ormana git,” diye tısladı gölge. “Kardelenleri ara. O zaman anlayacaksın. Bana bir cadı verirsen kendi cadını geri alırsın; bana bir cadı verirsen özgür kalırsın.”

25.

BİR KIZI SEVEN KUŞ

Vasya gün ıřıĝının yüzüne dokunuşuyla uyandı. Gözlerini açık mavi tavana... hayır, açık gök kubbeye açtı.  nce duyuları birbirine karıştı ve hatırlayamadı... Sonra da hatırladı. *Köknar korusundaki evdeyim.* Tüylü bir çene, çenesine dayandı. Gözlerini a tıĝında tekrar kendini doru aygırla burun buruna buldu.

Çok fazla uyuyorsun, dedi at.

“Senin bir rüya olduĝunu sanmıştım,” dedi Vasya hafif şaşırarak. Rüyasındaki atın ne kadar büyük olduĝunu ve kara gözlerindeki  oşkulu bakışları unutmuştu. Atın burnunu itip oturdu.

Genelde deĝilim, diye yanıtladı at.

 nceki gece olanlar Vasya’nın aklına hızla gelmeye başladı. Kış ortasında kardelenler, ekmek ve elmalar, aĝzında aĝır bir tat bırakan bal şarabı... Yüzünde uzun beyaz parmaklar. Acı. Elini battaniyenin altından çekip çıkardı. Avucunun ortasında solgun bir iz vardı. “O da rüya deĝilmiř,” diye mırıldandı.

At ona biraz kaygılı gözlerle bakıyordu. *Her şeyin gerçek olduĝuna inansen daha iyi olur,* dedi bir deliyle muhatap oluyormuş gibi. *Rüya görüp g rmediĝini ben sana söylerim.*

Vasya güldü. “Anlaştık,” dedi. “şimdi uyanıĝım.” Yataktan kayarak indi, bu kez öncekinden daha az acı vericiydi. Zihni berraklaşıyordu. Ev harlı ateşin çıtırtı ve patırtıları dışında hâlâ  ĝle vaktinde bir orman gibi görünüyordu. Ocaĝın üzerinde buharı tüten bir tencere vardı. Birden kurt gibi a  olduĝunu fark eden Vasya, ateşin yanına gidip bakınca lüks bir yemekle karşılaştı: Lapa, süt ve bal. Aygır etrafında dolaşırken yemeĝini yedi.

Yemeğini bitirince, “Adın ne?” diye sordu ata.

Aygır da o sırada kendi tabağındakileri bitirmekle meşguldü. Cevap vermeden önce bir kulağını kıza doğru eğdi. *Bana Solovey derler.*

Vasya gülümsedi. “Bülbül. Büyük bir at için küçük bir isim.” Adını nereden aldın?”

*Alacakaranlıkta doğdum, dedi ciddi bir biçimde. Belki de yumurta-
dan çıktım; hatırlamıyorum. Uzun zaman önceydi. Bazen koşuyorum,
bazen de uçtuğumu hatırlıyorum. Bu yüzden bu adı aldım.*

Vasya bön bön baktı. “Ama sen kuş değilsin ki.”

*Daha sen kendin ne olduğunu bilmiyorsun; benim ne olduğumu ne-
reden bileceksin?* diye çıkıştı at. *Bana Bülbül derler, niye dediklerinin ne
önemi var?*

Vasya’nın buna verecek bir cevabı yoktu. Solovey lapasını bitirdi ve başını kaldırıp kıza baktı. O, Vasya’nın gördüğü en güzel attı. Mıyş, Buran, Ogon... Hepsi bu şahinin yanında birer serçe kalırdı. “Dün gece,” dedi Vasya tereddüt ederek, “dün gece benim atım olacağını söylemiştin.”

Aygır kişnedi. Toynaklarını yere sürttü. *Annem sabırlı olmam ge-
rektiğini söyledi, dedi. Ama genelde sabırsızım. Gel de bin haydi. Daha
önce sahibim olmadı.*

Vasya birden kararsız kaldı ama dağılmış saçlarını ördü, ateşin ya-
nında durduğunu gördüğü montunu, pelerinini, eldivenlerini ve bot-
larını üzerine geçirdi. Atı takip edip göz kamaştıran bir güne adım
attı. Ayaklarının altında kar kalın bir tabaka halinde uzanıyordu. Vas-
ya aygırın uzun çıplak sırtına baktı. Uzuvarlarını denese de bir su kadar
zayıf olduklarını gördü. At ise tıpkı peri masallarından fırlamış gibi
gururla ve beklentiyle duruyordu.

“Sanırım,” dedi Vasya, “bir kütüğe ihtiyacım olacak.”

Atın dikilmiş kulakları düzleşti. *Kütük mü?*

“Evet, kütük,” dedi Vasya sertçe. Bir ağacın kırılıp düştüğü uygun
bir yere geçti. At da aylak aylak peşinden geldi. Binici seçimini yeni-

den değerdendiriyor gibi görünüyordu. Ama kütüğün yanında kederli bir ifadeyle durdu ve Vasya nazikçe sırtına çıktı.

Atın tüm kasları gerildi ve başını kaldırdı. Daha önce de genç atlara bitmiş olan Vasya böyle bir şey beklediği için kıpırdamadan oturdu.

Sonunda büyük aygır nefesini bıraktı. *Pekâlâ*, dedi. *En azından küçüksün*. Ama edalı ve yan yan yürüdü. Birkaç saniyede bir başını çevirip sırtındaki kıza baktı.

Vasya tüm günü Solovey'in sırtında geçirdi.

"Hayır," dedi Vasya onuncu kez. Karlı ormanda geçirdiği gece onu tahmin ettiğinden daha güçsüz düşürmüştü ve aygır zaten zor olan bir görevi daha da zorlaştırıyordu. "Başını eğip sırtını kullanmalısın. Şu an sana binmek, bir köpeğin sırtında gezmek gibi. Büyük, kaygan bir köpek hem de."

Aygır kızın yüzüne bakmak için başını çevirdi. *Yürümeyi biliyorum*.

"Ama bir insan nasıl taşınır bilmiyorsun," diye çıkıştı Vasya. "O daha farklı bir şey."

Tuhaf hissettiriyorsun, diye şikâyet etti at.

"Tahmin edebiliyorum," dedi Vasya. "İstemiyorsan beni taşımak zorunda değilsin."

At bir şey söylemedi, siyah yelesini salladı. Ardından, *Seni taşıyacağım*, dedi. *Annem zamanla kolaylaşacağını söylüyor*. Sesinde şüphe vardı. *Ah, bu kadar yeter. Bakalım neler yapabiliyoruz*. Birden öne atıldı. Gafil avlanan Vasya, ağırlığını öne verdi ve bacaklarını atın karnına sardı. Aygır ağaçların arasında yan yatarak ilerledi. Vasya sevinçle bağırıldığını fark etti. Aygır, bir çita gibi zarifti ve bir o kadar ses çıkarıyordu. Hızlıyken ikili yekpare hareket ediyordu. At su gibi akıyordu ve tüm beyaz dünya onların ayaklarının altındaydı.

Sonunda, "Geri dönmeliyiz," dedi Vasya gülerken, yanakları kızarmıştı ve nefes nefeseydi. Solovey yavaşlayıp tırıs gitmeye başladı, başını kaldırdı, burun delikleri kızarmıştı. Neşeyle sıçradı ve Vasya tutunup onu sırtından atmamasını umdu. "Yorulдум."

At, hoşnutsuz bir biçimde bir kulağım kıza çevirdi. Daha nefesi bile kesilmemiş sayılırdı. Ama iç geçirip geri döndü. Şaşırtıcı derecede kısa bir süre içinde köknar korusu önlerine serildi. Vasya yere indi. Ayakları toprağa değer değmez korkunç bir acı hissetti ve nefes, nefese kara çöktü. İyileşmiş parmakları uyuşmuştu ve saatlerce ata binmesi güçsüzlüğüne iyi gelmemişti. “İyi ama ev nerede?” dedi dişini sıkıp güçlkle ayağa kalkarken. Tek görebildiği köknar ağaçlarıydı. Gün sonu, ormanı yıldızlar altında menekşe moruna boyamıştı.

Arayarak bulunamaz, dedi Solovey. *Biraz ileriye bakmalısın.* Vasya dediği gibi yaptı ve kulübe, görüş alanının kıyısında ani bir ışıık parlamasıyla ağaçların arasında belirdi. At, Vasya’nın yanında yürüdü ve Vasya atın sıcak omzundan destek almaya ihtiyaç duyduğu için biraz utandı. At, kıızı burnuyla dürterek kapıdan geçirdi.

Morozko geri dönmemişti. Ama cayır cayır yanan ocakta görünmez ellerin koyduğu bir yemek, ayrıca sıcak ve baharatlı bir içecek vardı. Vasya, Solovey’i bezle kuruladı, doru tüylerini ve yelesini kaşığıladı. At, daha önce hiç tımar edilmemişti.

Kız işe koyulduğunda, *Saçmalık,* demişti at. *Yorgunsun. Tımarlanmam ne fark yaratacak sanki.* Ama yine de Vasya kuyruğuna ekstra özen gösterdiğinde, at halinden epey memnun görünüyordu. İşini bitirdiğinde kızın yanağına burnunu sürttü ve yemek vakti boyunca kızın saçlarını, yüzünü ve yemeğini inceledi, içinde tuttuğu bir şeyler olduğundan şüpheleniyordu sanki.

Doyumsuz ata ekmek parçaları yedirirken, “Nereden geldin?” diye sordu Vasya, daha fazla içinde tutamayacağını anlayınca. “Nerede doğdun?” Solovey cevap vermedi. Boynunu uzatıp sarı dişleriyle bir elmayı ısırdı. “Baban kim?” Vasya ısrarcıydı. Solovey yine de bir şey söylemedi. Kızın kalan ekmeğini çalıp çiğnerken sallana sallana yürüdü. Vasya iç çekip pes etti.

Vasya ve Solovey üç gün boyunca her gün koşuya çıktılar. Her geçen gün at onu daha kolay taşıyordu ve Vasya’nın gücü yavaş yavaş geri geliyordu.

Üçüncü gece eve döndüklerinde Morozko ve beyaz kısrak onları bekliyordu. Vasya kapının eşiğinden aksayarak girdi, attan destek almadan kendi kendine yürüyebildiği için sevinmişti ve onları görünce aniden duruverdi.

Kısrak ateşin yanında durmuş iri bir kaya tuzu parçasını aylak aylak yalıyordu. Morozko ateşin diğer yanında oturuyordu. Vasya pelerinini çıkarıp fırına yaklaştı. Solovey her zamanki yerine geçip beklentiyle baktı. Daha önce hiç tımarlanmamış bir at için oldukça hızlı adapte olmuştu.

“İyi akşamlar, Vasilisa Petrovna,” dedi Morozko.

“İyi akşamlar,” dedi Vasya. Buz iblisinin elindeki bıçakla ince damarlı bir tahta parçasını oyduğunu görünce şaşırmıştı. Becerikli elleri arasında ahşaptan çiçek gibi bir şey şekilleniyordu. Bıçağını kenara koydu, mavi gözleri kızın üzerinde dolaştı. Vasya ona bakınca ne gördüğünü merak etti.

“Hizmetçilerim sana iyi davrandı mı?” dedi Morozko.

“Evet,” dedi Vasya. “Hem de çok. Misafirperverliğin için teşekkür ederim.”

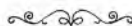
“Rica ederim.”

Vasya, Solovey’i tımar ederken Morozko sessiz kaldı ama Vasya kendisini izlediğini hissedebiliyordu. Atı bir güzel kaşağıladı, birbirine dolanmış yelesini düzeltti. Vasya yüzünü yıkadığında ve sofraya hazır olduğunda, yemeğine genç ve aç bir kurt gibi saldırdı. Masa bir sürü güzel yiyeceğin altında inliyordu; garip meyveler, sert yemişler, peynir, ekmek ve çökelek. Vasya nihayet dik oturup yavaşladığında, Morozko’nun alaycı bakışlarıyla karşılaştı. “Acıkmıştım,” dedi özür dilercesine. “Evde çok iyi beslenemiyoruz.”

“İnanırım,” diye yanıtladı Morozko. “Kış ortasında hayalet gibi görünüyordun.”

“Öyle mi?” dedi Vasya, bozulmuştu.

“Aşağı yukarı.”

Vasya sessiz kaldı. Ateş korlarına çekilmişti, odadaki ışık altın sarısından kırmızıya dönmüştü. “Burada olmadığın zamanlarda nereye gidiyorsun?” diye sordu.

“Nereye istersem,” dedi. “İnsanoğlunun dünyasında kış mevsimi şimdi.”

“Uyuyor musun hiç?”

Başını iki yana salladı. “Senin düşündüğün anlamda hayır.”

Vasya istemsizce siyah çerçevesi ve kar yığını gibi üst üste serilmiş battaniyeleriyle günlerdir yattığı büyük yatağa baktı. Sormaktan vazgeçti ama Morozko ne düşündüğünü anlamış, tek kaşını havaya kaldırmıştı.

Vasya’nın yanakları kızardı ve cayır cayır yanan yüzünü gizlemek için içeceğinden büyük bir yudum aldı. Tekrar dönüp baktığında Morozko gülüyordu.

“Bana öyle ciddi bir surat ifadesiyle bakmak zorunda değilsin, Vasilisa Petrovna,” dedi. “O yatak senin için hizmetçilerim tarafından yapıldı.”

“Sen...” diye söze başladı Vasya ama yüzü hepten kızardı. “Sen hiç...”

Morozko oyma işini tekrar eline aldı. Ahşap çiçekten bir parça kesti. “Dünya daha gençken daha sık olurdu,” dedi sakince. “Benim için kara, genç kızlar bırakırlardı.” Vasya ürperdi. “Bazen ölürlerdı,” dedi. “Bazen inatçı ya da cesur olurlardı... Onlar ölmezdi.”

“Onlara ne oldu?” dedi Vasya.

“Kralın kefaretiyle evlerine döndüler,” dedi Morozko soğuk bir şekilde. “Masalları duymadın mı?”

Hâlâ yanakları al al olan Vasya ağzını açtıysa da geri kapattı. Söyleyebileceği bir sürü şey aynı anda aklına üşüşüyordu.

“Neden?” dedi sonunda. “Neden hayatımı kurtardın?”

“Hoşuma gitti,” dedi Morozko, bakışlarını oyma işinden kaldırıp bakmadan. Çiçek kabaca bitmişti; bıçağını kenara koydu, bir cam... ya da buz parçası alıp onu pürüzsüzleştirmeye başladı.

Vasya'nın eli, yüzünün daha önce donmuş olan yerlerine kaydı. "Öyle mi?"

Morozko bir şey söylemedi ama gözleri ateşin ötesinden kızın bakışlarıyla buluştu. Vasya yutkundu.

"Neden benim hayatımı kurtarıp sonra da beni öldürmeye çalıştın?"

"Cesur olanlar hayatta kalır," diye yanıtladı Morozko. "Korkaklar karda ölür. Sen cesur musun, korkak mısın, bilmiyordum." Çiçeği bir kenara koyup elini uzattı. Uzun parmakları daha önce yara olan yerlerde, yanaklarında ve çenesinde gezindi. Başparmağı kızın dudaklarını bulduğunda, Vasya'nın boynu ürperdi. "Kan bir şey, görü başka bir şeydir. Ama cesaret... İşte o en nadide özelliktir, Vasilisa Petrovna."

Kan, Vasya'nın tenine hücum etti, öyle ki artık havadaki en ufak bir titreşimi hissedebilecek haldeydi.

"Çok fazla soru soruyorsun," dedi Morozko birden ve elini indirdi.

Vasya ona ateşin ışığında kocaman açılmış gözleriyle bakakaldı. "Acımasızcaydı," dedi.

"Yürüyeceğin uzun bir yol var," dedi Morozko. "O yolu daha iyi... çok daha iyi katedecek cesaretin olmazsa, karda sessizce ölür gidersin. Belki de sana iyilik yapmışımdır."

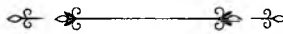
"Sessizce değil," dedi Vasya. "İyilik de değil. Canımı yaktın."

Morozko başını iki yana salladı. Tekrar oyma işini eline almıştı. "Çünkü savaştın," dedi. "Acımak zorunda değildi."

Vasya başını çevirip Solovey'e yaslandı. Uzun bir sessizlik oldu.

Ardından kısık sesle, "Affet beni, Vasya. Korkma," dedi.

Vasya, gözlerini adamın yüzüne dikti. "Korkmuyorum."

Beşinci gün Vasya, "Bu gece yeleni öreceğim," dedi Solovey'e.

Aygır tam olarak donakalmamıştı ama Vasya bütün kaslarının gerildiğini hissetmişti. *Örülmesine gerek yok*, dedi söz konusu yelesini

savurarak. Ağır bir siyah perdeyi andıran yelesi tıpkı bir kadın saçları gibi dalgalanıyor ve yelesinin boyu atın boynunu epey geçiyordu. Kullanışsız olsa da saçma bir şekilde güzel görünüyordu.

“Ama hoşuna gidecek,” diye tatlı sözlerle kandırmaya çalıştı Vasya. “Yelenin gözlerine girmemesi hoşuna gitmez mi?”

Hayır, dedi Solovey kesin bir dille.

Kız şansını tekrar denedi. “Bütün atların prensi gibi görüneceksin. Boynun o kadar güzel ki gizlememelisin.”

Solovey bu görünüş meselesi üzerine başını gururla havaya kaldırdı. Ama biraz gösterişçiydi; bütün aygırlar öyleydi. Vasya onun kararsız kaldığını hissetti. İç çekip atın sırtından indi. “Lütfen.”

Of, tamam peki, dedi at.

O gece at temizlenip tımarlanır tımarlanmaz Vasya uygun bir iskemle çekip yelesini örmeye başladı. Aygırın bütün duyularının çığına dönmesinden endişelenerek halkalı, bukle bukle ya da süslü püslü örgüler yapma planlarından vazgeçti. Bunun yerine uzun yelesini boynun sırtına kadar tek bir kalın örgü yaptı, böylece boynu her zamankinden daha görkemli bir kavis çizecekti. Vasya keyiflenmişti. Gizlice hâlâ duran, solmamış birkaç kardeleni masadan alıp örgüye kattı. Aygır kulaklarını dikti. *Ne yapıyorsunuz?*

“Çiçek ekliyorum,” dedi Vasya suçlu bir biçimde.

Solovey tepindi. *Çiçek olmasın.*

Vasya kendisiyle biraz mücadele ettikten sonra iç çekerek çiçekleri kenara koydu.

Ucunu da bağladıktan sonra durup geri çekildi. Örgü, koyu renkli boynunun gururlu kemerini ve kafasının zarif kemiklerini vurgulamıştı. Cesaret bulan Vasya kuyruğunu örmek için iskemlesini çekti.

At perişan bir şekilde iç çekti. *Kuyruğumu da mı?*

“Bitirdiğimde atların lordu gibi görüneceksin,” diye söz verdi Vasya.

Solovey kızın ne yaptığını görmek için beyhude bir girişimde bulundu. *Sen öyle diyorsan.* Tımarlanmanın avantajlarını yeniden göz-

den geçiriyor gibi görünüyordu. Vasya onu görmezden geldi, kendi kendine mırıldanırken kuyruk kemiğinin üzerindeki daha kısa tüyleri örerek işe koyuldu.

Birden soğuk bir esinti duvar örtülerini dalgalandırdı ve fırındaki ateşi titretti. Solovey kulaklarını dikti. Tam kapı açılırken Vasya dönüp baktı. Morozko eşikten geçti, beyaz kısrak da peşinden girdi. Sıcak eve girince kısrakın vücudundan buhar çıkmaya başladı. Solovey kuyruğunu Vasya'nın elinden çekti, asil bir tavırla başını eğerek Morozko'yu selamladı ve annesini görmezden geldi. Kısrak, oğlunun örgülü yelesine doğru kulaklarını çevirdi.

"İyi akşamlar, Vasilisa Petrovna," dedi Morozko.

"İyi akşamlar," dedi Vasya.

Morozko kaban olarak kullandığı mavi cübbesini çıkardı. Parmak uçlarını üzerinde kaydırdı ve cübbesi puf diye ortadan kayboldu. Ayaklarını ortadan ikiye ayrılan ve yerde nemli bir iz bırakan botlarından çıkardı. Çıplak ayakla fırına gitti. Beyaz kısrak da peşinden geldi. Eğik bükük bir saman çöpü alıp kısraka sürtmeye başladı. Göz açıp kapayınca kadar eğik bükük saman çöpü domuz kılından bir kaşağıya dönüştü. Kısrak kulaklarını titretiyordu, keyiften ağzı aralanmıştı.

Vasya büyülenmiş bir şekilde yanına yaklaştı. "Saman çöpünü mü değiştirdin? Büyü mü yaptın?"

"Gördüğün gibi." Kısrak tımarlamaya devam etti.

"Nasıl yaptığını bana anlatabilir misin?" Vasya iyice yanaşıp adamın elindeki kaşağıya hevesle baktı.

"Nesnelerin o anda oldukları hallerine çok bağlıyorsun," dedi Morozko, kısrakın omuz başlarını kaşağılarken. Morozko dalgın dalgın aşağıya baktı. "Nesnelerin senin amacına en uygun hale gelmesine izin vermelisin. Böylece bunu yapabilirler."

Kafası karışan Vasya sessiz kaldı. Solovey homurdandı, dışlanmaya niyeti yoktu. Vasya kendine bir saman çöpü alıp atm boynunu ovmaya başladı. Ama ona gözlerini ne kadar dikip bakarsa baksın saman çöpünün şekli değişmedi.

Onu görünce, “Onu bir kaşağıya *dönüştüremezsın*,” dedi Morozko. “Çünkü bu, şu anda onun saman çöpü olduğuna inanman anlamına gelir. Sadece şimdi bir kaşağı *olmasına* izin ver.”

Canı sıkılan Vasya, Solovey’in yan tarafına dik dik baktı. “Anlamıyorum.”

“Hiçbir şey değişmez, Vasya. Bir şey ya vardır ya da yoktur. Büyü ise bir şeyin herhangi bir zamanda, senin istediğin şeyden başka bir şey olduğunu unutmaktır.”

“*Hâlâ* anlamadım.”

“Bu öğrenemeyeceğin anlamına gelmez.”

“Bence benimle oyun oynuyorsun.”

“Sen öyle diyorsan,” dedi Morozko. Ama bunu söylerken gülümsemi.

O gece yemek bitip ateş kızıla döndüğünde Vasya, “Bir zamanlar bana bir masal sözü vermiştin,” dedi.

Morozko cevap vermeden önce kupasını kafasına dikti. “Hangi masal, Vasilisa Petrovna? Ben bir sürü masal biliyorum.”

“Hangisinden bahsettiğimi biliyorsun. Ağabeyin ve düşmanın olanla ilgili masal.”

“Sana o masalın sözünü vermiştim hakikaten,” dedi Morozko gönülsüzce.

“O eğri büğrü meşe ağacını iki kez gördüm,” dedi Vasya. “Tek gözlü adamı da çocukluğumdan beri dört kez gördüm, ölümlerin ayaklandığına şahit oldum. Başka bir masal isteyeceğimi mi sandın gerçekten?”

“İç o zaman, Vasilisa Petrovna,” Morozko’nun yumuşak sesi Vasya’nın damarlarına şarapla birlikte süzüldü. “Ve beni iyi dinle.” Morozko doldurdu, Vasya içti. Morozko artık daha yaşlı ve yabancı görünüyor, gözleri uzaklara dalıyordu.

“Ölüm’üm ben,” dedi Morozko yavaşça. “Şimdi de öyleyim, en başında da öyleydim. Uzun zaman önce insanların zihninden doğdum. Ama tek başına doğmadım. Yıldızlara ilk baktığımda kardeşim de yanımdaydı. İkizim. Yıldızları ilk gördüğümde o da gördü.”

Kısık, billur sesiyle telaffuz ettiği kelimeler Vasya'nın zihnine düştü ve Vasya gök kubbenin Vasya'nın bilmediği şekillerde ateş çemberleri yapışını, karlı bir ovanın daha keskin bir ufku öpüşünü, mavinin siyahla buluşmasını gözünde canlandırdı. "Ben bir adamın yüzüne sahiptim," dedi Morozko. "Ama kardeşim bir ayının yüzüne sahipti çünkü insanlar bir ayıyı daha korkutucu bulurdu. Kardeşimin oynadığı rol buydu; insanları korkuturdu. Onların korkularıyla beslenip tıka basa doyar ve tekrar acıkana kadar uyurdu. En çok da kaosu severdi; savaşı, salgınları ve gece çıkan yangınları. Ama uzun zaman önce onu zincire vurdum. Ölüm'üm ben ve düzenin koruyucusuyum. Her şey benden geçer; işler böyle yürür."

"Onu zincire vurduysan, o zaman nasıl...?"

"Kardeşimi zincire vurdum," dedi Morozko, sesini yükseltmeden. "Ben onun bekçisiyim, gardiyanı ve zindancısıyım. Bazen uyur bazen uyanır. Sonuçta o bir ayı. Ama artık uyanık ve hiç olmadığı kadar güçlü. O kadar güçlü ki zincirlerini kırıyor. Ormandan ayrılmaz. Henüz değil. Ama meşe ağacının gölgesinden çıktı bile ki bunu yüz insan hayatı süresince yapmamıştı. İnsanların korkuyor; çiyerti'ye sırtını dönüyor, şimdi de evin savunmasız kaldı. Kardeşim zaten açlığını sizinle gideriyor. Gece insanlarınizi öldürüyor. Ölüleri ayaklandırıyor."

Vasya bir an duyduklarını sindirmeye çalışarak sessiz kaldı. "Nasıl mağlup edilebilir?"

"Bazen hileyle," dedi Morozko. "Uzun zaman önce onu gücümle alt ettim ama o vakitler bana yardım edecek başkaları da vardı. Şimdi yalnızım ve solmaya başladım." Kısa bir sessizlik oldu. "Ama henüz tam olarak özgür değil. Tamamen özgürleşmesi için can almaya... Birkaç can almaya ve ızdırap çeken ölülerin korkusuna ihtiyacı var. Onu görebilenlerin hayatı ise en güçlüsü. Tanıştığımız gece seni öldürmüş olsaydı özgür kalırdı, dünyanın tüm güçleri ona karşı olsa bile."

"Yeniden nasıl zincire vurulabilir?" dedi Vasya biraz sabırsızlanarak.

Morozko hafifçe gülümsedi. "Son bir numaram daha kaldı." Vasya bunu hayal mi etmişti, yoksa Morozko'nun gözleri onun yüzünde biraz fazla mı oyalanmıştı? Tilsimi boynundan tüm ağırlığıyla sarkıyordu. "Onu kış ortasında, gücümün zirvesindeyken zincire vuracağım."

“Sana yardım edebilirim.”

“Öyle mi?” dedi Morozko, eğlendiği belli oluyordu. “Melez ve eğitimsiz küçük bir kız olarak mı? İlimden, savaştan ya da büyüden anlamıyorsun. Bana tam olarak nasıl yardım edebilirsin, Vasilisa Petrovna?”

“Domovoi’yi hayatta tuttum,” diye karşı çıktı Vasya. “Upiri’yi aile ocağımdan uzak tuttum.”

“Aferin,” dedi Morozko. “Gün ışığında katledilen, yeni doğmuş bir upir, hayata tutunmaya çalışan, beti benzi atmış sıska bir domovoi ve karda aptal aptal dolaşan bir kız.”

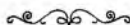
Vasya yutkundü. “Bir tılsımım var,” dedi. “Bakıcım verdi bana. Babamdanmış. Upiri ziyaretlerinin gerçekleştiği gecelerde bana yardım etti. Yine faydası dokunabilir.” Tuniğinin altından safir kolyeyi çıkardı. Elinde soğuk ve ağırdı. Vasya onu ateşin ışığına doğru çevirdiğinde gümmüşü mavi mücevheri altı köşeli yıldız biçiminde parıladı.

Vasya bunu hayal mi etmişti, yoksa Morozko’nun yüzü daha da mı solmuştu? Dudakları gerilmişti gözleri çukurlaşmıştı ve su kadar renksizdi. “Küçük bir tılsım,” dedi Morozko. “Küçük bir kıızı korumak için yapılmış eski, zayıf bir büyü. Ayı’nın karşısında kullanmak için çok değersiz bir şey.” Ama bakışları tılsımın üzerinde oyalandı.

Vasya bunu fark etmedi. Kolyeyi bırakıp öne eğildi. “Tüm hayatım boyunca,” dedi, “bana ‘gel’ ya da ‘git’ dendi. Bana nasıl yaşayacağım, nasıl ölmem gerektiği söylendi. Bir adamın hizmetçisi ve zevkini gidermesi için kısırağı olmalıyım ya da duvarların arasına kendimi kapatıp soğuk, sessiz bir tanrıya bedenimi adamalıyım. Kendi seçtiğim yol olacağını bilsem cehennemin ağzına yürürdüm. Benim adıma karar verilmiş yüz yılı yaşayacağıma yarın ormanda ölmeyi tercih ederdim. Lütfen. *Lütfen* sana yardım etmeme izin ver.”

Morozko bir an için tereddüt etmiş benziyordu.

“Beni duymadın mı?” dedi sonunda. “Ayı senin hayatını elinden alırsa, eh, o zaman özgür kalır ve yapabileceğim hiçbir şey kalmaz. Ondan uzak durman en iyisi. Sen sadece genç bir kızsın. Güvende olduğun evine dön. Bu bana yardım eder; en iyisi bu. Kolyeni tak

ve rahibe manastırına gitme.” Vasya, adamın dudaklarının titrediğini görmedi. “Seninle evlenecek bir adam olacak. Bunun olmasını sağlayacağım. Sana çeyiz vereceğim; tıpkı masalda anlatıldığı gibi bir prens kefareti. Bu hoşuna gider mi? Bileklerinde ve boynunda altınlar, Rus topraklarındaki en güzel çeyiz?”

Vasya öyle aniden ve hızla ayağa kalkmıştı ki iskemlesi yere devrildi. Diyecek söz bulamıyordu; çıplak ayaklarıyla ve başı açık halde gecenin karanlığına attı kendini. Solovey, Morozko’ya baktı ve peşinden gitti.

Eve ateşin çıtırtıları dışında sessizlik çöktü.

Bu yaptığın hoş olmadı, dedi kısarak.

“Haksız mıyım?” dedi Morozko. “Evde olması daha iyi. Ağabeyi onu korur. Ayı da zincire vurulmuş olacak. Onunla evlenecek bir adam da bulunur, böylece güvenli bir hayat sürer. O kolyeyi taşıması lazım. Uzun bir yaşam sürmesi ve unutmaması lazım. Onun hayatının riske girmesine izin veremem. Neler olabileceğini ve riskleri biliyorsun.”

O zaman onun var olduğu halini reddediyorsun. Bu durumda solup gidecek.

“Daha çok genç. Uyum sağlar.”

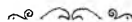
Kısarak bir şey söylemedi.

Vasya ne zamandır at bindiğini bilmiyordu. Solovey karda peşinden gelmişti ve Vasya atın sırtına gözü kapalı atlamıştı. Ona kalsa sonsuza dek yola devam ederdi ama sonunda at onu köknar korusuna geri getirdi. Vasya’nın görüş alanında, köknar ağaçları arasında ev dalgalanarak belirdi.

Solovey yelesini salladı. *İnsene, dedi. Orada ateş var. Üşüdüün, yorgunsun, korkuyorsun.*

“Korkmuyorum!” diye çıkıştı Vasya ama atın sırtından indi. Ayakları kara değince irkildi. Aksayarak köknar ağaçları arasından geçti ve o tanıdık kapının eşliğinde tökezledi. Fırında ateş harlı yanıyordu.

Vasya ıslak dış kıyafetlerini çıkarırken sessiz hizmetçilerin onları alıp götürdüğünü fark etmedi. Bir şekilde ateşin yanına gelip iskemlesine oturdu. Morozko ile beyaz kısrak gitmişti.

Sonunda bir kupa bal şarabı içip buz kesmiş ayak parmaklarını ateşin yanına uzatarak kestirdi.

Ateş döndü ama kız uyumaya devam etti. Gecenin en zifiri karanlık noktasında rüya gördü.

Konstantin'in hücresindeydi. Havada toprak ile kan kokusu vardı ve bir canavar rahibin uyuyan vücudunun üstüne çökmüştü. Canavar başını kaldırdığında Vasya onun kan pıhtısıyla dolu dudaklarını ve çenesini gördü. Vasya onu defetmek için bir elini kaldırdı, canavar çığlık atıp pencereye atladı ve gözden kayboldu. Vasya yatağın yanında diz çöktü, yırtık pırtık battaniyeleri çekti.

Ama ellerinin arasındaki yüz Peder Konstantin'e ait değildi. Alyoşa'nın hayatı çalınmış gri gözleri ona bakıyordu.

Vasya bir hırıltı duyup döndü. Upir geri dönmüştü ve Dünya'ydı... Sendeleyerek pencereye yarım yamalak tırmanan, ağzı açık, parmak uçlarından kemikleri görünen ölü Dünya. Ona annelik eden Dünya. Ardından rahibin duvarlarındaki gölgeler birleşip yekpare oldu ve tek gözülü gölge Vasya'ya güldü. "Ağla," dedi. "Korkuyorsun. Ah, bu çok lezzetli."

Köşedeki tüm ikonalar canlandı ve takdirle bağırdı. Gölge de gülmek için ağzını açtı ama sonra gölgelikten çıktı, artık bir ayrıydı; açlık kokusu dişlerinin arasından sızan kocaman bir ayı. Kükrerken ağzından ateş çıkardı... Sonra duvar ve ev yanmaya başladı. Vasya bir yerlerde İrina'nın ağladığını duydu.

Alevlerin arasında pis pis sırtıtan bir yüz belirdi, alaca mavi bir renkteydi ve bir gözünün olması gereken yerde büyük, kara bir çukur vardı. "Gel," dedi. "Onlarla olacak ve sonsuza dek yaşayacaksın." Ölü ağabeyi ve kız kardeşi de bu yüzün yanındaydı ve alevlerin arkasından onu el ederek çağırıyorlardı.

Bir şey Vasya'nın yüzüne sertçe vurdu ama Vasya aldırmadı.

Vasya bir elini uzattı. "Alyoşa," dedi. "Lyoska!"

Ama öncekinden daha keskin bir acı hissetti aniden. Vasya hıçkırık ile çığlık arasında bir ses çıkararak uykusundan zorla uyandırıldı. Solovey ona burnuyla kaygılı bir şekilde vuruyordu ve üst kolunu ısırmıştı. Vasya onun sıcak yelesini tuttu. Elleri iki kartopu gibiydi ve dişleri birbirine vuruyordu. Yüzünü atın vücuduna dayadı. Zihninde çığlıklar ve o kakhaha sesi yankılanıyordu. *Gel, yoksa onları tekrar göremeyeceksin.* Sonra başka bir ses daha duydu ve soğuk bir esinti hissetti.

“Geri gel, koca öküz.” Solovey öfkeyle cıvıkladı ve Vasya, yüzünde soğuk eller hissetti. Bakmaya çalıştığında tek görebildiği babasının yan-
an evi ve ona el eden tek gözlü adamdı.

Unut o adamı, dedi tek gözlü adam. *Buraya gel.*

Morozko, Vasya’ya tokat attı. “Vasya,” dedi. “Vasilisa Petrovna, *bana bak.*”

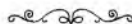
Kendini uzak bir meşafe boyunca sürükleyip çekmeye çalışıyordu sanki ama nihayet gözleri odaklanmayı başardı. Ormandaki evi göremedi. Tek görebildiği köknar ağaçları, kar, atlar ve gece göğüyü. Etrafında esen rüzgâr soğuktu. Vasya panik halinde alıp verdiği nefeslerini sakinleştirmeye çalıştı.

Morozko anlamadığı bir şeyler fısıldadı. Ardından, “Al,” dedi. “İç şunu.”

Dudaklarında bal şarabı tadı vardı; balın kokusunu aldı. Yutkun-
du, öksürdü ve içti. Başını kaldırdığında kupa boşalmıştı ve nefesi yavaşlamıştı. Evin duvarlarını tekrar görebiliyordu, gerçi görüntünün kenarları dalgalıydı. Solovey kocaman kafasını Vasya’nın başına dayamış, saçlarını ve yüzünü yalıyordu. Vasya hafifçe güldü. “İyiyim,” diye başladı ama gülücüğü gözyaşlarına dönüştü ve hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Yüzünü kapattı.

Morozko gözlerini kısmış bir şekilde onu izliyordu. Vasya hâlâ yüzünde Morozko’nun ellerini hissediyordu; tokat attığı yanağı zonkluyordu.

Sonunda gözyaşları yavaşladı. “Bir kâbus gördüm,” dedi, Morozko’ya bakmadan. Sandalyesinde üşümüş bir halde ve utanç içinde sırtını kamburlaştırdı, yüzü gözyaşlarından sıırılsıklamdı.

“Öyle görünmüyor,” dedi Morozko. “Bir kâbustan daha fazlasıydı; benim hatam.” Kızın titrediğini görünce Morozko sabırsızlığını belli eden bir sesle, “Yanıma gel, Vasya,” dedi.

Kız tereddüt edince Morozko kısaca, “Seni incitmeyeceğim, çocuğum, bu seni sakinleştirecek. Gel buraya,” diye ekledi.

Afallamış bir şekilde doğrulup ayağa kalkarken yeniden dökülmek isteyen gözyaşlarıyla mücadele etti. Morozko onun etrafına bir pelerin sardı. Vasya bu pelerini nereden aldığını bilmiyordu; belki de öylece havada büyüyle belirmişti. Morozko onu kucakladı ve kollarında tutarak fırının yanındaki sıcak banka oturdu. Ona nazik davrandı. Morozko’nun nefesi kış rüzgârı gibiydi ama teni sıcaktı ve kalbi kızın elinin altında atıyordu. Vasya geri çekilip ona tüm gururuyla bakmak istedi ama üşümüştü ve korkuyordu. Nabızı kulaklarında atıyordu. Beceriksizce başını Morozko’nun omzundaki kıvrıma yerleştirdi. Morozko parmaklarını kızın dağılmış saçlarında gezdirdi. Vasya’nın titremesi yavaş yavaş kesildi. “İyiym şimdi,” dedi bir süre sonra hafif kararsız bir sesle. “Benim hatam derken ne demek istedin?”

Morozko’nun güldüğünü duymaktan ziyade hissetti. “Medved tam bir kâbus ustasıdır. Öfke ve korku onun için yemek ve içecek gibidir, bu yüzden insanların zihnine girer. Affet beni, Vasya.”

Vasya bir şey söylemedi.

Bir an sonra Morozko, “Bana rüyayı anlat,” dedi.

Vasya da anlattı. Bunu yaparken tekrar titremeye başlayınca Morozko ona sarıldı ve anlattıklarını sessizce dinledi.

“Haklıydın,” dedi Vasya sonunda. “Ben kadim büyüden, eski düşmanlıklardan ya da başka bir şeyden ne anlarım? Ama eve gitmeliyim. Ailemi en azından bir süreliğine koruyabilirim. Açıkladığım zaman babam ve Alyoşa beni anlayacaktır.”

Ağabeyinin öldüğünü görmek içini parçalamıştı.

“Pekâlâ,” dedi Morozko. Vasya ona bakmıyordu, bu yüzden suratının asıldığını görmedi.

“Solovey’i de beraberimde götürebilir miyim?” dedi Vasya tereddütle. “Tabii o da gelmek isterse?”

Solovey bunu duyunca yelesini salladı. Vasya’ya tek gözüyle bakmak için başını eğdi. *Sen nereye, ben oraya*, dedi aygır.

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadı Vasya ve aygırın burnunu okşadı.

“Yarın gidersin,” diye araya girdi Morozko. “Gecenin geri kalanını uyuyarak geçir.”

“Niye ki?” dedi Vasya ona bakmak için geri çekilip. “Ayı beni rüyalarımda bekliyorsa, kesinlikle uyumayacağım.”

Morozko çarpık gülümsemesiyle, “Ama bu kez ben de burada olacağım,” dedi. “Ben uzakta olmasaydım, sen rüya görürken bile Medved evime yanışmaya cüret edemezdi.”

“Rüya gördüğümü nereden anladın?” diye sordu Vasya. “Nasıl vaktinde yetiştin?”

Morozko tek kaşını kaldırdı. “Anladım işte. Vaktinde geldim çünkü bu yıldızların altında beyaz kısraktan daha hızlı koşan bir at yok.”

Vasya bir soru daha sormak için ağzını açtı ama yorgunluk vücuduna bir dalga gibi çarptı. Uykuya dalmanın eşiğinden birden korkuyla döndü. “Hayır,” diye fısıldadı. “Olmaz... Tekrar katlanamam.”

“Geri gelmeyecek,” diye yanıtladı Morozko. Vasya’nın kulağına çalınan sesi netti. Morozko’nun geçirdiği yılları, içindeki gücü hissetti. “Her şey yolunda gidecek.”

“Olmaz, gitme,” diye fısıldadı Vasya.

Morozko’nun yüzünden Vasya’nın okuyamadığı bir ifade gelip geçti. “Gitmeyeceğim,” dedi. Artık bir önemi yoktu. Uyku büyük ve karanlık bir dalga halinde Vasya’yı bütünüyle yutmuş, göz kapakları titreşip kapanmıştı.

“Uyku, ölümün kuzenidir, Vasya,” diye mırıldandı Morozko, Vasya’nın başının üzerinden. “İkisi de benim.”

Vasya uyandığında Morozko söz verdiği gibi hâlâ oradaydı. Vasya sürünerek yatağından çıkıp ateşin yanına gitti. Morozko kıpırdamadan durmuş alevleri izliyordu. Sanki hiç hareket etmemiş gibiydi. Vasya odaklanarak baktığında Morozko'nun etrafındaki ormanı ve Morozko'nun her şeyin ortasındaki o şekilsiz, büyük beyaz sessizliğini görebiliyordu. Ama sonra Vasya kendi iskemlesine geçip oturdu ve Morozko etrafına bakarken yüzünden mesafeler gelip geçti.

“Dün nereye gittin?” diye sordu Vasya ona. “Ayı senin uzakta olduğunu anladığında neredeydin?”

“Şurada burada,” diye yanıtladı Morozko. “Sana armağanlar getirdim.”

Ateşin yanında bir yığın bohça vardı. Vasya onlara baktı. Morozko davetkâr bir şekilde tek kaşını kaldırdı, Vasya hemen koşup ilk bohçayı kalbi küt küt atarak açmaya başlayacak kadar çocuktu hâlâ. İçinde kızıl işlemeli yeşil bir elbise ve samur kürklü bir pelerin vardı. Üzerine kırmızı meyveler işlenmiş, keçe ve kürkten yapılmış botlar vardı. Saçları için başlıklar, parmakları için mücevherler, çok ama çok fazla mücevher vardı. Vasya onları eline aldı. Altın, gümüş ve kalın deriden heybeler vardı. Gümüş rengi bir kumaş ve bir de bilmediği türden, kaliteli, yumuşacık bir kumaş vardı.

Vasya hepsine şöyle bir baktı. *Masaldaki kızım ben*, diye düşündü. *Bu da prensin kefareti. Şimdi beni bir sürü hediyeyle babamın evine götüreceksin.*

Geceleyn Morozko'nun birkaç kez nazıkçe hareket eden ellerini hatırladı.

Hayır, o hiçbir şeydi. Hikâye öyle devam etmiyor. Ben sadece masaldaki kızım, o da kötü buz iblisi. Genç kız ormandan ayrılır, yakışıklı bir adamla evlenir, büyüğü falan aklından çıkarır.

İyi ama neden yüreğinde böyle bir acı hissediyordu? Kumaşı bir kenara koydu.

“Bu benim çeyizim mi?” Vasya'nın sesi yumuşaktı ama yüzünde nasıl bir ifade olduğunu bilmiyordu.

“Bir eyizin olmalı,” dedi Morozko.

“Ama senden gelmemeli,” diye fısıldadı Vasya. Morozko’nun kafasının karıştığını gördü. “Kardelenlerini üvey anneme götürceğim. Solovey de eğer isterse benimle beraber Lesnaya Zemliya’ya gelebilir. Ama senden başka bir şey almayacağım, Morozko.”

“Benden başka hiçbir şey almayacak mısın, Vasya?” dedi Morozko ve yine sesinde insansı bir tını fark etti Vasya.

Vasya ayaklarının etrafına dağılmış prensin kefaretime takılarak arkaya doğru tökezledi. “Hem de hiçbir şey!” Morozko’nun, onun ağladığını anladığını biliyordu Vasya ve mantık çerçevesinde konuşmaya çalıştı.

“Kardeşini zincire vur ve bizi kurtar. Ben eve dönüyorum.”

Pelerini, ateşin yanında asılıydı. Botlarını giydi ve kardelen sepetini aldı. Bir yanı Morozko’nun itiraz etmesini istiyordu ama etmedi.

“O halde köyünün sınırlarını şafak vakti geçeceksin,” dedi Morozko. Ayğa kalkmıştı. Duraksadı. “İnan bana, Vasya. Unutma beni.”

Ama Vasya çoktan eşiği geçip uzaklaşmıştı.

26.

BUZLAR ÇÖZÜLÜRKEN

Bu kadın sadece zavallı, deli bir budala, diye düşündü Konstantin Nikonoviç. Şeytan onu öldürmeyeceğini söyledi. Onu başımdan savmak için bunu yapmalıyım. Kimsenin bunu bilmesine gerek yok.

Gri şafak vaktinde kızıl güneş doğuyordu. *Bahsettiği sınır neresi ki? Ormanda. Kardelenler. Şafaktan önce yaşlı meşe.*

Konstantin, Anna'nın odasına gizlice girip kadının omzuna dokundu. Kızı yanında uyuyordu ama İrina kılını kıpırdatmadı. Konstantin, kadının çılgınlığını bastırmak için bir elini ağzına koydu. "Şimdi benimle gel," dedi. "Tanrı bizi çağırırdı." Konstantin kadının bakışlarını yakaladı. Kadın nefes nefese kıpırdamadan yatıyordu. Konstantin kadının alnını öptü. "Gel," dedi.

Kadın ona birden yaşlarla dolan kocaman gözleriyle bakakaldı.

"Tamam," dedi Anna.

Bir köpek gibi adamın peşinden gitti. Ona bir şeyler fısıldamak, saçma sapan şeyler söylemek için kendini önceden hazırlamıştı Konstantin ama bir bakışı peşinden gelmesine yetmişti. Dışarısı hâlâ karanlıktı ama gökyüzü doğudan aydınlanmaya başlamıştı. Hava çok soğuktu. Konstantin pelerinini kadının etrafına sardı ve onu evden çıkardı. Anna aylardır, gündüz vakti bile dışarı çıkmamıştı ama şimdi rahibi köyün sınırını geçerken hırıltılı nefesi biraz hızlansa da onu takip ediyordu.

Ormanın biraz içine girdiklerinde yaşlı meşeyi buldular. Konstantin bu ağacı daha önce görmemişti. Kış etraflarında kol geziyordu, soğuk kardan bir kefen örtmüştü her yeri; toprak demir, nehir ise mavi mermer gibiydi. Ama meşe ağacının altında kar erimişti ve biraz daha

yaklaşınca Konstantin yerde bir sürü kardelen olduğunu gördü. Anna adamın koluna yapıştı. “Peder,” diye fısıldadı. “Ah, peder, bunların burada ne işi var? Hâlâ kış mevsimindeyiz, kardelenlerin açması için çok erken.”

“Buzlar eriyor,” dedi Konstantin yorgun, hastalıklı ve net bir sesle. “Gel, Anna.” Kadın, rahibin elini tuttu ve dokunuşu bir çocuğun-
kinden farksızdı. Şafak vaktinin ışığında Konstantin, kadının dişleri arasındaki siyah boşlukları görebiliyordu.

Konstantin zamansız kardelenlerin etrafına halı gibi serildiği ağaca yaklaştı. Sonra biraz daha.

Birden daha önce görmedikleri bir açıklıkta buldular kendilerini. Ortada sadece meşe ağacı vardı, beyaz çiçekler ise yüzeydeki ağarmış kalın köklerinin etrafına dağılmıştı. Gökyüzü beyazdı. Yerler o kadar çamurluydu ki bataklığa dönmüştü.

“Aferin,” dedi ses. Havadan ve sudan geliyor gibiydi. Anna ağlamaklı bir çığlık attı. Konstantin yerde canavarca büyüyen, uzayan, biçimsiz bir gölge gördü ve bu, o ana dek gördüğü en kara gölgeydi. Ama Anna gölgeye değil, üzerindeki boşluğa, havaya bakıyordu. Titreyen bir parmağını uzatıp çığlık attı. Çığlıklarının sonu gelecek gibi değildi.

Konstantin, Anna’nın baktığı yere baksa da bir şey görmedi.

Gölge öne uzanıp titriyordu, tıpkı sahibinin okşadığı bir köpek gibi. Anna’nın çığlıkları sessizliği yarıp parçalıyordu. Işık loştu.

“Aferin, hizmetkârım,” dedi gölge. “Tek istediğim buydu. Beni görebiliyor ve benden korkuyor. Çığlık at, vedma, çığlık at.”

Konstantin birden değersiz ve tuhaf bir şekilde sakin hissetti. Anna’yı ondan uzaklaştırdı, gerçi Anna rahibi tırmalayıp çiziyordu. Kadın, rahibin yün kıyafetiyle örtülü koluna tırnaklarını geçirdi.

“Şimdi,” dedi Konstantin. “Sözünü tut. Beni rahat bırak. Kızı geri gönder.”

Gölge hareket etmeyi kesti, tıpkı uzaktan avcısının ayak seslerini duyan bir yaban domuzu gibi. “Evine dön, din adamı,” dedi. “Evine dönüp bekle. Kız sana gelecek. Söz veriyorum.”

Anna'nın dehşet dolu çığlıkları daha da yükselmişti. Kadın kendini yere atıp rahibin ayaklarını öptü ve kollarını adama doladı. "Batyuşka," diye yalvardı. "Batyuşka! Hayır... yalvarırım. Lütfen beni bırakma, yalvarırım. Sana yalvarıyorum! Şeytan bu. Şeytanın ta kendisi!"

Konstantin bıkkınlık veren bir tiksintiyle doldu. "Pekâlâ," dedi gölgeye.

Anna'yı kenara itti. "Sana tavsiyem: Dua et." Anna hâlâ bağıra bağıra ağlıyordu.

"Gidiyorum ben," dedi Konstantin, gölgeye. "Bekleyeceğim. Sözümden dönme."

27.

KIŞ AYISI

Vasya berrak kış şafağının ilk ışıklarında Lesnaya Zemliya'ya döndü. Solovey onu çit boyunca, evin en yakın noktasına kadar götürdü. Vasya atın sırtında ayağa kalktığı anda dikenli duvarın üstüne ulaşabiliyordu.

Seni bekleyeceğim, Vasya, dedi aygır. Bana ihtiyacın olursa çağırman yeter.

Vasya bir elini atın boynuna koydu. Ardından çitin üstüne çıkıp kara atladı.

Alyoşa'yı kış mutfağında pelerini ve botlarıyla silahlı bir şekilde tek başına volta atarken buldu. Alyoşa onu görünce donakaldı. Ağabey kardeş birbirlerine baktılar.

Ardından Alyoşa iki büyük adım atıp Vasya'yı tuttu ve kendine çekti. "Tanrım, Vasya, beni çok korkuttun," dedi kızın saçlarına doğru. "Öldüğünü sandım. Lanet olası Anna İvanovna ve upiri de... Seni aramaya çıkacaktım. Ne oldu? Sen... üşümüş bile görünmüyorsun." Kız kardeşini kendinden uzaklaştırdı. "Farklı görünüyorsun."

Vasya ormandaki evi, güzel yiyecekleri, sıcaklığı ve dinlendiği zamanları düşündü. Karda uzun uzun at binişini, Morozko'yu, akşam vakti Vasya'yı ateşin yanında seyredişini düşündü. "Belki de faklıyım-dır." Çiçekleri yere bıraktı.

Alyoşa çiçeklere bakakaldı. "Nereden?" diye kekeledi. "Nasıl?"

Vasya yüzüne çarpık bir tebessüm takındı. "Bir armağan," dedi.

Alyoşa uzanıp çiçeklerden birinin kırılğan sapına dokundu. "Bu işe yaramayacak, Vasya," dedi toparlanarak. "Anna İvanovna sözünü tutmayacak. Köy zaten korku içinde. Bu çiçekleri getirdiğin duyulursa..."

“Onlara söylemeyiz,” dedi Vasya sertçe. “Anlaşmanın bana düşen kısmını yerine getirmiş olmam yeterli. Kış ortasında ölümler yine sessizce yatacak. Babam eve dönecek ve seninle beraber onun aklının başına gelmesini sağlayacağız. Bu süreçte de korumamız gereken bir evimiz var.”

Fırına döndü.

O anda İrina tökezleyerek odaya geldi. Çığlığı bastı. “Vasoçka! Geri dönmüştün. Çok korkmuştum.” Kollarını Vasya’ya doladı, Vasya kız kardeşinin saçlarını okşadı. İrina geri çekildi. “İyi de annem nerede?” dedi. “Yatağında değil, oysa uyanmak bilmezdi. Ben de mutfakta olabileceğini düşünmüştüm.”

Soğuk bir parmak Vasya’nın ensesine dokundu ama Vasya bunun nedeninden emin değildi. “Belki de kilisededir, küçük kuş,” dedi. “Gidip bakacağım. Bu arada sana biraz çiçek getirdim.”

İrina çiçekleri alıp dudaklarına bastırdı. “Ne çabuk. Şimdiden bahar geldi mi, Vasoçka?”

“Hayır,” diye yanıtladı Vasya. “Sözümü tuttum sadece. Onları sakla. Gidip anneni bulmalıyım.”

Kilisede Peder Konstantin’den başkası yoktu. Vasya sessizlikte çıt çıkarmadan yürüdü. İkonalar Vasya’ya dikkatle bakıyor gibiydi. “Sen,” dedi Konstantin yorgun bir şekilde. “Sözünü tuttu.” Rahip gözlerini ikonalarından ayırmadı.

Vasya adamın etrafından geçip ikona levhasıyla arasına girdi. Rahibin çökmüş gözlerinde cıız bir ateş yanıyordu. “Senin için her şeyi verdim, Vasilisa Petrovna.”

“Her şeyi değil,” dedi Vasya. “Belli ki gururun da yanılsamaların da yerli yerinde. Üvey annem nerede, Batyuşka?”

“Hayır, her şeyi verdim,” dedi Konstantin. Sesi yükselmişti; kendine engel olamadan konuşuyor gibiydi. “Sesin Tanrı’ya ait olduğunu sandım ama değilmiş. Günahımla öylece kalakaldım... Günahım da seni istemektir. Seni benden uzaklaştırması için şeytana kulak verdim. Artık hiçbir zaman arınamayacağım.”

“Batyuşka,” dedi Vasya. “Sen ne şeytanından bahsediyorsun?”

“Karanlıktaki ses,” dedi Konstantin. “Fırtınaları getiren. Karda-ki gölge. Ama bana dedi ki...” Konstantin elleriyle yüzünü kapattı. Omuzları sarsıldı.

Vasya diz çöküp rahibin ellerini yüzünden çekti. “Batyuşka, Anna İvanovna nerede?”

“Ormanda,” dedi Konstantin. Vasya’nın yüzüne büyülenmiş gibi bakıyordu, tıpkı Alyoşa’nın yaptığı gibi. Vasya ormandaki evde kendisinde nasıl bir değişiklik olduğunu merak etti. “Gölgeyle birlikte. Günahlarımın bedeli olarak.”

“Batyuşka,” dedi Vasya dikkatlice. “Bu ormanda büyük, siyah ve eğri büğrü bir meşe ağacı gördün mü?”

“Tabii ki sen onun yerini biliyorsun,” dedi Konstantin. “Şeytanların uğrak yeri orası.”

Ardından rahip irkildi. Vasya’nın beti benzi atmıştı. “Ne oldu, kızım?” dedi rahip, eski buyurgan tavırlarını andıran bir biçimde. “O yaşlı deli kadının yasını tutamazsın. Senin ölmeni istiyordu.”

Ama Vasya çoktan kalkıp eve doğru koşmaya başlamıştı ve kapıyı arkasından sertçe kapattı.

Üvey annesinin domovoi’ye fal taşı gibi açılmış gözleriyle bakakaldığı anı hatırladı.

O her şeyden çok onu görebilenlerin hayatını arzular.

Ayı, cadısına kavuşmuştu ve şafak vaktiydi.

Vasya iki parmağını ağzına götürüp tiz bir ısıklık çaldı. Bacalardan çoktan duman çıkmaya başlamıştı. Vasya’nın ıslığı, sabahı yağmacıların okları gibi böldü ve insanlar evlerinden çıktılar. *Vasya!* dediklerini duydu kız. *Vasilisa Petrovna!* Ama Solovey çitleri aştığında seslerini kestiler. Aygır dörttnala Vasya’ya geldi ve o daha hız kesmeden Vasya sırtına atlayıverdi. İnsanların hayret dolu haykırıışlarını duydu Vasya.

At, avluda kayıp durdu. Ahırdan atların kişnemeleri geldi. Alyoşa elinde kınsız kılıcıyla evden koşarak çıktı. Arkasından gelen İrina ka-

pının eşliğinde tereddütle durdu. İkisi de durup Solovey'e şaşkınlıkla baktı.

"Lyoska, gel benimle," dedi Vasya. "Hemen! Vakit yok."

Alyoşa kız kardeşine ve doru aygıra baktı. İrina'ya ve insanlara dönüp baktı.

"Onu da taşır mısın?" dedi Vasya, Solovey'e.

Evet, dedi Solovey. Eğer istersen tabii ki. Ama nereye gidiyoruz, Vasya?

"Meşe ağacına. Ayı'nın açıklığına," dedi Vasya. "Koşabildiğin kadar hızlı koş." Alyoşa tek kelime etmeden Vasya'nın arkasına atladı.

Solovey savaşın kokusunu almış bir aygır olarak başını kaldırdı. Ama sonra, *Bunu tek başına yapamazsın, dedi. Morozko uzakta. Kış ortasına kadar beklemesi gerektiğini söyledi.*

"Yapamaz mıyım?" dedi Vasya. "Yapacağım. Acele et."

Anna İvanovna'nın sesi kısılmıştı. Ses telleri de kasları da yırtılıp kopmuştu. Çığlık atmaya çalıştı ama dudaklarından kulak tırmalayıcı bir cızırtı çıktı sadece. Tek gözlü adam toprakta uzanan kadının yanına oturmuştu, gülümsüyordu. "Ah benim güzelim," dedi. "Yine çığlık at. Çok güzel. Sen çığlık attıkça ruhun olgunlaşıyor."

Tek gözlü adam kadına doğru eğildi. Bir an için kadın adamın yüzünde yamuk yumuk mor yara izleri gördü. Bir an sonra adam kadının üzerine iyice eğildiğinde, kadın pis pis sırttan, başı ve omuzları gökyüzünü parçalıyormuş gibi görünen tek gözlü bir ayı gördü. Ardından adam hiçbir şey oldu: Bir fırtına, bir rüzgâr, yaz yangını. Bir gölge. Kadın korkudan ögürdü. Tökezleyerek ayağa kalkmaya çalıştı. Ama yaratık sırttı ve kadının uzuvlarının gücü çekildi. Orada leş gibi kokan havayı soluyarak uzandı.

"Muhteşemsin," dedi yaratık daha da eğilirken salyaları akarak. Sert ellerini kadının teninde gezdirdi. Yaratığın ayaklarının altında beyazlara sarınmış, çömelip un ufak olmuş başka bir figür daha vardı.

Yüzü öyle çok çökmüştü ki geride görülecek pek fazla şey kalmamıştı; yalnızca birbirine yakın gözler, dar şakaklar ve kocaman açılmış yırtıcı bir ağız. Yere çömelmiş, başını dizlerinin arasına almıştı. Karanlık gözlerinde açlık ışığıyla ara sıra Anna'ya bakıyordu.

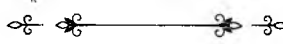
"Dunya," dedi Anna ağlayarak. Onu bu üstündekiyle gömmüşlerdi, bu o olmalıydı. "Dunya, lütfen."

Ama Dunya bir şey söylemedi. O mağaramsı ağzını açtı.

"Öl," dedi Medved mest olmasının verdiği bir yumuşaklıkla, Anna'nın gitmesine izin verdi ve geri çekildi. "Öl ve sonsuza kadar yaşa."

Upir saldırıya geçti. Anna yalnızca birkaç zayıf tırmalama hareketiyle karşı koydu.

Ama sonra açıklığın diğer tarafından bir aygırın kulakları cınlatan haykırışı duyuldu.

Solovey dörtlüyle giderken Vasya, Alyoşa'ya o yarattığın üvey annelerini ele geçirdiğini ve onu öldürürse tüm ülkeyi dehşetle yakıp yok etmek için özgür kalacağını anlattı.

"Vasya," dedi Alyoşa, bunu sindirmek için bir an durduktan sonra. "Neredeydin sen?"

"Kış kralının misafiriydim," dedi Vasya.

"Ah, o zaman geri gelirken prensin kefareti de getirmeliydin," dedi Alyoşa hemen ve Vasya güldü.

Gün ağarıyordu. Ağaç gövdeleri arasından sıcak, keskin ve tuhaf bir koku geliyordu. Solovey istikrarlı bir hızla, kulakları öne doğru koşmaya devam etti. At, bir tanrı çocuğunun bineceği türdendi ve Vasya'nın elleri boştu ayrıca savaşmayı da bilmiyordu.

Korkmamalısın, dedi Solovey ve Vasya atın parlak boynunu okşadı.

Önlerinde büyük meşe ağacı belirdi. Vasya hemen arkasındaki Alyoşa'nın gerildiğini hissetti. İki binici ağacı geçip kendilerini bir açıklıkta buldular, Vasya burayı bilmiyordu. Gökyüzü beyaz, hava sıcaktı, bu yüzden kıyafetlerinin içinde terlemeye başlamıştı.

Solovey şaha kalkıp savaş naraları attı. Alyoşa, Vasya'ya karnından tutundu. Çamurlu zeminde beyaz bir şey yüzükoyun yatıyor, bir başka figür onun altında nefes nefese uzanıyordu. Etraflarında büyük bir kan gölü vardı.

Üzerlerinde ise pis pis sırtarak bekleyen Ayı duruyordu. Ama artık cildinde yaralar olan küçük bir adam değildi. Şimdi Vasya karşısında gerçek, hem de daha önce gördüklerinden çok daha büyük bir ayı görüyordu. Kürkü yamalı ve liken⁵⁷ rengindeydi; büyük, hırlayan ağzının etrafını çevreleyen siyah dudakları parlıyordu.

Onları gördüğünde o siyah dudaklar pis pis sırtmaya başladı ve aralarından kırmızı dili çıktı. "İki tane hem de!" dedi. "Daha da iyi. Kardeşim seni çoktan haklamıştır diye düşünmüştüm, kızım ama sanırım seni sağ bırakacak kadar büyük bir aptal."

Vasya göz ucuyla beyaz kısırağın açıklığa girdiğini gördü.

"Ah, hayır, işte o da geldi," dedi Ayı. Ama sesi sertleşmişti. "Merhaba, kardeşim. Beni uğurlamaya mı geldin?"

Morozko, Vasya'ya hızlı ve yakıcı bir bakış attı ve Vasya içinde cevap olarak bir ateşin belirdiğini hissetti: Güç ve özgürlük, hem de aynı anda. Vasya'nın altında büyük doru aygır vardı, buz iblisinin vahşi bakışları oradaydı, aralarında da canavar vardı. Vasya başını arkaya atıp güldü ve bunu yaparken boğazındaki mücevherin yandığını hissetti.

"Eh," dedi Morozko ona rüzgârı andıran bir sesle ve alaycı bir şekilde. "Seni gerçekten de güvende tutmaya çalıştım."

Rüzgâr çıkıyordu. Küçük, hafif, hızlı ve keskin bir rüzgâr. Yukarıdaki küçük bir bulut uçup uzaklaşıverince Vasya berrak şafak göğünü bir an için görebildi. Morozko'nun yumuşak ve açık bir şekilde konuştuğunu duyabiliyordu ama söylediklerini anlamıyordu. Gözleri Vasya'nın göremediği bir şeye sabitlenmişti. Rüzgâr gitgide artıp keskinleşti.

"Beni korkutabileceğini mi sanıyorsun, Karaçun?" dedi Medved.

⁵⁷Bir mantarla bir su yosununun ortak yaşamasıyla ortaya çıkan bitkilerin genel adı. (ç. n.)

“Sana zaman kazandırabilirim, Vasya,” dedi rüzgâr, Vasya’nın kulağına. “Ama ne kadar süreliğine, bilmiyorum. Kış ortasında daha güçlü olurum.”

“Vakit yoktu. Üvey annemi ele geçirmiş,” diye yanıtladı Vasya. “Unutmuştum. Üvey annem de görebiliyor.”

Vasya birden ormanda, açıklığın sınırında başka yüzler de olduğunu fark etti. Uzun ıslak saçlı, çıplak bir kadın; derisi ağaç kabuklarını andıran yaşlı bir adama benzeyen bir yaratık. Büyük balık gözleriyle nehir kralı vodianoy da oradaydı. Polevik ve bolotnik⁵⁸ de gelmişti. Daha düzinelercesi toplanmıştı. Kuzgunlara, taşlara, mantarlara ve kar yığınlarına benzeyen yaratıklar... Birçoğu beyaz kırsakın durduğu yere, Vasya ile Solovey’in yanına gelip ayaklarının dibinde toplandılar. Hemen arkasından Alyoşa şaşkın bir ıslık çaldı. “Onları görebiliyorum, Vasya.”

Ama Ayı da bir sürü adamın çılgınlığını andıran bir sesle konuşuyordu ve birkaç çiyni onun yanına gitti. Kötü bataklık yarattığı bolotnik mesela. Vasya kalbinin duracağını sandı; o tuhaf, sevimli yüzünde vahşilik, boşluk ve arzuyla rusalka da Ayı’nın yanına gitti.

Çiyni taraf seçiyordu ve Vasya hepsinin yüzünde kararlılığı gördü. *Kış kralı. Medved. Çağrınıza yanıt vereceğiz.* Vasya hepsinin savaşın eşğinde titrediğini ve kendi kanının kaynadığını hissetti. Hepsinin kalabalık seslerini duydu. Beyaz kırsak da sırtında Morozko’yla bir adım öne çıktı. Solovey şaha kalktı ve topırağı eşeledi.

“Git, Vasya,” dedi rüzgâr, Morozko’nun sesiyle. “Üvey annen yaşamalı. Ağabeyine kılıcının ölülerin etini kesmeyeceğini söyle ve... Lütfen ölme.”

Kız ağırlığının yönünü değiştirdi ve Solovey onları uçarcasına dörtnele götürdü. Ayı kükredi ve bir anda açıklık kaosa sürüklendi. Rusalka babası vodianoy’un üzerine atladı ve siğilli omzunu parçaladı. Vasya, leşi’nin yaralandığını ve gövdesindeki bir yarıktan bitki özüne benzer bir şey aktığını gördü. Solovey dörtnele gitmeye devam etti. Büyük kan gölünün yanına gelince durdular.

⁵⁸Bataklık sakini, bataklık iblisi. (y.n.)

Upir başını kaldırıp tısladı. Anna altında griye çalan yüzüyle uzanıyordu, çamura bulanmıştı ve hareket etmiyordu. Dünya kan pıhtısı ve pislik içindeydi, yüzünde gözyaşı izleri vardı.

Anna yavaşça bir kez derin bir iç çekti. Boğazı yarılıp açılmıştı. Arkalarından Ayı'nın zafer kükremesi geldi. Dünya atlamaya hazırlanan bir kedi gibi sinmişti. Vasya gözlerini ona kilitleyip Solovey'in sırtından indi.

Hayır, Vasya, dedi aygır. Geri bin.

"Lyoşka," dedi Vasya, gözlerini Dünya'dan ayırmadan. "Gidip diğerleriyle savaş. Solovey beni korur."

Alyoşa, Solovey'in sırtından indi. "Seni yalnız bırakırmışım gibi," dedi. Ayı'nın yaratıklarından bazıları etraflarını sarmıştı. Alyoşa bir savaş çılgılığı atıp kılıcını savurdu. Solovey hücum etmek üzere olan bir boğa gibi başını eğdi.

"Dunya," dedi Vasya. "Dunyaşka." Savaş hattı onları bulduğunda ağabeyinin homurdandığını belli belirsiz duydu. Bir yerlerden bir kurdun uğuldaması ve bir kadının çılgılığı duyuldu. Solovey yeri eşeledi, kulakları kafatasıyla aynı seviyeye gelecek kadar eğilmişti. *Bu yaratık seni tanımıyor,* dedi.

"*Tanıyor.* Tanıdığını biliyorum." Upir'in yüzündeki dehşetli bakış şimdi yerini doyumsuz açlığına bırakmıştı. "Ona sadece korkmasına gerek olmadığını söyleyeceğim. Dünya... Dünya, lütfen. Burada üşüdüğünü ve korktuğunu biliyorum. Ama beni hatırlayamaz mısınız?"

Dunya gözlerinde cehennem ateşleriyle hızlı hızlı soluyordu.

Vasya kemer tokası olarak gizlenmiş çakısını çekip bileğindeki damarlara derin bir kesik attı. Derisi teslim olmadan önce direndi, ardından kan fışkırdı. Solovey içgüdüsel olarak ürküp geri çekildi. "Vasya!" diye haykırdı Alyoşa ama Vasya aldırmadı ve öne doğru uzun bir adım attı. Yere damlayan kanı karın, çamurun ve kardelenlerin üzerinde kızıl lekeler bırakıyordu. Solovey arkasında şahlandı.

"İşte, Dunyaşka," dedi Vasya. "İşte bak. Açsın. Sen beni yeterince besledin. Hatırlıyor musun?" Kanayan kolunu uzattı.

Sonra daha fazla düşüncecek zamanı olmadı. Yaratık kızın elini açgözlü bir çocuk gibi kavradı, ağzını bileğine dayadı ve kanını içti.

Vasya çaresizce ayakta kalmaya çalışarak kıpırdamadan durdu.

Yaratık içtikçe ağladı. Gitgide daha çok ağladı ve birden elini bir kenara itti ve tökezleyerek geri çekildi. Vasya sendeledi, sersemlemişti, görüş alanının kenarlarında siyah çiçekler açmaya başlamıştı. Ama hemen arkasında olan Solovey, kaygılı bir şekilde burnunu dayayarak onu ayakta tuttu.

Bileği öyle bir deşilmişti ki neredeyse kemiği görünecekti. Vasya dişlerini sıkarak gömleğinden bir parça koparıp bileğine sımsıkı sardı. Alyoşa'nın kılıcının ıslığını duydu. Savaş baskısı ağabeyini ondan uzağa sürüklemişti.

Upir, Vasya'ya aşağılayıcı bir dehşet içinde bakıyordu. Burnu, çenesi ve yanakları kan pıhtılarıyla alaca bir renge bürünmüştü. Orman nefesini tutmuştu sanki. "Marina," dedi vampir ve sesi Dünya'ya aitti.

Ardından öfke dolu bir feryat yükseldi.

Vampirin gözlerindeki cehennem ateşi söndü. Yüzündeki kan çatladı ve pul pul döküldü. "Sonunda, benim Marina'm. Öyle uzun zaman oldu ki."

"Dunya," dedi Vasya. "Seni gördüğüme sevindim."

"Marina, Maruşka, neredeyim ben? Üşüyorum. Öyle çok korktum ki."

"Geçti artık," dedi Vasya, gözyaşlarını tutmaya çalışarak. "Her şey güzel olacak." Kollarını ölüm kokan şeye sardı. "Artık korkmana gerek yok." İleriden bir kükreme daha geldi. Dunya, Vasya'nın kollarında irkildi. "Şşt," dedi Vasya, karşısında bir çocuk varmış gibi. "Bakma." Dudaklarından tuz tadı aldı Vasya.

Morozko birden yanına geldi. Hızlı hızlı nefes alıyordu ve gözlerinde Solovey'inkiyle örtüşen vahşi bakışlar vardı. "Sen deli bir budalasın, Vasilisa Petrovna," dedi. Bir avuç kar alıp Vasya'nın kanayan koluna bastı. Kar donup kan akışını kesti. Vasya üzerindeki fazlalıkları eliyle silkelediğinde yaranın ince bir buz tabakasıyla kaplandığını gördü.

“Ne oldu?” dedi Vasya.

“Çiyerti direniyor,” diye yanıtladı Morozko. “Ama dayanmayacak. Üvey annen öldü, yani Ayı serbest kaldı. Yakında zincirlerini tamamen koparacak... Çok yakında.”

Savaş tekrar açıklığa geldi. Orman perileri Ayı’nın cüssesi yanında çocuk gibi kalıyordu. Ayı iyice büyümüştü; omuzları gökyüzünü ikiye bölecek gibiydi. Devasa pençeleriyle polevik’i tuttuğu gibi fırlattı. Yanında duran rusalka sözsüz bir haykırıшта bulundu. Ayı büyük tüylü kafasını geriye attı. “Özgürlük!” diye kükredi, hırladı ve güldü. Leşi’yi yakaladı ve Vasya ağacın parçalara ayrıldığını duydu.

“Onlara yardım etmelisin o zaman,” diye çıkıştı Vasya. “Neden buradasın?”

Morozko gözlerini kısıtı ve bir şey söylemedi. Vasya bir an için tekrar kendini öldürmesine engel olma gayesiyle mi geldiğini merak etti. Beyaz kısrak, burnunu Dünya’nın çökmüş yanağına dayadı. “Seni tanıyorum,” diye fısıldadı yaşlı kadın ata. “Çok güzelsin.” Sonra Dünya, Morozko’yu gördü ve gözlerine tekrar korku düşmeye başladı. “Seni de tanıyorum,” dedi.

“Beni tekrar görmeyeceksin, Avdotya Mikhailovna, yani umarım öyle olur,” dedi Morozko. Ama sesi nazikti.

“Al onu,” dedi Vasya çabucak. “Bırak şimdi gerektiği gibi ölsün, böylece korkmamış olur. Baksana, unutmaya başladı bile.”

Bu doğrudu. Dünya’nın yüzündeki berraklık solmaya başlamıştı. “Peki, ya sen, Vasya?” dedi Morozko. “Onu alırsam, burayı terk etmem gerekecek.”

Vasya o olmadan Ayı’yla yüzleşmeyi düşündü ve tereddüt etti. “Dönmen ne kadar sürer?”

“Bir dakika. Bir saat. Bilemiyorum.”

Ayı arkalarından seslendi. Dünya bu çağrı üzerine başını iki yana salladı. “Ona gitmeliyim,” diye fısıldadı. “Mecburum... Maruşka, *lüt-fen*.”

Vasya'nın kararlılığı yerine geldi. "Bir fikrim var," dedi.

"Aslında şey daha iyi..."

"Hayır," diye çıkıştı Vasya. "Onu hemen götür. *Lütfen*. O benim annem." Buz iblisinin kolunu iki eliyle tuttu. "Beyaz kısrak senin he-diye vermeyi sevdiğini söyledi. Bunu benim için yap, Morozko. Sana yalvarıyorum."

Uzun bir sessizlik oldu. Morozko önlerine serilmiş olan savaş sahnesine baktı. Sonra bakışlarını tekrar Vasya'ya çevirdi. Kısa bir an için bakışları ağaçların arasına kaydı. Vasya onun baktığı yere dönse de bir şey göremedi. Ama birden buz iblisi gülümsedi.

"Pekâlâ," dedi Morozko. Beklenmedik bir şekilde uzanıp Vasya'yı kendine çekti ve dudaklarına hızlı ve ateşli bir öpücük kondurdu. Vasya ona şaşkınlıktan kocaman açılmış gözlerle baktı. "Dayanmalısın o zaman," dedi. "Olabildiğince uzun süre. Cesur ol."

Morozko geri çekildi. "Gel bakalım, Avdotya Mikhailovna, benimle bir yolculuğa çık."

Birden Morozko ve Dünya beyaz kısrakın sırtındaydı ve Vasya'nın ayakları altında, karın üstünde buruşmuş, kanlı ve boş bir şey kalmıştı.

"Hoşça kal," diye fısıldadı Vasya, onu geri çağırma dürtüsüyle savaşarak. Ardından beyaz kısrak ve iki binicisi gitti.

Vasya derin bir nefes aldı. Ayı son saldırganları da savurmuştu. Şimdi zalim elleri olan uzun ve güçlü bir adamın yaralı yüzünü takınmış durumdaydı. Güldü. "Aferin," dedi. "Ben de hep onu başımdan savmaya çalışıyorum. Çok soğuk bir yaratık o, devuşka. Ama *ben* ateşim; seni ısıtırım. Gel buraya, küçük vedma ve sonsuza dek yaşa."

Ayı ona el etti. Gözleri onu kendine çekiyor gibiydi. Gücü açıklığa sel gibi taşıtı ve yaralı çiymerti önünde korkup sindi.

Vasya korku dolu bir nefes aldı. Ama Solovey yanındaydı. Elinin altında onun adaleli boynunu hissetti ve göz açıp kapayıncaya dek atın sırtına atladı. "Binlerce kez ölürüm daha iyi," dedi Ayı'ya.

Yaralı dudağı kalktı ve Vasya, Ayı'nın uzun dişlerinin parıltısını gördü. "Gel o zaman," dedi Ayı soğuk bir tavırla. "Köle ya da sadık hizmetkâr olabilirsin, seçim senin. Her hâlükârda benimsin." Konuşurken bile büyümeye devam ediyordu ve adam birden tekrar ayıya dönüştü, ağzı dünyayı yutacak kadar büyüktü. Vasya'ya pis pis sırttı. "Ah, korkuyorsun. Hep son anda korkarlar. Ama yiğitlerin korkusu... en iyisidir."

Vasya kalbinin göğsünden fırlayacağını sandı. Ama hafif boğuk olsa da yüksek sesle şöyle söyledi: "Orman halkını görüyorum. Ama domovoi, bannik ve vazila nerede? Bana gelin şimdi, insanların aile ocaklarının çocukları çünkü size çok ihtiyacım var." Bileğindeki buzdan deriyi çekip çıkardı ve kanının akmasını sağladı. Mavi mücevher kıyafetlerinin altında parlıyordu.

Açıklıkta Alyoşa'nın kılıcının melodisi ve hâlâ savaşılan çiyerti'nin hırıltılarının böldüğü kısa bir durgunluk oldu. Ağabeyinin etrafı Ayı'nın üç taraftarıyla çevriliydi. Vasya ağabeyinin yüzündeki kararlılığı, kolundaki ve yanağındaki kanın parıltısını gördü.

"Şimdi yanıma gelin," dedi Vasya çaresizce. "Ben sizi hep nasıl sevd diysem siz de beni sevdiniz; döktüğüm kanları ve verdiğim ekmekleri hatırlayın."

Yine sessizlik çöktü. Ayı toprağı büyük ön pençesiyle eşeledi. "İşte şimdi çaresizliğe düşeceksin," dedi. "Çaresizlik ve umutsuzluk, korkudan bile daha iyidir." Dilini havanın tadını almak istercesine bir yılan gibi dışarı çıkardı.

Aptal kız, diye düşündü Vasya. Ev perileri nasıl gelebilir ki? Aile ocağımıza bağlılar. Ağzında acı ve tuzlu bir kan tadı vardı.

"En azından ağabeyimi kurtarabiliriz," dedi Vasya, Solovey'e ve at, sesiyle gözdağı verdi. Ayı'nın büyük pençelerinden biri onları hazırlıksız yakalayıp öyle hızlı geldi ki at, darbesini güçlükle atlattı. Kulaklarını kafasına iyice eğmiş bir şekilde geri çekildi ve büyük pençe tekrar hamle yapmak için gerildi.

Birden Lesnaya Zemliya'daki her meskenden ev perileri, bütün hamam koruyucuları ve avlu perileri ayaklarının dibinde toplandı.

Solovey onlara basmamak için toynaklarından birini kaldırmak zorunda kaldı, ardından vazıla, Solovey'in omuz başları arasına atladı. Vasya'nın kendi evinden gelen domovoi, isli ellerinden birinde canlı bir koru tehditkâr bir şekilde savuruyordu.

Ayı ilk kez kararsız kalmış gibi bakıyordu. "İmkânsız," diye mırıldandı. "İmkânsız. Onlar evlerinden ayrılmazlar."

Ev perileri kükreyip tuhaf bir biçimde gözdağı verdiler, Solovey de çamurlu toprağı eşeledi.

Ama sonra Vasya'nın yüreğı ağızına geldi ve boğazını dövmeye başladı. Rusalka, Alyoşa'yı yere düşürmüştü. Vasya ağabeyinin kılıcının uzağı uçuğunu; ağabeyinin donakaldığını, transa geçtiğini ve üzerindeki çıplak kadına bakakaldığını gördü. Rusalka'nın parmaklarının ağabeyinin boğazının etrafına uzandığını fark etti.

Ayı kahkaha attı. "Olduğunuz yerde kalın, hepiniz. Yoksa bu çocuk ölür."

Vasya açıklığın karşısından çaresizce, "Hatırla," diye seslendi rusalka'ya. "Sana çiçekler attım, şimdi de kanımı döküyorum. Hatırla!"

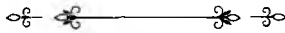
Rusalka saçından akan sular dışında kılını kıpırdatmadan durdu. Alyoşa'nın boğazındaki elleri gevşedi.

Alyoşa ona vurup yeniden mücadele etmeye hazırlandı ama Ayı fazla yakınındaydı.

"Haydi!" diye bağırdı Vasya, Solovey'e ve tüm hırpani ordusuna. "Gidin! Ağabeyim o benim!"

Ama o anda açıklığın diğer ucundan öfkeyle dolu büyük bir feryat yükseldi.

Vasya dönüp bakınca babasının elinde kılıcıyla orada durduğunu gördü.

Ayı sıradan bir ayının iki üç katı büyüklüğündeydi. Yalnızca tek bir gözü vardı; yüzünün yarısı yara izleriyle doluydu. Kara yansıyan cılız bir gölge rengindeki sağlam gözü parılıyordu. Sıradan bir ayı

gibi uykulu değil; açlığının ve doyumsuz kötülüğünün etkisiyle son derece ayıktı.

Vasya, Ayı'nın önünde duruyordu; canavara kıyasla koyu renkli atının üstünde küçücük kalıyordu. Ama oğlu Alyoşa, neredeyse canavarın ayağının altındaydı ve canavarın koca ağız aşağıya uzandı...

Piyotr sevgi ve öfkeyle feryat etti. Canavar başını çevirdi. "Ne çok ziyaretçim var," dedi. "Binlerce insan ömrü boyunca sessiz oldu, şimdi ise dünya üstüme çullaniyor. Eh, karşı çıkacak değilim. Ama tek tek gelin. Şimdi sıra bu delikanlıda."

O anda yeşil tenli, uzun ıslak saçları parıldayan çıplak kadın çığlık atıp Ayı'nın sırtına atladı, ona tırnaklarını ve dişlerini geçirdi. Bir an sonra Piyotr'ın kızı bağırды, büyük at saldırıya geçti ve canavara ön toynaklarıyla vurdu. Peşlerinden bir sürü tuhaf, ince uzun, küçük ve sakallı, erkek ve dişi yaratık geldi. Hepsi tiz, tuhaf sesleriyle haykırarak Ayı'nın üzerine çullandı. Canavar sırtüstü düşüp hepsinin altında kaldı.

Vasya atın sırtından yarı tökezleyerek inip Alyoşa'yı tuttu ve oradan uzaklaştırdı. Piyotr kızının ağladığını duydu. "Lyoşka," diye haykırdı kız. "Lyoşka."

Aygır tekrar ön toynaklarıyla vurup geri çekilerek yerdeki kızı ve oğlanı korudu. Alyoşa onlara sersemlemiş bir şekilde göz kırptı. "Kalk, Lyoşka," diye yalvardı Vasya. "Lütfen, lütfen kalk."

Ayı sağa sola sallanınca tuhaf yaratıkların çoğu etrafa savruldu. Ayı bir pençesini savurdu ve büyük aygır, Ayı'nın darbesini güçlkle attı. Çıplak kadın yere düştü, saçlarından sular süzülüyordu. Vasya kendini bilinci yarı açık durumdaki ağabeyinin üzerine siper etti. Canavarın dişleri, kızın savunmasız kalan sırtına uzandı.

Piyotr ne zaman koşmaya başladığını hatırlamıyordu bile. Ama birden kendini çocukları ile canavarın arasında nefes nefese dururken bulmuştu. Küt küt atan kalbi dışında son derece sağlam duruyordu ve iki eliyle palasını tutuyordu. Vasya ona hayalet görmüş gibi bakıyordu. Piyotr kızının dudaklarının hareket ettiğini gördü. *Baba*.

Ayı durdu. "Çekil önümden," diye hırladı ve pençesini uzattı. Piyotr pençeyi kılıcıyla savurdu ve yerinden kıpırdamadı.

“Benim hayatımın bir önemi yok,” dedi Piyotr. “Korkmuyorum.”

Ayı ağzını açıp kükredi. Vasya irkildi. Piyotr yine de hareket etmedi. “Çekil kenara,” dedi Ayı. “Yaşlı cadının çocuklarını alacağım.”

Piyotr kasıtlı olarak bir adım öne çıktı. “Ben cadı falan bilmem. Onlar benim çocuklarım.”

Ayı’nın dişleri Piyotr’ın yüzünün hemen önünde çat diye kapandı ama Piyotr yine de hareket etmedi.

“Çık git,” dedi Piyotr. “Hiçbir şeysin sen; bir hikâyeden ibaretsin. Topraklarımın huzurunu bozmadan git.”

Ayı homurdandı. “Bu ormanlar artık bana ait.” Ama gözleri temkinli bir şekilde döndü.

“Ne istiyorsun?” dedi Piyotr. “Ben de eski masalları dinledim ve masallarda hep bir bedel istenir.”

“Dediğin gibi olsun. Bana kızını verirsen huzurunu bozmam.”

Piyotr, Vasya’ya baktı. Göz göze geldiler ve Piyotr, kızının güçlkle yutkunduğunu fark etti. “O, Marina’nın son evladı,” dedi. “Benim kızım. Adam dediğin bedel olarak kimsenin hayatını sunmaz. Kendi çocuğunun hayatını ortaya koyması söz konusu bile olamaz.”

Bir an için mükemmel bir sessizlik çöktü ortama.

“Sana kendi hayatımı sunuyorum,” dedi Piyotr. Kılıcını yere attı.

“Hayır!” diye çığlık attı Vasya. “Baba, hayır! Hayır!”

Ayı sağlam gözünü kısıp tereddüt etti.

Piyotr birden boş elleriyle canavarın liken renkli göğsüne atıldı. Ayı içgüdüsel olarak tepki verip adamı bir kenara fırlattı. Korkunç bir çatırtı duyuldu. Piyotr bir saman bebek gibi uçup kara yüzüstü düşüverdi.

Ayı kükreyip arkasından koştu. Ama Vasya ayağa kalkmış, tüm korkularını unutmuştu. Öfkeyle sözsüz bir feryat kopardı ve Ayı tekrar ona döndü.

Vasya, Solovey'in sırtına çıkmıştı. Birlikte Ayı'ya doğru hücumla geçmişlerdi. Kız ağlıyordu ve bir silahı olmadığını unutmuştu. Göğsündeki mücevher soğuğuyla tenini yakıyor ve ikinci kalbiymiş gibi atıyordu.

Ayı kocaman ağızla pis pis sırtıttı, dili devasa dişleri arasından bir köpeğe aitmiş gibi sarkıyordu.

"Ah, evet," dedi. "Gel buraya, küçük vedma, gel yanıma, küçük cadı. Henüz bana karşı koyacak kadar güçlü değilsin, hiçbir zaman da olmayacaksın. Gel de zavallı babana kavuşturayım seni."

Ama canavar konuşurken bile küçülüyordu. Ayı, insana dönüştü; sulanmış gri gözüyle onlara bakan küçük, yaltakçı bir adama.

Solovey'in yanında beyaz bir figür belirdi ve beyaz bir el aygırın asil boynuna dokundu. At başını kaldırıp yavaşladı. "Hayır!" diye bağırды Vasya. "Hayır, Solovey, durma."

Ama tek gözlü adam kara kapaklandı ve Vasya, Morozko'nun elini üzerinde hissetti. "Yeter, Vasya," dedi. "Görmüyor musun? Zincire vuruldu zaten. Bitti artık."

Vasya küçük adama şaşkın şaşkın gözlerini kırıştıtarak baktı. "Nasıl?"

"İnsanların gücü böyledir işte," dedi Morozko. Tuhaf bir şekilde memnuniyet doluydu sesi. "Sonsuza kadar yaşayan biz, cesaret nedir bilmeyiz ya da birini onun için hayatımızı verecek kadar sevmeyiz. Ama baban bunu yaptı. Onun fedakârlığı Ayı'yı zincire vurdu. Piyotr Vladimiroviç istediği gibi ölecek. Bitti artık."

"Hayır," dedi Vasya, elini geri çekerek. "Hayır..."

Solovey'in sırtından indi. Medved yerde sürünüp sızlanarak geri çekildi ama Vasya onu çoktan unutmuştu. Babasının başucuna koştu. Alyoşa oraya ondan önce varmıştı. Alyoşa babasının yırtık pırtık pelelini kenara çekti. Çarpmanın etkisiyle Piyotr'ın kürek kemikleri bir tarafından parçalanmıştı ve ağzına kan dolmuştu. Vasya ellerini yarıları yere bastırdı. Sıcaklığı ellerini sardı. Vasya'nın gözyaşları babasının gözlerine damladı. Piyotr'ın griye çalan teni belli belirsiz bir renk aldı ve Piyotr gözlerini açtı. Vasya'yı görünce bakışları aydınlandı.

“Marina,” dedi boğuk bir sesle. “Marina.”

Derin bir nefes verdi ve bir daha nefes almadı.

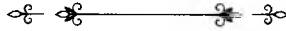
“Hayır,” diye fısıldadı Vasya. “Hayır.” Parmak uçlarını babasının gevşemiş tenine bastırdı. Piyotr’ın göğsü öğürecekmış gibi birden inip kalktı ama bakışları sabitti. Vasya dudağını ısırduğu yerden kan tadı aldı, ölümle kendi ölümü söz konusuymuş gibi savaşırmıştı, sanki...

Uzun parmaklı soğuk bir el, Vasya’nın iki elini de tuttu ve tüm sıcağını alıp götürdü. Vasya ellerini çekmeye çalıştı ama başaramadı. Morozko’nun sesi, Vasya’nın yanağına buz gibi soğuk esintisini gönderdi. “Bırak artık, Vasya. Bu onun seçimiydi; geri alamazsın ki.”

“Hayır, alabilirim,” diye tısladı Vasya, nefesi boğazından öteye gidemiyordu sanki. “Onun yerinde ben olmalıydım. Bırak beni!” Sonra Morozko’nun eli gitti, Vasya arkasına döndü. Morozko çoktan geri çekilmişti. Vasya başını kaldırıp onun solgun ve kayıtsız, acımasız ve biraz nazik yüzüne baktı.

“Çok geç,” dedi Morozko ve rüzgâr, sözünü dört bir yana savurdu: *Çok geç, çok geç.*

Ardından buz iblisi beyaz kısrakın sırtına, bir başka figürün arkasına atladı ve Vasya o figürü sadece göz ucuyla görebildi. “Hayır,” dedi arkalarından koşarak. “Bekle... *Baba.*” Ama beyaz kısrak çoktan ağaçların arasına dalmıştı ve karanlıkta gözden kayboldu.

Ani ve nihai bir sessizlik çöktü. Tek gözlü adam orman altı bitkilerinin arasına pusmuş, çiyeerti kış ormanında gözden kaybolmuştu. Rusalka geçerken sular damlayan elini Vasya’nın omzuna koydu. “Teşekkür ederim, Vasilisa Petrovna,” dedi.

Vasya cevap vermedi.

Solovey, Vasya’yı burnuyla nazikçe dürttü.

Vasya aldırış etmedi. Boşluğa bakıyor, babasının yavaş yavaş soğuyan elini tutuyordu.

“Bak,” diye fısıldadı Alyoşa; sesi boğuk, gözleri nemliydi. “Kardehlenler ölüyor.”

Bu doğruydu. Sıcak, hastalıklı, ölüm kokan rüzgâr sertleşip soğumuştı ve çiçekler sert toprağa doğru boynunu bükmişti. Daha kış ortasında bile değillerdi ve kardelenlerin açmasına aylar vardı. Gri göğün altında bir açıklık, çamurlu bir alan yoktu. Yalnızca birbirine girmiş dallarıyla o büyük, yaşlı meşe ağacı vardı. Hemen ötede, bir taş atımlık mesafedeki köy artık görülebiliyordu. Gün ağarmıştı ve hava çok soğuktu.

“Zincire vuruldu,” dedi Vasya. “Canavar zincire vuruldu. Babam yaptı.” Kaskatı kesilmiş elini boynunu bükmüş bir kardeleni koparmak için uzattı.

“Babam buraya nasıl geldi ki?” dedi Alyoşa merakla. “Yüzünde... öyle bir ifade vardı ki. Sanki neyi nasıl ve neden yapacağını biliyordu. Artık annemizin yanında, Tanrı’nın rahmetine kavuştu.” Alyoşa babasının vücuduna doğru haç çıkardı, ayağa kalkıp Anna’nın yanına gitti ve aynı hareketi tekrarladı.

Ama Vasya ne hareket etti ne de cevap verdi.

Çiçeği babasının eline koydu. Ardından başını babasının göğsüne dayayıp usul usul ağlamaya başladı.

28.

SON VE BAŞLANGIÇ

Piyotr Vladimiroviç ve karısı için gece ibadeti yaptılar. Piyotr ilk ve ikinci eşi arasında uyuyacak şekilde ikisini birlikte gömdüler. Yas tut-salar da insanlar umutsuzluğa kapılmadı. Ölüm ve yenilginin kasvetli atmosferi tarlalarını ve evlerini terk etti. Yarısı yanmış bir köyün yıkık dökük kalıntılarının, bitap düşmüş Kolya'nın peşi sıra kapılarından geçmesi bile onları korkutmadı. Havanın soğukluğu bile dişlerini art-tık daha nazikçe geçiriyor, güneş karları elmas gibi parıldatarak ışığını saçıyordu.

Vasya soğuğa karşı pelerinini ve başlığını geçirip insanların fısıltıla-rına göğüs gererek ailesinin yanında durdu. *Vasilisa Petrovna ortadan kayboldu. Kanatlı bir atın sırtında geri döndü. Ölmüş olmalıydı. Cadı.* Vasya bileklerine sarılan ipin dokunuşunu, çocukluğundan beri tanı-dığı bir adam olan Oleg'in gözlerindeki soğuk bakışları hatırladı... ve bir karar verdi.

Herkes çekip gittiğinde, günbatımında Vasya babasının mezarının yanında yalnız kaldı. Kendini yaşlanmış, kederli ve yorgun hissediyordu.

“Beni duyabiliyor musun, Morozko?” dedi.

“Evet,” dedi Morozko ve kızın yanında belirdi.

Vasya, adamın yüzünde hafif ihtiyatlı bir ifade gördü ve ağlamaklı bir şekilde güldü. “Babamı geri isteyeceğimden mi korkuyorsun?”

“İnsanların arasında özgürce dolaştığımda, yaşayanlar bana bağı-rır,” diye yanıtladı Morozko sakince. “Elimi ve atımın yelesini tutar-lar. Anneler, çocuklarını alacağım zaman onların yerine kendilerini almam için yalvarır.”

“Ah, ölülerin geri dönmesine yeterince şahit oldum.” Vasya sesinin soğuk ve mesafeli çıkması için özellikle çaba sarf etti ama titremesine engel olamadı.

“Sanırım haklısın,” diye yanıtladı Morozko. Ama yüzündeki ihtiyatlı ifade silinmişti. “Babanın cesaretini unutmayacağım, Vasya,” dedi. “Seninkini de tabii.”

Vasya’nın ağzı büküldü. “Hiç mi? Ben de babam gibi soğuk toprakta kile dönüştüğümde bile mi? Eh, bu unutulmayacak bir şey.”

Morozko bir şey söylemedi. Birbirlerine baktılar.

“Benden ne istiyorsun, Vasilisa Petrovna?”

“Babam neden öldü?” diye sordu Vasya hızlıca. “Ona ihtiyacımız var. Birisinin ölmesi gerekiyordusa, o ben olmalıydım.”

“Bu bir seçim meselesiydi, Vasya,” diye yanıtladı Morozko. “Bu onun ayrıcalığıydı. Başka türlüşünü kabul edemezdi. Sizin için ölmeyi seçti.”

Vasya başını iki yana salladı ve huzursuz bir şekilde daire çizerek volta atmaya başladı. “Babamın nasıl haberi oldu ki? Yanımıza geldi. Biliyordu. Bizi nasıl buldu?”

Morozko tereddüt etti. Sonra yavaşça, “Eve diğerlerinden önce vardı, senin ve ağabeyinin gittiğini öğrendi. Sizi aramak için ormana geldi. Olduğunuz mekân büyüyle yaratıldı. Ağaç ölene kadar var gücüyle Ayı’yı orada tutacak. Mekân ne yapılması gerektiğini benden daha iyi biliyordu. Ormana girdiğinde babanı kendine çekti,” dedi.

Vasya bir an sessiz kaldı. Morozko’ya gözlerini kısarak baktı, Morozko da onun bakışlarına karşılık verdi. Vasya sonunda başını sallayarak onayladı.

Ardından, “Yapmam gereken bir şey var,” dedi Vasya tuhaf bir şekilde. “Yardımanın lazım.”

Her şey ters gitti, diye düşündü Konstantin. Piyotr Vladimiroviç ölmüştü; vahşi bir yaratık tarafından kendi köyünün sınırında öldü-

rülmüştü. Anna İvanovna'nın keçileri iyice kaçırıp ormana koştüğünü söylemişlerdi. *Eh, tabii ki öyle yaptı,* dedi kendi kendine. *Delinin ve aptalın tekiydi; bunu hepimiz biliyorduk.* Ama yine de kadının çılgına dönmüş, kanı çekilmiş yüzü gözlerinin önüne geliyordu.

Konstantin, Piyotr Vladimiroviç için dua kitabını okurken ne söylediğinin farkında bile değildi, cenaze yemeğini de ne yaptığını bilmeden yemişti.

Ama alacakaranlıkta hücresinin kapısı çalındı.

Kapı açıldığında sesli bir şekilde nefes verip tökezleyerek geri çekildi. Mum ışığının güçlü bir şekilde yüzünü aydınlatığı Vasya kapının eşiğinde duruyordu. Öyle olgun, güzel, solgun ve mesafeli, ağırbaşlı ve dertli görünüyordu ki. *Benim, o artık benim. Tanrı onu bana geri gönderdi. Bu, Tanrı'nın beni affettiğinin işareti.*

"Vasya," dedi ve kıza uzandı.

Ama Vasya yalnız değildi. Vasya kapıdan içeri girince koyu renk pelerinli bir figür de Vasya'nın gölgesinden çıkıp yanına geldi. Konstantin yanındakinin yüzünü tam olarak seçemiyor, yalnızca solgun tenini görebiliyordu. El parmakları çok uzun ve inceydi.

"Bu da kim, Vasya?" dedi.

"Geri geldim," diye yanıt verdi Vasya. "Ama gördüğün gibi yalnız değilim."

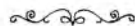
Konstantin adamın gözlerini göremiyordu, gözleri öyle çukurda kalıyordu ki sanki kafatasının içine çökmüştü. Elleri bir iskelet kadar zayıftı. Rahip dudaklarını yaladı. "Bu da kim, kızım?"

Vasya gülümsedi. "Ölüm," dedi. "Beni ormanda o kurtardı. Belki de kurtarmadı ve ben bir hayaletim. Bu gece bir hayaletmişim gibi hissediyorum."

"Delisin sen," dedi Konstantin. "Yabancı, sen de kimsin?"

Yabancı sessiz kaldı.

"Canlı ya da ölü olmam fark etmez, sana burayı terk etmeni söylemeye geldim," dedi Vasya. "Moskova'ya, Vladimir'e, Tsargrad'a geri

dön ya da cehennemin dibine git ama kardelenler açmaya başlamadan buradan gitmiş olacaksın.”

“Görevim...”

“Görevin bitti,” dedi Vasya. Öne doğru bir adım attı. Yanındaki adam gitgide büyüyordu sanki; kafası kafatasından ibaretti, çökmüş göz çukurlarında mavi ateşler yanıyordu. “Gideceksin, Konstantin Nikonoviç. Ya da öleceksin. Ölümün de kolay olmayacak.”

“Gitmeyeceğim.” Ama odasının duvarına dayanmıştı. Dışleri birbirine çarpıyordu.

“Gideceksin,” dedi Vasya. Adama, dokunabileceği kadar yaklaştı. Rahip, kızın yanağının kıvrımını, gözlerindeki amansız bakışları görebiliyordu. “Yoksa sonun gelmeden önce üvey annem kadar aklını yitirdiğinden emin olacağız.”

“Şeytanlar,” dedi Konstantin nefes nefese. Kaşından soğuk bir ter damlası süzüldü.

“Evet,” dedi Vasya ve gülümsedi, şeytanın öz çocuğu. Yanındaki karanlık figür de gülümsedi; bir kafatasının yavaş tebessümüyle.

Sonra da geldikleri gibi sessizce gittiler.

Konstantin odasındaki gölgelerin önünde diz çöktü. Yardım dilemek için ellerini uzattı. “Geri gel,” diye yalvardı rahip. Durup kulak kabarttı. Elleri titriyordu. “Geri gel. Sen beni yükseklere çıkardın ama bu kız beni aşağıladı. Geri dön.”

Gölgelerin hafifçe kıpırdandığını sandı ama sessizlikten başka bir şey duymadı.

“Yapacak bence,” dedi Vasya.

“Muhtemelen,” dedi Morozko. Gülüyordu. “Bunu daha önce başka birinin emriyle yapmamıştım.”

“O halde sanırım insanları sürekli sadece kendi çıkarların için korkutuyorsun,” dedi Vasya.

“Ben mi?” dedi Morozko. “Ben sadece bir hikâyeden ibaretim, Vasya.”

Şimdi gülme sırası Vasya'daydı. Sonra gülüşü boğazına takıldı. “Teşekkür ederim,” dedi.

Morozko başını eğdi. Ardından gece uzanıp Morozko'yu yakaladı, etrafını sarıp kendine çekti. Öyle ki az evvel durduğu yerde yalnızca karanlık kalmıştı.

Ev halkı, yataklarına çekilmişti, yalnızca İrina ve Alyoşa mutfakta oturuyordu. Vasya içeri gölge gibi girdi. İrina ağlıyor, Alyoşa da ona sarılıyordu. Vasya tek kelime etmeden, oturdukları fırının yanındaki banka geçti ve kollarını ikisine sımsıkı sardı.

Hepsi bir süre sessiz kaldı.

“Burada kalamam,” dedi Vasya yavaşça.

Alyoşa ona kederden ve savaş yorgunluğundan sersemlemiş gözlerle baktı. “Hâlâ rahibe manastırı meselesini mi kafana takıyorsun?” dedi. “Ah, bunu bir daha düşünmen gerekmeyecek. Anna İvanovna da babam da öldü. Kendi arazim ve mirasım olacak. Ben sana bakarım.”

“Sen insanlara kendini bir lord olarak kabul ettirmelisin,” dedi Vasya. “Deli kız kardeşini barındırdığın bilirse insanlar sana gerektiği gibi hürmet etmez. Çoğu tüm bu yaşananlar için beni suçlayacak, biliyorsun. Cadı kadını ben. Rahip de öyle demedi mi zaten?”

“Kafana takma bunu,” dedi Alyoşa. “Gideceğin başka bir yer yok.”

“Yok mu?” dedi Vasya. Yüzünden belli belirsiz bir ateş gelip geçerek kederin izlerini sildi. “Solovey istersem beni dünyanın diğer ucuna götürür. Dünyayı gezeceğim, Alyoşa. Kimsenin karısı da olmayacağım, kendimi Tanrı'ya da adamayacağım. Kiev'e, Saray'a, Tsargrad'a gideceğim ve güneşin denize batışını izleyeceğim.”

Alyoşa kız kardeşine şaşkınlıkla baktı. “Sen *hakikaten* kafayı yemişsin, Vasya.”

Vasya güldü ama gözyaşları görüşünü bulanıklaştırdı. “Hem de tamamen,” dedi. “Ama özgür olacağım, Alyoşa. Benden şüphelen mi var? Ormanda ölmem gerekirken üvey anneme kardelenler getirdim. Babam da gitti; bana engel olacak kimse yok. Bana dürüstçe söyle, burada benim için duvarlar ve kafeslerden başka ne var? Özgür olacağım, bedeli de umurumda değil.”

İrina ablasına sarıldı. “Gitme, Vasya, gitme. Uslu duracağım, söz.”

“Bana bak, İrinka,” dedi Vasya. “Sen zaten uslu bir kızsın. Sen tanıdığım en iyi kızsın. Benden bile daha iyi. Ama küçük kız kardeşim, sen benim bir cadı olduğumu düşünmüyorsun. Diğerleri öyle düşünüyor.”

“Bu doğru,” dedi Alyoşa. O da köylülerin karanlık bakışlarını görmüş, cenazedeki fısıltılarını duymuştu.

Vasya bir şey söylemedi.

“Doğaya aykırı bir şey bu,” dedi ağabeyi ama öfkeli değil, üzgündü. “Elindekilerle yetinemez misin? Adamlar bunu zamanla unutacaktır, senin kafes dediğin hayat da bir sürü kadının gerçeği.”

“Benim gerçeğim değil,” dedi Vasya. “Seni seviyorum, Lyoşka. İkinizi de seviyorum. Ama bu dediğini yapamam.”

İrina ağlamaya başladı ve ablasına daha sıkı sarıldı.

“Ağlama, İrinka,” diye ekledi Alyoşa. Kız kardeşine gözlerini kısarak bakıyordu. “Bir gün geri döneceksin değil mi, Vasya?”

Vasya başını sallayarak onayladı. “Bir gün. Sözüm söz.”

“Yolda üşümeyecek misin, acıkmayacak mısın, Vasya?”

Vasya ormandaki evi, orada öylece bekleyen bir yığın hazineyi düşündü. Şimdi bir çeyiz değil; takas edecek mücevherler, soğuktan korunmasını sağlayacak bir pelerin ve botlar olarak görüyordu onları... Seyahati için ihtiyaç duyduğu her şey vardı orada. “Hayır,” dedi Vasya. “Hiç sanmıyorum.”

Alyoşa gönülsüzce başını sallayarak onayladı. Yatıştırılmaz gayesi, Alyoşa'nın kız kardeşinin yüzüne kontrol edilemeyen bir yangın gibi yayılıyordu.

“Bizi unutma, Vasya. Burayı unutma.” Uzanıp boynunda, bir sırtının ucunda asılı duran ahşap bir nesneyi çıkarıp Vasya’ya verdi. Bu, ahşaba oyulmuş, yıpranmış kanatlarını açmış küçük bir kuştı.

“Babamız bunu annemiz için yapmıştı,” dedi Alyoşa. “Sen tak, küçük kız kardeşim ve bizi unutma.”

Vasya ikisini de öptü. Ahşap kolye ucunu elinde sımsıkı tuttu. “Söz veriyorum,” dedi tekrar.

“Git haydi,” dedi Alyoşa. “Yoksa seni fırına bağlayıp gitmene izin vermeyeceğim.” Onun da gözleri yaşlıydı.

Vasya dışarı çıktı. Ayağı eşiğe değer değmez tekrar ağabeyinin sesini duydu: “Tanrı seninle olsun, küçük kız kardeşim.”

Mutfak kapısının Vasya’nın arkasından kapanması, İrina’nın ağlama seslerini bastırmaya yetmemişti.

Solovey onu çitlerin hemen dışında bekliyordu. “Gel,” dedi Vasya. “Yolumuz oraya kadar uzanacak olursa, beni dünyanın öbür ucuna bile götürür müsün?” Konuşurken ağlıyordu ama at, burnuyla kızın gözyaşlarını sildi.

Atın burun delikleri akşam rüzgârını içine çekmek için açıldı. *Nereye istersen, Vasya. Dünya büyük, yol da bizi her yere götürür.*

Vasya aygırın sırtına atladı ve Solovey bir gece kuşu gibi hızlı ve sessiz bir şekilde uzaklaştı.

Vasya çok geçmeden köknar korusunu ve ağaçların arasında parılayan ve karları altın sarısına boyayan ateş ışığını gördü.

Kapı açıldı. “İçeri gel, Vasya,” dedi Morozko. “Hava soğuk.”

YAZARIN NOTU

Rusça bilenler ve öğrenenler, benim hiç de sistematik olmayan transliterasyon yaklaşımımı kesinlikle fark edecek ve muhtemelen beğenmeyecektir.

Okurların kitap boyunca Rusçadaki **водяно** kelimesini *vodianoy* diye çevirirken, Rusçada aynı harfle biten **домовой** kelimesini neden *domovoi* olarak yazdığımı sorgulayıp işin içinden çıkamadıklarını hayal edebiliyorum.

Cevap şu ki transliterasyon yaparken iki amacım vardı.

Öncelikle Rusça kelimelerini egzotik yankılarını biraz olsun koruyacak şekilde çevirmek istedim. Bu yüzden **Константин** kelimesini daha aşına olduğumuz Constantine yerine Konstantin ya da **Дмитрий** kelimesini Dmitri değil de Dmitrii şeklinde yazdım.

İkincisi ve daha da önemlisi, bu Rusça kelimelerin İngilizce konuşan kişiler için makul surette okunaklı ve estetik olarak memnuniyet verici olmasını sağlamak istememdi.

Vodianoy kelimesinin sayfada görünüşü hoşuma gidiyor, tıpkı Aleksei (Алексей) isminin görünüşünü sevsem de Соловей ismini Solovey olarak yazmayı tercih etmem gibi.

Sert ve yumuşak sesleri ayırt etmek için kesme işareti vesaire kullanma çabasına girmedim çünkü bunların İngilizce konuşan ortalama bir okur için bir anlamı olmayacaktı. Bunun tek istisnası *Rus* kelimesidir çünkü tarih yazımında bu kelimenin okunuşu sık sık bu şekilde yazıldığı için İngilizce konuşan okurların çoğuna tanıdık gelecektir.

Rus tarihi okuyan öğrencilere, çok fazla yazılı kaynakta anlatılmayan bir zaman dilimine olabildiğince sadık kalmaya çalıştığımı söyleyebilirim. Tarih kayıtları konusunda yaptığım (Prens Vladimir Andreviç'in Dmitrii İvanoviç'ten büyük olduğunu söylemem [aslında ondan birkaç yaş küçüktü] ve onu Olga Petrovna adlı bir kızla evlendirmem gibi) değişikliklerin amacı sadece heyecan yaratmaktır, umarım okurlarım da seimlerimden memnun olur.

SÖZLÜK

Yazarın özgün eserde yalnızca Sözlük'te açıklamalarını yaptığı kelimeler, okurun olay örgüsünden kopmamasını sağlamak adına Türkçe metnin içine de dipnot olarak eklenmiştir. Daha sonra okurun geri dönüp belirli bir kelime konusunda hafızasını tazelemek isteyebileceği düşünülerek, daha kolay erişebilmesini sağlamak adına aynı açıklamalar Sözlük'te alfabetik sıraya göre tekrar verilmiştir. Çevirmenin metne katkıda bulunduğu açıklamalar, sonlarına eklenen (ç. n.) ibaresiyle yazarinkilerden ayırt edilmiştir.

BABA YAGA ~ Birçok Rus masalında geçen yaşlı bir cadı. Bir havana binip etrafta gezer, havan tokmağıyla yön değiştirir ve huş ağacından süpürgesiyle izlerini siler. Tavuk bacakları üzerinde dönüp duran bir kulübede yaşar.

BAL ŞARABI ~ Ballı su karışımının mayalanmasıyla yapılır.

BANNİK ~ “Hamam sakini”, Rus folklorunda hamamın koruyucusu.

BASKAK ~ Rus uluslarındaki en yüksek rütbeli Tatar valisi. Bazı Türk devletlerinde ve Moğollar'da vergi toplamakla görevli memur. (ç. n.)

BATYUŞKA ~ Birebir çevirisi "küçük peder" olan bu ifade, bir Ortodoks din adamına hitap etmenin saygılı bir yolu olarak kullanılırdı.

BOGATİR ~ Efsanevi bir Slav savaşçı, Batı Avrupalı bir gezgin şövalye gibi.

BOLOTNİK ~ Bataklık sakini, bataklık iblisi.

BOYAR ~ Kiev ya da daha sonra Moskova aristokrasisi üyesidir; kıdem olarak bir prensten (knez) sonra gelir.

BURAN ~ Kar fırtınası, tipi.

BUYAN ~ Slav mitolojisinde belirip yok olma kabiliyetine sahip olduğuna inanılan, okyanustaki gizemli bir ada. Pek çok Rus halk hikâyesinde tasvir edilmektedir.

BÜYÜK PRENS (BÜYÜK KNEZ; VELIKIY KNYAZ) ~ Orta Çağ Rusya'sında Moskova, Tver ya da Smolensk gibi büyük prensliklerin (knezliklerin) yöneticisine verilen unvan. Çar (*tsar*) unvanı 1547'de Korkunç İvan hükümdar olana kadar kullanılmadı.

ÇİYERTİ ~ Rus folklorunda peri halkı; *chyierti*. (ç. n.)

DEVOÇKA ~ Küçük kız.

DEVUŞKA ~ Genç hanım, genç kız.

DOÇKA ~ Kız evlat.

DOMOVOİ ~ Rus folklorunda evin koruyucusu, ev perisi. Çoğulu; *domoviye*.

DURAK ~ Aptal. Dişi formu: *dura*.

DVOR ~ Avlu ya da meydan.

DVOROVOİ ~ Rus folklorunda dvor'un ya da avlunun koruyucusu. Aynı zamanda modern kullanımına göre; kapıcı.

DVORYAN ~ Rus asilleri, soylular, saray mensupları. (ç. n.)

FIRIN ~ Rus fırını ya da *peç* on beşinci yüzyılda hem yemek pişirmek hem de ısınmak için yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan büyük bir yapıydı. Bir baca sistemi ısının eşit yayılmasını sağlardı ve bütün aile kışın sıcak kalabilmek için genellikle fırının üstündeki düz kısımda uyurdu.

GOSPODİN ~ Bir erkeğe seslenirken kullanılan, "beyefendi"-den daha resmî ve saygı dolu bir ifadedir. "Lord" olarak tercüme edilebilir.

GOSUDAR ~ "Majesteleri" ve "Hükümdar" ifadelerine benzer bir terim.

GUZLA ~ Kemençeye benzer üç telli, eski bir Rus çalgısıdır.

Yazar “guzla” demeyi tercih etmiştir ancak gusla, gusle, gusli gibi farklı biçimlerde de anılmaktadır. (ç. n.)

HELLAS ~ Yunanistan. (ç. n.)

İZBA ~ Tahtadan, genellikle oymalı süslemelerle yapılmış küçük bir köy evi. Çoğulu; *izbi*.

İKONA ~ İsa, Meryem veya azizlerin tahta üzerine mumlu ve yumurtalı boyalarla yapılmış resimleri. (ç. n.)

İKONOSTAZ (İKONA LEVHASI) ~ Doğu Ortodoks kilisesinde spesifik olarak nefi ibadethaneden ayıracak şekilde konumlandırılan, ikonalarla dolu bir duvar.

KAŞA ~ Lapa. Karabuğday, buğday, çavdar, darı ya da arpadan yapılabilir.

KOKOŞNİK ~ Bir Rus başlığı. Bölgeye ve döneme göre değişiklik gösteren pek çok farklı *kokoşnik* modeli vardır. Genelde bu kelimeyle evli kadınların taktığı kapalı başlık kastedilir ama bekâr kızlar da arkası açık başlıklar takar. *Kokoşnik* soylulara has bir aksesuardır. Orta Çağ'da bir Rus kadının başını örtmek için en sık kullanacağı şey bir eşarp ya da şaldır.

KREMLİN ~ Bir Rus şehrinin merkezinde bulunan güçlendirilmiş bölge. Modern İngilizcede *kremlin* kelimesi yalnızca en meşhur örneği Moskova Kremlin'i'ni kastediyor gibi olsa da aslında tarihî Rus şehirlerinin birçoğunda kremlin bulunur.

KUTSAL APTAL ~ *Yurodivy*, dünya nimetlerinden elini eteğini çekip kendisini münzevi hayatına adanmış kişidir. Deliliklerinin

(gerçek ya da sahte) kaynağının ilahi olduğuna inanılırdı ve genelde başkalarının dillendirmeye cesaret edemediği doğruları söylerlerdi.

KVAS - Çavdar ekmeğinden yapılan mayalanmış bir içecek.

LAVRA - Slav kültüründe bir manastır çeşidi. (ç. n.)

LESNAYA ZEMLİYA - Birebir çevirisi: “Orman Diyarı”.

LEŞİ - *Lesovik* olarak da adlandırılan *leşî*, Slav mitolojisinde orman perisi; ormanların ve hayvanların koruyucusu. Çoğulu; *leşîye*.

LİKEN - Bir mantarla bir su yosununun ortak yaşamasıyla ortaya çıkan bitkilerin genel adı. (ç. n.)

MEDVED - Birkaç Slav dilinde “ayı” anlamına gelir. (ç. n.)

METROPOLİT - Ortodoks kilisesinde yüksek rütbeli din adamı. Orta Çağ'da Rus' kilisesinin Metropolit'i, Rusya'daki en büyük Ortodoks otoritesiydi ve Bizans Patriği tarafından seçiliyordu.

MIYŞ - *Mysh'*, fare.

MOLODETS - (Rus.) Aferin. (ç. n.)

OGON - *Ogon'*, ateş.

ÖLÜMSÜZ KOŞİ - Birçok Rus masalında ölümsüzlük büyüsü yaptığı söylenen bir erkek başkarakter. (ç. n.)

PODSNEJNİKİ ~ Kardelen; baharın başlangıcında açan küçük, beyaz bir çiçek.

POLEVİK ~ Slav mitolojisinde farklı renklerde gözleri ve saç yerine çimenleri olan biçimsiz cüceler gibi görünen tarla perileri. (ç. n.)

PYOS ~ Köpek.

RUS ~ Rus dilinde *russskiy* ve *rossiyskiy* şeklinde iki sıfat vardır, ikisinin de İngilizce karşılığı “*Russian*” (Rus) kelimesidir. Bunlardan birincisi, yani *russskiy* herhangi bir ayırım ya da sınır olmadan, spesifik olarak Rus halkını ve kültürünü ifade eder. *Rossiyskiy* ise özellikle modern Rus devleti anlamındadır. Bu romanda *Russian* (Rus) kelimesini sadece birinci sıfatın anlamını ihtiva edecek şekilde kullandım. (*Russian* aynı zamanda Rusça anlamına geldiğinden, Türkçe çevirisinde de Rus dili demeyi tercih ettik. (ç. n.)

RUS’ ~ Rus’, köken olarak İskandinav halkıdır. MS dokuzuncu yüzyılda Slav ve Fin kabilelerinin savaş çağrısı üzerine Rurik hanedanlığını kurmuşlardır ve bu hanedanlık nihayetinde şimdilerde Ukrayna, Belarus ve Batı Rusya olarak bilinen geniş alanı kapsamıştır. Bu hanedanlığın yönettiği bölgede yaşayan insanlar da zamanla onların adını almıştır. *Rus’* kelimesi, Rusya ve Belarus isimlerinde de görebileceğimiz gibi günümüze kadar kullanılagelmıştır.

RUSALKA ~ Rus folklorunda dişi bir su perisi, sukkubus’a (dişi iblis) benzer bir varlık.

RUSYA ~ On üç ile on beşinci yüzyıllar arasında Rusya adlı birleşmiş bir yönetim yoktu. Bunun yerine Rus’ halkı birbirinden ayrı ve Moğollara bağlı olan rakip prenslikler (knezlikler) tarafından yönetiliyordu. *Rusya* kelimesinin kullanımı on yedinci yüzyıla kadar

yaygınlaşmadı. Dolayısıyla Orta Çağ bağlamında kimse “Rusya” kelimesini kullanmaz, *Rus’ toprakları* ya da kısaca *Rus’* derdi.

SARAFAN ~ Pinafore veya jileye benzeyen, uzun kollu bir bluzun üzerine giyilen, askılı bir elbise. Bu elbise aslında yalnızca on beşinci yüzyılın başlarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunu bu romana az da olsa dâhil ettim çünkü bu tür bir elbise, peri masallarındaki Rusya imgesini Batılı okurun zihninde daha güçlü bir şekilde uyandırıyor.

SİNOK ~ “Oğul” anlamına gelen *sin* kelimesinden türetilmiş bir küçültme sözcüğü.

SOLOVEY ~ Bülbül.

STARİK ~ Yaşlı adam.

TOPLENOYE MOLOKO ~ İngilizceye “baked milk”, yani “fırınlanmış süt” olarak geçmiş olsa da aslında birebir çevirisi “ısıtılmış” ya da “pişirilmiş” süttür. Süt, toprak tencerede kaynatıldıktan sonra sabaha kadar Rus fırınının içinde bekletilir ve fırınla beraber soğumaya durur. Bu süreçte süt esmerleşir ve belirgin bir karamel aroması kazanır. (ç. n.)

TSARGRAD ~ “Çarın şehri”, Konstantinopolis.

UPİR ~ Vampir (çoğulu; *upiri*).

VAZILA ~ Rus folklorunda ahırların ve çiftlik hayvanlarının koruyucusu.

VEDMA ~ *Vyed'ma*, cadı, bilge kadın.

VODİANOY ~ Rus folklorunda genelde kötü niyetli olan, erkek bir su perisi.

TEŞEKKÜRLER

İlk romanımı yazmak, bir dev olabilir ümidiyle bir değirmenle savaşımak gibiydi. Bu uzun süren garip mücadelede Sanço Panza rolünü üstlenmeye gönüllü olan herkese ifade edebileceğimden daha fazla minnet borçluyum.

Diğer bir deyişle, bana inanan herkese teşekkür ederim. Çılgın bir yolculuktu.

Babama ve Beth'e ilk okumaları, leziz akşam yemekleri ve kendi deli kızlarını çatı katında barındırmayı kabul ettikleri için teşekkür ederim. Anneme (ben de dâhil olmak üzere) kimsenin fark etmediği kurgusal bir yolun izini sürdüğü için teşekkür ederim. Ebeveynim hariç herkesten önce yazdıklarımı okuduğu, beğendiği ve bana yardımcı olduğu için Carol Dawson'a teşekkürü borç bilirim. Kök salana kadar dizüstü bilgisayarımın başından kalkmamakla meşgulken beni sürükleye sürükleye gün ışığına çıkardığı için Abhay Morrissey'e minnettarım. Chris Johnson ve R. J. Adler'e sırasıyla filmleri ve şarkıları, bir de berbat vegan şakaları için teşekkürler. Sahne arkasında verdiği saf çikolata ve yayıncı bilgileri için Phyl Cast'e, kaba bir taslağa benzeyen bir şey okur hale gelene kadar kâğıt yığınlarını her yerde istiflediği için Kaitlin Maxfield'e teşekkür ederim. Bir şeyler uydurmak için inanılmaz saatler harcayan Erin Haywood'a minnettarım: Ne zaman bir

fikre ihtiyacım olsa onu ararım. Good Part'a ağlayıp cılız öz güvenimi güçlendirdiği için Robin Rice'a teşekkür ederim. Tatyana Smorodinskaya, Sergey Davidov ve verdikleri inanılmaz eğitim için Middlebury Koleji'nin Rusça Departmanı'nın tamamına teşekkür ederim: Umarım hiçbirini utandırmamışımdır. Bir kızın isteyebileceği en güzel internet sitesini yaptıkları için Carbon12 Creative'den Carl Sieber, Konstantin, Anton ve diğer herkese çok teşekkürler. Yağmurda fotoğraf çekmeyi kabul ettiği için Deverie Fernandez'e, gün ışığında fotoğraf çektiği ve çılgın Photoshop becerilerini saatlerce kullandığı için Chris Archer'a, beni bazı zor durumlardan çabucak kurtaran nazik sözleri için Paula Hartman'a, leziz yemekleri ve gece geç saatlerdeki tavsiyeleri için Ann Dubinet'e, bir atın adını değiştirip başka bir şey koymama izin vermediği için Saşa Melnikova'ya teşekkür ederim. Redaksiyon konusunda TÜM ÖDÜLLERİ kazandığı için Kim Ammons'a, inanılmaz yaratık sanatı için Harrison Johnson'a çok teşekkürler. Her zaman yanımda olan Evan Johnson'a, anlatımı inanılmaz güzelleştiren basit fikirler bulmada çok becerikli olan dâhi editör Jennifer Hershey başta gelmek üzere Random House'taki herkese çok teşekkür ederim. Anne Speyer, David Moench, Jess Bonet, Vincent La Scala ve Emily DeHuff'a da teşekkür ederim. Great English Divide'in diğer tarafındaki herkese teşekkür ederim: Yetim kalmış kitabımı devraldığı için Gillian Green'e, nezaketleri ve sıkı çalışmaları için Tessa Henderson, Emily Yau ve Stephanie Naulls'a müteşekkirim. Pes etmek üzereyken beni bu oyuna tekrar sürükleyip dâhil eden ve yanımdan ayrılmayıp bana olan güveninin sağlam bir dayanağı olduğunu kanıtlayan inanılmaz yayın temsilcim Paul Lucas'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Dorothy Vincent, Brenna English-Loeb, Michael Steger ve Janklow ile Nesbit'teki herkese ayrıca teşekkür ederim.

Hepinize kelimelere dökebileceğimden çok daha minnettarım.

